

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

LETNO POROČILO 2017

SODNA DEJAVNOST

Pregled sodne dejavnosti Sodišča in Splošnega sodišča Evropske unije

Luxembourg, 2018

curia.europa.eu

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

SODIŠČE
L-2925 LUXEMBOURG
LUKSEMBURG
TEL. +352 4303-1

SPLOŠNO SODIŠČE
L-2925 LUXEMBOURG
LUKSEMBURG
TEL. +352 4303-1

Spletno mesto Sodišča: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Rokopis končan februarja 2018

Niti institucija niti osebe, ki delujejo v njenem imenu, ne prevzemajo odgovornosti za uporabo objavljenih informacij.

Luxembourg: Sodišče Evropske unije – Direktorat za komunikacije –
Oddelek za publikacije in elektronske medije

© Evropska unija, 2018

Fotografije: © Georges Fessy

Fotografije: © Gediminas Karbauskis

Reprodukcija je dovoljena ob navedbi vira.

Brez dovoljenja imetnikov avtorskih pravic je prepovedana vsakršna uporaba ali reprodukcija fotografij ali drugih dokumentov, za katere Evropska unija nima avtorskih pravic.

Print	ISBN 978-92-829-2833-2	ISSN 2467-0960	doi: 10.2862/568070	QD-AP-18-001-SL-C
PDF	ISBN 978-92-829-2781-6	ISSN 2467-1193	doi: 10.2862/67350	QD-AP-18-001-SL-N
EPUB	ISBN 978-92-829-2811-0	ISSN 2467-1193	doi: 10.2862/043284	QD-AP-18-001-SL-E

KAZALO

<i>Predgovor K. Lenaerts, predsednika Sodišča Evropske unije</i>	8
--	----------

POGLAVJE I / SODIŠČE

A/ RAZVOJ IN DEJAVNOST SODIŠČA V LETU 2017	12
B/ SODNA PRAKSA SODIŠČA LETA 2017	14
I. Temeljne pravice	14
II. Državljanstvo Unije	18
III. Institucionalne določbe	21
1. Pristojnosti evropskih institucij	21
2. Pravni akti Unije	22
2.1 Pravna oblika aktov	22
2.2 Postopki za sprejetje aktov	23
3. Dostop do dokumentov	24
4. Nepogodbena odgovornost Unije	28
IV. Pravo Unije in nacionalno pravo	29
V. Postopki po pravu Unije	31
VI. Kmetijstvo	32
VII. Prosti pretok	33
1. Prosto gibanje delavcev	33
2. Svoboda ustanavljanja	34
3. Svoboda opravljanja storitev	35
VIII. Mejna kontrola, azil in priseljevanje	37
1. Azilna politika	37
1.1 Status beguncev	37
1.2 Obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito	38
1.3 Mednarodna zaščita v razmerah migracijske krize	42
2. Politika priseljevanja	45

IX. Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	46
1. Uredbi št. 44/2001 in št. 1215/2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah	46
2. Uredba št. 1259/2010 o pravu, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze	48
3. Uredba št. 650/2012 o dednih zadevah	49
X. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	50
XI. Konkurenca	52
1. Člen 101 PDEU	52
1.1 Odgovornost matične družbe	52
1.2 Vertikalni sporazumi	53
2. Člen 102 PDEU	54
3. Koncentracije	55
4. Postopek uporabe pravil o konkurenci	56
5. Državne pomoči	58
XII. Davčne določbe	61
XIII. Približevanje zakonodaje	64
1. Intelektualna in industrijska lastnina	64
2. Varstvo osebnih podatkov	66
3. Telekomunikacije	69
4. Elektronsko poslovanje	70
5. Prenos podjetij	70
6. Živila	71
XIV. Ekonomska in monetarna politika	72
XV. Socialna politika	74
XVI. Varstvo potrošnikov	75
XVII. Okolje	77
1. Okoljska odgovornost	77
2. Trgovanje s pravicami do emisije	78
3. Zavarovana območja	78
4. Aarhuška konvencija	80
XVIII. Skupna trgovinska politika	81

XIX. Mednarodni sporazumi	84
XX. Skupna zunanja in varnostna politika	87
C/ DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA V LETU 2017	92
D/SODNA STATISTIKA SODIŠČA	96
E/ SESTAVA SODIŠČA	124
1. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2017	125
2. Protokolarni vrstni redi	126
3. Nekdanji člani Sodišča	128

POGLAVJE II / SPLOŠNO SODIŠČE

A/ DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017	134
B/ SODNA PRAKSA SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017	136
RAZVOJ SODNE PRAKSE SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017	136
I. Sodni postopek	138
1. Pristojnost sodišča Unije	138
2. Pojem izpodbojnega akta	139
3. Zastopanje po odvetniku, ki ni tretja oseba	140
II. Pravo institucij	141
III. Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja	144
1. Razvoj na področju členov 101 in 102 PDEU	144
2. Razvoj na področju koncentracij	146
IV. Državne pomoči	149
1. Dopustnost	149
2. Upravni postopek	149
3. Storitve splošnega gospodarskega pomena	150

V. Intelektualna lastnina	151
1. Sestava odborov za pritožbe po vrnitvi v razsojanje	151
2. Znamka Evropske unije	152
a) Obseg in vrsta nadzora, ki ga izvajajo odbori za pritožbe	152
b) Nepogodbena odgovornost	154
c) Absolutni razlogi za zavrnitev	154
d) Relativni razlogi za zavrnitev	156
3. Modeli	158
4. Žlahtniteljske pravice	159
VI. Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi	160
1. Ukrajina	160
2. Republika Tunizija	162
VII. Gospodarska, socialna in teritorialna kohezija	163
VIII. Varovanje zdravja	164
IX. Carinska unija	166
X. Damping	167
XI. Nadzor finančnega sektorja	169
XII. Javna naročila institucij Unije	171
XIII. Arbitražna klavzula	172
XIV. Dostop do dokumentov institucij	173
1. Dokumenti iz upravnega spisa v postopku v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja	173
2. Dokumenti, ki jih v okviru postopka zaradi neizpolnitve obveznosti pripravi država članica	174
3. Dokumenti, ki jih ECHA hrani v okviru postopka v zvezi s prošnjo za avtorizacijo uporabe kemične snovi	175
4. Dokumenti, ki se nanašajo na zahtevke za ponudbe za vse sklope, ki jih zajema javni razpis	175
XV. Javni uslužbenci	177
XVI. Odškodninski spori	182
XVII. Pritožbe	185
XVIII. Predlogi za izdajo začasne odredbe	186

C/ DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017	190
I. Organizacijske posledice nastopa funkcije dveh novih sodnikov	191
II. Pomoč pri izvajanju sodne oblasti	191
III. Upravna pomoč	195
D/ SODNA STATISTIKA SPLOŠNEGA SODIŠČA	198
E/ SESTAVA SPLOŠNEGA SODIŠČA	224
1. Spremembe v sestavi splošnega Sodišča leta 2017	225
2. Protokolarni vrstni redi	226
3. Nekdanji člani splošnega Sodišča	229

Koen LENAERTS
predsednik Sodišča Evropske unije

Preglednost in sodelovanje sta ključni besedi leta 2017.

Aprila tega leta je namreč pod okriljem Sodišča zaživela Pravosodna mreža Evropske unije (RJUE) kot rezultat Foruma sodnikov, v okviru katerega so se mesec dni prej – ob praznovanju šestdesetletnice Rimske pogodbe – srečali člani Institucije ter predsedniki ustavnih in vrhovnih sodišč držav članic, in sicer na temo „mreža evropskega pravosodja: jamstvo za kakovostno pravosodje“. Cilj te mreže, ki deluje od 3. januarja 2018, je okrepiti sodelovanje med Sodiščem in nacionalnimi sodišči prek večjezične platforme, ki jim bo v povsem varnem okolju omogočila izmenjavo informacij in dokumentov, da se spodbudi vzajemno poznavanje sodne prakse Unije in držav članic ter poglobi dialog med Sodiščem in nacionalnimi sodišči v okviru predhodnega odločanja.

Ob tej priložnosti se zlasti zahvaljujem informacijsko-tehnični službi, službi za raziskave in dokumentacijo, službi za komuniciranje in prevajalski službi, katerih delo in učinkovitost sta znatno prispevala k temu, da je ta pobuda vzbudila tolikšna interes in navdušenje pri 67 sodelujočih ustavnih in vrhovnih sodiščih.

Z institucionalnega vidika sta prvi od treh faz reforme sodne ureditve Unije, ki jo je sprejel evropski zakonodajalec decembra 2015, tako rekoč končani. Čeprav je za izpolnitev prve faze podvojitve števila sodnikov Splošnega sodišča do leta 2019 potrebno izvesti še zadnje imenovanje, pa je druga faza od nastopa funkcije dveh dodatnih sodnikov junija in oktobra 2017 že povsem zaključena.

Hkrati je Sodišče – medtem ko se kažejo prvi vidni dosežki te pomembne reforme v obliki bistvenega skrajšanja trajanja postopka pred Splošnim sodiščem – na predlog zakonodajalca Unije Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji 14. decembra lani predložilo poročilo, v katerem ugotavlja, da na tej stopnji še ni potreben delni prenos pristojnosti za predhodno odločanje na Splošno sodišče, obenem pa v njem napoveduje obsežnejši premislek glede razdelitve pristojnosti med Sodiščem in Splošnim sodiščem – zlasti v okviru direktnih tožb, pa tudi glede obravnave pritožb s strani Sodišča.

Leto 2017 je z notranjega vidika močno zaznamovala tudi preureditev upravnih služb Institucije z namenom, da se – znotraj omejenega proračunskega okvira in v okolju, za katerega sta značilni stalno povečevanje količine dela in hiter razvoj tehnologij – izvedeta ključna združitve in nadaljnje zблиževanje služb, ki so potrebne za izvajanje sodne funkcije. Cilj te preureditve, ki je začela veljati 1. januarja 2018, je torej Instituciji omogočiti, da se odpre in okrepljeno sodeluje z različnimi sogovorniki, zlasti nacionalnimi.

Upravna struktura Institucije je konkretno osredotočena na tri generalne direktorate – namesto na štiri kot do zdaj – in sicer generalni direktorat za upravljanje, generalni direktorat za večjezičnost, ki je prvi tak direktorat v evropskih institucijah, in generalni direktorat za informiranje, medtem ko sta Direktorat za raziskave in dokumentacijo ter Oddelek za projekte in terminološko usklajevanje neposredno priključena k tajništvu Sodišča.

S statističnega vidika je ritem preteklega leta ostal zelo hiter. Skupno število zadev pri sodiščih Unije (1656) v primerjavi z letom 2016 (1604) še vedno narašča. Ta rast velja še zlasti za Sodišče, ki mu je bilo preteklo leto predloženo rekordno število zadev (739). Število končanih zadev leta 2017 je ostalo zelo veliko (1594, v primerjavi s 1628 leta 2016).

S tem poročilom se želi bralcu zagotoviti celovita predstavitev razvoja in dejavnosti Institucije v letu 2017. Večji del je, tako kot prejšnja leta, namenjen strnjeni, vendar izčrpni predstavitvi sodne dejavnosti Sodišča in Splošnega sodišča. Po kratkem uvodu je analiza dopolnjena in ponazorjena s statističnimi podatki za vsako posamezno sodišče.

Ob tej priložnosti bi se rad svojim kolegom in vsem zaposlenim iskreno zahvalil za njihovo požrtvovalno delo za našo Institucijo in posredno za evropski projekt. To, da je Ustanova asturijske princeze nagrado za „Mir“ oktobra 2017 podelila Evropski uniji, in sicer za njen „edinstveni model nadnacionalnega povezovanja“, ki je „omogočil najdaljše obdobje miru v moderni Evropi“ in univerzalno širjenje „vrednot, kot so svoboda, človekove pravice in solidarnost“, nas mora opozoriti, da je treba v okoliščinah, ki so še vedno zaznamovane s terorizmom, migracijsko krizo in izolacionalizmom, vztrajno opozarjati na pomembnost teh temeljnih vrednot ter se zanje predano boriti.

POGLAVJE I

SODIŠČE

A/ RAZVOJ IN DEJAVNOST SODIŠČA V LETU 2017

Koen LENAERTS, predsednik

V prvem poglavju so predstavljene dejavnosti Sodišča Evropske unije v letu 2017. V delu (A) je, prvič, podan pregled razvoja sodne prakse in sodne dejavnosti v preteklem letu. V drugem delu (B) je, kot vsako leto, predstavljen glavni razvoj sodne prakse po področjih, v tretjem in četrtem delu so natančneje prikazana dejavnost sodnega tajništva v zadevnem obdobju (C) in statistični podatki za preteklo sodno leto (D), v petem delu pa sestava Sodišča v tem letu (E).

1.1 Leto 2017 je bilo z vidika sestave sodišča povsem stabilno, kar velja tako za sodnike kot tudi za generalne pravobranilce, saj v tem letu ni nikomur potekel mandat niti ni bilo novega imenovanja.

1.2 Kar zadeva institucionalno delovanje, se je v preteklem letu nadaljevalo izvajanje reforme sodne ureditve Unije, ki je posledica Uredbe (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14), na podlagi katere se bo število sodnikov Splošnega sodišča do leta 2019 podvojilo. Čeprav za dokončanje prve faze te reforme še vedno manjka eno imenovanje, je bila druga faza s prevzemom funkcije dveh dodatnih sodnikov na slavnostnih sejah, ki sta potekali 8. junija oziroma 4. oktobra 2017, že zaključena.

2. Kar zadeva statistične podatke, se bom tukaj – bralca opozarjam na pojasnila, ki so v uvodu dela C tega poglavja letnega poročila podana v zvezi s statističnimi podatki preteklega leta – omejil na kratek povzetek glavnih trendov, ki so razvidni iz teh podatkov.

Prvi pomembni podatek se nanaša na število zadev, ki so bile leta 2017 vložene pri Sodišču. V tem letu je bilo pri Sodišču zabeleženih 739 zadev, kar je nov zgodovinski rekord Institucije, s katerim je bil presežen rekord iz leta 2015 (713 zadev). To število je zlasti posledica povečanja števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe (533 oziroma 13 % več v primerjavi s prejšnjim rekordom leta 2016), kar je mogoče večinoma pojasniti z vložitvijo vrste podobnih zadev (43) v zvezi z razlago Uredbe (ES) št. 261/2004¹ o odškodninah za letalske potnike. Hkrati pa se je potrdil trend povečevanja števila tožb zaradi neizpolnitve obveznosti države (41 v letu 2017 v primerjavi z 31 v letu 2016). Število pritožb, ki so bile leta 2017 vložene pri Sodišču (141), pa se je v primerjavi s prejšnjima letoma zmanjšalo (206 leta 2015 in 168 leta 2016).

Drugi pomembni statistični podatek preteklega leta se nanaša na skupno število zadev, ki jih je Sodišče končalo: Sodišče je s tem, da je končalo 699 zadev, leta 2017 izkazalo skoraj enako produktivnost kot prejšnje leto (704). Tako je bilanca stanja za leto 2017 – ob upoštevanju združitve zgoraj navedenih „letalskih“ zadev – uravnotežena (697 vloženi in 699 končani zadevi).

^{1/} Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).

Kar zadeva povprečno trajanje postopka pred Sodiščem, je čas obravnavanja zadev iz postopka predhodnega odločanja – čeprav se je v primerjavi z letom 2016 nekoliko podaljšal (15 mesecev, ki je bilo zgodovinsko kratko trajanje) – še vedno krajši od 16 mesecev (15,7 meseca), kar je glede na zapletenost nekaterih predpisov, za razlago katerih je bilo Sodišče nedavno zaproseno, še vedno zelo dobro. Podaljšanje je bolj izrazito pri obravnavi pritožb (17,1 meseca v primerjavi z 12,9 meseca leta 2016), kar je zlasti posledica tega, da je bilo v preteklem letu končanih več zapletenih zadev s področja konkurence, med katerimi je 14 pritožbenih postopkov iz obsežnega spisa kartelov med proizvajalci kopalniške opreme.

B/ SODNA PRAKSA SODIŠČA LETA 2017

I. TEMELJNE PRAVICE

Sodišče je leta 2017 večkrat odločalo o temeljnih pravicah v pravnem redu Evropske unije. Nekatere odločbe s tega področja so zbrane v tem poročilu.¹ V tem razdelku je treba še posebej omeniti mnenje 1/15 ter sodbe **G4S Secure Solutions** (C-157/15), **Bouagnaoui in ADDH** (C-188/15), **Florescu** (C-258/14) in **Jyske Finans** (C-668/15).

V mnenju 1/15 ([EU:C:2017:592](#)) z dne 26. julija 2017 se je Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, izreklo o *združljivosti mednarodnega sporazuma, in sicer sporazuma med Kanado in Evropsko unijo o prenosu in obdelavi podatkov iz evidence podatkov o potnikih, ki je bil podpisan leta 2014, z določbami Pogodb in, prvič, z določbami Listine Evropske unije o temeljnih pravicah*. Predvideni sporazum omogoča sistematičen in stalen prenos podatkov iz evidence podatkov o potnikih (v nadaljevanju: podatki iz PNR) o vseh letalskih potnikih, ki potujejo med Kanado in Evropsko unijo, kanadskemu pristojnemu organu zaradi njihove uporabe in hrambe ter zaradi njihovega morebitnega nadaljnjega prenosa drugim organom in drugim tretjim državam s ciljem boja proti terorističnim in drugim hudim mednarodnim kaznivim dejanjem.

Sodišče je glede na različne obdelave podatkov iz PNR, ki so mogoče v skladu s predvidenim sporazumom, ugotovilo, da te obdelave posegajo v temeljno pravico do varstva zasebnega življenja, zagotovljeno s členom 7 Listine, in da spadajo tudi v člen 8 navedene listine, ker gre za obdelave osebnih podatkov v smislu tega člena. Sodišče je v zvezi z morebitno utemeljenostjo teh poseganj navedlo, da je cilj, ki se uresničuje s predvidenim sporazumom, in sicer zagotavljanje javne varnosti s prenosom podatkov iz PNR v Kanado in njihovo uporabo v okviru boja proti terorističnim in hudim mednarodnim kaznivim dejanjem, cilj Unije v splošnem interesu, ki lahko upravičuje poseganja, tudi resna, v temeljne pravice, določene v členih 7 in 8 Listine, pod pogojem, da se ta poseganja določijo v mejah nujno potrebnega.

Sodišče je v zvezi s tem, da je mogoče v Kanado prenesti občutljive podatke, kot so podatki o rasnem ali etničnem poreklu, političnih, verskih ali filozofskih prepričanjih, pripadnosti sindikatu, informacije o zdravju ali spolnem življenju potnikov, navedlo, da bi bila ob upoštevanju nevarnosti, da bi bila obdelava podatkov v nasprotju s prepovedjo diskriminacije, ki je določena v členu 21 Listine, za prenos teh podatkov potrebna natančna in posebej trdna utemeljitev z razlogi, ki niso zaščita javne varnosti pred terorizmom in hudimi mednarodnimi kaznivimi dejanji. Sodišče je menilo, da v obravnavanem primeru taka utemeljitev ni bila podana. Na podlagi tega je ugotovilo, da določbe sporazuma o prenosu teh podatkov ter njihovi obdelavi in hrambi niso združljive s temeljnimi pravicami.

1/ Povzete so te sodbe: sodba z dne 13. junija 2017, **Florescu in drugi** (C-258/14, [EU:C:2017:448](#)), predstavljena v razdelku I „Temeljne pravice“; sodba z dne 10. maja 2017, **Chavez-Vilchez in drugi** (C-133/15, [EU:C:2017:354](#)), predstavljena v razdelku II „Državljanstvo Unije“; sodbe z dne 16. februarja 2017, **C. K. in drugi** (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)); z dne 7. marca 2017, **X in X** (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#)); z dne 15. marca 2017, **Al Chodor in drugi** (C-528/15, [EU:C:2017:213](#)); z dne 25. oktobra 2017, **Shiri** (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)); z dne 26. julija 2017, **Jafari** (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), in z dne 6. septembra 2017, **Slovaška in Madžarska/Svet** (C-643/15 in C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), predstavljene v razdelku VIII.1 „Azilna politika“; sodbi z dne 7. marca 2017, **RPO** (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)), in z dne 16. maja 2017, **Berlioz Investment Fund** (C-682/15, [EU:C:2017:373](#)), predstavljeni v razdelku XII „Davčne določbe“; sodba z dne 29. novembra 2017, **King** (C-214/16, [EU:C:2017:914](#)), predstavljena v razdelku XV „Socialna politika“; sodba z dne 20. decembra 2017, **Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation** (C-664/15, [EU:C:2017:987](#)), predstavljena v razdelku XVII.4 „Aarhuška konvencija“, in sodba z dne 28. marca 2017, **Rosneft** (C-72/15, [EU:C:2017:236](#)), predstavljena v razdelku XX „Skupna zunanja in varnostna politika“.

Sodišče pa je nasprotno menilo, da za podatke, ki niso občutljivi podatki, določbe predvidenega sporazuma v delu, v katerem omogočajo prenos podatkov iz PNR o vseh letalskih potnikih v Kanado, ne presegajo tistega, kar je nujno potrebno. Samodejna analiza podatkov iz PNR je namreč namenjena ugotavljanju tveganja za javno varnost, ki bi ga lahko pomenile osebe, ki v tej fazi pristojnim službam niso znane in ki bi bile lahko zaradi tega tveganja na mejah podrobno pregledane. Ta obdelava podatkov olajšuje in pospešuje varnostne preglede, ki so v skladu s členom 13 Čikaške konvencije² obvezni za vse letalske potnike, ki želijo priti v Kanado ali oditi iz te države, pri čemer morajo ti spoštovati pogoje vstopa in izstopa, ki so določeni z veljavnim kanadskim pravom. Iz istih razlogov velja, da je, dokler so potniki v Kanadi ali odhajajo iz te tretje države, podano nujno razmerje med temi podatki in ciljem, ki se s tem sporazumom uresničuje, tako da ta ne presega tistega, kar je nujno potrebno, zgolj zato, ker dovoljuje sistematični hrambo in uporabo podatkov iz PNR o teh potnikih.

Kar pa zadeva uporabo podatkov iz PNR med bivanjem letalskih potnikov v Kanadi, je Sodišče navedlo, da ker je bil letalskim potnikom po preverjanju njihovih podatkov iz PNR dovoljen prihod na ozemlje te tretje države, mora uporaba navedenih podatkov med njihovim bivanjem v Kanadi temeljiti na novih okoliščinah, ki upravičujejo to uporabo. Za navedeno uporabo so torej potrebna pravila, ki določajo materialne in postopkovne pogoje, ki urejajo to uporabo, da so zlasti zadevni podatki zaščiteni pred nevarnostmi zlorabe. Taka pravila se morajo opirati na objektivna merila za opredelitev okoliščin in pogojev, pod katerimi je kanadskim organom, na katere se predvideni sporazum nanaša, dovoljena njihova uporaba. Da bi se v praksi zagotovilo popolno spoštovanje teh pogojev, je potrebno, da za uporabo hranjenih podatkov iz PNR med bivanjem letalskih potnikov v Kanadi načeloma – razen v nujnih primerih, ki so ustrezno utemeljeni – sodišče ali neodvisen upravni organ opravi predhodni nadzor in da se odločba tega sodišča ali tega organa izda na podlagi obrazloženega predloga pristojnih organov, ki se vložijo zlasti v postopku preprečevanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj.

Poleg tega nadaljnja hramba podatkov iz PNR o vseh letalskih potnikih, ki jo predvideni sporazum dovoljuje po njihovem odhodu iz Kanade, ni omejena na tisto, kar je nujno potrebno. Glede letalskih potnikov, za katere tveganje v zvezi s terorizmom in hudimi mednarodnimi kaznivimi dejanji ni bilo ugotovljeno ob njihovem prihodu v Kanado in do njihovega odhoda iz te države, namreč ni razvidno, da bi po njihovem odhodu obstajala povezava, tudi če le posredna, med njihovimi podatki iz PNR in ciljem predvidenega sporazuma, ki bi upravičevala hrambo teh podatkov. Če pa se ugotovijo objektivni elementi, na podlagi katerih je mogoče šteti, da bi lahko nekateri letalski potniki tudi po svojem odhodu iz Kanade pomenili takšno tveganje, je dopustno njihove podatke iz PNR hraniti tudi po njihovem bivanju v tej državi, in sicer do pet let.

Glede na to, da niso vsa poseganja, ki jih vsebuje predvideni sporazum, omejena na nujno potrebno in tako niso povsem utemeljena, je Sodišče ugotovilo, da predvidenega sporazuma v takšni obliki ni mogoče skleniti.

V zadevah, v katerih sta bili 14. marca 2017 izdani sodbi **G4S Secure Solutions** (C-157/15, [EU:C:2017:203](#)) ter **Boungaoui in ADDH** (C-188/15, [EU:C:2017:204](#)), se je Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, izreklo o *združljivosti tega, da delodajalec prepove nošenje vidnih verskih znakov na delovnem mestu, z Direktivo 2000/78*³. V teh sodbah je bila navedena direktiva razlagana zlasti ob upoštevanju člena 10(1) Listine, v katerem je določena pravica do svobode vesti in vere.

2/ Konvencija o mednarodnem civilnem letalstvu, podpisana v Čikagu 7. decembra 1944 (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 15, št. 102).

3/ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

Prva zadeva se je nanašala na delavko, ki je bila odpuščena, ker je kljub notranjemu pravilu podjetja, v katerem je bila zaposlena, s katerim je bilo prepovedano vidno nošenje vsakršnega političnega, filozofskega in verskega znaka na delovnem mestu, večkrat izrazila namero, da bo med delovnim časom nosila muslimansko naglavno ruto. V drugi zadevi je bila delavka odpuščena, potem ko je njen delodajalec po prejemu pritožbe ene od strank, ki ji je bila delavka dodeljena, od nje zahteval, naj preneha nositi tančico zaradi spoštovanja načela nujne nevtralnosti v razmerju do njegovih strank.

Sodišče je opozorilo, da pravica do svobode vesti in vere, zagotovljena v členu 10(1) Listine, ustreza pravici, ki jo zagotavlja člen 9 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), in ima v skladu s členom 52(3) Listine enak pomen in obseg kot zadnjenavedena pravica. Ker EKČP in s tem Listina podajata široko razumevanje pojma „vera“ s tem, da v ta pojem vključujeta svobodo oseb do izražanja vere, je Sodišče ugotovilo, da je treba ta pojem v smislu člena 1 Direktive 2000/78 razlagati tako, da pokriva tako *forum internum*, to je dejstvo, da oseba ima prepričanje, kot *forum externum*, to je izražanje vere v javnosti.

Sodišče je v prvi zadevi, ker se je zadevno interno pravilo nanašalo na nošenje vidnih znakov političnega, filozofskega in verskega prepričanja in je torej brez razlikovanja zajemalo vsakršno izražanje teh prepričanj, razsodilo, da je treba za to pravilo posledično šteti, da se z njim vsi delavci v podjetju obravnavajo enako s tem, da jim je na splošno in brez razlikovanja med drugim naloženo nevtralno oblačenje, ki nasprotuje nošenju takih znakov. V teh okoliščinah je Sodišče najprej razsodilo, da prepoved nošenja muslimanske naglavne rute, ki izhaja iz takšnega internega pravila, ne pomeni neposredne diskriminacije, ki bi temeljila na veri ali prepričanju v smislu člena 2(2)(a) Direktive 2000/78. Vendar je Sodišče navedlo, da lahko tako interno pravilo pomeni posredno diskriminacijo v smislu člena 2(2)(b) te direktive, če se dokaže, da so zaradi navidezno nevtralne obveznosti, ki jo določa, osebe določene vere ali prepričanja dejansko v slabšem položaju, razen če ga objektivno upravičuje legitimni cilj, kot je politika politične, filozofske in verske nevtralnosti, ki jo delodajalec vodi v razmerju do svojih strank, in če so ukrepi za uresničitev tega cilja primerni in potrebni, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Sodišče je v drugi zadevi poleg tega poudarilo, da lahko značilnost, povezana zlasti z vero, zgolj v zelo omejenih okoliščinah pomeni bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic. Ta pojem namreč napotuje na zahtevo, ki jo objektivno narekuje narava zadevne poklicne dejavnosti ali kontekst, v katerem se izvaja, in ne vključuje subjektivnih preudarkov, kot je volja delodajalca upoštevati posebne želje stranke. Sodišče je zato ugotovilo, da volje delodajalca upoštevati željo stranke, naj storitev navedenega delodajalca ne opravlja več delavka, ki nosi muslimansko naglavno ruto, ni mogoče šteti za bistveno in odločilno zahtevo za neki poklic v smislu Direktive.

Sodišče se je v sodbi **Jyske Finans** (C-668/15, [EU:C:2017:278](#)), izdani 6. aprila 2017, izreklo o *prepovedi vsakršne neposredne ali posredne diskriminacije na podlagi etnične pripadnosti* iz člena 2(2)(a) in (b) Direktive 2000/43⁴. V obravnavanem primeru je zadevni moški, rojen v Bosni in Hercegovini, prebival na Danskem, kjer je leta 2000 pridobil državljanstvo te države. Ko sta skupaj z njegovo dansko zunajzakonsko partnerico kupovala rabljeno vozilo s posojilom, je kreditna družba, ker je bila na njegovem voznikem dovoljenju navedena država rojstva, ki ni država članica Unije ali Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), od njega zahtevala dodatno identifikacijo s predložitvijo kopije potnega lista ali dovoljenja za prebivanje. Od njegove zakonske partnerice, ki je bila rojena na Danskem, se to ni zahtevalo. Zadevna oseba je menila, da je ta praksa kreditne družbe diskriminatorna, in se

^{4/} Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 20, zvezek 1, str. 23).

je pritožila na dansko komisijo za enako obravnavanje, ki ji je dodelila odškodnino zaradi posredne diskriminacije. Kreditna družba, tožeča stranka pred predložitvenim sodiščem, je menila, da je spoštovala obveznosti, ki jih ima na podlagi predpisov o preprečevanju pranja denarja⁵, zato je izpodbijala opredelitev te prakse kot diskriminatorne.

Sodišče, ki je na prvem mestu obravnavalo vprašanje, ali je zadevna praksa pomenila neposredno diskriminacijo na podlagi etnične pripadnosti, je preučilo, ali mora biti država rojstva obravnavana kot neposredno oziroma neločljivo povezana z določeno etnično pripadnostjo. Navedlo je, da etnične pripadnosti ni mogoče opredeliti zgolj na podlagi enega samega merila, ampak mora biti, nasprotno, utemeljena z vrsto povezanih elementov, od katerih so nekateri objektivni, drugi pa subjektivni, kot so zlasti skupno državljanstvo, vera, jezik, kulturno in tradicionalno poreklo ter življenjsko okolje. Zato je razsodilo, da država rojstva sama po sebi ne more vzpostaviti neke splošne domneve o pripadnosti določeni etnični skupini, ki bi vzpostavljala neposredno oziroma neločljivo zvezo med tema pojmomoma. Zato ni mogoče šteti, da zadevna zahteva po dodatni identifikaciji temelji neposredno na etnični pripadnosti in da torej ta praksa pomeni različno obravnavanje neposredno na podlagi etnične pripadnosti.

Na drugem mestu, Sodišče je preizkusilo, ali je zadevna praksa, čeprav je bila oblikovana nevtralnno, pomenila posredno diskriminacijo na podlagi etnične pripadnosti, ki lahko postavlja osebe neke rase ali etnične pripadnosti v posebno neugoden položaj v primerjavi s položajem drugih oseb. Glede tega je navedlo, da se obstoj manj ugodnega obravnavanja ne sme ugotavljati splošno in abstraktno, ampak specifično in konkretno ob upoštevanju zadevnega ugodnega obravnavanja. Tako je ugotovilo, da trditve, da bi uporaba merila iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na državo rojstva, verjetneje na splošno bolj škodovala osebam „določene etnične pripadnosti“ v primerjavi z „drugimi osebami“, ni mogoče sprejeti. V istem smislu je torej zavrnilo trditve, da bi uporaba tega merila postavljala v manj ugoden položaj osebe, katerih etnično poreklo izhaja iz druge države, kot je država članica Unije ali država EFTE.

Ker praksa iz postopka v glavni stvari ni bila niti neposredno niti posredno povezana z etničnim poreklom zadevne osebe, je Sodišče ugotovilo, da ji člen 2(2)(a) in (b) Direktive 2000/43 ne nasprotuje.

Veliki senat Sodišča se je 13. junija 2017 v sodbi **Florescu in drugi** (C-258/14, [EU:C:2017:448](#)) izrekel o *razlagi memoranduma o soglasju, ki sta ga leta 2009 sklenili Evropska skupnost in Romunija* in ki v točki 5 določa, da se izplačilo vsakega obroka finančne pomoči, ki jo je Unija odobrila Romuniji, izvrši na podlagi zadovoljivega izvajanja strukturnih reform javnih financ, in o *več določbah primarnega prava Unije, zlasti o členu 17 Listine o temeljnih pravicah*. Spor o glavni stvari se je nanašal na *romunsko zakonodajo, ki določa prepoved hkratnega prejemanja neto starostne pokojnine v javnem sektorju in dohodkov iz dejavnosti, ki se opravljajo za javne institucije, če višina te pokojnine presega določen prag*. Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so poleg dela sodnika opravljale delo univerzitetnega učitelja. Ob upokojitvi so kot upokojeni sodniki sprva lahko hkrati prejemale starostno pokojnino in dohodke iz svoje dejavnosti univerzitetnega poučevanja. Po sprejetju zadevne nacionalne zakonodaje pa to ni bilo več mogoče. Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so zato pred nacionalnim sodiščem trdile, da je ta zakonodaja v nasprotju s pravom Unije, zlasti z določbami Pogodbe o Evropski uniji (Pogodba EU) in Listine, ne glede na to, da je bila ta zakonodaja sprejeta zaradi uskladitve z zgoraj navedenim memorandumom o soglasju.

^{5/} Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma (UL 2005, L 309, str. 15).

Sodišče je ugotovilo, da je pravna podlaga memoranduma o soglasju člen 143 PDEU, s katerim je Uniji podeljena pristojnost za odobritev medsebojne pomoči države članici, katere valuta ni euro in ki ima plačilnobilančne težave ali obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla. Tako je razsodilo, da ga je treba, ker je memorandum o soglasju konkretizacija zaveze med Unijo in državo članico glede gospodarskega programa, šteti za akt institucije Unije v smislu člena 267 PDEU, ki je lahko predmet razlage Sodišča. Glede tega je navedlo, da čeprav je navedeni memorandum o soglasju zavezujoč, ne vsebuje nobene posebne določbe, s katero bi bilo naloženo sprejetje nacionalne zakonodaje, kakršna je zadevna. Zato so morali nacionalni organi v mejah meril, navedenih v memorandumu o soglasju, določiti ukrepe, ki so najprimernejši za uresničitev zastavljenih ciljev.

Sodišče je v nadaljevanju preizkusilo skladnost zadevne nacionalne zakonodaje s členom 6 PEU in členom 17 Listine, ki se nanaša na lastninsko pravico. Glede tega je Sodišče na prvem mestu navedlo, da je ta zakonodaja namenjena izpolnjevanju zavez, ki jih je Romunija sprejela z memorandumom o soglasju, tako da se Listina, zlasti njen člen 17, uporabi za spor o glavni stvari. Vendar je navedlo, da navedena zakonodaja pomeni izjemo in da naj bi veljala le začasno. Poleg tega je ugotovilo, da ne ogroža načela pravice do pokojnine, temveč omejuje izvrševanje te pravice v natančno opredeljenih in omejenih okoliščinah. Tako navedena zakonodaja spoštuje bistveno vsebino lastninske pravice, ki jo imajo tožeče stranke na svojih pokojninah. Na drugem mestu, Sodišče je ugotovilo, da cilja te zakonodaje, ki sta zmanjšanje izdatkov za plače v javnem sektorju in reforma pokojninskega sistema v izjemnih razmerah finančne in gospodarske krize v Romuniji, pomenita cilja splošnega interesa. Sodišče je nazadnje glede primernosti in potrebnosti zadevne zakonodaje navedlo, da imajo glede na posebne gospodarske razmere države članice široko polje proste presoje pri sprejemanju odločitev na gospodarskem področju ter da so te države v najboljšem položaju za določitev ukrepov, ki so primerni za doseganje zastavljenega cilja. Sodišče je zato ugotovilo, da pravo Unije ne nasprotuje zadevni nacionalni zakonodaji.

II. DRŽAVLJANSTVO UNIJE

V zvezi z državljanstvom Unije je treba omeniti tri sodbe. Prva se nanaša na pogoje, pod katerimi je lahko zoper državljana izdana odločba o odstranitvi s strani države članice, ki ni izvorna država, druga in tretja pa se nanašata na izvedeno pravico do prebivanja v korist državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije.

Sodišče se je v sodbi **Petrea** (C-184/16, [EU:C:2017:684](#)), izdani 14. septembra 2017, izreklo o *uporabi Direktive 2004/38⁶ v primerih, v katerih se oseba, glede katere je bila izdana odločba o prepovedi prebivanja, v nasprotju s to prepovedjo vrne v zadevno državo članico*. V obravnavani zadevi je grška uprava leta 2011 proti romunskemu državljanu izdala odločbo o odstranitvi skupaj s prepovedjo prebivanja, ker je ta pomenil resno grožnjo za javni red in javno varnost. Zadevna oseba se je leta 2013 vrnila v Grčijo in tam zaprosila za izdajo potrdila o prijavi državljana Unije, ki mu je bilo izdano. Ko so grški organi odkrili, da zanj še vedno velja prepoved prebivanja, so odločili, da se to potrdilo preklic in da se mu ponovno odredi vrnitev v Romunijo. Zadevna oseba je to odločbo izpodbijala.

^{6/} Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

Sodišče je glede tega opozorilo, da izdaje dovoljenja za prebivanje državljanu države članice ni mogoče šteti za dejanje, ki ustvari pravice, ampak za dejanje, katerega namen je, da država članica ugotovi posamičen položaj državljanu druge države članice glede na določbe prava Unije. Zato je narava takšnega potrdila o prijavi zgolj deklarativna, tako da njegova izdaja ne more biti podlaga za legitimno pričakovanje zadevne osebe glede pravice do prebivanja na ozemlju zadevne države članice. Poleg tega imajo države članice možnost, ki je določena v členu 27(1) Direktive 2004/38, da omejijo svobodo gibanja in prebivanja državljanov Unije in njihovih družinskih članov ne glede na državljanstvo, in sicer zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Sodišče je navedlo, da iz same narave ukrepa prepovedi prebivanja izhaja, da ta velja, vse dokler ni odpravljen. Zato ugotovitev o njegovi kršitvi pristojnim organom omogoča, da zoper zadevno osebo sprejmejo novo odločbo o odstranitvi. Sodišče je torej ugotovilo, da Direktiva 2004/38 in načelo varstva legitimnih pričakovanj ne nasprotujeta temu, da se v okoliščinah obravnavane zadeve prekliče dovoljenje za prebivanje zadevne osebe, niti temu, da se proti njej sprejme nova odločba o odstranitvi.

Poleg tega se je Sodišče izreklo o vprašanju, ali načelo učinkovitosti nasprotuje sodni praksi, v skladu s katero se državljan države članice, zoper katerega je bila izdana odločba o vrnitvi, v podporo pritožbi, vloženi zoper to odločbo, ne more sklicevati na nezakonnost odločbe o prepovedi prebivanja, ki je bila predhodno izdana zoper njega. Glede tega je Sodišče opozorilo, da so zaradi neobstoja ureditve prava Unije države članice pristojne za urejanje postopkovnih pravil za pravna sredstva, vendar ta postopkovna pravila ne smejo biti taka, da bi praktično onemogočala ali pretirano oteževala izvajanje teh pravic. V obravnavani zadevi pravo Unije nikakor ne nasprotuje temu, da se z nacionalnim zakonom zoper posamični akt, kot je odločba o vrnitvi, prepove sklicevanje na nezakonnost odločbe o prepovedi prebivanja, ki je postala dokončna, bodisi ker se je rok za vložitev pritožbe zoper njo iztekel bodisi ker je bila pritožba zoper njo zavrnjena. Vendar je Sodišče pojasnilo, da je morala zadevna oseba dejansko imeti možnost pravočasnega izpodbijanja zadnjenavedene odločbe glede na določbe Direktive 2004/38.

Nazadnje, Sodišče je v zvezi z vprašanjem, ali člen 30 Direktive 2004/38 zahteva, da se zadevna oseba o odločbi, sprejeti na podlagi člena 27(1) te direktive, obvesti v jeziku, ki ga razume, čeprav tega ni zahtevala, navedlo, da morajo države članice sprejeti vse potrebne ukrepe, da zadevna oseba razume vsebino in učinke odločbe, s katero se omejuje njena pravica do vstopa ali do prebivanja iz razlogov javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Vendar ni mogoče zahtevati, da bi bila o tej odločbi obveščena v jeziku, ki ga razume ali za katerega se lahko smiselno domneva, da ga razume, čeprav tega ni zahtevala.

Sodišče je 10. maja 2017 s sodbo **Chavez-Vilchez in drugi** (C-133/15, [EU:C:2017:354](#)) v velikem senatu pojasnilo *izvedeno pravico do prebivanja, na katero se lahko na podlagi člena 20 PDEU sklicuje državljan tretje države kot roditelj mladoletnega otroka z evropskim državljanstvom*. Predhodno odločanje se je nanašalo na položaj več državljanek tretjih držav, ki so matere enega ali več otrok z nizozemskim državljanstvom, katerih očetje so prav tako nizozemski državljanji. Ti otroci so na Nizozemskem v glavnem ali celo izključno prebivali pri svojih materah. Zadevne osebe so vložile zahtevke za socialno pomoč in za družinske dodatke, ki so jih pristojni nizozemski organi zavrnil iz razloga, da niso imele pravice do prebivanja na Nizozemskem. Nizozemsko sodišče, ki je odločalo o sporih v zvezi z zavrnitvijo teh zahtevkov, je Sodišču postavilo vprašanje, ali lahko tožeče stranke kot matere otrok z državljanstvom Unije pridobijo pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU.

Glede tega je Sodišče opozorilo na svojo sodno prakso, v skladu s katero člen 20 PDEU nasprotuje nacionalnim ukrepom, vključno z odločbami o zavrnitvi pravice do prebivanja družinskim članom državljana Unije, ki so državljani tretjih držav, katerih učinek je, da temu državljanu Unije preprečujejo dejansko izvrševanje bistva pravic, ki so mu podeljene zaradi njegovega statusa.⁷ V obravnavani zadevi bi morebitna obveznost mater, da zapustijo ozemlje Unije, lahko njihovim otrokom onemogočila dejansko uživanje bistva teh pravic, ker bi morali tudi sami zapustiti ozemlje Unije, kar pa mora preveriti nacionalno sodišče. Za presojo tega tveganja je treba ugotoviti, kateri roditelj dejansko zagotavlja varstvo in vzgojo otroka ter ali obstaja razmerje dejanske odvisnosti med otrokom in roditeljem, ki je državljan tretje države. Sodišče je navedlo, da morajo v tem okviru nacionalni organi upoštevati pravico do spoštovanja družinskega življenja, ki jo določa člen 7 Listine, in koristi otroka, ki so priznane v členu 24(2) navedene listine.

Sodišče je poleg tega pojasnilo, da je okoliščina, da je drugi roditelj, ki je državljan Unije, resnično sposoben in pripravljen vsakodnevno in dejansko sam skrbeti za otroka, upoštevni dejavnik, ki pa sam po sebi ne zadostuje za ugotovitev, da med roditeljem, ki je državljan tretje države, in otrokom ne obstaja razmerje odvisnosti, tako da bi bil zadnji prisiljen zapustiti ozemlje Unije, če bi bila temu državljanu tretje države zavrnjena pravica do prebivanja. Taka ugotovitev mora namreč ob upoštevanju koristi zadevnega otroka temeljiti na vseh okoliščinah primera, zlasti na njegovi starosti, njegovem fizičnem in čustvenem razvoju, stopnji njegovega čustvenega razmerja z roditeljem, državljanom Unije, in z roditeljem, državljanom tretje države, ter na tveganju, da bo imela ločitev od zadnjega škodljive posledice za ravnovesje tega otroka. Sodišče je v zvezi z dokaznim bremenom ugotovilo, da mora roditelj, ki je državljan tretje države, predložiti dokaze, na podlagi katerih je mogoče presojati, ali bi odločitev, s katero bi mu bila zavrnjena pravica do prebivanja, otroku preprečevala dejansko izvrševanje bistva pravic, ki so vezane na status državljana Unije, saj bi moral zapustiti ozemlje Unije. Vendar je poudarilo, da morajo nacionalni organi zagotoviti, da z nacionalno ureditvijo glede dokaznega bremena ni mogoče ogroziti polnega učinka člena 20 PDEU.

Sodišče se je 14. novembra 2017 s sodbo **Lounes** (C-165/16, [EU:C:2017:862](#)) v velikem senatu izreklo o *izvedeni pravici do prebivanja, na katero se lahko na podlagi člena 21 PDEU sklicuje državljan države, ki je za Unijo tretja država, kot družinski član državljana Unije v državi članici, v kateri je ta državljan Unije prebival, preden je pridobil njeno državljanstvo poleg svojega izvirnega državljanstva*. V obravnavani zadevi je tožnik, alžirski državljan, v Združeno kraljestvo vstopil s šestmesečnim vizumom za obiskovalce in nato nezakonito ostal na britanskem ozemlju. Tam je spoznal špansko državljanke, ki je z naturalizacijo pridobila britansko državljanstvo in obdržala špansko državljanstvo. Tožnik je potem, ko sta se poročila, zaprosil za izdajo dovoljenja za prebivanje v Združenem kraljestvu kot družinski član državljana Evropskega gospodarskega prostora (EGP). Britanski organi so to prošnjo zavrnili, pri čemer so se oprli na dejstvo, da v skladu z britanskim zakonom o prenosu Direktive 2004/38⁸ njegova žena ni bila več obravnavana kot „državljanke EGP“, odkar je pridobila britansko državljanstvo, ter da zato tožnik ni upravičen do dovoljenja za prebivanje kot družinski član državljana EGP. Britansko sodišče, pri katerem je tožnik vložil tožbo zoper to zavrnilno odločbo, je Sodišču postavilo vprašanje glede združljivosti te odločbe in britanske zakonodaje s pravom Unije.

⁷ Sodbi Sodišča z dne 8. marca 2011, **Ruiz Zambrano** (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)) in z dne 6. decembra 2012, **O. in S.** (C-356/11 in C-357/11, [EU:C:2012:776](#)).

⁸ Navedena zgoraj v opombi 6.

Na prvem mestu, Sodišče je v zvezi z Direktivo 2004/38 poudarilo, da s to direktivo, ki uokvirja pogoje uresničevanja pravice državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ni mogoče urejati prebivanja državljanov Unije v državi članici, katere državljani so, ker imajo ti tam brezpogojno pravico do prebivanja na podlagi načela mednarodnega prava. Sodišče je tako ugotovilo, da Direktiva 2004/38 prebivanja žene tožnika v Združenem kraljestvu, odkar je ta pridobila britansko državljanstvo, ne ureja več. Zato njen mož, tožnik, na podlagi te direktive ne more biti upravičen do izvedene pravice do prebivanja v Združenem kraljestvu.

Na drugem mestu, Sodišče je preučilo vprašanje, ali je tožniku izvedena pravica do prebivanja v tej državi članici lahko priznana na podlagi člena 21(1) PDEU, ki določa, da ima vsak državljan Unije pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. Glede tega je navedlo, da polni učinek pravic, ki so državljanom Unije podeljene s to določbo, zlasti pravice do običajnega družinskega življenja v državi članici gostiteljici, ki zajema tudi prisotnost članov njihove družine, zahteva, da mora biti državljan Unije v položaju, v kakršnem je žena tožnika, v državi članici gostiteljici upravičen do uživanja te pravice tudi po tem, ko je ob izvornem državljanstvu pridobil tudi državljanstvo te države članice, in do tega, da razvije družinsko življenje s svojim zakoncem, ki je državljan tretje države. Tako je Sodišče razsodilo, da je državljan države, ki je za Unijo tretja država, v položaju, v kakršnem je tožnik, do izvedene pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici lahko upravičen na podlagi člena 21(1) PDEU pod pogoji, ki ne smejo biti strožji od pogojev, ki so v Direktivi 2004/38 določeni za dodelitev navedene pravice državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja.

III. INSTITUCIONALNE DOLOČBE

1. PRISTOJNOSTI EVROPSKIH INSTITUCIJ

Sodišče je s sodbo z dne 26. julija 2017, **Češka republika/Komisija** (C-696/15 P, [EU:C:2017:595](#)), v pritožbenem postopku potrdilo sodbo Splošnega sodišča⁹, s katero sta bili zavrjeni dve tožbi za razglasitev ničnosti, vloženi zoper delegirani uredbi št. 885/2013¹⁰ in št. 886/2013¹¹ o dopolnitvi Direktive 2010/40¹², ki sta bili sprejeti v okviru prometne politike. Češka republika je v tožbah zlasti trdila, da je s sprejetjem spornih uredb *Komisija prekoračila pooblastila*, ker je državam članicam naložila ustanovitev nadzornih služb z nalogo ocenjevanja spoštovanja zahtev iz teh uredb. Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi menilo, da je Komisija spoštovala meje pristojnosti iz člena 290 PDEU in meje pooblastil, določenih z Direktivo 2010/40.

9/ Sodba Splošnega sodišča z dne 8. oktobra 2015, **Češka republika/Komisija** (T-659/13 in T-660/13, [EU:T:2015:771](#)).

10/ Delegirana uredba Komisije (EU) št. 885/2013 z dne 15. maja 2013 o dopolnitvi Direktive 2010/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta (direktiva „ITS“) v zvezi z zahtevami za zagotavljanje storitev obveščanja glede varnih in varovanih parkirišč za tovornjake in komercialna vozila (UL 2013, L 247, str. 1).

11/ Delegirana uredba Komisije (EU) št. 886/2013 z dne 15. maja 2013 o dopolnitvi Direktive 2010/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s podatki in postopki za, po možnosti, brezplačno zagotavljanje osnovnih splošnih informacij uporabnikom v zvezi z varnostjo v cestnem prometu (UL 2013, L 247, str. 6).

12/ Direktiva 2010/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o okviru za uvajanje inteligentnih prometnih sistemov v cestnem prometu in za vmesnike do drugih vrst prevoza (UL 2010, L 207, str. 1).

Sodišče je glede tega poudarilo, da prenos pooblastila iz naslova člena 290 PDEU omogoča Komisiji, da dopolnjuje ali spreminja nebitvene elemente zakonodajnega akta. Vendar se s to določbo zahteva, da se v zakonodajnih aktih izrecno opredelijo cilji, vsebina, področje uporabe in trajanje pooblastila, pri čemer sodišče Unije ne more odpraviti odsotnosti meja, zahtevanih z navedeno določbo. Sodišče je v zvezi z vprašanjem, katere elemente zakonodajnega akta je treba opredeliti kot „bitvene“, opozorilo, da to vprašanje ni odvisno zgolj od presoje zakonodajalca Unije, ampak mora temeljiti na objektivnih elementih, ki so lahko predmet sodnega nadzora. Tako je določen element bitven, zlasti če je treba za njegovo sprejetje opraviti politične odločitve, ki so v pristojnosti zakonodajalca Unije, ali če omogoča tako poseganje v temeljne pravice zadevnih oseb, da je potrebno posredovanje zakonodajalca Unije.

Sodišče je nato na podlagi uporabe teh načel potrdilo, da je v obravnavani zadevi Direktiva 2010/40 Komisiji podeljevala zadostno pravno podlago za ustanovitev spornih nacionalnih nadzornih služb in da njihova ustanovitev ni pomenila bistvenega elementa zadevnega področja.

2. PRAVNI AKTI UNIJE

2.1 Pravna oblika aktov

Veliki senat Sodišče je v sodbi **Komisija/Svet (CMR-15)** (C-687/15, [EU:C:2017:803](#)) z dne 25. oktobra 2017 ugodil tožbi za razglasitev ničnosti, ki jo je Komisija vložila zoper sklepe Sveta o Svetovni konferenci o radiokomunikacijah leta 2015 (WRC-15) Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU), sprejete 26. oktobra 2015, ker je Svet storil bistveno kršitev postopka, zahtevanega s členom 218(9) PDEU.

Na prvem mestu, Sodišče je v zvezi z obliko izpodbijanega akta opozorilo, da člen 13(2) PDEU določa, da vsaka institucija Unije deluje v mejah pristojnosti, ki so ji dodeljene s Pogodbama, ter v skladu s postopki, pogoji in cilji, ki jih določata Pogodbi. Glede tega je razsodilo, da so pravila o izražanju volje institucij Unije določena v Pogodbah in niso v diskreciji niti držav članic niti institucij, saj le iz pogodb v posameznih primerih izhaja pooblastilo instituciji, da spremeni postopek odločanja, ki je določen s Pogodbama. Sodišče je v zvezi s pravno obliko aktov, ki so sprejeti na podlagi člena 218(9) PDEU, opozorilo, da to, da institucija Unije odstopi od pravne oblike, določene s Pogodbama (v obravnavani zadevi sprejetje sklepa), pomeni bistveno kršitev postopka, ki lahko povzroči razglasitev ničnosti zadevnega akta, saj lahko tako odstopanje povzroči negotovost glede narave tega akta ali postopka, po katerem ga je treba sprejeti, s čimer je ogrožena pravna varnost, kar pomeni kršitev postopka, zahtevanega s to določbo.

Na drugem mestu, Sodišče je v zvezi s tem, da v izpodbijanem aktu ni navedena pravna podlaga, na kateri temelji, opozorilo na svojo sodno prakso, v skladu s katero je izbira ustrezne pravne podlage ustavnopravnega pomena, saj mora Unija, ker ima le dodeljene pristojnosti, akte, ki jih sprejme, navezati na določbe Pogodbe o delovanju Evropske unije (Pogodba DEU), ki jo dejansko za to pooblaščajo. Odstopanje od pravne oblike, določene v členu 218(9) PDEU, in izpustitev navedbe pravne podlage tako povzročata zmedo glede narave in pravnih posledic izpodbijanega akta ter glede postopka, po katerem ga je treba sprejeti, ta zmeda pa bi lahko oslabilo Unijo pri obrambi njenega stališča v okviru Svetovne konference o radiokomunikacijah leta 2015.

2.2 Postopki za sprejetje aktov

V tem okviru je treba omeniti tri sodbe. Prva se nanaša na obveznost posvetovanja z Evropskim parlamentom v zakonodajnem postopku Unije. Druga se nanaša na predlog evropske državljanske pobude. Tretja je sodba *Slovaška in Madžarska/Svet* (C-643/15 in C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), ki se nanaša na začasne ukrepe obveznega premeščanja prosilcev za azil.¹³

Sodišče je s sodbo **RPO** (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)), izdano 7. marca 2017, v velikem senatu potrdilo *veljavnost določb Direktive 2006/112*¹⁴, na podlagi katerih je državam članicam dovoljeno, da za prodajo tiskanih publikacij, kot so knjige, časopisi in revije, določijo nižjo stopnjo davka na dodano vrednost (DDV), medtem ko so digitalne publikacije iz te ureditve izključene, z izjemo digitalnih knjig na fizičnem nosilcu. V sporu o glavni stvari je poljsko ustavno sodišče, ki je odločalo o predlogu za ugotovitev, da nacionalne določbe, s katerimi je izključena uporaba nižje stopnje DDV za digitalne publikacije, niso v skladu s poljsko ustavo, podvomilo v veljavnost ustreznih določb Direktive 2006/112, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/47¹⁵. Sodišču je na eni strani postavilo vprašanje, ali je imel Parlament dovolj veliko vlogo v zakonodajnem postopku, ki je privedel do sprejetja Direktive 2009/47, s katero so bile spremenjene določbe Direktive 2006/112 o dovolitvi uporabe nižje stopnje DDV za tiskane publikacije, na drugi strani pa vprašanje glede tega, ali je bilo z zadevnimi določbami Direktive 2006/112 morda kršeno načelo enakega obravnavanja.¹⁶

V zvezi z zakonodajnim postopkom, ki je privedel do sprejetja Direktive 2009/47, je Sodišče potem, ko je ugotovilo, da je končna različica te direktive vsebovala spremembe v primerjavi s predlogom, na podlagi katerega je bilo opravljeno posvetovanje s Parlamentom, opozorilo, da ustrezno posvetovanje s Parlamentom v primerih, določenih s Pogodbama, pomeni bistveno postopkovno zahtevo, katere neupoštevanje povzroči ničnost zadevnega akta. Ta obveznost posvetovanja s Parlamentom pomeni, da je potrebno ponovno posvetovanje z njim vsakič, ko je dokončno sprejeto besedilo kot celota v svojem bistvu drugačno od tistega, v zvezi s katerim je že bilo opravljeno posvetovanje s Parlamentom, razen v primerih, v katerih so spremembe v bistvenem v skladu z izraženo željo samega Parlamenta. Ker pa je končna različica sporne določbe Direktive 2009/47 pomenila zgolj redakcijsko poenostavitev besedila iz predloga direktive, na podlagi katerega je bilo opravljeno posvetovanje s Parlamentom in katerega bistvo je bilo v celoti ohranjeno, je Sodišče ugotovilo, da Svetu pred sprejetjem te direktive ni bilo treba opraviti ponovnega posvetovanja s Parlamentom.

Sodišče se je s sodbo z dne 12. septembra 2017, **Anagnostakis/Komisija** (C-589/15 P, [EU:C:2017:663](#)), v velikem senatu izreklo o pritožbi zoper sodbo Splošnega sodišča¹⁷, s katero je bila zavrnjena tožba za razglasitev ničnosti sklepa Komisije o zavrnitvi registracije predloga državljanske pobude (EDP), vloženega na podlagi člena 4(2)(b)

13/ Ta sodba je predstavljena v razdelku VIII.1 „Azilna politika“.

14/ Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1) v različici na podlagi Direktive Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 o spremembah Direktive Sveta 2006/112/ES v zvezi z uporabo nižjih stopenj davka na dodano vrednost (UL 2009, L 116, str. 18).

15/ Direktiva Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 o spremembah Direktive Sveta 2006/112/ES v zvezi z uporabo nižjih stopenj davka na dodano vrednost (UL 2009, L 116, str. 18).

16/ Odgovor Sodišča na to drugo vprašanje je predstavljen v razdelku XII „Davčne določbe“.

17/ Sodba Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2015, **Anagnostakis/Komisija** (T-450/12, [EU:T:2105:739](#)).

Uredbe št. 211/2011¹⁸. Ta predlog se je namreč nanašal na to, da bi bilo v zakonodaji Unije sprejeto „načelo stanja nuje“, na podlagi katerega bi bilo mogoče odpisati javni dolg držav, katerih finančni in politični obstoj je zaradi dolga ogrožen.

Sodišče je v zvezi z obveznostjo Komisije, da organizatorje državljanske pobude obvesti o razlogih za zavrnitev registracije njihovega predloga, kot je določena v členu 4(3) Uredbe št. 211/2011, najprej poudarilo, da mora Komisija ob upoštevanju pomena evropske državljanske pobude kot instrumenta sodelovanja državljanov v demokratičnem življenju Unije to zavrnitev jasno obrazložiti. Vendar je Sodišče glede na veliko zgoščenost in nejasnost zadevnega predloga pobude potrdilo presojo Splošnega sodišča, da je bil v obravnavani zadevi sklep Komisije o zavrnitvi dovolj obrazložen.

Sodišče je v nadaljevanju poudarilo, da je treba sklep v zvezi z registracijo predloga EDP sprejeti v skladu z načelom dobrega upravljanja, s katerim je povezana zlasti obveznost skrbne in nepristranske preučitve s strani pristojne institucije, pri kateri se upoštevajo vsi upoštevni elementi v obravnavanem primeru. Pogoj za registracijo predlogov evropske državljanske pobude, ki je določen v členu 4(2)(b) Uredbe št. 211/2011 in v skladu s katerim predlog ne sme biti očitno zunaj pristojnosti Komisije za predlaganje pravnega akta, mora Komisija razlagati in uporabljati tako, da zagotavlja lahko dostopnost tega instrumenta. Zato je Komisija samo v primeru, da je predlog evropske državljanske pobude ob upoštevanju njegove vsebine in njegovih ciljev očitno zunaj okvira pristojnosti Komisije, pooblaščen za zavrnitev njegove registracije. Vendar je Sodišče glede tega vseeno potrdilo, da določbe Pogodbe DEU, na katere se je v obravnavani zadevi skliceval organizator državljanske pobude v utemeljitev ničnostne tožbe, in sicer člena 122(1) in (2) PDEU ter 136(1) PDEU, dejansko nista mogla pomeniti pravne podlage za sprejetje „načela stanja nuje“, na katero se je nanašal ta predlog.

3. DOSTOP DO DOKUMENTOV

Sodišče je v letu 2017 izdalo več pomembnih sodb s področja dostopa do dokumentov. V tej sodni praksi je zlasti podalo nova pojasnila glede pojma obstoječega dokumenta v smislu Uredbe št. 1049/2001¹⁹ v kontekstu elektronskih zbirk podatkov, glede uporabe te uredbe za vloge držav članic v okviru sodnega postopka, glede uporabe splošne domneve zaupnosti za dokumente v zvezi s postopkom EU Pilot in, nazadnje, glede pojma dejavnosti preiskav. Sodišče se je izreklo tudi o razlagi Uredbe št. 1049/2001 v okviru uporabe Aarhuške konvencije.²⁰

Najprej, Sodišče se je v sodbi *Typke/Komisija* (C-491/15 P, [EU:C:2017:5](#)) z dne 11. januarja 2017, s katero je potrdilo izpodbijano sodbo Splošnega sodišča²¹, izreklo o *pojmu obstoječega dokumenta v elektronskih zbirkah podatkov*. V obravnavani zadevi je pritožnik Evropski urad za izbor osebja (EPSO) zaprosil za dostop do „razpredelnice“ z vrsto podatkov, vsebovanih v več dokumentih EPSA v elektronski obliki, ki jih ni bilo mogoče pridobiti iz njegove baze podatkov z normalnim iskanjem.

^{18/} Uredba (EU) št. 211/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o državljanski pobudi (UL 2011, L 65, str. 1, in popravek v UL 2012, L 94, str. 49).

^{19/} Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

^{20/} Glej tudi razdelek XVII.4. „Aarhuška konvencija“.

^{21/} Sodba Splošnega sodišča z dne 2. julija 2015, *Typke/Komisija* (T-214/13, [EU:T:2015:448](#)).

Sodišče je ugotovilo, da elektronska zbirka podatkov res lahko omogoča zajem vseh informacij, ki jih vključuje, vendar da možnost, da se iz take zbirke podatkov izdelata dokument, ne dopušča sklepa, da je treba ta dokument opredeliti za obstoječ v smislu Uredbe št. 1049/2001. Sodišče je namreč opozorilo, da se pravica dostopa do dokumentov institucij nanaša le na obstoječe dokumente, ki jih zadevna institucija hrani, in da se zato ni mogoče sklicevati na Uredbo št. 1049/2001, da bi se institucije zavezale k izdelavi dokumenta, ki ne obstaja.

Sodišče je glede tega razsodilo, da je treba za obstoječi dokument šteti vse informacije, ki jih je mogoče s predhodno programiranimi iskalnimi orodji zajeti iz elektronske zbirke v okviru njene vsakdanje uporabe, tudi če te informacije niso bile še nikoli prikazane v tej obliki ali niso nikoli bile predmet iskanja s strani uslužbencev institucij. Iz tega sledi, da so lahko institucije za izpolnitev zahtev Uredbe št. 1049/2001 primorane k oblikovanju dokumenta iz informacij, ki so vključene v zbirko podatkov, z uporabo obstoječih iskalnih orodij. Nasprotno pa je treba kot nov dokument šteti vsako informacijo, za katere zajem iz zbirke podatkov je potrebna znatna naložba. Iz tega sledi, da je treba vsako informacijo, za pridobitev katere je potrebna sprememba ureditve elektronske zbirke podatkov oziroma iskalnih orodij, ki so trenutno na voljo za zajem informacij, opredeliti kot nov dokument.

Dalje, v sodbi **Komisija/Breyer** (C-213/15 P, [EU:C:2017:563](#)), razglašeni 18. julija 2017, s katero je potrjena izpodbijana sodba Splošnega sodišča²², se je Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, izreklo o vprašanju, ali prošnja, naslovljena na institucijo, ki je stranka v postopku, za dostop do vlog, ki jih je vložila država članica v okviru sodnega postopka, spada na področje uporabe Uredbe št. 1049/2001. V obravnavani zadevi je druga stranka v pritožbenem postopku marca 2011 Komisijo zaprosila za dostop do vlog, ki jih je Republika Avstrija predložila Sodišču v okviru postopka zaradi neizpolnitve obveznosti, ki je bil sprožen proti njej zaradi neprenosa neke direktive. Ta sodni postopek se je končal leta 2010 s sodbo Sodišča. Komisija je dostop do teh vlog, katerih prepis je imela, zavrnila, ker po njenem mnenju niso spadale na področje uporabe Uredbe št. 1049/2001. Splošno sodišče, pri katerem je bila vložena ničnostna tožba, je sklep Komisije o zavrnitvi razglasilo za ničen.

Na prvem mestu, Sodišče, ki je obravnavalo vprašanje področja uporabe Uredbe št. 1049/2001, je opozorilo, da je to področje opredeljeno z navedbo institucij, ki so naštet v njej, in ne s posebnimi kategorijami dokumentov niti z avtorjem dokumenta, ki ga ima v posesti ena od teh institucij. Tako okoliščina, da je dokumente ene od institucij, navedenih v Uredbi št. 1049/2001, pripravila država članica in da so ti povezani s sodnimi postopki, ne more biti razlog za izključitev takih dokumentov s področja uporabe te uredbe. Poleg tega je Sodišče razsodilo, da je dejstvo, da niti Statut Sodišča niti poslovnik Sodišč Unije ne določajo pravice dostopa tretjih oseb do vlog, predloženih v okviru sodnih postopkov, ne more voditi do tega, da se navedena uredba ne bi uporabljala za prošnje za dostop do vlog, ki so jih pripravile države članice za sodni postopek pred sodiščem Unije in ki so v posesti institucije. Tako je ugotovilo, da so sporne vloge spadale na področje uporabe Uredbe št. 1049/2001 kot dokumenti institucije, za katero velja ta uredba.

Na drugem mestu, Sodišče je v okviru preučitve splošne sistematike in ciljev člena 15(3) PDEU ugotovilo, da to, da se sistem dostopa do dokumentov ne uporabi za Sodišče, kadar to opravlja sodne naloge, kot je določeno v členu 15(3), četrti pododstavek, PDEU, ne preprečuje uporabe tega sistema za dokumente, ki so Sodišču predloženi v okviru sodnega postopka. Poleg tega, glede na to, da je na podlagi Uredbe št. 1049/2001 mogoče glede na okoliščine posameznega primera zavrniti dostop do dokumentov v zvezi s postopki pred sodišči Unije s ciljem zagotoviti varstvo sodnih postopkov, se s členom 15(3), četrti pododstavek, PDEU ne zahteva takšna razlaga, v skladu s katero bi bilo treba vse sporne vloge izključiti s področja uporabe Uredbe št. 1049/2001. Sodišče je zato ugotovilo, da je Splošno sodišče pravilno razsodilo, da se za navedene vloge – enako kot za tiste, ki jih je pripravila Komisija – izključitev od pravice dostopa do dokumentov iz člena 15(3), četrti pododstavek, PDEU ne uporabi.

^{22/} Sodba Splošnega sodišča z dne 27. februarja 2015, **Breyer/Komisija** (T-188/12, [EU:T:2015:124](#)).

Poleg tega je Sodišče s sodbo **Švedska/Komisija** (C-562/14 P, [EU:C:2017:356](#)) z dne 11. maja 2017 v pritožbenem postopku potrdilo sodbo Splošnega sodišča²³, s katero je to zavrnilo tožbo več državljanov za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, s katerim jim je ta institucija zavrnila dostop na podlagi Uredbe št. 1049/2001 do dveh zahtev za informacije, ki jih je ta institucija poslala Zvezni republiki Nemčiji v okviru postopka EU Pilot, namenjenega temu, da se pripravi postopek zaradi neizpolnitve obveznosti proti državi članici ali da se temu postopku izogne.

Sodišče je ugotovilo, da dokler med potekom predhodne faze preiskave, ki se vodi v okviru postopka EU Pilot, obstaja tveganje, da bi se lahko spremenila narava postopka zaradi neizpolnitve obveznosti, da bi se lahko spremenil njegov potek in da bi se lahko ogrozili cilji tega postopka, je uporaba splošne domneve o zaupnosti dokumentov, ki si jih izmenjata Komisija in zadevna država članica, upravičena. Poleg tega je pojasnilo, da to tveganje obstaja, dokler postopek EU Pilot ni zaključen in dokler možnost začetka formalnega postopka zaradi neizpolnitve obveznosti proti neki državi članici ni dokončno izključena. V tem obdobju se torej Komisija za zavrnitev dostopa lahko opre na splošno domnevo o zaupnosti, ne da bi opravila konkreten in posamičen preizkus zaprosenih dokumentov. Vendar ta splošna domneva ne izključuje možnosti, da se dokaže, da za dani dokument, katerega razkritje se zahteva, navedena domneva ne velja, ali da obstaja prevladujoč javni interes, ki upravičuje razkritje tega dokumenta v skladu s členom 4(2), zadnji del stavka, Uredbe št. 1049/2001.

Sodišče se je v sodbi **Francija/Schlyter** (C-331/15 P, [EU:C:2017:639](#)), razglašeni 7. septembra 2017, s katero je potrjena izpodbijana sodba Splošnega sodišča²⁴, izreklo o *vprašanju, ali je podrobno mnenje, ki ga izda Komisija v okviru postopka za zbiranje informacij v zvezi s tehničnimi predpisi, ki je določen z Direktivo 98/34²⁵, zajeto s preiskavo v smislu člena 4(2), tretja alineja, Uredbe št. 1049/2001.*

Na prvem mestu, Sodišče je ugotovilo, da je preiskava strukturiran in formaliziran postopek Komisije, katerega cilj je zbiranje in analiza informacij, da lahko ta institucija v okviru izvrševanja svojih nalog, določenih s Pogodbama EU in DEU, sprejme stališče. Glede tega je pojasnilo, da na eni strani ni nujno, da mora biti namen tega postopka odkrivanje ali pregon kršitev ali nepravilnosti, ampak lahko pojem „preiskava“ vključuje tudi dejavnost Komisije, katere namen je ugotoviti dejstva zaradi presoje danih okoliščin. Na drugi strani ni nujno, da je stališče, ki ga Komisija sprejme za izvršitev svojih nalog, v obliki sklepa v smislu člena 288, četrti odstavek, PDEU. Takšno stališče je lahko med drugim v obliki poročila ali priporočila.

Sodišče je glede tega ugotovilo, da je v obravnavani zadevi podrobno mnenje, ki ga je izdala Komisija, ker je pomenilo uradni ukrep, v katerem je pojasnjeno pravno stališče te institucije o tem, ali je osnutek tehničnega predpisa, ki ga je notificirala država članica, v skladu zlasti s prostim pretokom blaga in svobodo ustanavljanja subjektov, zajet s postopkom „preiskave“.

^{23/} Sodba Splošnega sodišča z dne 25. septembra 2014, **Spirlea/Komisija** (T-306/12, [EU:T:2014:816](#)).

^{24/} Sodba Splošnega sodišča z dne 16. aprila 2015, **Schlyter/Komisija** (T-402/12, [EU:T:2015:209](#)).

^{25/} Direktiva 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 337), kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/48/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 20. julija 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 21, str. 8).

Na drugem mestu, Sodišče je razsodilo, da ker v nobeni določbi Direktive 98/34 ni določena zaupnost podrobnih mnenj, ki so izdana na podlagi člena 9(2) te direktive, se zahteva po preglednosti, na kateri temelji navedena direktiva, običajno uporablja za ta podrobna mnenja. Poleg tega je pojasnilo, da s to zahtevo po preglednosti vseeno ni izključeno, da se Komisija lahko glede na okoliščine posameznega primera opre na člen 4(2), tretja alineja, Uredbe št. 1049/2001 in zavrne dostop do podrobnega mnenja, izdanega na podlagi člena 9(2) te direktive, če dokaže, da bi dostop do zadevnega podrobnega mnenja konkretno in dejansko škodil cilju preprečitve sprejetja tehničnega predpisa, ki ni v skladu s pravom Unije.

Nazadnje, Sodišče je s sodbo **Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisija** (C-60/15 P, [EU:C:2017:540](#)), izdano 13. julija 2017, ugodilo pritožbi, ki jo je družba Saint-Gobain Glass Deutschland vložila zoper sodbo Splošnega sodišča²⁶, s katero je bila zavrtnjena njena tožba za razglasitev ničnosti *sklepa Komisije o zavrtnitvi popolnega dostopa do dokumenta, ki ji ga je posredovala Zvezna republika Nemčija* v okviru postopka dodelitve pravic do emisije toplogrednih plinov iz člena 10a Direktive 2003/87²⁷. Ta sklep o zavrtnitvi je bil utemeljen na členu 4(3), prvi pododstavek, Uredbe št. 1049/2001²⁸, na podlagi katerega se dostop do dokumenta zavrne, če bi njegovo razkritje resno oslabilo postopek odločanja institucije, ki še poteka.

Sodišče je s sodbo razveljavilo izpodbijano sodbo, tako da je razsodilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo pri razlagi člena 4(3), prvi pododstavek, Uredbe št. 1049/2001. Prav tako je razglasilo ničnost sklepa Komisije, s katerim je bil dostop do dokumentov zavrtnjen. Sodišče je glede tega ugotovilo, da je treba izjemo v zvezi s „postopkom odločanja“, na katero se nanaša ta določba, razlagati ozko ob upoštevanju javnega interesa, ki ga pomeni razkritje zadevnih dokumentov, in dejstva, da se zahtevane informacije nanašajo na emisije v okolje. Sodišče je poleg tega pojasnilo, da je treba to izjemo razumeti tako, da se nanaša na sprejetje odločbe, ne pa da pokriva celoten upravni postopek, ki je do nje pripeljal. Zato glede dokumentov, ki so neposredno povezani z vprašanji, obravnavanimi v upravnem postopku, zgolj sklicevanje na tveganje negativnih posledic, povezano z njihovim razkritjem, in na možnost, da bi lahko zadevne osebe vplivale na postopek, ne more zadostovati za dokaz, da bi razkritje internih dokumentov resno oslabilo postopek odločanja, ki še poteka.

Sodišče je poleg tega navedlo, da je zahteva po ozki razlagi člena 4(3), prvi odstavek, Uredbe št. 1049/2001 toliko strožja, če dokumenti, posredovanje katerih se zahteva, vsebujejo informacije o okolju. Vendar je v Aarhurški konvenciji v členu 4(4)(a) določeno, da se lahko zahtevki za informacije o okolju zavrne, če bi razkritje teh informacij škodljivo vplivalo na zaupnost razprav organov javne oblasti, če tako zaupnost predvideva notranja zakonodaja, ne pa na celotni upravni postopek, na koncu katerega ti organi razpravljajo. Zato okoliščina, da upravni postopek še ni bil končan na datum sprejetja spornega sklepa, sama po sebi ne omogoča ugotovitve, da bi bil postopek odločanja Komisije v primeru razkritja zahtevanih dokumentov resno oslavljen.

^{26/} Sodba Splošnega sodišča z dne 11. decembra 2014, **Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisija** (T-476/12, [EU:T:2014:1059](#)).

^{27/} Direktiva 2003/87/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ESB (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 631).

^{28/} Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

4. NEPOGODBENA ODGOVORNOST UNIJE

V sodbi z dne 4. aprila 2017, *Varuh človekovih pravic/Staelen* (C-337/15 P, [EU:C:2017:256](#)), se je Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, v okviru pritožbe izreklo o *nepogodbeni odgovornosti Unije zaradi kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja s strani Evropskega varuha človekovih pravic ob obravnavanju pritožbe*. Glede tega je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi²⁹ razsodilo, da nekatere kršitve dolžnosti skrbnega ravnanja, ki jih je storil Varuh človekovih pravic v okviru obravnavanja pritožbe v zvezi s tem, kako je Evropski parlament vodil seznam primernih kandidatov, izdelan na podlagi javnega natečaja, same po sebi pomenijo dovolj resno kršitev prava Unije v smislu sodne prakse, v kateri so bili pojasnjeni pogoji za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije. Zaradi teh kršitev je Splošno sodišče vlagateljici pritožbe, ki je bila na zadevnem seznamu primernih kandidatov navedena kot uspešna kandidatka, dodelilo 7000 EUR odškodnine zaradi izgube zaupanja v urad Varuha človekovih pravic ter zaradi občutka izgube časa in energije.

Sodišče je potem, ko je opozorilo na funkcije in dolžnosti Varuha človekovih pravic, najprej ugotovilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je razsodilo, da „že“ kršitev načela skrbnega ravnanja s strani Varuha človekovih pravic pomeni dovolj resno kršitev, zaradi katere je lahko podana nepogodbena odgovornost Unije. Sodišče je navedlo, da je treba za ugotovitev obstoja te kršitve dokazati, da je varuh s tem, da ni ravnal z vso potrebno skrbnostjo in preudarnostjo, resno in očitno prekoračil omejitve, ki veljajo za njegovo diskrecijsko pravico v okviru izvajanja njegovih preiskovalnih pooblastil. Sodišče je poleg tega v zvezi s škodo, katere obstoj je priznalo Splošno sodišče, razsodilo, da je Splošno sodišče s tem, da je izgubo zaupanja v organ varuha človekovih pravic, ki jo je zatrjevala vlagateljica pritožbe, opredelilo kot nepremoženjsko škodo, ki bi jo bilo treba povrniti, napačno uporabilo pravo. Ker odločitev Splošnega sodišča, da se Varuhu človekovih pravic naloži plačilo odškodnine, torej ni bila pravno utemeljena, jo je Sodišče razveljavilo.

Ker pa je stanje postopka omogočalo odločitev o zadevi, je Sodišče v nadaljevanju ugotovilo, da je iz dejanskega stanja v spisu izhajalo, da je Varuh človekovih pravic dejansko večkrat dovolj resno kršil svojo dolžnost skrbnega ravnanja v okviru vodenja preiskave, zaradi česar je vlagateljici pritožbe nastala nepremoženjska škoda, ki je dejanska in gotova. Tako je Sodišče Varuha človekovih pravic ponovno obsodilo na plačilo odškodnine v višini 7000 EUR za povračilo navedene nepremoženjske škode, ki je v bistvu v občutku „psiholoških posledic“, ki naj bi jih vlagateljica pritožbe utrpela zaradi načina obravnave njene pritožbe.

V sodbi *Safa Nicu Sepahan/Svet* (C-45/15 P, [EU:C:2017:402](#)), ki je bila razglašena 30. maja 2017, se je Sodišče v velikem senatu izreklo o *pravici do odškodnine za škodo, nastalo zaradi sklepa o zamrznitvi sredstev, ki je bil sprejet v okviru skupne zunanje in varnostne politike*. Sodišče je s to sodbo zavrnilo pritožbi, ki sta ju iranska družba Safa Nicu Sepahan in Svet vložila zoper sodbo Splošnega sodišča z dne 25. novembra 2014³⁰, ki je potem, ko je razglasilo ničnost ukrepov zamrznitve sredstev, sprejetih proti tožeči stranki,³¹ tej družbi dodelilo odškodnino v znesku 50.000 EUR iz naslova nepremoženjske škode, nastale zaradi ukrepov, ki so bili razglašeni za nične, hkrati pa je zavrnilo njene zahtevke za povračilo domnevno nastale premoženjske škode. Družba Safa Nicu Sepahan je v pritožbi izpodbijala zavrnitev svojih zahtevkov za povračilo premoženjske škode in znesek odškodnine, ki je bila dodeljena iz naslova nepremoženjske škode.

^{29/} Sodba Splošnega sodišča z dne 29. aprila 2015, *Staelen/Varuh človekovih pravic* (T-217/11, [EU:T:2015:238](#)).

^{30/} Sodba Splošnega sodišča z dne 25. novembra 2014, *Safa Nicu Sepahan/Svet* (T-384/11, [EU:T:2014:986](#)).

^{31/} Svet je te omejevalne ukrepe proti Iranu za preprečitev širjenja jedrskega orožja sprejel na podlagi Izvedbene uredbe Sveta (EU) št. 503/2011 z dne 23. maja 2011 o izvajanju Uredbe (EU) št. 961/2010 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2011, L 136, str. 26) in Uredbe Sveta (EU) št. 267/2012 z dne 23. marca 2012 o omejevalnih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 961/2010 (UL 2012, L 88, str. 1).

Sodišče je v zvezi z odškodnino, ki je bila dodeljena iz naslova nastale nepremoženjske škode, ugotovilo, da je Splošno sodišče pravilno menilo, da je to, da je Svet skoraj tri leta kršil obveznost zagotovitve informacij in dokazov družbi Safa Nicu Sepahan v utemeljitev razlogov za sprejetje zadevnih omejevalnih ukrepov proti njej, pomenilo dovolj resno kršitev, zaradi katere je lahko podana nepogodbena odgovornost Unije na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU. Čeprav razglasitev ničnosti nezakonitih omejevalnih ukrepov lahko pomeni obliko nadomestila za nepremoženjsko škodo, pa iz tega ne izhaja, da ta oblika nadomestila v vseh primerih nujno zadošča za zagotovitev polnega nadomestila za to škodo. Sodišče je zato ugotovilo, da je Splošno sodišče pravilno *ex aequo et bono* ocenilo določeni znesek odškodnine za nepremoženjsko škodo, do katerega je bila družba Safa Nicu Sepahan upravičena.

Na drugem mestu, Sodišče je v zvezi s tem, da Splošno sodišče ni priznalo obstoja odgovornosti Unije v zvezi z domnevno nastalo premoženjsko škodo, opozorilo, da mora biti katera koli škoda, katere povračilo se zahteva iz naslova člena 340, drugi odstavek, PDEU, dejanska in gotova ter mora dovolj neposredno izhajati iz nezakonitega ravnanja institucij. Glede na to, da mora stranka, ki uveljavlja odgovornost Unije, poleg tega predložiti prepričljive dokaze za obstoj in obseg škode, ki jo uveljavlja, ter za obstoj vzročne zveze med škodo in sprejetimi omejevalnimi ukrepi, je Sodišče ugotovilo, da je Splošno sodišče pravilno sklenilo, da trditve družbe Safa Nicu Sepahan niso bile dovolj podprte.

IV. PRAVO UNIJE IN NACIONALNO PRAVO

Sodišče je 10. oktobra 2017 v sodbi **Farrell** (C-413/15, [EU:C:2017:745](#)), ki jo je izdalo v velikem senatu, pojasnilo pogoje, pod katerimi se je mogoče proti organu zasebnega prava, ki mu je država članica zaupala nalogo iz člena 1(4) Druge direktive 84/5³², in sicer zagotavljanje odškodnine za materialno škodo ali telesne poškodbe, povzročene z neznanim vozilom ali vozilom, za katero ni bilo sklenjeno obvezno zavarovanje civilne odgovornosti za uporabo motornih vozil, sklicevati na določbe Tretje direktive 90/232³³, ki lahko imajo neposreden učinek. Spor o glavni stvari se je nanašal na *plačilo odškodnine s strani pristojnega nacionalnega organa („Motor Insurers Bureau of Ireland“)* za *telesne poškodbe, ki jih je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari utrpela v prometni nesreči*.

Ta sodba pomeni nadaljevanje prve sodbe *Farrell* z dne 19. aprila 2007³⁴, ki se je nanašala na isti spor iz postopka v glavni stvari in v kateri je Sodišče razsodilo, da, prvič, člen 1 Tretje direktive 90/232 nasprotuje nacionalni ureditvi, na podlagi katere obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil ne krije odgovornosti za telesne poškodbe posameznikov, ki potujejo v delu motornega vozila, ki ni bil zasnovan in izdelan s sedeži za potnike, in drugič, da ta člen izpolnjuje vse zahtevane pogoje za neposredni učinek in zato podeljuje pravice, na katere se lahko posamezniki sklicujejo neposredno pred nacionalnimi sodišči. Vendar je Sodišče v navedeni sodbi menilo, da mora nacionalno sodišče preveriti, ali se je bilo na to določbo mogoče sklicevati proti organu, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari.

^{32/} Druga direktiva Sveta z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (84/5/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 3), kakor je bila spremenjena s Tretjo direktivo Sveta z dne 14. maja 1990 (90/232/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 249).

^{33/} Tretja Direktiva Sveta z dne 14. maja 1990 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (90/232/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 249).

^{34/} Sodba Sodišča z dne 19. aprila 2007, **Farrell** (C-356/05, [EU:C:2007:229](#)).

Po navedeni sodbi je prvo predložitveno sodišče razsodilo, da je bil zadevni pristojni nacionalni organ pojavna oblika države in da je bila tožeča stranka iz postopka v glavni stvari zato upravičena pridobiti odškodnino od tega organa. Navedeni organ je nato zoper to sodbo vložil pritožbo pri predložitvenem sodišču v tej zadevi in trdil, da ni pojavna oblika države in da se zato zoper njega ni mogoče sklicevati na določbe – niti tiste z neposrednim učinkom – direktive, ki niso bile prenesene v nacionalno pravo. V tem okviru je bilo Sodišču ponovno predloženo vprašanje za predhodno odločanje z namenom pojasnitve meril iz sodbe *Foster in drugi*³⁵ za opredelitev vrst organov, ki jih je mogoče šteti za pojavno obliko države.

Sodišče je glede tega pojasnilo, da navedena merila, na podlagi katerih se posameznik lahko sklicuje na brezpogojne in dovolj natančne določbe direktive zoper organe ali subjekte, ki so bodisi pod pristojnostjo ali nadzorom države bodisi imajo posebne pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki izhajajo iz pravil, ki se uporabljajo za odnose med posamezniki, ne morejo biti kumulativna. Člen 288 PDEU, ki se nanaša na pravne akte Unije, je zato treba razlagati tako, da ne izključuje, da se je zoper subjekt, ki ne izpolnjuje vseh meril iz zgoraj navedene sodbe *Foster in drugi*, mogoče sklicevati na določbe direktive, ki lahko imajo neposredni učinek.

Sodišče, ki je obravnavalo vprašanje, ali to velja za organ iz postopka v glavni stvari, je ugotovilo, da se je zoper organ zasebnega prava, ki mu je država članica zaupala nalogo v javnem interesu, kakršna je zagotavljanje odškodnine za materialno škodo ali telesne poškodbe, povzročene z neznanim vozilom ali vozilom, za katero ni bilo sklenjeno obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil, in ki ima za to na podlagi zakona posebne pristojnosti, kakršna je pristojnost naložiti zavarovalnicam, ki opravljajo dejavnost avtomobilskega zavarovanja na ozemlju zadevne države članice, da se vanj včlanijo in ga financirajo, mogoče sklicevati na določbe direktive, ki lahko imajo neposredni učinek.

V sodbi z dne 5. decembra 2017, *M.A.S. in M.B.* (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)), se je Sodišče v velikem senatu izreko o predlogu za sprejetje predhodne odločbe italijanskega ustavnega sodišča, s katerim se je želelo pridobiti *pojasnilo o obsegu obveznosti, ki jo je Sodišče določilo v sodbi Taricco in drugi* (C-105/14, [EU:C:2015:555](#))³⁶ in v skladu s katero nacionalna sodišča v primeru ugotovitve kršitve člena 325 PDEU ne smejo uporabiti nacionalnih določb na področju zastaranja.

Sodišče je v zadevi *Taricco in drugi* ugotovilo, da italijanska pravila na področju zastaranja kaznivih dejanj, s katerimi je določeno, da se zastaralni rok, ki se uporablja za davčna kazniva dejanja na področju DDV, v primeru pretrganja zastaranja podaljša zgolj za četrtno prvotnega roka, lahko posegajo v obveznosti, ki jih imajo države članice na podlagi člena 325(1) in (2) PDEU, če bi ta nacionalna pravila preprečevala naložitev učinkovitih in odvrčalnih sankcij v številnih primerih velikih goljufij, ki škodijo finančnim interesom Unije, ali če bi bili z njimi za primere goljufij, ki škodijo finančnim interesom zadevne države članice, določeni daljši zastaralni roki kot za primere goljufij, ki škodijo finančnim interesom Unije. Sodišče je torej razsodilo, da mora nacionalno sodišče v takih primerih zagotoviti polni učinek člena 325(1) in (2) PDEU, po potrebi tako, da ne uporabi določb nacionalnega prava.

Ustavno sodišče je v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe postavilo vprašanje glede morebitne kršitve načela zakonitosti v kazenskem pravu, ki bi lahko izhajala iz spoštovanja te obveznosti s strani nacionalnih sodišč. Glede tega se je sklicevalo na, prvič, materialno naravo pravil o zastaranju, določenih v italijanskem pravnem redu, ki pomeni, da morajo biti ta pravila v času storitve očitanih kaznivih dejanj razumno predvidljiva za posameznike, ne da bi jih bilo mogoče retroaktivno spremeniti *in pejus*, in drugič, zahtevo, da mora vsaka nacionalna zakonodaja v zvezi z ureditvijo kaznivosti temeljiti na zadostno določeni pravni podlagi, da lahko omeji in usmeri presojo nacionalnega sodišča.

35/ Sodba Sodišča z dne 12. julija 1990, *Foster in drugi* (C-617/89, [EU:C:1990:313](#)).

36/ Sodba Sodišča z dne 8. septembra 2015, *Taricco in drugi* (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

Sodišče je glede tega s sklicevanjem na točko 53 sodbe *Taricco in drugi* razsodilo, da so pristojna nacionalna sodišča, če morajo odločiti o tem, ali zadevnih nacionalnih določb ne bodo uporabila, dolžna zagotoviti spoštovanje temeljnih pravic oseb, obtoženih storitve kaznivega dejanja, med katere v okviru naložitve kazenskih sankcij spadajo tudi pravice obtožencev, ki izhajajo iz načela zakonitosti v kazenskem pravu.

Na prvem mestu je navedlo, da morajo države članice načelo zakonitosti v kazenskem pravu, ki je določeno v členu 49 Listine in je del skupnih ustavnih tradicij držav članic, spoštovati ob izvajanju prava Unije, za kar gre, kadar v okviru obveznosti, ki so jim naložene s členom 325 PDEU, določijo naložitev kazenskih sankcij za kazniva dejanja na področju DDV. Sodišče je na drugem mestu opozorilo, da ima pravica, zagotovljena v členu 49 Listine, enako vsebino in obseg kot pravica, zagotovljena v EKČP, kot jo razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice, ki je glede zahtev, ki izhajajo iz načela zakonitosti v kazenskem pravu, presodilo, da morajo kazenske določbe spoštovati določene zahteve glede dostopnosti in predvidljivosti, tako glede opredelitve kaznivega dejanja kot tudi glede določitve kazni. Sodišče je poleg tega razsodilo, da zahteva po določnosti zakona, ki se uporabi, pomeni, da zakon jasno opredeli kazniva dejanja in kazni, ki so zagrožene zanje, in da načelo prepovedi retroaktivnosti kazenskega zakona med drugim nasprotuje temu, da bi lahko sodišče med kazenskim postopkom kazensko sankcioniralo ravnanje, ki ni prepovedano z nacionalnim pravilom, sprejetim pred storitvijo očitane kaznivega dejanja, ali da bi uvedlo strožja pravila kazenske odgovornosti tistih, ki so predmet takega postopka.

Sodišče je v nadaljevanju pojasnilo, da če bi nacionalno sodišče ugotovilo, da obveznost neuporabe zadevnih določb kazenskega zakonika nasprotuje načelu zakonitosti v kazenskem pravu, te obveznosti ne bi bilo dolžno izpolniti, čeprav bi bilo mogoče z njenim spoštovanjem odpraviti nacionalni položaj, ki ni združljiv s pravom Unije. Nacionalni zakonodajalec mora v takem primeru sprejeti potrebne ukrepe, da se določijo pravila o zastaranju, ki omogočajo izpolnitev obveznosti iz člena 325 PDEU.

V. POSTOPKI PO PRAVU UNIJE

V zvezi s postopki po pravu Unije je treba omeniti sodbo, ki se nanaša na prepoved, da sodišče Unije odloči *ultra petita*. Poleg tega je treba omeniti sodbi **A in drugi** (C-158/14) in **Rosneft** (C-72/15), ki se nanašata zlasti na dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe o veljavnosti ukrepov, sprejetih na področju skupne zunanje in varnostne politike.³⁷

S sodbo **British Airways/Komisija** (C-122/16 P, [EU:C:2017:861](#)), ki je bila razglašena 14. novembra 2017, je Sodišče v velikem senatu pojasnilo obseg *prepovedi, da sodišče Unije odloči ultra petita*. Splošno sodišče je v sodbi, zoper katero je bila vložena pritožba³⁸ in ki se umešča v spor med letalsko družbo British Airways in Komisijo, po uradni dolžnosti preizkusilo razlog javnega reda v zvezi z napako v obrazložitvi spornega sklepa³⁹. Splošno sodišče je navedlo, da je namreč Komisija v obrazložitvi opisala zgolj eno enotno in trajajočo kršitev člena 101 PDEU, člena 53 Sporazuma EGP in člena 8 Sporazuma ES-Švica. V izreku tega sklepa pa je bil nasprotno ugotovljen obstoj ločene enotne in trajajoče kršitve v vsakem od njegovih členov. Vendar je Splošno sodišče razsodilo, da ta ugotovitev ni mogla povzročiti razglasitve ničnosti spornega sklepa v celoti, ker razglasitev ničnosti ne more presepati predlogov iz začetne vloge, ki so se nanašali zgolj na razglasitev delne ničnosti.

^{37/} Ti sodbi sta predstavljeni v razdelku XX „Skupna zunanja in varnostna politika“.

^{38/} Sodba Splošnega sodišča z dne 16. decembra 2015, **British Airways/Komisija** (T-48/11, [EU:T:2015:988](#)).

^{39/} Sklep Komisije C(2010) 7694 final z dne 9. novembra 2010 zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU, člena 53 Sporazuma EGP in člena 8 Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o zračnem prevozu tovora (Zadeva COMP/39258 – zračni prevoz tovora).

Sodišče je sodbo Splošnega sodišča potrdilo. Opozorilo je, da sodišče Unije ne more odločiti *ultra petita*, zato ničnost, ki jo razglasi, ne sme prekoračiti tistega, kar tožeča stranka zahteva. Sodišče je ugotovilo, da čeprav se pravnomočnost ničnostne sodbe navezuje tako na izrek sodbe kot tudi na razloge, s katerimi je ta izrek utemeljen, ne more povzročiti ničnosti akta ali dela akta, ki sodišču Unije ni bil predložen v presojo, je pa enako nezakonit. Poleg tega pristojnost sodišča, ki odloča o zakonitosti, da po uradni dolžnosti preizkusi razlog javnega reda, nikakor ne pomeni, da lahko to sodišče po uradni dolžnosti spremeni predloge, ki jih je podala tožeča stranka. Čeprav namreč tožbeni razlogi, ki jih navede tožeča stranka, pomenijo nujno utemeljitev predlogov, podanih v tožbi, se vseeno razlikujejo od teh predlogov, s katerimi so določene meje spora, ki je bil predložen sodišču Unije.

Zato sodišče Unije s tem, da po uradni dolžnosti preizkusi razlog javnega reda, ki ga stranki načeloma nista navedli, ne preseže okvira spora, o katerem odloča, in nikakor ne krši postopkovnih pravil glede predstavitve predmeta spora in tožbenih razlogov v tožbi. Drugače pa bi bilo, če bi navedeno sodišče po vsebinski presoji akta, ki mu je bil predložen v presojo, na podlagi razloga, ki ga je preizkusilo po uradni dolžnosti, razglasilo ničnost, ki bi presežala tisto, ki je bila predlagana s predlogi, ki so mu bili zakonito podani, ker bi bila taka razglasitev ničnosti potrebna, da bi se odpravila nezakonitost, ki je bila ugotovljena po uradni dolžnosti v okviru navedene analize.

Sodišče je kljub ugotovitvi, da ni bilo sporno, da je bila z napako v obrazložitvi, ki jo je ugotovilo Splošno sodišče v obravnavani zadevi, kršena pravica družbe British Airways do obrambe, razsodilo, da se s tem, da se nadzor po uradni dolžnosti ne izvede nad celotno izpodbijano odločbo, ne krši načelo učinkovitega sodnega varstva iz člena 47 Listine. Čeprav namreč nadzor nad zakonitostjo, določen s členom 263 PDEU, dopolnjen z neomejeno pristojnostjo glede zneska globe, določeno v členu 31 Uredbe (ES) št. 1/2003⁴⁰, pomeni, da sodišče Unije izvaja nadzor tako nad uporabo prava kot nad dejstvi in da je pristojno opraviti presojo dokazov, razglasiti ničnost izpodbijane odločbe in spremeniti znesek globe, to, da je nadzor nad zakonitostjo, ki ga opravi sodišče, omejen s predlogi strank, kot so oblikovani v predlogih v njihovih procesnih vlogah, ni v nasprotju z načelom učinkovitega sodnega varstva, saj to načelo nikakor ne zahteva, da bi moralo to sodišče svoj nadzor razširiti na elemente odločbe, ki niso zajeti s sporom, o katerem odloča.

VI. KMETIJSTVO

V sodbi **APVE in drugi** (C-671/15, [EU:C:2017:860](#)), izdani 14. novembra 2017, se je Sodišče v velikem senatu izreklo o razmerju med skupno kmetijsko politiko (SKP) in pravom Unije na področju konkurence. Zadeva iz postopka v glavni stvari se je nanašala na odločbo francoskega organa za konkurenco, ki je prakse zlasti organizacij proizvajalcev (OP) in združenj organizacij proizvajalcev (ZOP) v sektorju proizvodnje in trženja endivije štel za protikonkurenčne in jih finančno kaznoval. Kasacijsko sodišče, ki je odločalo o kasacijski pritožbi zoper sodbo pritožbenega sodišča, s katero je bila ta odločba spremenjena, je Sodišču postavilo vprašanje, ali je bilo treba člen 101 PDEU v povezavi

^{40/} Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] Pogodbe [DEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

z nekaterimi posebnimi določbami sekundarnega prava, sprejetimi na podlagi SKP,⁴¹ razlagati tako, da so prakse, s katerimi so OP, ZOP in druge organizacije, na katere se je nanašal postopek v glavni stvari, skupaj določale najnižje prodajne cene, se usklajevale glede količin, danih na trg, in izmenjevale strateške informacije, izvzete s področja uporabe prepovedi omejevalnih sporazumov iz tega člena.

Sodišče je najprej opozorilo, da člen 42 PDEU pri uresničevanju ciljev, povezanih z uvedbo SKP in vzpostavitvijo sistema neizkrivljene konkurence, priznava prednost SKP pred cilji Pogodbe na področju konkurence in pooblastilo zakonodajalca Unije, da s področja uporabe konkurenčnega prava izključi nekatere prakse, ki bi jih bilo treba zunaj SKP opredeliti kot protikonkurenčne. Natančneje, ob upoštevanju določb prava Unije, ki se nanašajo na sektor sadja in zelenjave, prakse, ki so potrebne za to, da OP in ZOP dosežejo enega ali več ciljev, ki so jim naloženi s SKP (in sicer zagotavljanje, da se proizvodnja načrtuje in usklajuje s povpraševanjem, pospeševanje koncentracije ponudbe in dajanje na trg proizvodov, zmanjševanje proizvodnih stroškov in stabilizacija proizvodnih cen), niso zajete s prepovedjo omejevalnih sporazumov, ki je določena s členom 101(1) PDEU. Vendar je treba obseg teh izključitev razlagati ozko in skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov niso prostor brez konkurence. Poleg tega za prakse, s katerimi se uresničujejo cilji SKP, velja načelo sorazmernosti.

Sodišče je v zvezi s praksami, ki so dogovorjene med proizvajalci, ki so člani iste OP ali istega ZOP, priznanega s strani države članice v okviru izvajanja SKP, pojasnilo, da so lahko zgolj oblike koordinacije in usklajevanja med člani iste OP ali istega ZOP, ki dejansko in strogo sledijo ciljem, ki so bili naloženi zadevni OP ali zadevnemu ZOP, izvzete iz prepovedi omejevalnih sporazumov. Tako je lahko zlasti v primeru izmenjav strateških informacij, koordinacije količine kmetijskih proizvodov, danih na trg, in koordinacije cenovne politike samostojnih kmetijskih proizvajalcev, če so te prakse dejansko namenjene uresnitvi teh ciljev in so strogo sorazmerne s temi cilji. Nasprotno, skupnega določanja najnižje prodajne cene znotraj OP ali ZOP ni mogoče šteti za potrebno za pravilno delovanje skupne ureditve zadevnega trga niti za sorazmerno s cilji stabilizacije cen ali koncentracije ponudbe, če proizvajalcem, ki sami prodajajo svoje proizvode, ne dovoljuje, da zaračunavajo nižjo ceno od teh najnižjih cen, in je njegov učinek oslabitev ravni konkurence, ki je na trgih kmetijskih proizvodov že sicer nizka.

VII. PROSTI PRETOK

1. PROSTO GIBANJE DELAVCEV

Veliki senat Sodišča se je v sodbi **Erzberger** (C-566/15, [EU:C:2017:562](#)), izdani 18. julija 2017, izrekel o *združljivosti nekaterih omejitev sodelovanja na volitvah predstavnikov delavcev v nadzornem svetu družbe, ki so bile določene v nemškem zakonu o soupravljanju zaposlenih, s prostim gibanjem delavcev, ki je zagotovljeno s členom 45 PDEU*. Natančneje, s tem, da je bila pravica voliti in biti voljen na teh volitvah omejena na delavce, zaposlene v poslovnih

⁴¹ Glej člen 2 Uredbe Sveta št. 26 z dne 4. aprila 1962 o uporabi nekaterih pravil konkurence v proizvodnji in trgovini s kmetijskimi proizvodi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 1, str. 6), člen 11(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2200/96 z dne 28. oktobra 1996 o skupni ureditvi trga za sadje in zelenjavo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 17, str. 24), člen 2 Uredbe Sveta (ES) št. 1184/2006 z dne 24. julija 2006 o uporabi nekaterih pravil konkurence v proizvodnji in trgovini s kmetijskimi proizvodi (UL 2006, L 214, str. 7), člen 3(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1182/2007 z dne 26. septembra 2007 o določitvi posebnih pravil za sektor sadja in zelenjave (UL 2007, L 273, str. 1) ter člene 122, prvi odstavek, 175 in 176 Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 z dne 22. oktobra 2007 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov in o posebnih določbah za nekatere kmetijske proizvode (Uredba o enotni SUT) (UL 2007, L 299, str. 1).

enotah skupine, ki so imele sedež na nacionalnem ozemlju, ta zakon navedenih pravic ni priznaval delavcem, ki zlasti pustijo svojo zaposlitev v poslovni enoti s sedežem v Nemčiji in se zaposlijo v hčerinski družbi, ki pripada isti skupini in ima sedež v drugi državi članici, torej delavcem, ki izvršujejo pravico, priznano s členom 45 PDEU.

Sodišče je razsodilo, da izguba zgoraj navedenih pravic, ki so jo utrpeli ti delavci, ne more pomeniti ovire prostega gibanja delavcev. Primarno pravo Unije namreč delavcu ne more zagotoviti, da bo premestitev v državo članico, ki ni njegova matična država članica, nevtralna z vidika socialne varnosti, saj je takšna premestitev ob upoštevanju razlik med sistemi in zakonodajami držav članic lahko za zadevno osebo, odvisno od primera, s tega vidika bolj ali manj ugodna. Tako prosto gibanje delavcev navedenemu delavcu ne podeljuje pravice, da v državi gostiteljici uveljavlja zaposlitvene pogoje, ki jih je bil deležen v državi članici izvora v skladu z nacionalno zakonodajo te zadnje države. Zato pravo Unije prav tako ne nasprotuje temu, da na področju zastopanja in kolektivne obrambe interesov delavcev v organih upravljanja ali nadzora družbe nacionalnega prava – področju, ki do zdaj ni bilo predmet harmonizacije niti usklajevanja na ravni Unije – država članica določi, da se pravila, ki jih je sprejela, uporabijo le za delavce, zaposlene v poslovnih enotah s sedežem na njenem nacionalnem ozemlju.

2. SVOBODA USTANAVLJANJA

Sodišče je 14. septembra 2017 izdalo sodbo *Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements* (C-646/15, [EU:C:2017:682](#)), v kateri je razsodilo, da določbe Pogodbe DEU, ki se nanašajo na svobodo ustanavljanja, nasprotujejo obdavčitvi, kakršna je določena v pravu Združenega kraljestva v zadevi iz postopka v glavni stvari, nerealiziranega povečanja vrednosti premoženja trusta ob prenosu kraja rezidentstva večine trusteejev v drugo državo članico.

V obravnavani zadevi je ciprski državljani leta 1992 ustanovil truste po pravu Združenega kraljestva v korist svojih otrok in drugih družinskih članov. Ob ustanovitvi navedenih trustov je ciprski državljani z družino prebival v Združenem kraljestvu, enako kot prvotni trusteeji. Ciprski državljani in njegova žena sta leta 2004 odstopila s funkcij trusteejev in na njuno mesto imenovala tri nove trusteeje, ki vsi prebivajo na Cipru. Ker tako večina trusteejev ni bila več rezident Združenega kraljestva, je britanska davčna uprava menila, da je bila uprava trustov prenesena na Ciper. Menila je, da je ta prenos pomenil, da je bilo tik pred njim premoženje, ki sestavlja trust, odsvojeno in takoj zatem spet pridobljeno po tržni ceni, zaradi česar je bilo mogoče obdavčiti nerealizirano povečanje vrednosti.

Sodišče je v zvezi s skladnostjo te obdavčitve s pravom Unije najprej potrdilo, da se zadevni trusti lahko sklicujejo na svobodo ustanavljanja, ker so zajeti s pojmom „druge pravne osebe“ v smislu člena 54, drugi odstavek, PDEU. Sodišče je potem, ko je poleg tega potrdilo, da se svoboda ustanavljanja uporabi v primeru, da država članica obdavči povečanje vrednosti premoženja v trustu zaradi prenosa sedeža uprave trusta v drugo državo članico, preizkusilo, ali je bila sporna obdavčitev združljiva s to svoboščino. Glede tega je Sodišče najprej ugotovilo obstoj omejitve svobode ustanavljanja, ker lahko različno obdavčenje trustov, ki svoj sedež uprave ohranijo v Združenem kraljestvu, in trustov, katerih sedež uprave je prenesen v drugo državo članico, zlasti odvrne od teh prenosov sedeža. Sodišče je v nadaljevanju glede morebitne upravičenosti te omejitve z razlogi v splošnem interesu ugotovilo, da zadevna zakonodaja, čeprav je primerna za zagotovitev ohranitve razdelitve davčne pristojnosti med državami članicami, vseeno presega to, kar je potrebno za ohranitev te razdelitve nacionalnih davčnih pristojnosti, ker določa zgolj takojšnje plačilo zadevnega davka. Zato je bilo ugotovljeno, da navedena zakonodaja pomeni neupravičeno omejitev svobode ustanavljanja.

Veliki senat Sodišča je v sodbi *Polbud-Wykonawstwo* (C-106/16, [EU:C:2017:804](#)), izdani 25. oktobra 2017, razsodil, da se člena 49 in 54 PDEU uporabljata za prenos zgolj statutarnega sedeža družbe, ustanovljene na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice, tudi če ta družba opravlja pretežno ali celo vso svojo gospodarsko dejavnost in ohrani svoj dejanski sedež v prvi državi članici. Zadeva iz postopka v glavni stvari se je nanašala na sklep

o zavrnitvi predloga za izbris iz poljskega poslovnega registra, ki ga je vložila Polbud-Wykonawstwo (v nadaljevanju: Polbud), družba z omejeno odgovornostjo poljskega prava, po prenosu sedeža družbe v Luksemburg. V poljski ureditvi je namreč določena obvezna likvidacija nacionalne družbe ob prenosu njenega statutarnega sedeža v tujino. Izbris družbe Polbud iz poljskega poslovnega registra je bil tako zavrnjen zaradi nepredložitve dokumentov v zvezi z njeno likvidacijo. Družba Polbud je ta sklep o zavrnitvi izpodbijala s trditvijo, da ni izgubila svoje pravne osebnosti in da je nadaljevala svoj obstoj kot družba luksemburškega prava. Sąd Najwyższy (poljsko vrhovno sodišče) je zato Sodišču postavilo vprašanje glede, prvič, uporabe svobode ustanavljanja v obravnavani zadevi, in drugič, združljivosti poljske ureditve s pravom Unije.

Najprej, Sodišče je ugotovilo, da člena 49 in 54 PDEU zagotavljata svobodo ustanavljanja družbam, ustanovljenim v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Evropski uniji. Sodišče je pojasnilo, da ta temeljna svoboščina vključuje pravico družbe, kot je družba Polbud, ki je ustanovljena v skladu z zakonodajo ene države članice, do preoblikovanja v družbo po pravu druge države članice, če so izpolnjeni pogoji, ki so opredeljeni v zakonodaji te druge države članice, zlasti merilo, ki je v tej državi članici določeno za navezavo družbe na njen nacionalni pravni red.

Dalje, Sodišče je razsodilo, da člena 49 in 54 PDEU nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz obravnavane zadeve, ki prenos statutarnega sedeža družbe pogojuje z obvezno likvidacijo te družbe. Sodišče je navedlo, da lahko ta nacionalna ureditev ovira ali celo preprečuje čezmejno preoblikovanje družbe ter zato pomeni omejitev svobode ustanavljanja. Sodišče je priznalo, da je takšna omejitev načeloma lahko upravičena z nujnimi razlogi v splošnem interesu. Vendar je ugotovilo, da poljska ureditev presega to, kar je nujno za dosego cilja varstva interesov upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev. Natančneje, Sodišče je poudarilo, da ta ureditev na splošno določa obveznost likvidacije, ne da bi bilo treba upoštevati dejansko tveganje, da bodo prizadeti ti interesi, in ne da bi bilo mogoče izbrati manj omejevalne ukrepe, s katerimi bi se lahko te interese zavarovalo.

Nazadnje, Sodišče je zavrnilo utemeljitev, ki se je nanašala na cilj preprečevanja zlorab. Ugotovilo je namreč, da ustanovitev statutarnega ali dejanskega sedeža družbe v skladu z zakonodajo neke države članice z namenom uporabe ugodnejše zakonodaje sama po sebi ni zloraba. Poleg tega samo dejstvo, da družba prenese svoj sedež iz ene države članice v drugo, ne more ustvarjati splošne domneve o goljufiji in ne upravičiti ukrepa, ki posega v izvajanje temeljne svoboščine, ki jo zagotavlja Pogodba. Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da splošna obveznost izvedbe postopka likvidacije vzpostavlja takšno domnevo in da zato nacionalna ureditev ni sorazmerna s tem ciljem.

3. SVOBODA OPRAVLJANJA STORITEV

Sodišče se je 13. junija 2017 v sodbi velikega senata *The Gibraltar Betting and Gaming Association* (C-591/15, [EU:C:2017:449](#)) izreklo o razlagi členov 56 in 355, točka 3, PDEU. Ta sodba se umešča v okvir spora, v katerem je poklicno združenje prirediteljev iger na srečo, ki imajo sedež v Gibraltarju, izpodbijalo skladnost nove davčne ureditve, ki jo je sprejelo Združeno kraljestvo in ki se je nanašala zlasti na igre na srečo na daljavo, s pravom Unije, predvsem z določbami o svobodi opravljanja storitev. Za odgovor na vprašanje, ali se je bilo mogoče v tej zadevi sklicevati na člen 56 PDEU, je moralo Sodišče ugotoviti, *ali se je to, da so subjekti s sedežem v Gibraltarju opravljali storitve iger na srečo za stranke v Združenem kraljestvu, glede na pravo Unije nanašalo na „povsem notranji položaj“*.

Sodišče je najprej navedlo, da je Gibraltar evropsko ozemlje, za katerega zunanje odnose je odgovorna država članica, in sicer Združeno kraljestvo. Pravo Unije se za to ozemlje uporablja na podlagi člena 355, točka 3, PDEU ob upoštevanju izključitev, izrecno določenih z Aktom o pristopu iz leta 1972, ki pa se ne nanašajo na svobodo opravljanja storitev.

Dalje, Sodišče je obravnavalo vprašanje, ali opravljanje zadevnih storitev pomeni „povsem notranji položaj“, torej položaj, v katerem so vsi elementi omejeni na samo eno državo članico. V zvezi s tem je ugotovilo, da čeprav Gibraltar ni del Združenega kraljestva, ta okoliščina ne more biti odločilna pri ugotavljanju, ali je treba za namene uporabe določb, ki se nanašajo na temeljne svoboščine, ti dve ozemlji šteti za eno samo državo članico. Poleg tega bi enačenje trgovine med Gibraltarjem in Združenim kraljestvom s trgovino med državami članicami pripeljalo do zanikanja vezi, priznane s členom 355, točka 3, PDEU, med tem ozemljem in to državo članico. Iz tega v skladu z navedbami Sodišča izhaja, da opravljanje storitev s strani subjektov s sedežem v Gibraltarju za osebe v Združenem kraljestvu glede na pravo Unije pomeni povsem notranji položaj, za katerega se določbe Pogodbe DEU na področju svobode opravljanja storitev ne uporabljajo.

Nazadnje, Sodišče je poudarilo, da ta razlaga člena 355, točka 3, PDEU v povezavi s členom 56 PDEU nima nikakršnega vpliva na položaj ozemlja Gibraltarja v mednarodnem pravu in je zato ni mogoče razumeti tako, da posega v ločen in različen status Gibraltarja.

Veliki senat Sodišča se je v sodbi **Asociación Profesional Elite Taxi** (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)), ki je bila izdana 20. decembra 2017, izrekel o vprašanju, ali storitev posredovanja, katere cilj je, da se prek aplikacije za pametni telefon odplačno povezuje nepoklicne voznike, ki uporabljajo svoje lastno vozilo, z osebami, ki iščejo prevoz v mestu, spada na področje uporabe člena 56 PDEU, ki se nanaša na svobodo opravljanja storitev, ter direktiv 2006/123⁴² in 2000/31⁴³. V obravnavani zadevi je poklicno združenje voznikov taksijev pri španskem sodišču vložilo tožbo za ugotovitev, da dejavnosti družbe Uber Systems Spain SL pomenijo kršitev nacionalne ureditve na področju nelojalne konkurence. Navedeno sodišče, ki je menilo, da ravnanja družbe Uber ni bilo mogoče šteti za nelojalno, če njena dejavnost spada na področje uporabe Direktive 2006/123 ali Direktive 98/34⁴⁴, se je odločilo Sodišču postaviti vprašanje v zvezi z opredelitvijo dejavnosti družbe Uber iz postopka v glavni stvari glede na navedeni direktivi in člen 56 PDEU.

Sodišče je v uvodu navedlo, da ta dejavnost ni samo storitev posredovanja, s katero se prek aplikacije za pametni telefon povežeta nepoklicni voznik, ki uporablja svoje lastno vozilo, in oseba, ki išče prevoz v mestu. Subjekt, ki opravlja to storitev posredovanja, namreč istočasno ustvarja ponudbo storitev mestnega prometa, dostop do katere omogoča predvsem z informacijskimi orodji in njeno splošno delovanje organizira za osebe, ki želijo sprejeti to ponudbo. Navedena storitev temelji na izboru nepoklicnih voznikov, ki jim družba Uber da na razpolago aplikacijo, brez katere, prvič, ti vozniki ne bi mogli opravljati prevoznih storitev in, drugič, osebe, ki iščejo prevoz v mestu, ne bi mogle uporabiti storitev navedenih voznikov. Poleg tega ima družba Uber odločilen vpliv na pogoje opravljanja teh storitev, zlasti na maksimalno ceno prevoza ter na kakovost vozil in njihovih voznikov.

Storitev posredovanja iz postopka v glavni stvari je torej treba obravnavati kot sestavni del celotne storitve, katere glavni element je storitev prevoza. Sodišče je navedlo, da zato ta storitev ne pomeni „storitve informacijske družbe“ v smislu Direktive 98/34, na katero napotuje Direktiva 2000/31, temveč „storitev na področju prevoza“ v smislu člena 58(1) PDEU, v skladu s katerim svobodno opravljanje teh storitev urejajo določbe naslova o prevozu, in

42/ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL 2006, L 376, str. 36).

43/ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

44/ Direktiva 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 337), kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. julija 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 21, str. 8).

člena 2(2)(d) Direktive 2006/123, ki določa, da se ta direktiva ne uporablja za storitve na področju prevoza. Sodišče je zato ugotovilo, da je treba to storitev posredovanja izključiti s področja uporabe člena 56 PDEU, Direktive 2006/123 in Direktive 2000/31.

Prav tako je mogoče ugotoviti, da ker zakonodajalec Unije na podlagi naslova o prevozu ni sprejel skupnih pravil glede storitev nejavnega mestnega prevoza in storitev, ki so z njimi neločljivo povezane, kot je zadevna storitev posredovanja, so v trenutnem stanju prava Unije države članice pristojne, da določijo pogoje opravljanja teh storitev posredovanja v skladu s splošnimi pravili Pogodbe DEU.

VIII. MEJNA KONTROLA, AZIL IN PRISELJEVANJE

1. AZILNA POLITIKA

Sodišče je moralo zaradi obsežnosti migracijske krize, ki že nekaj let vlada svetu, in posledično zaradi prihoda izjemno velikega števila prosilcev za mednarodno zaščito v Unijo obravnavati številne zadeve v zvezi z azilno politiko Unije. Med njimi jih je treba omeniti devet, od katerih se ena nanaša na Direktivo 2004/83⁴⁵, osem pa na Uredbo št. 604/2013⁴⁶ (v nadaljevanju: Uredba Dublin III). Natančneje, sodba o razlagi Direktive 2004/83 se nanaša na klavzulo o izključitvi iz statusa begunca zaradi dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov. Izmed sodb v zvezi z razlago Uredbe Dublin III se prva nanaša na vprašanje obstoja obveznosti, da država članica izda vizum iz humanitarnih razlogov za namene poznejše vložitve prošnje za mednarodno zaščito na njenem ozemlju. V šestih drugih zadevah so prosilci za mednarodno zaščito iz različnih razlogov izpodbijali odločitev pristojnih organov države članice o njihovi predaji v drugo državo članico, da bo zadnja obravnavala njihovo prošnjo za mednarodno zaščito. Zadnja zadeva se nanaša na zakonitost začasnih ukrepov, ki jih je sprejel Svet za premeščanje prosilcev za azil v teh novonastalih razmerah.

1.1 Status beguncev

Veliki senat Sodišča je v sodbi **Lounani** (C-573/14, [EU:C:2017:71](#)) z dne 31. januarja 2017 preučil *pogoje, pod katerimi je mogoče prosilcu zavrniti status begunca zaradi dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov* glede na člen 12(2)(c) in (3) Direktive 2004/83. V zadevi v glavni stvari je bil maroški državljan v Belgiji kazensko obsojen zaradi sodelovanja pri dejavnostih teroristične skupine kot vodja te skupine. Ta obsodba je temeljila zlasti na tem, da zadevna oseba sicer sama ni niti storila niti poskusila storiti teroristično dejanje in tudi ne grozila, da ga bo storila, vendar je tej skupini vseeno zagotavljala logistično pomoč in aktivno sodelovala pri vzpostavitvi kanala za pošiljanje prostovoljcev v Irak. Zadevna oseba je po tej obsodbi vložila prošnjo za azil, pri čemer se je sklicevala na bojazen, da bo v primeru vrnitve v državo izvora preganjana, ker naj bi obstajalo tveganje, da jo bodo maroški

^{45/} Direktiva Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19 zvezek 7, str. 96).

^{46/} Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (UL 2013, L 180, str. 31).

organi odslej obravnavali kot radikalnega islamista in džihadista. Predložitveno sodišče se je v tem okviru vprašalo, ali se je klavzula o izključitvi iz statusa begunca, ki je določena s členom 12 Direktive 2004/83, lahko uporabila za takšnega prosilca za azil.

Sodišče je v sodbi najprej ugotovilo, da pojem „dejanja, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov“ ni omejen na storitev terorističnih dejanj. Ta pojem je namreč med drugim pojasnjen v resolucijah Združenih narodov o ukrepih boja proti mednarodnemu terorizmu, na podlagi teh resolucij pa se uporaba izključitve iz statusa begunca zaradi teh dejanj lahko razširi tudi na posameznike, ki se ukvarjajo z novačenjem, organiziranjem, prevozom in opremljanjem oseb, ki potujejo v državo, ki ni država njihovega stalnega prebivališča ali državljanstva, da bi izvršile, načrtovale ali pripravile teroristična dejanja. Poleg tega ni potrebno, da je bil prosilec za mednarodno zaščito obsojen za eno od terorističnih kaznivih dejanj, določenih v členu 1 Okvirnega sklepa 2002/475⁴⁷, katerega namen je uskladitev opredelitve terorističnih kaznivih dejanj v vseh državah članicah.

Sodišče je v nadaljevanju opozorilo, da morajo končno presojo prošnje za mednarodno zaščito opraviti pristojni nacionalni organi pod nadzorom nacionalnega sodišča in da morajo ti organi za vsak posamezni primer presoditi natančna dejstva, ki jih poznajo, da bi ugotovili, ali obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da dejanja prosilca za mednarodno zaščito spadajo v ta primer izključitve. Sodišče je v zvezi z okoliščinami, ki jih je bilo treba upoštevati v obravnavani zadevi, na eni strani opozorilo na dejstvo, da je bila zadevna oseba vodja mednarodne teroristične skupine. Okoliščina, da ta skupina ni storila terorističnih dejanj, glede tega ni bilo pomembno. Sodišče je na drugi strani poudarilo posebno težo okoliščine, da so sodišča države članice izrekla pravnomočno obsodbo za sodelovanje pri dejavnostih teroristične skupine.

Sodišče je nazadnje razsodilo, da dejanja, kakršna so ta, za katera je bila obsojena zadevna oseba, lahko upravičijo izključitev iz statusa begunca, čeprav ni dokazano, da je zadevna oseba storila, poskusila storiti ali grozila, da bo storila teroristično dejanje.

1.2 Obravnavanje prošelj za mednarodno zaščito

Sodišče je v sodbi **C. K. in drugi** (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)), ki je bila razglašena 16. februarja 2017, pojasnilo *diskrecijsko klavzulo iz člena 17 Uredbe Dublin III, ki na podlagi odstopanja omogoča državi članici, da obravnava prošnjo za mednarodno zaščito, ki je vložena v njej, tudi če tako obravnavanje ni njena odgovornost glede na merila iz navedene uredbe*. V obravnavani zadevi sta sirska državljanka in egiptovski državljan vstopila na ozemlje Evropske unije z vizumom, ki ga je izdala Hrvaška, in nato v Sloveniji vložila prošnjo za azil. Slovenski organi so nato na hrvaške organe naslovili zahtevo za njun sprejem, ker je bila Hrvaška država članica, odgovorna za obravnavo njunih prošelj za mednarodno zaščito, na podlagi člena 12(2) Uredbe Dublin III. Hrvaška je to zahtevo sprejela. Ker pa je bila sirska državljanka noseča, je morala biti predaja zadevnih oseb preložena do rojstva otroka. Zadevni osebi sta nato nasprotovali predaji na Hrvaško, pri čemer sta se sklicevali na to, da bi ta negativno vplivala na zdravstveno stanje sirske državljanke (katere nosečnost je bila rizična in je imela od poroda dalje duševne težave)

⁴⁷ Okvirni sklep Sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 18).

in posledično tudi na dobrobit novorojenčka, ter na to, da sta bili na Hrvaškem žrtve rasno motiviranega verbalnega in fizičnega nasilja. Sodišče je ob upoštevanju zlasti zdravstvenega stanja sirske državljanke odločilo v okviru nujnega postopka.

Sodišče je najprej navedlo, da vprašanje uporabe diskrecijske klavzule s strani države članice ne spada zgolj v okvir nacionalnega prava in razlage, ki jo v zvezi s tem poda ustavno sodišče te države članice, ampak pomeni vprašanje glede razlage prava Unije v smislu člena 267 PDEU.

Sodišče je kot dopolnitev svoje sodne prakse **N. S. in drugi**⁴⁸ razsodilo, da tudi če ni podana utemeljena domneva o obstoju sistemskih pomanjkljivosti v državi članici, odgovorni za obravnavo prošnje za azil, je predajo prosilca mogoče opraviti le v okoliščinah, v katerih ta predaja ne more povzročiti dejanske in izkazane nevarnosti, da bi se z zadevno osebo ravnalo nečloveško ali ponižujoče, pri čemer je to ravnanje prepovedano s členom 4 Listine o temeljnih pravicah. Sodišče je dodalo, da bi predaja prosilca za azil s posebej hudo duševno ali fizično boleznijo pomenila takšno ravnanje, če bi povzročila dejansko in izkazano nevarnost za znatno in nepopravljivo poslabšanje zdravstvenega stanja zadevne osebe. V skladu z navedbami Sodišča morajo zato organi države članice, ki mora opraviti predajo, in glede na okoliščine primera njena sodišča odpraviti vsakršen resen pomislek v zvezi z učinkom predaje na zdravstveno stanje zadevne osebe s tem, da sprejmejo potrebne preventivne ukrepe, da predaja te osebe poteka na način, ki omogoča ustrezno in zadostno varstvo tega zdravstvenega stanja. Če ob upoštevanju posebne resnosti bolezni zadevnega prosilca za azil sprejetje navedenih preventivnih ukrepov ne bi zadostovalo za zagotovitev, da njegova predaja ne bo povzročila dejanske nevarnosti za znatno in nepopravljivo poslabšanje njegovega zdravstvenega stanja, morajo organi zadevne države članice odložiti izvršitev predaje zadevne osebe za tako dolgo, dokler ji njeno stanje ne omogoča, da je zmožna za tako predajo. Poleg tega, če bi država članica ugotovila, da se zdravstveno stanje zadevnega prosilca za azil kratkoročno ne bo izboljšalo ali da bi se zaradi dolgotrajne prekinitve postopka stanje zadevne osebe lahko poslabšalo, se lahko odloči, da bo sama obravnavala njeno prošnjo z uporabo „diskrecijske klavzule“. Vendar je Sodišče v zvezi s tem ugotovilo, da člena 17(1) Uredbe Dublin III ob upoštevanju člena 4 Listine v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, ni mogoče razlagati tako, da vključuje obveznost za to državo članico, da uporabi to klavzulo. Če pa zdravstveno stanje zadevnega prosilca za azil državi članici, ki je podala zahtevo, ne bi omogočalo, da tega prosilca preda pred iztekom šestmesečnega roka iz člena 29(1) Uredbe Dublin III, bi bila v skladu z navedbami Sodišča odgovorna država članica razbremenjena obveznosti, da sprejme zadevno osebo, in odgovornost bi se tako prenesla na prvo državo članico.

Veliki senat Sodišča je v sodbi **X in X** (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#)), ki je bila izdana 7. marca 2017, v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja obravnaval *obveznosti države članice, ki odloča o vlogi za izdajo vizuma, vloženi na podlagi člena 25(1)(a) Vizumskega zakonika*⁴⁹ *na diplomatskem predstavništvu na ozemlju tretje države z namenom, da bo ob prihodu v to državo članico vložena prošnja za mednarodno zaščito*. V obravnavani zadevi so par sirske državljanov in njuni trije mladoletni otroci, ki so prebivali v Siriji, vložili vlogo za izdajo humanitarnih vizumov na belgijski ambasadi v Libanonu, nato pa so se vrnili v Sirijo. S temi vlogami se je želelo pridobiti vizume z omejeno ozemeljsko veljavnostjo, da bi družina lahko zapustila Sirijo in nato v Belgiji vložila prošnjo za azil. Tožeče stranke so se sklicevale zlasti na poslabšanje varnostnih razmer v Siriji in na dejstvo, da so zaradi pravoslavne krščanske veroizpovedi v nevarnosti, da bi bile pregnane. Njihove vloge so bile zavrnjene,

48/ Sodba Sodišča z dne 21. decembra 2011, **N. S. in drugi** (C-411/10 in C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

49/ Uredba (ES) št. 810/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o vizumskem zakoniku Skupnosti (UL 2009, L 243, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 610/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 (UL 2013, L 182, str. 1).

predložitvenemu sodišču, ki je odločalo o tožbi zoper to zavrnitev, pa se je postavilo vprašanje glede obsega polja proste presoje, prepuščenega državam članicam v tem okviru, zlasti ob upoštevanju obveznosti, ki izhajajo iz Listine, predvsem iz njenih členov 4 in 18.

Sodišče je najprej opozorilo, da je bil Vizumski zakonik zasnovan za namene izdaje vizumov za bivanje na ozemlju držav članic, ki ne presega 90 dni v katerem koli 180-dnevem obdobju. Očitno pa je bilo, da so imele vloge za izdajo vizuma, ki jih je podala sirska družina, drugačen cilj od vloge za izdajo vizuma za kratkoročno bivanje, saj je ta družina nameravala zaprositi za azil v Belgiji takoj po prihodu v to državo članico in pridobiti dovoljenje za prebivanje, katerega veljavnost ni omejena na 90 dni. Sodišče je zato ugotovilo, da take vloge, čeprav so bile formalno podane na podlagi Vizumskega zakonika, ne spadajo na področje uporabe navedenega zakonika. Poleg tega, ker zakonodajalec Unije do danes ni sprejel nobenega akta glede pogojev za izdajo – od držav članic – vizumov ali dovoljenj za prebivanje za daljši čas državljanom tretjih držav iz humanitarnih razlogov, takšne vloge spadajo le pod nacionalno pravo. Ker torej tega položaja ni urejalo pravo Unije, se določbe Listine zanj niso uporabljale.

Sodišče je dodalo, da bi nasproten sklep državljanom tretjih držav omogočil, da na podlagi tega zakonika vlagajo vloge za izdajo vizumov, katerih cilj bi bil dobiti pravico do mednarodne zaščite v državi članici po njihovi izbiri, kar bi ogrozilo splošno sistematično ureditve, vzpostavljene z Uredbo Dublin III. Poleg tega bi tak nasproten sklep pomenil, da so države članice na podlagi Vizumskega zakonika tem državljanom dolžne omogočiti, da vložijo prošnjo za mednarodno zaščito na veleposlaništvu države članice, ki je na ozemlju tretje države. Vendar akti Unije, ki urejajo postopke, ki se uporabljajo za prošnje za mednarodno zaščito, ne določajo take obveznosti in, nasprotno, izključujejo s svojega področja uporabe vloge, podane na veleposlaništvih držav članic.

Sodba *Al Chodor in drugi* (C-528/15, [EU:C:2017:213](#)), razglašena 15. marca 2017, se nanaša na *pojem objektivnih meril, na katerih temeljijo razlogi za sum pobega prosilca za mednarodno zaščito, v zvezi s katerim poteka postopek predaje*. Ta pojem je omenjen v členu 2(n) Uredbe Dublin III, v katerem je podana opredelitev za „nevarnost pobega“. Na podlagi člena 28(2) navedene uredbe obstoj znatne nevarnosti pobega omogoča pridržanje prosilca za mednarodno zaščito, vendar le na podlagi presoje vsakega posameznega primera ter če je ukrep pridržanja sorazmeren in ni mogoče učinkovito uporabiti drugih manj prisilnih ukrepov.

V obravnavani zadevi je bil nad dvema iraškima državljanoma v Češki republiki opravljen policijski nadzor, ki je na podlagi vpogleda v podatkovno zbirko Eurodac pokazal, da sta vložila prošnjo za azil na Madžarskem. Zadevni osebi sta bili do predaje v to državo članico pridržani zaradi nevarnosti pobega. Vendar je bilo razsojeno, da to pridržanje ni bilo zakonito, ker v češki zakonodaji niso bila opredeljena objektivna merila za presojo nevarnosti pobega.

Sodišče je opozorilo, da se sicer uredbe v nacionalnih pravnih redih praviloma uporabljajo neposredno, vendar je morda vseeno potrebno, da države članice za izvajanje nekaterih njihovih določb sprejmejo izvedbene ukrepe. Tako je v primeru člena 2(n) Uredbe Dublin III, ki izrecno zahteva, da morajo biti zadevna objektivna merila „določena z zakonom“. Sodišče je zato razsodilo, da oblikovanje teh meril spada na področje nacionalnega prava, pri čemer morajo biti navedena merila določena v splošni zavezujoči določbi, in da neobstoj takšne določbe povzroči, da ni mogoče uporabiti člena 28(2) te uredbe. Sodišče je glede tega poudarilo, da obstoj ustaljene sodne prakse, s katero je potrjena ustaljena upravna praksa, ne zadostuje.

Sodišče je za namene te ugotovitve zlasti poudarilo, da pridržanje prosilcev za mednarodno zaščito pomeni resen poseg v njihovo pravico do svobode, ki je zagotovljena s členom 6 Listine. Zato je potrebno, da se pri tem pridržanju spoštujejo stroga jamstva, in sicer obstoj pravne podlage, jasnost, predvidljivost, dostopnost in zaščita pred samovoljnimi ravnanjem. Te zahteve pa je mogoče izpolniti samo s splošno določbo. Takšna določba namreč na zavezujoč in vnaprej poznan način ureja manevrski prostor nacionalnih organov pri presoji okoliščin vsakega posameznega primera. Poleg tega so merila, ki jih določa zavezujoča določba, najustreznejša za zunanji nadzor diskrecijske pravice navedenih organov, da bi bili prosilci zaščiteni pred samovoljnimi odvzemi prostosti.

Veliki senat Sodišča je v sodbah **Mengesteab** (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)) in **Shiri** (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)) razsodil, prvič, da je treba pri vodenju postopkov za sprejem in ponovni sprejem prosilcev za mednarodno zaščito spoštovati več zavezujočih rokov in, drugič, da so ti roki namenjeni določitvi mej teh postopkov, hkrati pa tudi prispevajo k določitvi države članice, ki je odgovorna za obravnavo njihovih prošenj, tako da mora obstajati možnost, da se opravi sodni nadzor glede spoštovanja teh rokov.

Natančneje, Sodišče je v prvi zadevi, ki je bila obravnavana v hitrem postopku in v kateri je bila 26. julija 2017 izdana sodba *Mengesteab*, pojasnilo roke iz člena 21(1) Uredbe Dublin III, ki uokvirjajo podajo zahteve za sprejem. Ta člen določa, da če ta zahteva ni vložena v roku treh mesecev od vložitve prošnje za mednarodno zaščito ali, v primeru zadetkov v sistemu Eurodac, v dveh mesecih od prejema tega zadetka, je za obravnavanje prošnje odgovorna država članica, v kateri je bila prošnja vložena. V obravnavani zadevi je eritrejski državljani septembra 2015 zaprosil za azil pri nemških organih, ki so mu nato izdali potrdilo o prijavi, pri čemer nemško pravo glede tega razlikuje med dejanjem zaprositve za azil, na podlagi katerega se izda to potrdilo, in vložitvijo formalne prošnje za azil. Pristojni nemški organi so prejeli potrdilo tožeče stranke, njegovo kopijo ali bistvene podatke iz njega najpozneje januarja 2016, julija 2016 pa je zadevna oseba končno lahko vložila formalno prošnjo za azil. Ker pa se je po preverjanju v sistemu Eurodac izkazalo, da so bili njegovi prstni odtisi odvzeti v Italiji, so nemški organi avgusta 2016 od italijanskih organov zahtevali, naj ga sprejmejo. Iz tega izhaja, da čeprav je potrdilo tožeče stranke na pristojni organ prispelo več kot tri mesece pred podajo zahteve za prevzem, je bila formalna prošnja za azil vložena manj kot tri mesece pred tem. Novembra 2016 je bila odrejena predaja tožeče stranke v Italijo.

Na prvem mestu, Sodišče je v zvezi s posledicami nespoštovanja rokov iz člena 21(1) Uredbe Dublin III navedlo, da odločitve o predaji v drugo državo članico od tiste, v kateri je bila vložena prošnja za mednarodno zaščito, ni mogoče veljavno sprejeti po izteku teh rokov. Nato je razsodilo, da se prosilec za mednarodno zaščito v okviru pravnega sredstva zoper odločitev o predaji, sprejeto v zvezi z njim, lahko sklicuje na iztek roka iz tega člena, in to tudi če je država članica, na katero je zahteva naslovljena, pripravljena sprejeti tega prosilca. Na ta način se sodišče, ki odloča o pravnem sredstvu, lahko prepriča, da je bila odločitev o predaji sprejeta po pravilni uporabi postopka za sprejem.

Na drugem mestu, Sodišče je v zvezi z razmerjem med dvema rokoma, ki sta določena v členu 21(1), prvi in drugi pododstavek, Uredbe Dublin III, navedlo, da zahteve za sprejem ni mogoče veljavno podati več kot tri mesece po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito, tudi če je ta zahteva podana v manj kot dveh mesecih od prejema zadetka v sistemu Eurodac. Prejem zadnjenavedenega zadetka namreč ne more omogočati prekoračitve trimesečnega roka za podajo zahteve za sprejem po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.

Na tretjem mestu, Sodišče je v zvezi z začetkom teka trimesečnega roka, ki je datum vložitve prošnje za mednarodno zaščito v smislu člena 20(2) Uredbe Dublin III, razsodilo, da se šteje, da je ta prošnja vložena, če pisni dokument, ki ga je sestavil javni organ in ki potrjuje, da je državljani tretje države zaprosil za mednarodno zaščito, prispe do organa, pristojnega za izvajanje obveznosti iz navedene uredbe, in, odvisno od okoliščin primera, če so zgolj bistveni podatki iz tega dokumenta prispeli do tega organa. Da lahko pristojni organ učinkovito začne postopek določanja odgovorne države članice, mora namreč biti zanesljivo obveščen o tem, da je državljani tretje države zaprosil za mednarodno zaščito, ne da bi bilo potrebno, da je pisni dokument, ki je bil za to pripravljen, v natančno določeni obliki ali da vsebuje dodatne elemente, upoštevne za uporabo meril, določenih s to uredbo, ali *a fortiori* za vsebinsko presojo prošnje za mednarodno zaščito. V tej fazi postopka tudi ni potrebno, da je že bil organiziran osebni razgovor.

V drugi zadevi, v kateri je bila izdana sodba **Shiri** z dne 25. oktobra 2017, je Sodišče podalo pojasnila glede rokov iz člena 29(1) in (2) Uredbe Dublin III, ki uokvirjajo odločitev o predaji prosilca za mednarodno zaščito. Ta člen zlasti določa, da če se ta predaja ne izvede v roku šestih mesecev od odobritve zahteve za sprejem ali ponovni sprejem zadevne osebe ali od končne odločitve o morebitni pritožbi, ki ima odločilni učinek, se odgovornost

prenese na državo članico, ki poda zahtevo. V okviru spora o glavni stvari je iranski državljani nasprotoval zavrnitvi njegove prošnje za mednarodno zaščito v Avstriji in njegovi odstranitvi v Bolgarijo, kjer je prej vložil to prošnjo. Avstrijski organi so marca 2015 od bolgarskih organov zahtevali, naj ga ponovno sprejmejo, ti pa so to zahtevo odobrili. Julija 2015 je bila odrejena predaja v Bolgarijo. Vendar, ker ta predaja ni bila izvedena v roku šestih mesecev, je zadevna oseba menila, da je Republika Avstrija postala odgovorna država članica.

Sodišče, ki mu je predložitveno sodišče postavilo vprašanje, ali iztek šestmesečnega roka sam po sebi zadošča za ta prenos odgovornosti med državami članicami, je na prvem mestu navedlo, da če se predaja prosilca ne izvede v tem roku, se odgovornost za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito po samem pravu prenese na državo članico, ki poda zahtevo, ne da bi morala odgovorna država članica odkloniti sprejem ali ponovni sprejem zadevne osebe.

Na drugem mestu, Sodišče je ugotovilo, da mora imeti prosilec za mednarodno zaščito na voljo učinkovito in hitro pravno sredstvo, ki mu omogoča, da se sklicuje na iztek tega šestmesečnega roka, in sicer ne glede na to, ali se je ta rok iztekel pred sprejetjem odločitve o predaji ali po njem. Drugače kot pri rokih, ki določajo meje za podajo zahteve za sprejem (na katere se je nanašala zadeva *Mengesteab*), namreč cilj rokov, določenih v členu 29 Uredbe Dublin III, ni samo določitev mej za sprejetje, ampak tudi za izvršitev odločitve o predaji. Iztečejo se lahko torej po sprejetju te odločbe. V obravnavani zadevi pravica, ki je določena v avstrijski ureditvi in v skladu s katero se je mogoče v okviru pritožbe zoper odločitev o predaji sklicevati na okoliščine, ki so nastale po sprejetju te odločbe, izpolnjuje obveznost določitve učinkovitega in hitrega pravnega sredstva, ki je določena zlasti v členu 47 Listine.

1.3 Mednarodna zaščita v razmerah migracijske krize

Veliki senat Sodišča je v sodbah *Jafari* (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)) in *A.S.* (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)) z dne 26. julija 2017, od katerih je bila prva izdana v okviru hitrega postopka, druga pa v okviru prednostnega obravnavanja, odločal o tem, *ali je prihod izjemno velikega števila državljanov tretjih držav, ki želijo pridobiti mednarodno zaščito, vplival na pravila o izdaji vizumov in o določitvi države članice, ki je odgovorna za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito*. V okviru sporov o glavni stvari so člani afganistanske družine in sirski državljani prečkali mejo med Srbijo in Hrvaško. Hrvaški organi so nato organizirali njihov prevoz do slovenske meje, da bi jim pomagali vstopiti v druge države članice, kjer bi vložili prošnjo za mednarodno zaščito. Afganistanska družina je nato vložila prošnjo v Avstriji, sirski državljani pa je enako storil v Sloveniji. Vendar so slovenski organi od hrvaških organov zahtevali, naj sprejmejo sirskega državljanja, ker je na podlagi člena 13(1) Uredbe Dublin III odgovorna tista država članica, katere zunanja meja je bila nezakonito prečkana. Avstrijski organi so na hrvaške organe naslovili zahtevo za sprejem afganistanske družine na podlagi člena 21 te uredbe. Ker so afganistanska družina in sirski državljani izpodbijali zavrnitev njihovih prošenj za mednarodno zaščito in odločitev o predaji na Hrvaško, sta zadevni predložitveni sodišči Sodišču postavili vprašanje glede notranjega razmerja med upoštevnicami določbami Uredbe Dublin III.

Sodišče je v sodbi *Jafari* najprej odgovorilo na vprašanje, ali je bilo mogoče dejstvo, da so hrvaški organi tolerirali vstop oseb, ki so želele prečkati to državo članico, na njeno ozemlje, da bi v drugi državi članici vložile prošnjo za mednarodno zaščito, obravnavati kot izdajo vizuma v smislu člena 12 Uredbe Dublin III. Sodišče je glede tega razsodilo, da vizum po definiciji pomeni „dovoljenje ali odločbo države članice“, ki je „potrebno za tranzit ali vstop“ na ozemlje te države članice ali več držav članic. Tako po eni strani pojem „vizum“ napotuje na akt, ki ga formalno izda nacionalna uprava, ne pa zgolj na toleriranje, po drugi strani pa se vizuma ne sme zamenjevati s sprejemom na ozemlje države članice, saj se vizum zahteva prav za dovolitev tega sprejema. Zato sprejem na ozemlje države članice, ki ga glede na okoliščine primera organi zadevne države članice zgolj tolerirajo, ne pomeni „vizuma“. Sodišče je dodalo, da okoliščina, da je do tega sprejema prišlo v položaju, ki ga je zaznamoval prihod izjemno velikega števila državljanov tretjih držav, ki so želeli pridobiti mednarodno zaščito, ne more spremeniti te ugotovitve.

Dalje, Sodišče se je v sodbi *Jafari*, tako kot v sodbi *A.S.*, izreklo o pojmu „nezakonito prečkanje meje“, ki je uporabljen v členu 13(1) Uredbe Dublin III (ne da bi bil tam opredeljen). Navedlo je, da je treba to določbo razlagati tako, da je treba šteti, da je državljan tretje države, ki je bil sprejet na ozemlje prve države članice – ne da bi izpolnjeval pogoje za vstop, ki načeloma morajo biti izpolnjeni v tej državi članici – zaradi tranzita v drugo državo članico, da bi v njej vložil prošnjo za mednarodno zaščito, „nezakonito prečkal“ mejo te prve države članice. V skladu z navedbami Sodišča to, da je bilo to prečkanje tolerirano ali dovoljeno v nasprotju z veljavnimi pravili oziroma da je bilo dovoljeno s sklicevanjem na humanitarne razloge in ob odstopanju od pogojev za vstop, ki načeloma veljajo za državljane tretjih držav, ne more pripeljati do tega, da bi navedeno prečkanje postalo zakonito. Država članica, ki se je odločila, da bo s sklicevanjem na humanitarne razloge dovolila vstop državljanu tretje države, ki je brez vizuma in za katerega ne velja oprostitev vizumske obveznosti, na svoje ozemlje, namreč ne more biti oproščena svoje odgovornosti glede te osebe, ker bi se sicer poseglo v sistematiko Uredbe Dublin III. Poleg tega, kot je že bilo navedeno, okoliščina, da je do prečkanja meje prišlo v položaju, ki ga je zaznamoval prihod izjemno velikega števila državljanov tretjih držav, ni upoštevana. Sodišče je v zvezi s tem zadnjim vprašanjem zlasti poudarilo, da je zakonodajalec Unije upošteval nevarnost, da bo do takega položaja prišlo, in je zato državam članicam dal na voljo instrumente za to, da bi se lahko nanj primerno odzvale, ni pa določil, da se v tem primeru uporabi posebna ureditev za določitev odgovorne države članice. To zlasti velja za možnost države članice, ki je določena v členu 17(1) Uredbe Dublin III, da obravnava prošnje za mednarodno zaščito, tudi če za to obravnavanje ni odgovorna na podlagi meril, določenih s to uredbo (diskrecijska klavzula). Vendar je tako kot v sodbi **C. K. in drugi** (C-578/16 PPU)⁵⁰ opozorilo, da predaja prosilca za mednarodno zaščito ne sme biti izvršena, če bi ta predaja povzročila dejansko nevarnost, da bi se z zadevno osebo ravnalo nečloveško ali ponižujoče, kar je v nasprotju s členom 4 Listine. Sodišče je v tem okviru priznalo možnost, da bi taka nevarnost obstajala v odgovorni državi članici po prihodu izjemno velikega števila državljanov tretjih držav, ki želijo pridobiti mednarodno zaščito, tako da predaje v to državo članico ne bi bilo mogoče izvesti.

Sodišče je v sodbi **A.S.** uporabilo načela, ki jih je razvilo v sodbi *Jafari*. Tako je razsodilo, da se lahko prosilec za mednarodno zaščito, ko izpodbija odločitev o predaji, v okviru pravnih sredstev, ki so določena v členu 27(1) Uredbe Dublin III, sklicuje na napačno uporabo merila o odgovornosti, ki se nanaša na nezakonito prečkanje meje države članice in ki je določeno v členu 13(1) te uredbe. Sodišče, ki se je oprlo na svojo sodbo *Ghezelbash*⁵¹, v kateri je razsodilo, da se tak prosilec na podlagi svoje pravice do učinkovitega pravnega sredstva lahko sklicuje na napačno uporabo merila v zvezi z izdajo vizuma, je navedlo, da razlogi, ki jih je podalo v navedeni sodbi, veljajo tudi za merilo iz člena 13(1) Uredbe Dublin III.

Nazadnje, Sodišče je v sodbi *A.S.* obravnavalo vprašanje, kakšne posledice ima vložitev pravnega sredstva zoper odločitev o predaji za računanje rokov, ki so določeni v, prvič, členu 13(1) Uredbe Dublin III in, drugič, členu 29(2) te uredbe. Sodišče je opozorilo, da je namen obeh teh določb časovno omejiti odgovornost države članice na podlagi Uredbe Dublin III. Na podlagi navedenega člena 13(1) odgovornost države članice, utemeljena na merilu v zvezi z nezakonitim prečkanjem meje, preneha 12 mesecev po datumu tega prečkanja, na podlagi navedenega člena 29 pa mora biti predaja prosilca za mednarodno zaščito izvedena v šestih mesecih od odobritve odgovorne države članice ali končne odločitve o pritožbi ali ponovnem pregledu, če v skladu s členom 27(3) Uredbe Dublin III obstaja odložilni učinek.

Prvič, Sodišče je razsodilo, da vložitev pravnega sredstva zoper odločitev o predaji ne vpliva na izračun roka iz navedenega člena 13(1), ki pomeni pogoj za uporabo merila iz te določbe. Drugič, Sodišče je razsodilo, da začne rok iz člena 29(1) in (2) teči šele po sprejetju končne odločitve o tem pravnem sredstvu, tudi če se je sodišče,

^{50/} Ta sodba je v tem poročilu predstavljena v razdelku VIII.1.2 „Obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito“.

^{51/} Sodba Sodišča z dne 7. junija 2016, *Ghezelbash* (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)).

ki odloča o sporu, odločilo na Sodišču nasloviti predlog za sprejetje predhodne odločbe, če ima navedeno pravno sredstvo odložilni učinek. Ta drugi rok se namreč nanaša na izvršitev odločitve o predaji in se lahko uporabi šele, ko je dosežen dogovor o predaji, torej ne, preden pozvana država članica odobri zahtevo za sprejem ali ponovni sprejem.

Sodišče je prav tako v okviru migracijske krize 6. septembra 2017 v velikem senatu v zadevi **Slovaška in Madžarska/Svet** (C-643/15 in C-647/15, [EU:C:2017:631](#)) izdalo sodbo, s katero je v celoti zavrnilo tožbi za razglasitev ničnosti Sklepa Sveta 2015/1601 o uvedbi začasnih ukrepov glede zavezujočih dodelitev za premeščanje prosilcev za azil⁵². Svet Evropske unije je za pomoč Italiji in Grčiji pri soočanju z množičnim prihodom migrantov v letu 2015 na podlagi člena 78(3) PDEU sprejel izpodbijani sklep, v katerem je bilo določeno, da se v obdobju dveh let okoli 120.000 oseb, ki očitno potrebujejo mednarodno zaščito, premesti iz teh dveh držav v druge države članice. Slovaška in Madžarska, ki sta glasovali proti sprejetju tega sklepa v Svetu, sta Sodišču predlagali, naj navedeni sklep razglasi za ničen, pri čemer sta na eni strani navajali razloge, s katerimi se je želelo dokazati, da so bile pri njegovem sprejetju storjene postopkovne napake ali da je bilo to sprejetje utemeljeno na neprimerni pravni podlagi, na drugi strani pa sta trdili, da ta sklep ni bil niti primeren niti potreben kot odgovor na migracijsko krizo.

Sodišče je najprej razsodilo, da člen 78(3) PDEU sicer določa, da Svet sprejmečasne ukrepe iz tega člena na predlog Komisije in po posvetovanju s Parlamentom, vendar ta določba ne vsebuje nobenega izrecnega sklicevanja na zakonodajni postopek. Zato je bil Sklep 2015/1601 lahko veljavno sprejet v okviru nezakonodajnega postopka in tako pomeni nezakonodajni akt. Iz tega sledi, da v nasprotju s tem, kar sta trdili tožeči državi članici, za sprejetje izpodbijanega sklepa niso veljale zahteve v zvezi z udeležbo nacionalnih parlamentov ter v zvezi z javnostjo razprav in glasovanja v Svetu, saj se te zahteve uporabljajo samo za zakonodajne akte. Sodišče je poleg tega razsodilo, da Svetu izpodbijanega sklepa ni bilo treba sprejeti soglasno, čeprav se je moral za sprejetje nekaterih sprememb oddaljiti od prvotnega predloga Komisije. Komisija je namreč odobrila spremenjeni predlog prek dveh svojih članov, ki sta imela tovrstno pooblastilo kolegija komisarjev, tako da je bil cilj člena 293(2) PDEU, ki je varovanje pristojnosti Komisije za pobudo, spoštovan.

Sodišče je v nadaljevanju razsodilo, da čeprav je res, da lahkočasni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 78(3) PDEU, načeloma odstopajo od določb zakonodajnih aktov, morajo biti taka odstopanja glede stvarnega in časovnega področja uporabe opredeljena tako, da so omejena na to, da se z začasnim mehanizmom hitro in učinkovito odzove na točno določene krizne razmere, kar izključuje, da bi bila namen ali učinek teh ukrepov stalna in splošna nadomestitev ali sprememba teh zakonodajnih aktov, s čimer bi se obšel redni zakonodajni postopek, določen s členom 78(2) PDEU. Vendar je navedlo, da odstopanja, določena z izpodbijanim sklepom, izpolnjujejo to zahtevo, ker, prvič, se uporabljajo le dve leti (pri čemer obstaja možnost podaljšanja tega roka), in drugič, se nanašajo na omejeno število prosilcev za mednarodno zaščito v Grčiji ali v Italiji, ki imajo eno od državljanstev, ki so navedena v tem sklepu, in ki so v navedeni državi članici ali bodo vanjo prispeli med določenim obdobjem.

Sodišče je v zvezi s spoštovanjem načela sorazmernosti opozorilo, da je treba institucijam Unije priznati široko polje proste presoje, kadar sprejemajo ukrepe na področjih, na katerih se od njih zahtevajo zlasti politične odločitve in kompleksne presoje. Zato lahko zgolj očitna neprimernost ukrepa, sprejetega na katerem od teh področij, glede na cilj, ki mu nameravajo slediti te institucije, vpliva na zakonitost takega ukrepa. Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da mehanizem premestitev, ki ga določa izpodbijani sklep, ne pomeni ukrepa, ki bi bil očitno neprimeren za prispevanje k njegovemu cilju, ki je razbremeniti italijanski in grški azilni sistem, v katerih so nastale resne motnje zaradi množičnih prihodov beguncev v letu 2015. Svet je tako lahko v okviru širokega polja proste presoje, ki mu ga je treba priznati v zvezi s tem, pravilno menil, da je zavezujoča narava porazdelitve premeščenih

^{52/} Sklep Sveta (EU) 2015/1601 z dne 22. septembra 2015 o uvedbi začasnih ukrepov na področju mednarodne zaščite v korist Italije in Grčije (UL 2015, L 248, str. 80).

oseb ob upoštevanju posebnih izrednih razmer, v katerih je bilo treba izpodbijati sklep sprejeti, nujna. Veljavnosti Sklepa nikakor ni mogoče izpodbijati na podlagi retrospektivnih presoj v zvezi s stopnjo njegove učinkovitosti, kot so majhno število premestitev, opravljenih na podlagi tega sklepa, ker se ta učinkovitost lahko pojasni s sklopom elementov, ki jih Svet ob sprejetju tega sklepa ni mogel predvideti, med katerimi je zlasti nesodelovanje nekaterih držav članic.

Sodišče je poleg tega navedlo, da je bil Svet ob sprejetju izpodbijanega sklepa zavezan uporabiti načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami, vključno s finančnim področjem, ki v skladu s členom 80 PDEU velja ob izvajanju skupne politike Unije na področju azila. Svet zato ni storil očitne napake pri presoji s tem, da je ocenil, da mora glede na posebno izrednost razmer na podlagi člena 78(3) PDEU v povezavi s členom 80 PDEU sprejeti začasne ukrepe, s katerimi se nalaga zavezujoči mehanizem premestitev.

Nazadnje, Sodišče je pojasnilo, da če bi morala biti premestitev, kot je trdila ena od držav članic intervenientk, v obravnavani zadevi strogo pogojena z obstojem kulturnih ali jezikovnih vezi med vsakim prosilcem za mednarodno zaščito in državo članico premestitve, bi iz tega izhajalo, da bi bila porazdelitev teh prosilcev med vse države članice ob spoštovanju načela solidarnosti, naloženega s členom 80 PDEU, in zato sprejetje zavezujočega mehanizma premestitev nemogoča. Preudarkov v zvezi z etničnim poreklom prosilcev za mednarodno zaščito nikakor ni mogoče upoštevati, ker bi bili povsem očitno v nasprotju s pravom Unije, zlasti s členom 21 Listine. Sistem, uveden z Uredbo Dublin III, namreč temelji na objektivnih merilih in ne na želji, ki bi jo izrazil prosilec za mednarodno zaščito.

2. POLITIKA PRISELJEVANJA

Veliki senat Sodišča je v sodbi **Fahimian** (C-544/15, [EU:C:2017:255](#)), ki je bila razglašena 4. aprila 2017, podal razlago pojma „grožnja javni varnosti“ v smislu člena 6(1)(d) Direktive 2004/114 o pogojih za sprejem državljanov tretjih držav za namene študija⁵³ in pojasnil obseg diskrecije, ki jo imajo države članice v ta namen. Države članice v skladu s to določbo preverijo, ali obstajajo razlogi, ki pomenijo nevarnost za javni red, javno varnost ali javno zdravje in ki lahko upravičijo zavrnitev sprejema takega državljana. Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki je iranska državljanica, je pridobila magistrski naziv s področja informacijske tehnologije na univerzi, glede katere je Unija sprejela omejevalne ukrepe zaradi zagotavljanja podpore iranski vladi, zlasti na vojaškem področju. Zadevna oseba je od nemške univerze pridobila štipendijo za sprejem na doktorski študij na področju varnosti mobilnih sistemov, vendar ji je bila izdaja vizuma za namene študija zavrnjena. To zavrnitev je nato izpodbijala pred nemškim predložitvenim sodiščem. Nemški organi so to zavrnitev upravičevali z bojznijo, da bi se lahko znanje, ki bi ga zadevna oseba pridobila v okviru svojih raziskav, v Iranu nato zlorabilo (na primer za zbiranje zaupnih podatkov v zahodnih državah, za notranjo represijo ali, bolj na splošno, v povezavi s kršitvami človekovih pravic).

Sodišče, ki mu je bilo predloženo vprašanje glede razlage Direktive 2004/114, je razsodilo, da imajo pristojni nacionalni organi, ki jim državljan tretje države predloži prošnjo za izdajo vizuma za namene študija, široko polje proste presoje, da na podlagi vseh upoštevanih dejstev, iz katerih je razviden položaj tega državljana, preverijo, ali ta državljan pomeni grožnjo – čeprav potencialno – za javno varnost. Pri tej oceni se tako lahko poleg osebnega obnašanja prosilca upoštevajo tudi drugi elementi, ki se med drugim nanašajo na njegovo poklicno pot.

^{53/} Direktiva Sveta 2004/114/ES z dne 13. decembra 2004 o pogojih za sprejem državljanov tretjih držav za namene študija, izmenjav učencev, neplačanega usposabljanja ali prostovoljnega dela (UL 2004, L 375, str. 12).

Sodišče je prav tako razsodilo, da člen 6(1)(d) Direktive 2004/114 ne nasprotuje temu, da pristojni nacionalni organi zavrnejo sprejem državljana tretje države, ki je pridobil naziv na univerzi, za katero veljajo omejevalni ukrepi Unije zaradi pomena njenega sodelovanja z iransko vlado na vojaškem področju in z njim povezanih področjih, in ki namerava v tej državi članici opravljati raziskave na področju, ki je občutljivo z vidika javne varnosti, na ozemlje zadevne države članice, če iz elementov, s katerimi razpolagajo ti organi, izhaja bojazen, da bo mogoče znanje, ki ga bo ta oseba pridobila pri svojih raziskavah, pozneje uporabiti za namene, ki so v nasprotju z javno varnostjo. Sodišče je v zvezi s sodnim nadzorom nad poljem proste presoje, ki ga imajo nacionalni organi iz tega naslova, razsodilo, da je sicer ta nadzor po vsebini omejen na to, da ni očitnih napak pri presoji, vendar se mora vseeno nanašati tudi na spoštovanje procesnih jamstev. Tako mora nacionalno sodišče preveriti, ali je odločba o zavrnitvi sprejema dovolj obrazložena in ali temelji na dovolj trdni dejanski podlagi.

IX. PRAVOSODNO SODELOVANJE

V CIVILNIH ZADEVAH

1. UREDBI ŠT. 44/2001 IN ŠT. 1215/2012 O PRISTOJNOSTI IN PRIZNAVANJU TER IZVRŠEVANJU SODNIH ODLOČB V CIVILNIH IN GOSPODARSKIH ZADEVAH

Sodišče je v sodbi **Nogueira in drugi** (C-168/16 in C-169/16, [EU:C:2017:688](#)), ki je bila razglašena 14. septembra 2017, podalo razlago pojma „kraj, kjer delavec običajno opravlja svoje delo“ v smislu člena 19, točka 2(a), Uredbe št. 44/2001⁵⁴, da bi bilo mogoče določiti sodišča, pri katerih lahko navigacijsko osebje letalske družbe vlaga tožbe. Šest tožečih strank iz postopka v glavni stvari je bilo članov kabinskega osebja, ki so bili zaposleni pri družbi Ryanair s sedežem na Irskem ali tej družbi dodeljeni. Vse njihove pogodbe o zaposlitvi so bile sestavljene v angleščini, zanje se je uporabljalo irsko pravo in so vsebovale klavzulo o določitvi pristojnega sodišča v korist irskih sodišč. V teh pogodbah je bilo določeno, da se za delo zadevnih delavcev šteje, kot da se opravlja na Irskem, glede na to, da so se te naloge opravljale na letalih, registriranih v tej državi članici. Vendar je bila v teh istih pogodbah kot „domača baza“ delavcev določeno letališče Charleroi (Belgija). Delovni dan teh delavcev se je začel in končal na tem letališču, poleg tega pa so bili po pogodbi dolžni prebivati manj kot uro stran od svoje „domače baze“. Da bi belgijsko sodišče, pri katerem so tožeče stranke vložile tožbe, preverilo svojo pristojnost za odločanje o zadevah v glavni stvari, je Sodišču postavilo vprašanje, kako je bilo treba v teh okoliščinah razlagati pojem „kraj, kjer delavec običajno opravlja svoje delo“ v smislu Uredbe št. 44/2001. Natančneje, Sodišče je vprašalo, ali je bilo mogoče ta pojem enačiti s pojmom „domača baza“ v smislu Uredbe št. 3922/91⁵⁵ na področju civilnega letalstva. Zadnjenavedeni pojem je v tej uredbi opredeljen kot kraj, iz katerega člani navigacijskega osebja dosledno začenjajo svoj delovni dan in ga v njem končajo, saj tam organizirajo svoje vsakodnevno delo in za obdobje pogodbenih razmerij v njegovi bližini stalno prebivajo ter so na voljo letalskemu prevozniku.

54/ Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

55/ Uredba Sveta (EGS) št. 3922/91 z dne 16. decembra 1991 o uskladitvi tehničnih predpisov in upravnih postopkov na področju civilnega letalstva (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 1, str. 348), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1899/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 (UL 2006, L 377, str. 1).

Najprej, Sodišče je opozorilo, da je v zvezi s spori, ki se nanašajo na pogodbe o zaposlitvi, namen pravil Unije o sodni pristojnosti zaščititi šibkejšo pogodbeno stranko, tako da omogočajo delavcu, da zoper svojega delodajalca sproži postopek pred sodiščem, za katero meni, da je najbližje njegovim interesom. Sodišče je v nadaljevanju navedlo, da mora nacionalno sodišče, kadar ne more brez dvoma določiti „kraja, kjer delavec običajno opravlja svoje delo“, za preveritev lastne pristojnosti opredeliti „kraj, iz katerega“ ta delavec opravlja bistveni del svojih obveznosti do svojega delodajalca. Nacionalno sodišče mora za konkretno opredelitev tega kraja presoditi sklop indicov (metoda, ki temelji na indicih), med katere spada kraj, v katerem so parkirani zrakoplovi, na krovu katerih je delo običajno opravljeno. Zato se pojem „kraj, v katerem ali iz katerega delavec običajno opravlja svoje delo“ ne more enačiti s kakšnim drugim pojmom iz pravnega akta Unije, ki ni Uredba št. 44/2001, zlasti – kar zadeva navigacijsko osebje letalske družbe ali ki je tej družbi dodeljeno – s pojmom „domača baza“ v smislu Uredbe št. 3922/91. Uredba št. 44/2001 se namreč ne sklicuje na Uredbo št. 3922/91 niti ne sledi istim ciljem, saj je namen zadnjenavedene uredbe harmonizacija tehničnih predpisov in upravnih postopkov na področju varnosti v civilnem letalstvu.

Sodišče je kljub temu poudarilo, da je pojem „domača baza“ vseeno pomemben indic za določitev „kraja, kjer delavec običajno opravlja svoje delo“. Sodišče je navedlo, da bi bil pojem „domača baza“ za opredelitev „kraja, iz katerega delavci običajno opravljajo svoje delo“ brezpredmeten le, če bi bili zahtevki ob upoštevanju dejstev vsake obravnavane zadeve v tesnejši zvezi z drugim krajem kot s krajem „domače baze“.

Sodišče se je v okviru še ene zadeve, ki se je nanašala na določitev pristojnega sodišča, v velikem senatu s sodbo z dne 17. oktobra 2017, *Bolagsupplysningen in Ilsjan* (C-194/16, [EU:C:2017:766](#)), izreklo o uporabi člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012⁵⁶. V tej uredbi je določeno posebno pravilo o pristojnosti v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti, v skladu s katerim je oseba lahko tožena pred sodišči v državi članici, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka. Sodišče je v tej zadevi podalo pojasnila glede *opredelitve kraja nastanka škode, kar zadeva domnevni poseg v osebnostne pravice pravne osebe na spletu*. V obravnavani zadevi je tožeča stranka, družba estonskega prava, pred estonskimi sodišči vložila tožbo proti družbi švedskega prava. Ta tožba se je nanašala na zahteve za popravek domnevno napačnih podatkov o tožeči stranki, objavljenih na spletnem mestu zadnjenavedene družbe, za izbris s tem povezanih komentarjev na forumu za razprave na tem spletnem mestu in za nadomestilo škode, ki naj bi nastala. Tako je bilo postavljeno vprašanje, ali so bila estonska sodišča pristojna na podlagi kraja nastanka zatrjevanega škode, ki je bil v Estoniji, čeprav so bili sporni podatki in komentarji objavljeni na švedskem spletnem mestu v švedščini brez prevoda.

Sodišče, ki mu je bilo predloženo vprašanje za predhodno odločanje v zvezi s tem, je opozorilo na načelo, vzpostavljeno v sodbi *eDate Advertising in drugi*⁵⁷, ki se je nanašala na fizično osebo, v skladu s katerim mora imeti v primeru zatrjevanega posega v osebnostne pravice v vsebinami, objavljenimi na spletnem mestu, oseba, ki meni, da je oškodovana, možnost vložiti tožbo za ugotovitev odgovornosti glede celotne povzročene škode pri sodiščih države članice, v kateri je središče njenih interesov. Sodišče je kot dopolnitev navedene sodbe razsodilo, da dejstvo, ali je ta oseba fizična ali pravna, ni odločilno. V primeru pravne osebe, kot je ta v postopku v glavni stvari, mora zadevno središče interesov pomeniti kraj, v katerem je njen poslovni ugled najbolj uveljavljen, in je treba torej to središče določiti na podlagi kraja, v katerem opravlja bistveni del svoje dejavnosti. Sodišče je dodalo, da kadar pravna oseba večino svojih dejavnosti opravlja v državi članici, ki ni država članica njenega sedeža, lahko ta oseba domnevnega storilca posega toži na podlagi kraja nastanka škode v tej drugi državi članici.

^{56/} Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

^{57/} Sodba Sodišča z dne 25. oktobra 2011, *eDate Advertising in drugi* (C-509/09 in C-161/10, [EU:C:2011:685](#)).

Nazadnje, Sodišče je prav tako na podlagi sodbe *eDate Advertising in drugi* opozorilo, da lahko oseba, ki meni, da je bila oškodovana, namesto tožbe za ugotovitev odgovornosti glede celotne škode vložiti tudi tožbo pri sodiščih vsake države članice, na ozemlju katere je ali je bila na spletu objavljena vsebina dostopna, ta sodišča pa so pristojna za odločanje zgolj o škodi, povzročeni na ozemlju države članice sodišča, ki odloča. Vendar se to načelo za zahtevek za popravo podatkov in izbris vsebin, objavljenih na spletnem mestu, ne uporablja. Glede na vseprisotnost takšnih vsebin in podatkov okoliščino, da je obseg njihovega razširjanja načeloma vsesplošen, je namreč ta zahtevek mogoče uveljavljati le pred sodiščem, pristojnim za odločanje o celotnem odškodninskem zahtevku.

2. UREDBA ŠT. 1259/2010 O PRAVU, KI SE UPORABLJA ZA RAZVEZO ZAKONSKE ZVEZE

Sodišče se je v sodbi *Sahyouni* (C-372/16, [EU:C:2017:988](#)) z dne 20. decembra 2017 izreklo o vsebinskem področju uporabe Uredbe št. 1259/2010 (Uredba Rim III)⁵⁸ o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti. V zadevi v glavni stvari je versko sodišče v Siriji razglasilo prenehanje zakonske zveze, ki sta jo v Siriji sklenili osebi, ki imata hkrati sirska in nemško državljanstvo ter prebivata v Nemčiji. Ta „zasebna“ razveza, ki je bila ugotovljena na podlagi enostranske izjave moža, je bila nato priznana v Nemčiji z obrazložitvijo, da je bila na podlagi Uredbe Rim III ta razveza urejena s sirskega prava. Žena je pred predložitvenim sodiščem izpodbijala to odločitev, zato je to Sodišču predložilo različna vprašanja za predhodno odločanje v zvezi z razlago navedene uredbe.

Vendar se je Sodišče s sklepom z dne 12. maja 2016⁵⁹ izreklo za očitno nepristojno za odgovor na navedena vprašanja, zlasti ker se Uredba Rim III ne uporablja za priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, ki je bila izdana v tretji državi, in ker predložitveno sodišče ni predložilo nobenega elementa, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti, da so se določbe navedene uredbe na podlagi nacionalnega prava neposredno in brezpogojno uporabljale za zadevo v glavni stvari. V teh okoliščinah je predložitveno sodišče pri Sodišču vložilo še en predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z razlago Uredbe Rim III, tako da je navedlo, da se na podlagi nemškega prava ta uredba uporablja za priznavanje zasebne razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, kot je ta iz postopka v glavni stvari, v Nemčiji.

Sodišče je ob upoštevanju teh pojasnil najprej razsodilo, da je bil ta drugi predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten. V nadaljevanju je preučilo vprašanje, ali „zasebna“ razveza, na kakršno se je nanašala zadeva v glavni stvari, spada na vsebinsko področje uporabe Uredbe Rim III. Glede tega je ugotovilo, da čeprav v tej uredbi res ni opredeljen pojem „razveza“ in zasebne razveze niso izrecno izključene s področja njene uporabe, več elementov kaže na to, da se navedena uredba nanaša izključno na razvezo zakonske zveze, ki jo razglasi državno sodišče ali javni organ oziroma telo pod njegovim nadzorom. Tako je Sodišče ugotovilo, da zakonodajalec Unije ni imel namena, da bi se ta uredba uporabljala za druge vrste razvez, kot so tiste, ki – kot v zadevi v glavni stvari – temeljijo na „enostranski izjavi volje“, podani pred verskim sodiščem. Sodišče je navedlo, da ta razlaga poleg tega zagotavlja

^{58/} Uredba Sveta (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (UL 2010, L 343, str. 10). Ta uredba je nadomestila Uredbo št. 44/2001.

^{59/} Sklep Sodišča z dne 12. maja 2016, *Sahyouni* (C-281/15, [EU:C:2016:343](#)).

usklajenost s področjem uporabe Uredbe št. 2201/2003⁶⁰, ki je bila prav tako sprejeta v okviru politike pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah in ki se, kot je določeno v njenih členih 1(1) in 2, točka 4, nanaša samo na razveze zakonske zveze, ki jih razglasi sodišče. Sodišče je tako ob upoštevanju besedila Uredbe Rim III ter njenega konteksta in ciljev, ki se z njo uresničujejo, razsodilo, da razveza zakonske zveze, ki je posledica enostranske izjave enega od zakoncev pred verskim sodiščem, ne spada na področje uporabe te uredbe.

3. UREDBA ŠT. 650/2012 O DEDNIH ZADEVAH

Sodišče se je v sodbi **Kubicka** (C-218/16, [EU:C:2017:755](#)), ki je bila izdana 12. oktobra 2017, izreklo o *zakonitosti zavrnitve tega, da se sestavi oporoča po pravu države, katere državljanstvo ima zapustnik in ki ga ta izbere, iz razloga, da se je volilo v tej oporoki nanašalo na premoženje, ki je v drugi državi članici, v kateri to volilo ni priznано*. Sodišče je tako prvič podalo razlago Uredbe št. 650/2012⁶¹ o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter pojasnilo področje njene uporabe. V postopku v glavni stvari je želela poljska oporočiteljica, ki prebiva v Nemčiji in je na podlagi člena 22(1) Uredbe št. 650/2012 izbrala poljsko dedno pravo, v svoji oporoki določiti vindikacijsko volilo, ki ima neposredne stvarnopravne učinke ob nastopu dedovanja, glede nepremičnine, ki je v Nemčiji, to je državi članici, v kateri stvarnopravni učinki tovrstnega volila niso priznani. Ker se v Nemčiji tuja vindikacijska volila prilagodijo v damnacijska volila, je notar na Poljskem zavrnil sestavo oporoče v nasprotju z nemško zakonodajo in sodno prakso s področja stvarnih pravic in zemljiške knjige, ki ju je bilo treba po mnenju notarja upoštevati na podlagi člena 1(2)(k) in (l) ter člena 31 Uredbe št. 650/2012. Zadevna oseba je želela izključiti uporabo damnacijskega volila, ki bi povzročilo težave, povezane z zastopanjem njenih mladoletnih otrok, zato je vložila pritožbo zoper odločitev, s katero je bila zavrnjena sestava oporoče, ki bi vsebovala vindikacijsko volilo.

Sodišče je najprej opozorilo, da se Uredba št. 650/2012 uporablja v zadevah dedovanja, kar obsega vse oblike prehoda premoženja, pravic in obveznosti zaradi smrti, ne glede na to, ali gre za prehod na podlagi zapustnikovega razpolaganja za primer smrti ali za prehod z dedovanjem na podlagi zakona. V nadaljevanju je navedlo, da so v členu 1(2) navedene uredbe naštetih različni vidiki, ki so izključeni s področja uporabe te uredbe, med katerimi je pod točko (k) „narava stvarnih pravic“ in pod njeno točko (l) „vpis pravic na nepremičnini ali premičnini v register, vključno s pravnimi zahtevami za takšen vpis in učinki vpisa ali nevpisa takšnih pravic v register“. Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da se neposredni prehod lastninske pravice z vindikacijskim volilom nanaša zgolj na način prehoda lastninske pravice ob smrti oporočitelja, ta prehod pa Uredba št. 650/2012 ravno skuša omogočiti. Taki načini prehoda zato niso zajeti v členu 1(2)(k) Uredbe št. 650/2012. Sodišče je navedlo, da te izključitve ne upravičujejo tega, da organ države članice zavrne priznanje stvarnopravnih učinkov vindikacijskega volila, ki je

^{60/} Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/10 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243).

^{61/} Uredba (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL 2012, L 201, str. 107).

poznano v pravu, ki se uporablja za dedovanje, iz razloga, da se to volilo nanaša na lastninsko pravico na nepremičnini, ki je v drugi državi članici, katere zakonodaja ne pozna instituta volila z neposrednim stvarnopravnim učinkom ob uvedbi dedovanja.

Sodišče, ki se je oprlo na načelo enotnosti dednega prava, je ugotovilo, da ker se člen 1(2)(l) Uredbe št. 650/2012 nanaša zgolj na vpis pravic na nepremičnini ali nepremičnini v register, vključno s pravnimi zahtevami za tak vpis in učinki vpisa ali nevpisa takih pravic v register, pogoji, pod katerimi so take pravice pridobljene, niso med vidiki, ki so na podlagi te določbe izključeni s področja uporabe te uredbe. Glede tega je poudarilo cilj, ki se uresničuje z Uredbo št. 650/2012, in sicer je to odprava ovir za prosto gibanje oseb, ki želijo uveljaviti svoje pravice iz čezmejnega dedovanja.

Sodišče je poleg tega razsodilo, da se člen 31 Uredbe št. 650/2012, ki določa prilagoditev stvarnih pravic, v obravnavani zadevi ni uporabljal. Ta določba se namreč ne nanaša na načine prehoda stvarnih pravic, med katerimi sta zlasti vindikacijsko ali damnacijsko volilo, temveč zgolj na spoštovanje vsebine stvarnih pravic, ki jo določa pravo, ki se uporablja za dedovanje, in prevzem teh pravic v pravnem redu države članice, v kateri so uveljavljane. Ker je bila stvarna pravica, ki preide z vindikacijskim volilom, lastninska pravica, ki jo nemško pravo priznava, prilagoditve, določene v navedenem členu 31, ni bilo treba opraviti.

X. PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

Na tem področju je treba omeniti dve sodbi, ki se nanašata na razlago Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami⁶².

Sodišče se je v sodbi *Popławski* (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)), ki je bila izdana 29. junija 2017, izreklo o skladnosti nacionalne ureditve o izvajanju člena 4, točka 6, Okvirnega sklepa 2002/584, v kateri je bilo kot razlog za fakultativno neizvršitev evropskega naloga za prijetje določeno prebivališče zahtevane osebe v državi članici izvršitve naloga, s tem sklepom. Spor o glavni stvari se je nanašal na postopek v zvezi s tem, da bi bil na Nizozemskem izvršen evropski nalog za prijetje, ki ga je izdalo poljsko sodišče zoper poljskega državljana, ki prebiva na Nizozemskem, za izvršitev zaporne kazni na Poljskem.

Sodišče je razsodilo, da člen 4, točka 6, Okvirnega sklepa 2002/584 nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero se izvaja ta določba in v kateri je določeno, da morajo pravosodni organi vedno, kadar zahtevana oseba prebiva v tej državi članici, zavrniti izvršitev evropskega naloga za prijetje, ne da bi imeli ti organi kakršno koli polje proste presoje in ne da bi se navedena država zavezala, da bo dejansko izvršila zaporno kazen, ki je bila izrečena zahtevani osebi, v smislu navedene določbe Okvirnega sklepa. Sodišče je navedlo, da tak položaj ustvarja nevarnost, da bo ta zahtevana oseba ostala nekaznovana.

Sodišče je glede tega najprej opozorilo, da je v Okvirnem sklepu 2002/584 opredeljeno načelo, da države članice izvršijo vsak evropski nalog za prijetje na podlagi načela medsebojnega priznavanja, in da je zavrnitev izvršitve zasnovana kot izjema, ki jo je treba razlagati ozko. V nadaljevanju je navedlo, da iz besedila člena 4, točka 6, Okvirnega sklepa 2002/584 izhaja, da vsaka zavrnitev izvršitve evropskega naloga za prijetje predpostavlja resnično

^{62/} Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34).

zavezo izvršitvene države članice, da bo izvršila zaporno kazen, ki je bila izrečena zahtevani osebi, tako da nikakor ni mogoče šteti, da lahko zgolj okoliščina, da se je ta država izrekla za „pripravljeno“ izvršiti to kazen, upraviči tako zavrnitev.

Sodišče je poleg tega opozorilo, da določbe Okvirnega sklepa 2002/584 nimajo neposrednega učinka. Vendar mora pristojno nacionalno sodišče ob upoštevanju celotnega nacionalnega prava in ob uporabi metod razlage, ki so v njem priznane, nacionalne določbe kolikor je le mogoče razlagati glede na besedilo in namen tega okvirnega sklepa. Zato imajo v primeru zavrnitve izvršitve evropskega naloga za prijetje, ki je bil izdan za predajo osebe, zoper katero je bila v odreditveni državi članici izdana pravnomočna sodba, s katero je bila ta oseba obsojena na zaporno kazen, pravosodni organi izvršitvene države članice obveznost, da sami zagotovijo učinkovito izvršitev kazni, ki je bila tej osebi izrečena, ne pa da zgolj sporočijo organom odreditvene države članice, da so to kazen pripravljene izvršiti. Prav tako člen 4, točka 6, Okvirnega sklepa 2002/584 organom izvršitvene države članice ne dovoljuje, da zavrnejo predajo zgolj zato, ker namerava ta država članica zoper to osebo sprožiti pregon na podlagi istih dejstev.

Sodišče se je v sodbi **Tupikas** (C-270/17 PPU, [EU:C:2017:628](#)), razglašeni 10. avgusta 2017 v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja, izreklo o *razlagi člena 4a(1) Okvirnega sklepa 2002/584, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom 2009/299*⁶³, ki določa razlog za fakultativno neizvršitev evropskega naloga za prijetje, če zadevna oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, ki je pripeljalo do njene obsodbe. Spor o glavni stvari se je nanašal na postopek v zvezi s tem, da bi bil na Nizozemskem izvršen evropski nalog za prijetje, ki ga je izdalo litovsko sodišče zoper litovskega državljana zaradi izvršitve zaporne kazni v Litvi. Medtem ko ni bilo sporno, da je bila zadevna oseba osebno navzoča v postopku na prvi stopnji, evropski nalog za prijetje ni vseboval informacij v zvezi z njeno navzočnostjo v pritožbenem postopku. V teh okoliščinah je želelo nizozemsko sodišče izvedeti, ali se razlog za fakultativno neizvršitev evropskega naloga za prijetje, povezan s tem, da zadevna oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, ki se je zaključilo z odločbo, nanaša na postopek na prvi stopnji ali na pritožbeni postopek.

Sodišče je najprej navedlo, da je treba pojem „sojenje, ki se je zaključilo z odločbo“ šteti za avtonomen pojem prava Unije in ga razlagati enotno na njenem celotnem ozemlju, neodvisno od opredelitev v državah članicah. Sodišče je razsodilo, da je treba ta pojem razumeti tako, da pomeni postopek, v katerem je bila izdana sodna odločba, s katero je bila oseba, katere predaja se zahteva v okviru izvršitve evropskega naloga za prijetje, pravnomočno obsojena. Če je postopek zajemal več stopenj, na katerih so bile izdane zaporedne odločbe, od katerih je bila najmanj ena izdana v odsotnosti, je treba pojem „sojenje, ki se je zaključilo z odločbo“ v smislu člena 4a(1) Okvirnega sklepa 2002/584 razumeti kot stopnjo, na kateri je bila izdana zadnja od teh odločb, če je zadevno sodišče po ponovni vsebinski preučitvi dejanskih in pravnih okoliščin zadeve pravnomočno odločilo o krivdi zadevne osebe in o njeni obsodbi na kazen, kot je ukrep odvzema prostosti. Zato je pritožbeni postopek načeloma zajet s tem Okvirnim sklepom 2009/299/PNZ. Nazadnje, Sodišče je potrdilo, da je ta razlaga povsem v skladu z zahtevami po spoštovanju pravice do obrambe, katere zagotovitev je namen člena 4a Okvirnega sklepa 2002/584.

^{63/} Okvirni sklep Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009 o spremembi okvirnih sklepov 2002/584/PNZ, 2005/214/PNZ, 2006/783/PNZ, 2008/909/PNZ in 2008/947/PNZ zaradi krepitev procesnih pravic oseb ter spodbujanja uporabe načela vzajemnega priznavanja odločb, izdanih na sojenju v odsotnosti zadevne osebe (UL 2009, L 81, str. 24).

XI. KONKURENCA

1. ČLEN 101 PDEU

Opozoriti je treba na dve sodbi s področja omejevalnih sporazumov, ki se nanašata na odgovornost matične družbe in na sistem selektivne distribucije. Poleg tega je treba omeniti sodbo **APVE in drugi** (C-671/15), ki se nanaša na pogoje za uporabo pravil o konkurenci na področju skupne kmetijske politike⁶⁴.

1.1 Odgovornost matične družbe

Sodišče je 27. aprila 2017 v sodbi **Akzo Nobel in drugi/Komisija** (C-516/15 P, [EU:C:2017:314](#)) sodbo potrdilo v pritožbenem postopku⁶⁵ in pri tem razsodilo, da *zastaranje pristojnosti Komisije za naložitev sankcij hčerinskima družbama ne preprečuje tega, da se ugotovi odgovornost njune matične družbe, v zvezi s katero še ni nastopilo zastaranje.*

Sodišče je najprej poudarilo, da so se avtorji Pogodb odločili uporabiti pojem podjetja za opredelitev storilca kršitve konkurenčnega prava, ki se lahko sankcionira na podlagi členov 101 in 102 PDEU, in da je treba v skladu s sodno prakso ta pojem razlagati tako, da označuje gospodarsko enoto, tudi če s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb. Poleg tega je Sodišče opozorilo, da niti člen 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 niti sodna praksa ne določata, katere pravne ali fizične osebe mora Komisija šteti za odgovorne za kršitev in jih sankcionirati z naložitvijo globe. Ravnanje hčerinske družbe je tako v skladu z izpodbojno domnevo mogoče pripisati matični družbi, zlasti ker ta hčerinska družba kljub temu, da je drug pravni subjekt, ne ravna samostojno na trgu, saj sta matična družba in njena hčerinska družba del iste gospodarske enote in zato tvorita eno podjetje v smislu konkurenčnega prava Unije.

Sodišče je opozorilo tudi, da je matična družba, ki se ji pripiše odgovornost za kršitvena ravnanja hčerinske družbe, v skladu s sodno prakso Sodišča osebno odgovorna za kršitve pravil Unije o konkurenci, za katere se šteje, da jih je storila sama, zaradi odločilnega vpliva, ki ga je izvajala nad hčerinsko družbo. Razmerje solidarnosti, ki obstaja med družbama, ki tvorita gospodarsko enoto, zato po mnenju Sodišča – kar zadeva plačilo globe – ne sme biti zmanjšano na neke vrste poroštvo, ki ga zagotavlja matična družba za jamstvo plačila globe, naložene hčerinski družbi. Nazadnje, ker je odgovornost matične družbe popolnoma izvedena, je nujno odvisna od dejanj, ki sestavljajo kršitev, ki jo je storila hčerinska družba, in s katerimi je njena odgovornost neločljivo povezana.

Vendar lahko po mnenju Sodišča zastaranje pravice izvrševanja pristojnosti Komisije na področju nalaganja sankcij nastopi za hčerinsko družbo, ne pa za njeno matično družbo, tudi če odgovornost slednje v zadevnem obdobju v celoti izhaja iz kršitvenega ravnanja hčerinske družbe. Vendar okoliščina, da nekaterim družbam v skladu s členom 25(1)(b) Uredbe št. 1/2003⁶⁶ ni več mogoče naložiti sankcij zaradi zastaranja, ne nasprotuje vodenju postopka proti matični družbi, za katero se šteje, da je po tem obdobju osebno in solidarno odgovorna za isto protikonkurenčno ravnanje, v zvezi s katerim zastaranje ni nastopilo. V obravnavanem primeru je Sodišče, ker se

^{64/} Ta sodba je predstavljena v razdelku VI „Kmetijstvo“.

^{65/} Sodba Splošnega sodišča z dne 15. julija 2015, **Akzo Nobel in drugi/Komisija** (T-47/10, [EU:T:2015:506](#)).

^{66/} Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] Pogodbe [DEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

je sodelovanje obeh hčerinskih družb družbe Akzo Nobel pri zadevnih omejevalnih sporazumih končalo leta 1993, medtem ko je bila družba Akzo Nobel vpletena v te kršitve do leta 2000, razsodilo, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da zastaranje pooblastila za naložitev sankcij dvema hčerinskima družbama ni ovira za ugotovitev odgovornosti matične družbe.

1.2 Vertikalni sporazumi

Kar zadeva omejitve, vsebovane v vertikalnih sporazumih, je Sodišče v sodbi **Coty Germany** (C-230/16, [EU:C:2017:941](#)), izdani 6. decembra 2017, podalo pomembna pojasnila o *skladnosti sistema selektivne distribucije luksuznih izdelkov, s členom 101 PDEU*. Spor se je nanašal na omejitev iz pogodbe o selektivni distribuciji, sklenjene med družbo Coty Germany, dobaviteljico kozmetičnih izdelkov višjega cenovnega razreda, in pooblaščenim distributerjem teh izdelkov, ki je navedenim distributerjem prepovedovala, da bi prepoznavno uporabljali tretja podjetja za spletno prodajo navedenih izdelkov.

Predložitveno sodišče je Sodišče najprej vprašalo, ali je lahko sporna omejitev, namenjena predvsem ohranitvi luksuzne podobe teh izdelkov, v skladu s členom 101(1) PDEU.

V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo na sodno prakso **Copad**⁶⁷, v skladu s katero je po eni strani za luksuzne izdelke lahko potrebna uvedba sistema selektivne distribucije za ohranitev njihove kakovosti in zagotavljanje njihove pravilne uporabe, po drugi strani pa je tak sistem v skladu s členom 101(1) PDEU le, če so prodajalci na drobno izbrani na podlagi objektivnih meril v zvezi s kakovostjo, ki so določena enotno za vse potencialne prodajalce na drobno in se uporabljajo nediskriminatorno, ter opredeljena merila ne presegajo tega, kar je nujno potrebno.

Drugo vprašanje se je nanašalo na to, ali je treba člen 101(1) PDEU razlagati tako, da nasprotuje pogodbeni klavzuli, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki pooblaščenim distributerjem prepoveduje, da za prodajo luksuznih izdelkov na prepoznaven način uporabljajo platforme tretjih oseb. Sodišče je glede tega ugotovilo, da je taka pogodbeni klavzula lahko v skladu s členom 101(1) PDEU, če je namen te klavzule ohraniti luksuzno podobo teh izdelkov, če je določena enotno in če se uporablja nediskriminatorno ter nazadnje, če je sorazmerna glede na zastavljeni cilj, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Sodišče je nato ugotovilo, da je sporna omejitev primerna glede na uresničevani cilj, saj zahteva, da se zadevni izdelki povezujejo samo s pooblaščenimi distributerji, da bi lahko družba Coty nadzorovala okolje prodaje teh izdelkov in tako ohranila luksuzno podobo teh izdelkov v zavesti potrošnikov. V zvezi s sorazmernostjo te omejitve je Sodišče poudarilo, da ne gre za absolutno omejitev kot v zadevi **Pierre Fabre Dermo-Cosmétique**⁶⁸, ker v obravnavanem primeru pooblaščenim distributerji lahko prodajajo pogodbene izdelke na spletu tako prek svojih spletnih mest kot prek platform tretjih oseb, če posredovanje slednjih za potrošnika ni prepoznavno. Sodišče je zato ugotovilo, da je omejitev zakonita z vidika člena 101(1) PDEU.

Nazadnje je Sodišče v okviru odgovorov na tretje in četrto vprašanje predložitvenega sodišča presodilo, ali zgoraj navedena prepoved pomeni omejitev odjemalcev v smislu člena 4(b) Uredbe št. 330/2010⁶⁹ ali pa omejitev pasivne prodaje končnim uporabnikom v smislu člena 4(c) te uredbe. Sodišče je odgovorilo nikalno. V skladu s členom 101(3) PDEU namreč Uredba št. 330/2010 določa izjeme za določene vrste omejitev konkurence, če tržni delež tako

^{67/} Sodba Sodišča z dne 23. aprila 2009, **Copad** (C-59/08, [EU:C:2009:260](#)).

^{68/} Sodba Sodišča z dne 13. oktobra 2011, **Pierre Fabre Dermo-Cosmétique** (C-39/09, [EU:C:2011:649](#)).

^{69/} Uredba Komisije (EU) št. 330/2010 z dne 20. aprila 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj (UL 2010, L 102, str. 1).

dobavitelja kot kupca ne presega 30 % zadevnega trga. Uredba št. 330/2010 v členu 4 določa tudi nedopustne omejitve, za katere te izjeme ne morejo veljati. V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da ker izpodbijana določba ni popolnoma izključevala, da bi distributerji družbe Coty uporabljali internet kot sredstvo za trženje izdelkov, ampak samo posebno obliko prodaje prek interneta, in sicer prepoznavno uporabo tretjih podjetij, klavzule ni mogoče šteti za omejitev odjemalcev ali pasivne prodaje končnim uporabnikom v smislu člena 4 Uredbe št. 330/2010.

2. ČLEN 102 PDEU

Sodišče je 6. septembra 2017 s sodbo, izdano v zadevi *Intel/Komisija* (C-413/14 P, [EU:C:2017:632](#)), v sestavi velikega senata opredelilo *ozemeljsko pristojnost Komisije za kaznovanje zlorabe prevladujočega položaja*. Zadevni spor je izviral iz odločbe Komisije o naložitvi globe v višini 1,06 milijarde EUR družbi Intel, ameriškemu proizvajalcu mikroprocesorjev (v nadaljevanju: CPE), zaradi zlorabe prevladujočega položaja na svetovnem trgu CPE x86, še posebej z dajanjem rabatov za zvestobo proizvajalcem originalne opreme v zameno za izključno nabavo pri družbi Intel⁷⁰. Sodišče je *razveljavilo sodbo Splošnega sodišča, s katero je bila zavrnjena ničnostna tožba družbe Intel zoper to odločbo*⁷¹. Menilo je, da Splošno sodišče v izpodbijani sodbi ni preučilo vseh trditev, ki jih je družba Intel podala v zvezi z zmožnostjo rabatov, kakor jih je ta družba uporabila za nekatere od svojih strank, za omejevanje konkurence.

Prvič, glede vprašanja družbe Intel o pristojnosti Komisije za ugotavljanje in kaznovanje ravnanja zunaj Unije je Sodišče spomnilo, da v zvezi z uporabo člena 101 PDEU to, da je podjetje, ki sodeluje pri sporazumu, v tretji državi, ne pomeni ovire za uporabo te določbe, če ima ta sporazum učinke na ozemlju notranjega trga. V obravnavanem primeru je Komisija v sporni odločbi svojo pristojnost za uporabo člena 102 PDEU v zvezi s sporazumi, ki jih je družba Intel sklenila z večjim kitajskim proizvajalcem originalne opreme (v nadaljevanju: OEM) utemeljila s sklicevanjem na „opredeljene učinke“ zadevnih ravnanj v Evropskem gospodarskem prostoru. Sodišče je potrdilo, da je to merilo mogoče uporabiti kot podlago za pristojnost Komisije za uporabo prava Unije o konkurenci po mednarodnem javnem pravu, če je mogoče predvideti, da bo imelo zadevno ravnanje takojšen in znaten učinek na trg Unije. V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da upoštevanje verjetnih učinkov ravnanja na konkurenco zadostuje, da se izpolni pogoj v zvezi z zahtevo po predvidljivosti, in v obravnavanem primeru je bilo tako. Ne glede na to, da so bili CPE namenjeni dobavi na Kitajskem, je Sodišče ugotovilo, da je bilo ravnanje družbe Intel del splošne protikonkurenčne strategije, namenjene preprečevanju dostopa svojega edinega konkurenta do najpomembnejših prodajnih kanalov na trgu, in poudarilo, da je bila prodaja računalnikov, opremljenih s temi CPE, med drugim predvidena v Evropskem gospodarskem prostoru.

Drugič, kar zadeva tožbeni razlog v zvezi z bistveno kršitvijo postopka, ki vpliva na pravice družbe Intel do obrambe, se je z njim v bistvu grajalo to, kako je Splošno sodišče obravnavalo tožbeni razlog, s katerim je ta družba na prvi stopnji kritizirala neobstoj zapisnika Komisije o razgovoru z vodjo ene od največjih strank družbe Intel v upravnem postopku. Sodišče je v zvezi s tem menilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razlikovalo med formalnimi razgovori, za katere se uporablja zlasti člen 19(1) Uredbe št. 1/2003, in neformalnimi razgovori, ki naj ne bi spadali v okvir te določbe. Komisijo namreč zavezuje obveznost, da v obliki, ki jo sama izbere, pripravi zapisnik vsakega razgovora, ki ga opravi na podlagi te določbe za namene zbiranja informacij o predmetu preiskave, ki jo vodi. Vendar je Sodišče ugotovilo, da bi morala družba Intel v delu, v katerem se Komisija v sporni odločbi ni oprla

^{70/} Odločba Komisije C(2009) 3726 final z dne 13. maja 2009 v zvezi s postopkom na podlagi člena [102 PDEU] in člena 54 Sporazuma EGP (zadeva COMP/C-3/37.990 Intel).

^{71/} Sodba Splošnega sodišča z dne 12. junija 2014, *Intel/Komisija* (T-286/09, [EU:T:2014:547](#)).

na informacije, pridobljene med zadevnim razgovorom, dokazati, da bi, če bi se lahko sklicevala na ustrezni zapisnik tega razgovora, lahko vplivala na preudarke v zvezi z njo iz te odločbe. Vendar je Sodišče razsodilo, da tak dokaz v obravnavanem primeru ni bil predložen.

Tretjič, glede presoje zlorabe je Sodišče nazadnje poudarilo, da so bila sporna ravnanja družbe Intel v razmerju do njenih poslovnih partnerjev, katerih namen je bil izključiti svojega edinega resnega konkurenta s trga, po eni strani sestavljena iz dodelitve rabata štirim večjim OEM, če so pri družbi Intel kupili vse ali skoraj vse svoje CPE x86, in po drugi strani iz dodelitve plačil OEM, da bi ti odložili, odpovedali ali omejili trženje nekaterih proizvodov, opremljenih s CPE tega konkurenta družbe Intel. V izpodbijani sodbi je Splošno sodišče menilo, da opredelitev rabata za izključnost, ki ga odobri podjetje v prevladujočem položaju, kot „zlorabe“ ni odvisna od analize okoliščin obravnavanega primera, namenjene ugotovitvi, ali je s tem rabatom mogoče omejevati konkurenco, saj ima ta rabat že po svoji naravi to zmožnost. Vendar je Sodišče ugotovilo, da je Komisija v sporni odločbi temeljito preučila okoliščine obravnavanega primera in na podlagi tega ugotovila, da bi moral enako učinkovit konkurent zaradi teh rabatov uporabljati cene, ki ne bi bile vzdržne. Sodišče torej meni, da je imel test AEC (v angleščini: as efficient competitor test) dejansko vlogo pri tem, kako je Komisija presojala možnost, da bi imelo zadevno ravnanje učinek izrinjenja konkurentov. V teh okoliščinah je Sodišče ugotovilo, da je Splošno sodišče moralo preučiti vse trditve družbe Intel v zvezi z uporabo testa AEC za dokazovanje domnevnih napak, ki naj bi jih storila Komisija v okviru tega testa. Zato je razveljavilo izpodbijano sodbo in zadevo vrnilo Splošnemu sodišču, da bi to lahko ob upoštevanju trditev, ki jih je podala družba Intel, preučilo, ali je mogoče s spornimi rabati omejevati konkurenco.

3. KONCENTRACIJE

V sodbi **Austria Asphalt** (C-248/16, [EU:C:2017:643](#)), izdani 7. septembra 2017, je Sodišče razsodilo, da je treba člen 3 Uredbe št. 139/2004⁷² razlagati tako, da se šteje, da je po spremembi vrste nadzora, ki se izvaja nad obstoječim podjetjem, in sicer s predhodnega izključnega na skupni nadzor, nastala koncentracija, le če skupno podjetje, ki izhaja iz take transakcije, trajno opravlja vse funkcije samostojnega gospodarskega subjekta.

Postopek v glavni stvari se je nanašal na podjetje za mešanje asfalta, ki je bilo v celoti v lasti gradbenega koncerna in katerega dejavnost je bila omejena na to, da oskrbuje svojo matično družbo. Na trgu torej ni igralo nobene znatne vloge. Načrt, ki je podlaga spora, se je nanašal na koncentracijo dveh gradbenih podjetij, od katerih je eno lastnik navedenega podjetja za mešanje asfalta. V skladu z načrtom bi moral biti nadzor nad njim razdeljen med dve podjetji, na kateri se nanaša koncentracija, njegova proizvodnja pa namenjena predvsem tema dvema podjetjema.

Sodišče je na vprašanje o pogojih, pod katerimi se opravi koncentracija v primeru spremembe narave nadzora nad obstoječim podjetjem v smislu člena 3(1)(b) in (4) Uredbe št. 139/2004, najprej spomnilo, da je cilj navedene uredbe zagotoviti, da prestrukturiranje podjetij ne povzroči trajne škode konkurenci. Pojem „koncentracija“ je torej treba opredeliti tako, da zajema transakcije, ki povzročijo trajno spremembo nadzora udeleženih podjetij in tako strukture zadevnega trga. Zlasti v členu 3(1)(b) te uredbe se za sestavni del pojma koncentracije šteje sprememba nadzora podjetja, ne pa ustanovitev podjetja. Sodišče je tako pojasnilo, da se člen 3(4) iste uredbe

^{72/} Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

nanaša na skupna podjetja le, če njihova ustanovitev povzroči trajnostni učinek na strukturo trga, pri čemer pa ni pomembno, da je to podjetje, nad katerim se po novem opravlja skupni nadzor, obstajalo že pred zadevno transakcijo.

Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da se v skladu s členom 21(1) Uredbe št. 139/2004 ta uredba uporablja samo za koncentracije, kakor so opredeljene v členu 3 navedene uredbe, za katere se Uredba št. 1/2003⁷³ načeloma ne uporablja. Uredba št. 1/2003 pa se v skladu z ugotovitvami Sodišča še vedno uporablja za ravnanja podjetij, pri katerih sicer ne gre za koncentracijo v smislu Uredbe št. 139/2004, vendar je lahko njihova posledica koordinacija med temi podjetji, ki je v nasprotju s členom 101 PDEU, zaradi česar so ta ravnanja pod nadzorom Komisije ali nacionalnih organov za varstvo konkurence. Sodišče je tako razsodilo, da razlaga člena 3 Uredbe št. 139/2004, v skladu s katero je sprememba nadzora podjetja, in sicer z izključnega na skupni, zajeta s pojmom koncentracije, tudi če to skupno podjetje ne opravlja trajno vseh funkcij samostojnega gospodarskega subjekta, ni v skladu s členom 21(1) navedene uredbe.

4. POSTOPEK UPORABE PRAVIL O KONKURENCI

Sodišče je 14. marca 2017 v sodbi velikega senata **Evonik Degussa/Komisija** (C-162/15 P, [EU:C:2017:205](#)) odločilo o obsegu varstva, ki ga je treba priznati informacijam iz izjave, podane zaradi prizanesljivosti, v okviru objave sklepov Komisije v zvezi z uporabo člena 101 PDEU. Spor se je nanašal na sklep Komisije⁷⁴, s katerim je pooblaščenec za zaslihanje v postopkih o konkurenci zavrnil zahtevo za zaupno obravnavo informacij, ki jih je tožeča stranka predložila v okviru svojega sodelovanja na podlagi obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002⁷⁵. Te informacije so bile navedene v razširjeni različici odločbe o ugotovitvi obstoja kršitve pravil o konkurenci, ki je bila namenjena objavi na spletnem mestu generalnega direktorata za konkurenco⁷⁶. V sporni odločbi je pooblaščenec za zaslihanje med drugim ugotovil, da ni pristojen za odločanje o trditvi tožeče stranke, da bi objava navedenih informacij povzročila neupravičeno različno obravnavanje tožeče stranke v primerjavi z drugimi udeleženci v kršitvi, s čimer naj bi bili tako kršeni načeli varstva legitimnih pričakovanj in enakega obravnavanja. Sodišče je s sodbo v pritožbenem postopku razveljavilo sodbo Splošnega sodišča, s katero je bila pred tem zavrnjena tožba⁷⁷, z obrazložitvijo, da je bilo v njej napačno uporabljeno pravo pri ugotovitvi, da se je pooblaščenec za zaslihanje upravičeno izrekel za nepristojnega.

Sodišče je opozorilo, da je namen člena 8 Sklepa 2011/695⁷⁸ na procesni ravni vzpostaviti varstvo, ki ga pravo Unije določa za informacije, s katerimi se je seznanila Komisija v okviru postopkov uporabe pravil o konkurenci. Čeprav iz člena 8(2) Sklepa 2011/695 izhaja, da navedeni pooblaščenec za zaslihanje lahko ugotovi, da se informacija

^{73/} Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] Pogodbe [DEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

^{74/} Sklep Komisije C(2012) 3534 final z dne 24. maja 2012 o zavrnitvi prošnje za zaupno obravnavanje, ki jo je vložila družba Evonik Degussa (zadeva COMP/38.620 – vodikov peroksid in perborat) (UL 2015, C 198, str. 24).

^{75/} Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155), ki je veljalo v času dejanskega stanja.

^{76/} Odločba C(2006) 1799 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/38.620 – vodikov peroksid in perborat) (UL 2006, L 353, str. 54).

^{77/} Sodba Splošnega sodišča z dne 28. januarja 2015, **Evonik Degussa/Komisija** (T-341/12, [EU:T:2015:51](#)).

^{78/} Sklep predsednika Evropske komisije z dne 13. oktobra 2011 o funkciji in mandatu pooblaščenca za zaslihanje v nekaterih postopkih o konkurenci (2011/695/EU) (UL 2011, L 275, str. 29).

lahko razkrije, če dejansko ne pomeni poslovne skrivnosti ali druge zaupne informacije ali če obstaja prednostni interes za njeno razkritje, pa zadevna oseba ni omejena pri razlogih, na katere se lahko sklicuje z namenom nasprotovanja nameravani objavi. Tako je treba varstvo iz člena 8 razumeti tako, da se nanaša na kateri koli razlog, povezan s pravili ali načeli prava Unije, s katerim se upravičuje varstvo zaupnosti zadevnih informacij. Sodišče je ugotovilo, da bi bil obseg člena 8(2) Sklepa 2011/695 znatno omejen, če bi bilo to določbo treba razlagati tako, da ne omogoča, da bi pooblaščenec za zaslišanje upošteval zgolj pravila, katerih poseben namen je varstvo informacij pred razkritjem javnosti, kakršna so pravila v Uredbi št. 45/2001 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah⁷⁹ ali Uredbi št. 1049/2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije⁸⁰.

Dalje, kar zadeva vsebino zadeve, je Sodišče zavrnilo trditve, podane v utemeljitev pritožbe. Najprej je opozorilo, da je treba šteti, da so informacije, ki so bile tajne ali zaupne, vendar so stare pet let ali več, zaradi poteka časa načeloma zgodovinske in da so zato izgubile svojo naravo tajnosti ali zaupnosti. Pojasnilo je, da ti preudarki, ki vodijo do izpodbojne domneve, veljajo tako v okviru prošelj za zaupno obravnavanje glede intervenientk v tožbah pred sodišči Unije kot v okviru – kot v obravnavanem primeru – prošelj za zaupno obravnavanje glede Komisijine objave odločbe, s katero je ugotovljena kršitev prava konkurence.

Sodišče je na vprašanje, ki ga je postavila tožeča stranka, ali se ne glede na to, da se Uredba št. 1049/2001 v obravnavanem primeru ne uporabi, za objavo odločb o kršitvah členov 101 in 102 PDEU uporabi sodna praksa, ki je nastala na podlagi navedene uredbe in s katero je Sodišče priznalo obstoj splošne domneve, ki upravičuje zavrnitev razkritja dokumentov iz spisa, ki zadeva postopek na podlagi člena 101 PDEU, odgovorilo nikalno. Sodišče se je v zvezi s tem oprlo na znatne razlike med ureditvijo dostopa tretjih oseb do spisa Komisije (iz Uredbe št. 1049/2001) in ureditvijo v zvezi z objavo – ob spoštovanju poslovnih skrivnosti (iz člena 30 Uredbe št. 1/2003) – odločb o kršitvah. Objava nezaupne različice odločbe o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU mora med drugim omogočiti nudenje opore oškodovancem kršitev pri njihovih odškodninskih tožbah. Vendar je treba zadevne interese uravnotežiti z varstvom pravic, ki jih pravo Unije daje zlasti zadevnim podjetjem, kot so pravica do varstva poklicne tajnosti ali poslovnih skrivnosti.

Sodišče je poleg tega menilo, da taka objava ne posega v varstvo, ki ga lahko pritožnica uveljavlja na podlagi obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002, saj to varstvo lahko zadeva le določitev globe in obravnavo dokumentov in izjav, ki jih to obvestilo posebej zadeva. Podjetje, ki je sodelovalo s Komisijo v okviru postopka uporabe člena 101 PDEU, je namreč upravičeno le do tistega varstva, ki po eni strani zadeva imuniteto ali zmanjšanje globe v zameno za to, da je Komisiji zagotovilo dokaze o domnevni kršitvi, ki pomenijo znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih Komisija že ima, in po drugi to, da Komisija ne razkrije dokumentov in pisnih izjav, ki jih prejme na podlagi obvestila Komisije o prizanesljivosti.

^{79/} Uredba (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 26, str. 102).

^{80/} Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

5. DRŽAVNE POMOČI

Na področju državnih pomoči je treba omeniti tri sodbe. Prva se nanaša na nadzor Komisije nad obstoječo državno pomočjo, ki je lahko pozneje opredeljena kot nezakonita. Druga se nanaša na vprašanje, ali je mogoče davčne oprostitve, ki jih država prizna verski skupnosti, šteti za državne pomoči, prepovedane s členom 107(1) PDEU. Zadnja se nanaša na vprašanje, ali je mogoče državno pomoč, dodeljeno podjetju, ki je bilo prostovoljno vključeno v nacionalni postopek zaradi insolventnosti, preklicati.

V sodbi *Komisija/Italija* (C-467/15 P, [EU:C:2017:799](#)), razglašeni 25. oktobra 2017, je Sodišče razveljavilo sodbo Splošnega sodišča⁸¹, ki se nanaša na možnost Komisije, da kot novo in, če je to primerno, nezakonito pomoč ne opredeli samo spremembo obstoječe pomoči, ampak tudi celotno obstoječo pomoč, na katero se nanaša ta sprememba. Ta zadeva izvira iz Odločbe Sveta 2003/530⁸², s katero je bilo po eni strani Italiji dovoljeno, da namesto proizvajalcev mleka plača dajatev, dolgovano Uniji zaradi prekoračitve nacionalne mlečne kvote v letih od 1995 do 2001, po drugi strani pa je bilo zadevnim proizvajalcem dovoljeno, da njihov dolg do te države članice v obliki odloženega plačila odplačajo v več letih brez obresti. Za dodelitev te pomoči (v nadaljevanju: obstoječa pomoč) je med drugim veljala časovna omejitev obročnega plačevanja, določena na štirinajst let. Ker je Italija v letih 2010 in 2011 odobrila odlog plačila te pomoči, je to po več spremembah povzročilo prekoračitev omejitve štirinajstih let. Komisija je zato sprejela sporno odločbo, v kateri je ugotovila, da je Italija zaporedoma spremenila ureditev obstoječe pomoči, čeprav eden od pogojev za odobritev te pomoči ni bil izpolnjen, in kot novo in torej nezakonito pomoč (ker ukrep ni bil priglašen Komisiji) ni opredelila le odlog plačila, obravnavan ločeno, ampak tudi celoten sistem obročnega plačevanja, ki je obstajal že pred tem⁸³. Naložila je torej takojšnjo izterjavo zneskov, odobrenih proizvajalcem mleka, ki so izkoristili odlog plačila, skupaj z obrestmi. Italija je to odločbo izpodbijala pred Splošnim sodiščem, ki je razglasilo delno ničnost sporne odločbe. Komisija je nato vložila pritožbo, s katero je izpodbijala to, kako je Splošno sodišče razlagalo pojem „nova pomoč“ iz člena 1(c) Uredbe št. 659/1999⁸⁴.

V zvezi s tem je Sodišče odločilo, da v nasprotju s trditvami Splošnega sodišča ta pojem „nova pomoč“ lahko ne zajema samo spremembe obstoječe pomoči, ampak tudi pomoč, na katero se ta sprememba nanaša. Sodišče tako meni, da obstoječe pomoči, spremenjene s kršitvijo pogojev za združljivost, ki zanje veljajo, ni več mogoče šteti za odobreno in torej v celoti izgubi status obstoječe pomoči. Komisiji zato ni treba dokazati, da sprememba vpliva na samo bistvo že obstoječe pomoči. Po mnenju Sodišča taka razlaga najbolje zagotavlja učinkovitost sistema za nadzor nad državnimi pomočmi v Uniji, in sicer s spodbujanjem tega, da zadevna država članica spoštuje pogoje za odobritev sheme pomoči. Če namreč država članica spremeni obstoječo shemo pomoči s kršitvijo pogoja za njeno odobritev, nima nobenega jamstva, da na odobreno shemo pomoči navedena sprememba ne vpliva in da bodo torej ugodnosti, dodeljene na njeni podlagi, ostale pridobljene.

^{81/} Sodba Splošnega sodišča z dne 24. junija 2015, *Italija/Komisija* (T-527/13, [EU:T:2015:429](#)).

^{82/} Odločba Sveta št. 2003/530/ES z dne 16. julija 2003 o združljivosti pomoči, ki jo namerava Republika Italija dodeliti svojim proizvajalcem mleka, s skupnim trgovim (UL 2003, L 184, str. 15).

^{83/} Sklep Komisije z dne 17. julija 2013 o državni pomoči SA.33726 (11/C) (ex SA.33726 (11/NN)), ki jo je odobrila Italija (odlog plačila dajatev na mleko v Italiji) (notificirano pod dokumentarno številko C(2013) 4046) (2013/665/EU) (UL 2013, L 309, str. 40).

^{84/} Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

Sodišče je tako ugotovilo, da v obravnavanem primeru pri zakonodajni spremembi v zvezi z odlogom plačila ni šlo za povsem formalno ali upravno spremembo niti za povečanje začetnega proračuna sheme pomoči v smislu člena 4(1) Uredbe št. 794/2004⁸⁵.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba **Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania** (C-74/16, [EU:C:2017:496](#)) z dne 27. junija 2017, je veliki senat Sodišča odločal o vprašanju, *ali lahko davčne oprostitve, ki jih država članica dodeli verski skupnosti, pomenijo državno pomoč, prepovedano s členom 107(1) PDEU*. To vprašanje se je postavilo v zvezi z različnimi davčnimi oprostitvami, odobrenimi španski Katoliški cerkvi v skladu s sporazumom iz leta 1979 med Svetim sedežem in Španijo pred njenim pristopom k Uniji. V sporu o glavni stvari se je verska skupnost sklicevala na ta sporazum, da bi dosegla vračilo občinskega davka, plačanega v zvezi z gradbenimi deli, opravljenimi v verski šoli v bližini Madrida. Zadevni prostori se ne uporabljajo le za zagotavljanje primarnega in sekundarnega izobraževanja, ki ga ureja država in je enakovredno izobraževanju v javnih šolah, ki se v celoti financira iz javnega proračuna, ampak tudi za druge šolske dejavnosti, za katere se zaračunava vpisnina. Zahtevek za vračilo je davčna uprava zavrnila z obrazložitvijo, da se davčna oprostitve, ki jo za dela določa nacionalna zakonodaja, ne uporabljajo za dejavnost, katere namen ni verski.

Predložitveno sodišče, pri katerem je verska skupnost vložila tožbo, je Sodišču postavilo vprašanje, ali je treba tako davčno oprostitve šteti za državno pomoč, prepovedano s pravom Unije. Sodišče je odgovorilo z ugotovitvijo, da je tovrsten ukrep lahko zajet s prepovedjo iz člena 107(1) PDEU, če in kolikor so zadevne dejavnosti gospodarske, kar preveri predložitveno sodišče.

Sodišče je najprej menilo, da se zdi, da so izobraževalne dejavnosti te skupnosti, ki jih španska država ne subvencionira, gospodarske in so torej lahko zajete s členom 107(1) PDEU, saj se pretežno financirajo z zasebnimi finančnimi prispevki. Poleg tega je poudarilo, da se zdi, da sporna oprostitve izpolnjuje dva od štirih pogojev, zahtevanih za opredelitev kot prepovedana državna pomoč, saj naj bi verski skupnosti, ki upravlja šolo, priznavala *selektivno gospodarsko prednost* in naj bi vključevala zmanjšanje prihodkov občine in zato *zavezo glede državnih sredstev*. Glede prvih dveh pogojev je Sodišče menilo, da bi sporna oprostitve lahko povečala privlačnost ponujanja izobraževalnih storitev verske skupnosti v primerjavi s ponujanjem storitev drugih institucij, ki delujejo na istem trgu, in da bi zato utegnili ta oprostitve izkrivljati konkurenco. Sodišče pa je poudarilo, da v skladu s členom 2 Uredbe št. 1998/2006⁸⁶ pomoč, ki ne presega zgornje meje 200.000 EUR v katerem koli obdobju treh let, ne vpliva na trgovino med državami članicami in ne izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, tako da je izključena iz pojma „državna pomoč“. Vendar je Sodišče odločilo, da mora predložitveno sodišče preveriti, ali je bila v obravnavanem primeru ta zgornja meja dosežena.

Glede sporazuma med Španijo in Svetim sedežem je Sodišče nazadnje navedlo, da čeprav je bil ta sporazum sklenjen pred pristopom te države članice k Uniji, se sporna davčna oprostitve, ki je bila v nacionalni pravni red uvedena z odredbo iz leta 2001, ne bi smela, kadar je primerno, šteti za obstoječo pomoč, temveč za novo pomoč.

V sodbi **Nerea** (C-245/16, [EU:C:2017:521](#)) z dne 6. julija 2017 se je Sodišče izreklo o obsegu pojma „kolektivni stečajni postopek [kolektivni postopek zaradi insolventnosti]“ iz člena 1(7)(c) Uredbe št. 800/2008 (Uredba o splošnih skupinskih izjemah)⁸⁷ in o vprašanju, *ali se podjetju, ki je bilo prostovoljno vključeno v nacionalni postopek*

^{85/} Uredba Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe (ES) št. 659/1999 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 4, str. 3).

^{86/} Uredba Komisije (ES) št. 1998/2006 z dne 15. decembra 2006 o uporabi členov [107 in 108 PDEU] pri pomoči *de minimis* (UL 2006, L 379, str. 5)

^{87/} Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov [107 in 108 PDEU] (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL 2008, L 214, str. 3).

zaradi insolventnosti, prepreči, da bi prejelo pomoč, predhodno dodeljeno v skladu z isto določbo. Družba Nerea, tožeča stranka v postopku v glavni stvari, je bila prejemnica državne pomoči, dodeljene v okviru regionalnega operativnega programa v deželi Marke (Italija). Na prošnjo družbe Nerea za upravičenost do varstva dogovarjanja z upniki ob nadaljnjem poslovanju je dežela Marke preklicala sporno pomoč z obrazložitvijo, da je v skladu s členom 1(7)(c) Uredbe št. 800/2008 podjetje, ki je predmet takega postopka, podjetje v težavah, ki ne sme prejemati pomoči. Predložitveno sodišče, pri katerem je družba Nerea vložila tožbo zoper to odločbo, je Sodišču v predhodno odločanje predložilo dve vprašanji.

S prvim vprašanjem je bilo Sodišče pozvano, naj se izreče o obsegu pojma uvedbe „kolektivnega postopka zaradi insolventnosti“. Rzsodilo je, da niti člen 1(7)(c) niti nobena druga določba Uredbe št. 800/2008 ne razlikuje med kolektivnimi postopki zaradi insolventnosti, ki obstajajo v različnih nacionalnih pravnih ureditvah, glede na to, ali te postopke uvedejo upravni in sodni organi držav članic ali pa se uvedejo na predlog podjetja, kot v obravnavanem primeru. Zato Sodišče meni, da navedeni pojem ne zajema le postopkov, ki jih po uradni dolžnosti uvedejo upravni ali sodni organi, temveč tudi tiste, ki se uvedejo na pobudo zadevnega podjetja.

Kar zadeva drugo vprašanje, ki se nanaša na posledice tega, da je bil v zvezi z družbo Nerea kolektivni postopek zaradi insolventnosti uveden po dodelitvi sporne pomoči, je Sodišče ugotovilo, da je pomoči treba šteti za dodeljene takrat, ko upravičenec pridobi pravico do njihovega prejema, in da je takrat treba presojeti upravičenost podjetja do dodelitve pomoči. Poleg tega člen 1(7)(c) Uredbe št. 800/2008 pristojnim organom držav članic ne nalaga obveznosti neodvisne presoje konkretnega položaja podjetja, da bi se ugotovilo, da je to v težavah. Tako dejstvo, da podjetje po nacionalni zakonodaji izpolni merila za kolektivni postopek zaradi insolventnosti, zadostuje za to, da se prepreči, da se mu državna pomoč dodeli v skladu z Uredbo št. 800/2008, ali da se, če mu je bila ta pomoč že dodeljena, ugotovi, da ne bi smela biti dodeljena v skladu s to uredbo, če so bili ti pogoji izpolnjeni na datum, ko je bila ta pomoč dodeljena. Nasprotno pa pomoči, ki je bila podjetju dodeljena ob upoštevanju Uredbe št. 800/2008 in med drugim njenega člena 1(6), ni mogoče preklicati le zato, ker je bil za to podjetje uveden kolektivni postopek zaradi insolventnosti po datumu, ko mu je bila ta pomoč dodeljena.

XII. DAVČNE DOLOČBE

Na davčnem področju je treba opozoriti na pet sodb. Prva se nanaša na veljavnost nekaterih določb Direktive 2006/112⁸⁸. Druga se nanaša na vprašanje, ali lahko nacionalna sodišča nadzorujejo zakonitost zaprosila za davčne informacije, ki ga je druga država članica vložila v skladu z Direktivo 2011/16⁸⁹. Tretja se nanaša na pogoje za nastanek obveznosti plačila trošarine v smislu člena 9 Direktive 2008/118⁹⁰. Četrta se nanaša na obseg načela spoštovanja pravice do obrambe v okviru nacionalnih upravnih postopkov nadzora in določitve osnove za DDV. Zadnja pa se nanaša na načelo prepovedi zlorab na področju davkov.

Sodišče je v sestavi velikega senata v že omenjeni⁹¹ sodbi **RPO** (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)) potrdilo veljavnost določb Direktive 2006/112, ki izključuje uporabo nižje stopnje DDV za dobavo digitalnih knjig v elektronski obliki, medtem ko lahko države članice uporabljajo nižje stopnje za dobavo digitalnih knjig na fizičnih nosilcih. V zvezi s tem je bilo v predlogu za sprejetje predhodne odločbe med drugim postavljeno vprašanje, ali je ta izključitev v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, kot je določeno v členu 20 Listine.

Sodišče je po potrditvi, da se z navedenimi določbami Direktive 2006/112 različno obravnavata dva položaja, ki pa sta primerljiva glede na želeni cilj, ki je v obravnavanem primeru spodbujanje branja, preučilo, ali je to različno obravnavanje mogoče utemeljiti. Ker je taka utemeljitev mogoča, če je različno obravnavanje povezano s pravno dopustnim ciljem in je sorazmerno s tem ciljem, je Sodišče najprej poudarilo, da je izključitev uporabe nižje stopnje DDV za elektronske publikacije del posebne ureditve DDV za elektronsko poslovanje, s katero se želi za elektronsko opravljene storitve določiti jasna, preprosta in enotna pravila, da bi se olajšalo upravljanje tega davka za davčne zavezanca in nacionalne davčne organe. Sodišče je sicer poudarilo, da ima zakonodajalec Unije pri sprejemanju davčnih ukrepov široko polje proste presoje, nato pa je potrdilo tako zakonsko dopustnost tega cilja kot primernost izpodbijanega ukrepa za njegovo uresničitev. Ker so bile druge zahteve v zvezi s pogojem sorazmernosti prav tako izpolnjene, je Sodišče zato potrdilo, da so zadevne določbe Direktive 2006/112 v skladu z načelom enakega obravnavanja, kakor je določeno v členu 20 Listine.

V sodbi **Berlioz Investment Fund** (C-682/15, [EU:C:2017:373](#)), ki jo je 16. maja 2017 razglasil veliki senat Sodišča, je to obravnavalo vprašanje, *ali lahko sodišča države članice opravijo nadzor zakonitosti zaprosil za davčne informacije, ki jih je naslovila druga država članica na podlagi Direktive 2011/16*. To vprašanje je bilo postavljeno v okviru spora zaradi zavrnitve luksemburške družbe, da bi v celoti spoštovala odločitev luksemburških organov, ki so ji naložili predložitev nekaterih informacij, za katere je zaprosila francoska uprava na podlagi navedene direktive. To zaprosilo za informacije se je nanašalo zlasti na dividende, ki jih je izplačala francoska hčerinska družba, in je bilo namenjeno razjasnitvi, ali so bili pogoji, ki jih francoska zakonodaja v zvezi s temi dividendami določa za oprostitev odtegnitve pri viru, izpolnjeni. Ker je luksemburška družba vseeno zavrnila predložitev informacij, za katere je bilo zaproseno,

^{88/} Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1), v različici, ki izhaja iz Direktive Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 o spremembah Direktive 2006/112/ES v zvezi z uporabo nižjih stopenj davka na dodano vrednost (UL 2009, L 116, str. 18).

^{89/} Direktiva Sveta 2011/16/EU z dne 15. februarja 2011 o upravnem sodelovanju na področju obdavčevanja in razveljavitvi Direktive 77/799/EGS (UL 2011, L 64, str. 1).

^{90/} Direktiva Sveta 2008/118/ES z dne 16. decembra 2008 o splošnem režimu za trošarino in o razveljavitvi Direktive 92/12/EGS (UL 2009, L 9, str. 12).

^{91/} Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku III „Institucionalne določbe“.

z obrazložitvijo, da verjetno niso pomembne, ji je bila naložena globa. Predložitveno sodišče, ki je odločalo o tožbi zoper to sankcijo, je med drugim Sodišču postavilo vprašanje, ali sme preizkusiti utemeljenost odredbe luksemburških organov in posledično zaprosila za informacije, na katerem ta odredba temelji.

Sodišče je najprej ugotovilo, da je naložitev globe luksemburški družbi zajeta z izvajanjem Direktive 2011/16, zato se v obravnavanem primeru uporablja Listina. Potem ko Sodišče je potrdilo, da ima luksemburška družba pravico do učinkovitega pravnega sredstva v smislu člena 47 Listine zoper upravno sankcijo, ki ji je bila naložena, je pojasnilo, da ta določba zahteva, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o taki tožbi zoper globo, naloženo zaradi nespoštovanja odredbe za predložitev informacij v okviru izmenjave med nacionalnimi davčnimi organi v skladu z Direktivo 2011/16, imeti možnost preizkusiti zakonitost te odredbe. Ker pa so lahko predmet zaprosila za informacije v skladu z navedeno direktivo samo informacije, ki naj bi bile pomembne z vidika davčne zakonodaje države članice prosilke, je ta zahteva po pomembnosti po mnenju Sodišča pogoj za zakonitost odredbe, naslovljene na stranko za pridobitev zahtevanih informacij, in sankcije, ki je bila tej naložena zaradi nespoštovanja te odredbe. Vendar je Sodišče v zvezi s tem pojasnilo, da je sodni nadzor zakonitosti odredbe omejen na preverjanje, da ta odločba temelji na dovolj obrazloženem zaprosilu organa prosilca, ki se nanaša na informacije, za katere ni očitno, da verjetno niso pomembne. Ta nadzor pomeni, da ima sodišče lahko dostop do zaprosila za informacije in po potrebi do vseh drugih informacij, ki jih posreduje organ prosilec. Tajnost zaprosila za informacije pa se lahko uveljavlja proti stranki, saj ima ta le pravico do dostopa do bistvenih informacij iz zaprosila za informacije, da bi lahko pravično predstavila svojo zadevo.

Sodišče je 29. junija 2017 izdalo sodbo **Komisija/Portugalska** (C-126/15, [EU:C:2017:504](#)), s katero je odločilo glede pogojev za obveznost plačila trošarine v smislu člena 9, prvi odstavek, Direktive 2008/118 o splošnem režimu za trošarino, ki se razlaga ob upoštevanju načela sorazmernosti. V tej zadevi je bila pri Sodišču vložena tožba zaradi neizpolnitve obveznosti, da bi se ugotovilo, da Portugalska republika s tem, da je za zavojčke cigaret naložila prepoved trženja in prodaje širši javnosti po koncu tretjega meseca v letu, ki sledi letu, navedenemu na nameščenih znamki, ni izpolnila svojih obveznosti na podlagi navedene direktive in načela sorazmernosti.

Sodišče je, potem ko je po eni strani opozorilo, da je boj proti davčnim utajam, davčnemu izogibanju in morebitnim zlorabam cilj, ki se uresničuje z Direktivo 2008/118, ugotovilo, da so sprostitev zavojčkov cigaret v porabo v pretirano velikih količinah ob koncu leta pred prihodnjim povečanjem trošarine oblika zlorabe, ki jo lahko države članice z ustreznimi ukrepi preprečijo. Dodalo je, da člen 9, prvi odstavek, te direktive za določitev obveznosti plačila in stopnje trošarine napotuje na nacionalno pravo, zato taka pravica, ki je priznana državam članicam, nujno pomeni možnost za te države članice, da sprejmejo ukrepe, kakršni so tisti iz obravnavanega primera.

Vendar je Sodišče po drugi strani opozorilo, da morajo države članice pri izvrševanju pooblastil, ki jim jih podeljuje pravo Unije, spoštovati načelo sorazmernosti. To državam članicam nalaga uporabo ukrepov, ki ob tem, da omogočajo učinkovito uresničitev cilja, ki mu sledi nacionalno pravo, ne presegajo tistega, kar je potrebno, in čim manj ogrožajo cilje in načela, ki jih določa zadevna zakonodaja Unije. V zvezi s tem je razsodilo, da je bila prepoved trženja in prodaje cigaret ustrezna za doseg legitimnih ciljev, ki so boj proti davčnim goljufijam in utajam ter varovanje javnega zdravja. Ker pa se je ta prepoved uporabljala v vseh primerih, tudi kadar se stopnja trošarine zniža ali ostane nespremenjena, je Sodišče razsodilo, da ni bila nujna za doseg teh ciljev, saj bi bilo te mogoče doseči na manj zavezujoč in prav tako primeren način, če bi se ta ukrep uporabljal le za primer povečanja trošarine na cigarete. Sodišče je zato ugotovilo, da Portugalska republika z zadevnimi ukrepi ni izpolnila svojih obveznosti na podlagi člena 9, prvi odstavek, Direktive 2008/118 in načela sorazmernosti.

V sodbi **Ispas** (C-298/16, [EU:C:2017:843](#)), razglašeni 9. novembra 2017, je Sodišče pojasnilo obseg splošnega načela prava Unije glede spoštovanja pravice do obrambe v okviru nacionalnih upravnih postopkov nadzora in določitve osnove za DDV. V obravnavanem primeru sta bili tožeči stranki predmet davčnega nadzora, po katerem so bile nanju naslovljene odločbe o odmeri davka, s katerimi jima je bil zaračunan dodatni DDV. Tožeči stranki sta se

pred predložitvenim sodiščem sklicevali na ničnost teh odločb o odmeri davka z obrazložitvijo, da je bila kršena njuna pravica do obrambe. Med drugim sta menili, da bi jima morala davčna uprava po uradni dolžnosti dati dostop do vseh upoštevnihi informacij, na podlagi katerih je sprejela poročilo o davčnem nadzoru in izdala odločbi, da bi ju imeli pozneje možnost izpodbijati.

Sodišče je v zvezi s tem najprej opozorilo, da je spoštovanje pravice do obrambe splošno načelo prava Unije, v skladu s katerim mora biti naslovníkom odločb, ki občutno prizadenejo njihove interese, omogočeno, da učinkovito izrazijo svoje stališče o elementih, s katerimi namerava uprava utemeljiti svojo odločbo. Ta obveznost velja za nacionalne uprave, kadar sprejemajo odločitve v okviru področja uporabe prava Unije. Po mnenju Sodišča je tako zlasti v okoliščinah, v katerih mora država članica, da bi se uskladila z obveznostjo, ki izhaja iz uporabe prava Unije, glede sprejetja vseh zakonodajnih in upravnih ukrepov, s katerimi je mogoče zagotoviti, da je dolgovani DDV v celoti pobran na njenem ozemlju, in se boriti proti goljufijam, davčne zavezance podvreči postopku davčnega nadzora.

Sodišče je tako presodilo, da je treba splošno načelo prava Unije glede spoštovanja pravice do obrambe razlagati tako, da mora imeti posameznik v upravnih postopkih glede nadzora in določitve osnove za DDV možnost, da se mu na njegovo zahtevo in ne po uradni dolžnosti predložijo informacije in dokumenti iz upravnega spisa, ki jih javni organ upošteva pri sprejetju odločbe, razen če cilji v splošnem interesu upravičujejo omejitev dostopa do navedenih informacij in dokumentov. To splošno načelo namreč ne pomeni absolutne pravice, ampak lahko vsebuje omejitve pod pogojem, da te omejitve dejansko ustrezajo ciljem v splošnem interesu, ki jim sledijo zadevni ukrepi, in da glede na zastavljeni cilj ne pomenijo pretiranega in nesprejemljivega posega, ki bi omejeval samo bistvo tako zagotovljenih pravic. Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da je v postopku davčnega nadzora in določitve osnove za DDV namen takih omejitev zlasti zaščita zahtev po zaupnosti in poklicni tajnosti, ki bi jo lahko ogrozil dostop do nekaterih informacij in nekaterih dokumentov.

V sodbi **Cussens in drugi** (C-251/16, [EU:C:2017:881](#)), izdani 22. novembra 2017, je Sodišče odločilo o obsegu načela prepovedi zlorab na področju davkov, zlasti v okviru DDV. V postopku v glavni stvari so tožeče stranke zgradile več počitniških hiš, namenjenih za prodajo, ki so jih za več kot dvajset let dale v najem družbi, ki je z njimi povezana. Hkrati so s to družbo sklenile pogodbo, ki je določala, da se jim navedene hiše oddajo nazaj za obdobje dveh let. Ti najemni pogodbi sta prenehali veljati en mesec pozneje zaradi sporazumne odpovedi in tožeče stranke so hiše prodale tretjim osebam. V skladu z nacionalno zakonodajo za te prodaje ni bilo treba plačati nobenega DDV, saj je bil le dolgoročni najem obdavčen z DDV. Vendar je davčna uprava navedeni najem opredelila kot konstrukt za zlorabo in je zahtevala plačilo dodatnega DDV za prodajo. Predložitveno sodišče, ki je odločalo o tej zadevi, je ugotovilo, da v nacionalnem pravu ni pravil, ki bi davčni upravi nalagala, naj ne upošteva transakcij, ki pomenijo zlorabo. Tako je Sodišču v predhodno odločanje predložilo več vprašanj, da bi med drugim ugotovilo, ali načelo prepovedi zlorab, ki ga določa pravo Unije, kakor je potrjeno s sodbo **Halifax in drugi**⁹², določa rešitev, ki jo v obravnavanem primeru zagovarja davčna uprava.

V zvezi s tem je Sodišče najprej ugotovilo, da načelo prepovedi zlorab, kakor se uporablja na področju DDV s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe **Halifax in drugi**, ni pravilo, določeno z direktivo, ampak temelji na sodni praksi. To načelo, ki ima po mnenju Sodišča splošni pomen, značilen za splošna načela prava Unije, se lahko uporabi zoper davčnega zavezanca, da se mu zavrne ugodnost pravice do oprostitve plačila DDV, tudi če ne obstajajo predpisi nacionalnega prava, ki določajo tako zavrnitev. Čeprav so bile zadevne transakcije opravljene, preden je bila izdana sodba **Halifax in drugi**, je Sodišče nato potrdilo, da načeli pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj ne nasprotujeta temu, da se v postopku v glavni stvari uporabi načelo prepovedi zlorab, kot izhaja iz te sodbe. Tako se z razlago prava Unije, ki jo je podalo Sodišče, pojasnjuje in natančneje določa pomen in področje uporabe

92/ Sodba Sodišča z dne 21. februarja 2006, **Halifax in drugi** (C-255/02, [EU:C:2006:121](#)).

tega prava, kot se mora ali bi se moralo razumeti in uporabljati od začetka njegove veljavnosti. Sodišče je nazadnje ugotovilo, da če zadevnih nepremičnin, preden so bile prodane tretjim kupcem, njihov lastnik ali njihov najemnik dejansko še ni uporabil, kar mora v obravnavanem primeru preveriti predložitveno sodišče, se z dobavami navedenih nepremičnin lahko pridobi davčna ugodnost, ki nasprotuje cilju Direktive 77/288⁹³ in je tako zajeta z načelom prepovedi zlorabe.

XIII. PRIBLIŽEVANJE ZAKONODAJE

1. INTELEKTUALNA IN INDUSTRIJSKA LASTNINA

Na področju intelektualne in industrijske lastnine je treba opozoriti na tri sodbe. Prvi dve se nanašata na pojem „priobčitev javnosti“ na področju avtorskih pravic, tretja pa na razlago tako imenovane klavzule „o popravilih“ na področju modelov Skupnosti.

V zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Stichting Brein* (C-527/15, [EU:C:2017:300](#), in C-610/15, [EU:C:2017:456](#)), razglašeni 26. aprila oziroma 14. junija 2017, je Sodišče preučilo pojem „priobčitev javnosti“ v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29⁹⁴.

V teh dveh zadevah se je na predložitveni sodišči obrnila nizozemska ustanova za varstvo interesov imetnikov avtorskih pravic. V prvi zadevi je spor o glavni stvari potekal med to ustanovo in prodajalcem multimedijskega predvajalnika, na katerem so bili vnaprej nameščeni dodatki, ki so na voljo na spletu in ki vsebujejo hiperpovezave, ki napotujejo na spletna mesta, ki so prosto dostopna javnosti in na katerih so bila z avtorskimi pravicami varovana dela javnosti dana na voljo brez dovoljenja imetnikov teh pravic. V drugi zadevi se je spor nanašal na predloge navedene ustanove, naj se ponudnikoma dostopa do interneta odredi, naj blokirata domenska imena in naslove internetnega protokola platforme „The Pirate Bay“ za spletno izmenjavo, ki uporabnikom te platforme z indeksacijo metapodatkov glede varovanih del in z zagotavljanjem iskalnika omogoča, da ta dela lokalizirajo in jih izmenjajo v okviru omrežja vsak z vsakim (*peer to peer*).

V teh dveh sodbah je Sodišče najprej spomnilo na svojo prejšnjo sodno prakso⁹⁵, v skladu s katero je glavni cilj Direktive 2001/29 vzpostavitev visoke stopnje varstva avtorjev, kar jim omogoči ustrezno plačilo za uporabo njihovih del, še posebej pri priobčitvi javnosti. Iz tega sledi, da je treba pojem „priobčitev javnosti“ razlagati široko in ga presoјati posamično. Poleg tega iz člena 3(1) Direktive 2001/29 izhaja, da pojem priobčitve javnosti združuje dva kumulativna elementa, in sicer „priobčitev“ dela in priobčitev tega dela „javnosti“.

93/ Šesta direktiva Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 23).

94/ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230, ter popravka v UL 2008, L 314, str. 16, in UL 2012, L 33, str. 9).

95/ Glej zlasti sodbi Sodišča z dne 31. maja 2016, *Reha Training* (C-117/15, [EU:C:2016:379](#)), in z dne 8. septembra 2016, *GS Media* (C-160/15, [EU:C:2016:644](#)).

Po mnenju Sodišča je treba pri presoji, ali uporabnik izvede dejanje priobčitve javnosti v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29, upoštevati več dodatnih meril, ki niso samostojna in so odvisna drugo od drugega. Med temi merili je bistven pomen, ki ga ima vloga uporabnika, ter namernost njegovega posredovanja. Ta uporabnik namreč izvaja dejanje priobčitve, če ob popolnem zavedanju posledic svojega ravnanja svojim strankam omogoča dostop do varovanega dela, še zlasti, če njegove stranke brez tega posredovanja do razširjanega dela načeloma ne bi mogle dostopiti ali pa bi do njega dostopile le stežka. Nato je Sodišče pojasnilo, da pojem „javnost“ zajema nedoločeno število potencialnih naslovnikov, poleg tega pa mora biti število oseb dovolj veliko. Sodišče je tudi opozorilo, da je za „priobčitev javnosti“ potrebno, da se varovano delo priobči z uporabo posebne tehnične metode, ki se razlikuje od tistih, ki so bile uporabljene dotlej, ali če ne gre za tako metodo, da se priobči „novi javnosti“, torej javnosti, ki je imetniki avtorske pravice niso upoštevali, ko so dovolili prvotno priobčitev dela javnosti. Nazadnje, Sodišče je poudarilo, da je pridobitnost priobčitve v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29 upoštevna.

Na podlagi teh meril je Sodišče v teh dveh sodbah ugotovilo, da tako prodaja multimedijskega predvajalnika, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, kot to, da se na spletu da na voljo in upravlja platforma za izmenjavo „The Pirate Bay“, glede na okoliščine obravnavanega primera pomeni „priobčitev javnosti“ v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29.

Sodišče je 20. decembra 2017 v sodbi *Acacia in D'Amato* (C-397/16 in C-435/16, [EU:C:2017:992](#)) odločilo o razlagi tako imenovane klavzule „o popravilih“ iz člena 110(1) Uredbe št. 6/2002⁹⁶. Ta klavzula določa, da varstvo kot v primeru modela Skupnosti ne velja za videz izdelka, ki predstavlja sestavni del kompleksnega izdelka, ki se uporablja za namen popravila tega kompleksnega izdelka, da bi se obnovil njegov prvotni izgled. Ta sodba je bila izdana v okviru sporov zaradi kršitve, ki sta v Italiji in Nemčiji potekala med dvema proizvajalcema avtomobilov, imetnikoma modelov Skupnosti za lita platišča, ter družbo Acacia in njenim poslovanjem, ki proizvaja replike platišč, ki so po videzu in funkcionalnosti popolnoma enake originalnim platiščem.

Najprej je bilo Sodišču postavljeno vprašanje, ali člen 110(1) Uredbe št. 6/2002 izključitev varstva, ki jo določa, pogojuje s tem, da je varovani videz zadevnega sestavnega dela odvisen od izgleda kompleksnega izdelka, ki ga sestavlja. Proizvajalca avtomobilov, ki sta stranki v postopku v glavni stvari, sta v zvezi s tem v bistvu trdila, da ta izključitev ni upravičena glede avtomobilskih platišč, katerih oblike naj ne bi narekoval izgled vozila, ki je z njimi opremljeno. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo cilj člena 110(1) Uredbe št. 6/2002, ki je preprečiti nastanek zaprtih trgov za nekatere rezervne dele in zlasti preprečiti to, da bi bil potrošnik, ki je kupil potencialno drag trajni izdelek, za nedoločen čas zavezan k nakupu zunanjih sestavnih delov od proizvajalca kompleksnega izdelka. Sodišče je glede na to in na podlagi jezikovne in teleološke razlage ugotovilo, da obseg te določbe ni omejen na sestavne dele kompleksnega izdelka, „od katerega videza je odvisen varovan model“, pri čemer je poudarilo, da je ta razlaga v skladu s ciljem klavzule „o popravilih“, da se omeji nastanek zaprtih trgov za rezervne dele.

V odgovor na vprašanje o zahtevanih pogojih za uporabo izključitve iz klavzule „o popravilih“ je Sodišče najprej navedlo, da se navedena izključitev lahko uporablja samo za sestavne dele, ki so predmet varstva na podlagi modela Skupnosti in ki zato izpolnjujejo pogoje za varstvo, določene zlasti v členu 4 Uredbe št. 6/2002. Zадnjenavedena določba zagotavlja zaščito izdelka, ki predstavlja sestavni del kompleksnega izdelka, če, prvič, sestavni del, potem ko je vgrajen v kompleksni izdelek, ob normalni uporabi slednjega ostane viden, in drugič, če vidne značilnosti sestavnega dela same na sebi izpolnjujejo pogoje glede novosti in individualne narave, zahtevane s členom 4(1) navedene uredbe. To pa velja za modele platišč Skupnosti, katerih imetnika sta zadevna proizvajalca. Nato je Sodišče menilo, da so navedena platišča „sestavni deli kompleksnih izdelkov“ v smislu člena 110(1), saj je tako platišče sestavni del avtomobila, brez katerega tega izdelka ne bi bilo mogoče normalno uporabljati. Kar zadeva

^{96/} Uredba Sveta (ES) št. 6/2002 z dne 12. decembra 2001 o modelih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 142).

pogoj, da se mora zadevni sestavni del „uporablja[ti] [...] za namen popravila tega kompleksnega izdelka“, je Sodišče ugotovilo, da ta klavzula „o popravilih“ izključuje vsakršno uporabo sestavnega dela zaradi okrasitve ali prikladnosti, kot je med drugim zamenjava sestavnega dela iz estetskih razlogov ali zaradi individualizacije kompleksnega izdelka, in zahteva, da je njegova uporaba nujna za popravilo kompleksnega izdelka, ki je v okvari. Nazadnje je Sodišče menilo, da mora biti popravilo izvedeno, da bi se obnovil prvotni videz kompleksnega izdelka. Sodišče je v zvezi s tem poudarilo nujno vidnost sestavnega dela, uporabljenega pri popravilu izgleda kompleksnega izdelka v smislu te določbe. Glede na navedeno je Sodišče ugotovilo, da se člen 110(1) Uredbe št. 6/2002 uporablja samo za sestavne dele kompleksnega izdelka, ki so vizualno povsem enaki originalnim sestavnim delom, tako pa ni, če nadomestni del po barvi ali dimenzijah ne ustreza originalnemu sestavnemu delu ali če je bil izgled kompleksnega izdelka potem, ko je bil ta dan na trg, spremenjen.

Nazadnje je bilo Sodišču postavljeno vprašanje, ali morata za izključitev v skladu s členom 110(1) Uredbe št. 6/2002 proizvajalec ali prodajalec sestavnega dela kompleksnega izdelka zagotoviti, da tega sestavnega dela ni mogoče kupiti drugače kot za namen popravila, in če je tako, na kakšen način. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da za proizvajalca ali prodajalca sestavnega dela kompleksnega izdelka, ki želita izkoristiti odstopanje iz te določbe, velja dolžnost skrbnega ravnanja. Zato morata med drugim nadaljnjega uporabnika z jasno in vidno navedbo na izdelku, njegovi embalaži, v katalogih ali na prodajnih dokumentih obvestiti, da je v zadevni sestavni del vgrajen videz, za katerega nista imetnika modela, in da je ta sestavni del namenjen izključno za popravilo kompleksnega izdelka, da bi se obnovil njegov prvotni izgled. Z uporabo ustreznih ukrepov, zlasti takih pogodbene narave, morata zagotoviti, da nadaljnji uporabniki zadevnih sestavnih delov ne namenijo uporabi, ki ni združljiva s pogoji iz člena 110(1) Uredbe št. 6/2002, hkrati pa se morata vzdržati prodaje takega sestavnega dela, če vesta ali lahko razumno sklepata, da ta del ne bo uporabljen v skladu s predpisanimi pogoji.

2. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Na področju varstva osebnih podatkov je treba izpostaviti tri sodbe. V prvi je Sodišče pojasnilo obveznosti obveščanja, ki se uporabljajo v okviru plačilnih storitev na notranjem trgu. Druga se je nanašala na problematiko brisanja osebnih podatkov iz registra družb. V tretji pa je nazadnje Sodišče pojasnilo pojem „osebni podatki“ v okviru poklicnega izpita. Prav tako je treba opozoriti na mnenje 1/15 ([EU:C:2017:592](#)), ki se nanaša na skladnost sporazuma med Kanado in EU o prenosu in obdelavi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR)⁹⁷ z določbami Pogodb in Listine.

Sodišče je 25. januarja 2017 v sodbi **BAWAG** (C-375/15, [EU:C:2017:38](#)) odločilo, prvič, glede pojma „trajni nosilec podatkov“ v smislu Direktive 2007/64⁹⁸ o plačilnih storitvah na notranjem trgu in drugič, o obveznosti ponudnika plačilnih storitev, da zagotavlja informacije uporabniku.

Glede možnosti, da se spletno mesto banke šteje za trajni nosilec podatkov, je Sodišče ugotovilo, da mora to *spletno mesto uporabniku plačilnih storitev omogočati shranjevanje podatkov*, naslovljenih osebno nanj, tako da so dostopni za poznejšo uporabo tako dolgo, kakor je potrebno za namene teh podatkov, in da se lahko nespremenjeni reproducirajo. Poleg tega mora biti izključena vsakršna možnost enostranske spremembe tega spletnega mesta s strani ponudnika plačilnih storitev ali drugega poslovnega subjekta, ki mu je bilo zaupano njegovo upravljanje.

^{97/} To mnenje je predstavljeno v razdelku I „Temeljne pravice“.

^{98/} Direktiva 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES (UL 2007, L 319, str. 1).

V zvezi z obveznostjo ponudnika plačilnih storitev, da zagotavlja informacije uporabniku, je Sodišče razsodilo, da če se te informacije posredujejo prek elektronskega poštnega nabiralnika, ki je del spletnega mesta banke, je mogoče šteti, da so zagotovljene na trajnem nosilcu podatkov, le če sta izpolnjena dva pogoja. Prvič, spletno mesto mora zadevnemu uporabniku omogočati hrambo informacij, naslovljenih osebno nanj, tako da lahko v ustreznem obdobju do njih dostopi in jih nespremenjene reproducira, ne da bi bilo mogoče, da ta ponudnik ali drug poslovni subjekt kakor koli enostransko spremeni njihovo vsebino. Drugič, če mora uporabnik plačilnih storitev preverjati navedeno spletno mesto, da se seznanj z navedenimi informacijami, mora ponudnik plačilnih storitev ob posredovanju teh informacij ravnati dejavno, da tega uporabnika seznanj z obstojem in razpoložljivostjo navedenih informacij na navedenem spletnem mestu.

Če mora uporabnik plačilnih storitev tako spletno mesto preverjati, da se seznanj z zadevnimi informacijami, so te temu uporabniku zgolj dane na voljo, kadar prenosa teh informacij ne spremlja tako dejavno ravnanje ponudnika plačilnih storitev.

V zadevi, v kateri je bila 9. marca 2017 izdana sodba **Manni** (C-398/15, [EU:C:2017:197](#)), je Sodišče odločilo o *možnosti, da fizična oseba doseže izbris svojih osebnih podatkov v registru družb glede družbe, ki je prenehala*, z vidika členov 6(1) (e), 12(b) in 14, prvi odstavek, točka (a), Direktive 95/46⁹⁹ v povezavi s členom 3 Prve direktive 68/151¹⁰⁰. Spor o glavni stvari je potekal med edinim poslovodjo družbe in gospodarsko zbornico glede zavrnitve zadnje navedene, da iz registra družb izbriše nekatere osebne podatke, ki tega poslovodjo povezujejo s stečajem druge družbe, ki je bila po koncu stečajnega postopka izbrisana iz registra družb. V utemeljitev svoje tožbe je poslovodja med drugim navedel, da so bile zadevne informacije škodljive za njegovo trenutno gospodarsko dejavnost.

Sodišče je v zvezi z dostopnostjo osebnih podatkov v registrih družb za tretje osebe najprej poudarilo, da je namen javnosti teh registrov zagotoviti pravno varnost v razmerjih med družbami in tretjimi osebami ter varovati zlasti interese tretjih oseb v razmerju do delniških družb in družb z omejeno odgovornostjo, saj je edino jamstvo, ki ga zagotavljajo tretjim osebami, njihovo premoženje. Poleg tega se lahko še več let po prenehanju družbe pojavijo vprašanja, za odgovor na katera je treba razpolagati z osebnimi podatki iz registra družb. V teh okoliščinah je Sodišče ugotovilo, da države članice posameznikom, katerih podatki so vpisani v register družb v zvezi z zadevno družbo, ne morejo zagotoviti pravice, da po določenem času od prenehanja te družbe dosežejo izbris osebnih podatkov, ki se nanašajo nanje.

Ker se s to razlago določb Direktive 95/46 lahko posega v pravico do spoštovanja zasebnega življenja zadevnih oseb in njihovo pravico do varstva osebnih podatkov, ki sta zagotovljeni v členih 7 in 8 Listine, je Sodišče pojasnilo tudi, da ta razlaga ne povzroči nesorazmernega posega v navedene temeljne pravice. Glede tega je poudarilo, da se le omejeno število osebnih podatkov vpiše v register družb in da je poleg tega utemeljeno, da so posamezniki, ki se odločijo, da bodo pri gospodarski izmenjavi sodelovali prek delniške družbe ali družbe z omejeno odgovornostjo, in ki kot jamstvo tretjim osebami nudijo samo premoženje te družbe, zavezani objaviti podatke v zvezi s svojo identiteto in funkcijami v tej družbi. Kljub temu po mnenju Sodišča ni izključeno, da je lahko v posebnih položajih iz nujnih in zakonitih razlogov, povezanih s konkretnim primerom osebe, izjemoma upravičeno, da je dostop do

^{99/} Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).

^{100/} Prva direktiva Sveta z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (68/151/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 3), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 304).

osebnih podatkov, ki se nanašajo nanjo, ko preteče dovolj časa od prenehanja družbe, omejen na tretje osebe, ki izkažejo poseben interes za vpogled v te podatke. Vendar mora vsaka država članica odločiti, ali je primerno, da se taka omejitev dostopa določi v njenem pravnem redu.

Sodišče je s sodbo **Nowak** (C-434/16, [EU:C:2017:582](#)), izdano 20. decembra 2017, potrdilo, da so pisni odgovori, ki jih je na poklicnem izpitu dal kandidat, ter morebitni komentarji popravljavca, ki so s temi odgovori povezani, osebni podatki v smislu člena 2(a) Direktive 95/46. V postopku v glavni stvari je tožeča stranka po neuspehu na izpitu, ki ga je organizirala irska zbornica računovodij, finančnikov in revizorjev, vložila zahtevo za dostop do osebnih podatkov, ki se nanjo nanašajo in ki jih ima ta zbornica. Zbornica računovodij, finančnikov in revizorjev je kandidatu posredovala več dokumentov, zavrnila pa je posredovanje njegovega izpitnega izdelka z obrazložitvijo, da ta ne vključuje osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj. Predložitveno sodišče, na katero se je neuspešni kandidat obrnil, se je odločilo v zvezi s tem Sodišču postaviti vprašanja.

Potem ko je Sodišče opozorilo, da člen 2(a) Direktive 95/46 opredeljuje osebne podatke kot „katero koli informacijo, ki se nanaša na določeno ali določljivo fizično osebo“, je najprej ugotovilo, da je kandidat na poklicnem izpitu fizična oseba, ki se lahko identificira neposredno zaradi svojega imena ali posredno zaradi identifikacijske številke, pri čemer sta ime ali številka navedena na izpitnem izdelku ali na naslovni strani tega izdelka. Sodišče je poudarilo, da je želel zakonodajalec Unije pojmu „osebni podatki“ v smislu Direktive 95/46 dati širok pomen, in nato ugotovilo, da ta pojem ni omejen na občutljive informacije ali informacije iz zasebne sfere, temveč morda vključuje raznovrstne informacije, tako objektivne kot subjektivne v obliki mnenj ali presoj, če se te „nanašajo“ na zadevno osebo. Pisni odgovori, ki jih kandidat poda pri poklicnem izpitu, pa pomenijo take informacije, ki se nanj nanašajo, zlasti glede na to, da njihova vsebina odraža – in se upošteva za ocenjevanje – stopnjo znanja in sposobnosti kandidata na danem področju ter, odvisno od primera, njegov proces razmišljanja, presojo in kritično razmišljanje. Poleg tega lahko uporaba teh informacij, s katero se zlasti ugotovi uspeh ali neuspeh kandidata na zadevnem izpitu, vpliva na pravice in interese tega kandidata, saj je zaradi nje mogoče določiti ali vplivati na primer na možnosti dostopa do zelenega poklica oziroma zaposlitve. V zvezi s komentarji popravljavca glede odgovorov kandidata je Sodišče ugotovilo, da so ti informacije, ki se nanašajo na tega kandidata.

Nazadnje je Sodišče poudarilo, da če pisni odgovori na poklicnem izpitu in komentarji popravljavca ne bi bili opredeljeni kot „osebni podatki“, se v zvezi s takimi informacijami nikakor ne bi spoštovala načela in jamstva na področju varstva osebnih podatkov. Na to opredelitev prav tako ne more vplivati okoliščina, da kandidatu načeloma daje pravici do dostopa in popravka v skladu z Direktivo 95/46, saj sta ti pravici, ki ne zajemata izpitnih vprašanj in kandidatom ne omogočata popravljanja napačnih odgovorov, v skladu s ciljem te direktive, ki je zagotavljanje varstva pravice do zasebnega življenja kandidatov pri obdelavi podatkov, ki se nanje nanašajo.

3. TELEKOMUNIKACIJE

Sodišče je v sodbi **Europa Way in Persidera** (C-560/15, [EU:C:2017:593](#)), izdani 26. julija 2017, preučilo *možnost države članice na podlagi direktiv 2002/20¹⁰¹, 2002/21¹⁰² in 2002/77¹⁰³, da se neodplačni izbirni postopek za dodelitev radijskih frekvenc, ki je bil začet, da bi se odpravila nezakonita izključitev nekaterih operaterjev s trga, zamenja z odplačnim postopkom, ki temelji na načrtu za dodelitev radijskih frekvenc, preurejenem po zmanjšanju njihovega števila.*

Sodišče je najprej presodilo, da je treba člen 3(3a) Direktive 2002/21 razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalni zakonodajalec razveljavi tekoči izbirni postopek za dodelitev radijskih frekvenc, ki ga je organiziral pristojni nacionalni regulativni organ in ki je bil prekinjen z ministrsko odločbo, če nacionalni zakonodajalec in zadevni minister nista ravnala kot pritožbena organa v smislu člena 4 Direktive 2002/21. Zgolj ti organi so v skladu s členom 3(3a) te direktive pristojni za odložitev izvršitve ali razveljavitev odločitev nacionalnih regulativnih organov. Ker v obravnavanem primeru nacionalni zakonodajalec in zadevni minister nista ravnala kot pritožbena organa, zahteve po neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov nasprotujejo posegom, kakršni so ti v obravnavani zadevi.

Nato je Sodišče razsodilo, da je treba člen 9 Direktive 2002/21, člene 3, 5 in 7 Direktive 2002/20 ter člena 2 in 4 Direktive 2002/77 razlagati tako, da ne nasprotujejo temu, da se neodplačni izbirni postopek za dodelitev radijskih frekvenc, ki je bil začet, da bi se odpravila nezakonita izključitev nekaterih operaterjev s trga, zamenja z odplačnim postopkom, ki temelji na načrtu za dodelitev radijskih frekvenc, preurejenem po zmanjšanju njihovega števila, če novi izbirni postopek temelji na objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih merilih ter je v skladu s cilji, določenimi v členu 8, od (2) do (4), Direktive 2002/21. Nacionalno sodišče mora glede na vse upoštevne okoliščine preveriti, ali lahko pogoji, določeni z odplačnim izbirnim postopkom, novim udeležencem omogočajo dejanski dostop do trga digitalne televizije, ne da bi neupravičeno postavljali v boljši položaj operaterje, ki so že prisotni na trgu analogne ali digitalne televizije.

Sodišče je nazadnje ugotovilo, da je treba načelo varstva legitimnih pričakovanj razlagati tako, da ne nasprotuje razveljavitvi izbirnega postopka za dodelitev radijskih frekvenc zgolj zato, ker so bili k udeležbi v tem postopku dopuščeni operaterji, ki bi jim bile, če postopek ne bi bil razveljavljen, kot edinim ponudnikom dodeljene pravice uporabe radijskih frekvenc za digitalno prizemno oddajanje radia in televizije.

101/ Direktiva 2002/20/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 337).

102/ Direktiva Evropskega parlamenta in sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 349).

103/ Direktiva Komisije 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 178).

4. ELEKTRONSKO POSLOVANJE

Sodišče je v sodbi z dne 4. maja 2017, **Vanderborgh** (C-339/15, [EU:C:2017:335](#)), ugotovilo, da člen 56 PDEU in Direktiva 2000/31¹⁰⁴ o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki prepoveduje vse oblike poslovne komunikacije z elektronskimi sredstvi za spodbujanje zobozdravstvene oskrbe, vključno s spletno stranjo, ki jo ustvari zobozdravnik.

Sodišče je namreč ugotovilo, da sta sicer vsebina in oblika komercialnih sporočil lahko veljavno omejeni s poklicnimi pravili, vendar taka pravila ne smejo določati splošne in absolutne prepovedi vsakršnega spletnega oglaševanja, namenjenega promociji zobozdravniške dejavnosti.

Sodišče je ugotovilo tudi, da lahko prepoved oglaševanja neke dejavnosti omejuje možnost oseb, ki to dejavnost opravljajo, da jih njihove morebitne stranke spoznajo in da promovirajo storitve, ki jim jih želijo ponujati. Taka prepoved zato pomeni omejitev svobode opravljanja storitev.

Sodišče je kljub temu priznalo, da cilja zadevne zakonodaje, in sicer zaščita in dostojanstvo zobozdravniškega poklica, pomenita nujna razloga v splošnem interesu, ki bi lahko upravičila omejitev svobode opravljanja storitev. Intenzivno oglaševanje ali izbira agresivnih promocijskih sporočil ali celo takih, ki bi paciente zavedla glede ponujane oskrbe, namreč lahko s poslabšanjem podobe zobozdravniškega poklica, spremembo razmerja med zobozdravniki in njihovimi pacienti ter dajanjem prednosti izvajanju neustrezne ali nepotrebne oskrbe škodi varovanju zdravja in krši dostojanstvo zobozdravniškega poklica.

Vendar Sodišče meni, da splošna in absolutna prepoved kakršnega koli oglaševanja presega tisto, kar je potrebno za doseganje zelenih ciljev. Te je namreč mogoče doseči z manj omejevalnimi ukrepi, ki bi po potrebi ozko določali oblike in načine, ki jih veljavno lahko imajo komunikacijska sredstva, ki jih uporabljajo zobozdravniki.

5. PRENOS PODJETIJ

Sodišče je v sodbi **Federatie Nederlandse Vakvereniging in drugi** (C-126/16, [EU:C:2017:489](#)), izdani 22. junija 2017, odločilo, prvič, o vprašanju *možnosti uporabe sistema varstva delavcev v primeru prenosa podjetij, vzpostavljenega z Direktivo 2001/23*¹⁰⁵, v položaju „pre-pack“. Pri zadnjenavedenem gre za postopek v zvezi s sredstvi, ki se pripravi pred razglasitvijo stečaja s pomočjo predvidenega upravitelja, ki ga določi sodišče, slednji pa ga izvede takoj po razglasitvi stečaja. V obravnavanem primeru je bila na dan razglasitve stečaja podpisana pogodba o postopku pre-pack med upraviteljem in novim podjetjem, v skladu s katero se je to podjetje zavezalo, da bo ponudilo zaposlitev skoraj 2600 delavcem družbe. Vendar je bilo več kot tisoč delavcev nazadnje odpuščenih in jim niso bile ponujene nove pogodbe o zaposlitvi.

Sodišče je najprej opozorilo, da člen 5(1) Direktive 2001/23 določa, da se sistem varstva delavcev iz členov 3 in 4 te direktive ne uporablja za prenose podjetij, če je odsvojitelj med drugim v stečajnem postopku. Ker postopek pre-pack dejansko vključuje stečaj, je lahko zajet s pojmom „stečajni postopek“. Člen 5(1) zahteva tudi, da mora

104/ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

105/ Direktiva Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 98).

biti stečajni postopek začel z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja. Sodišče je navedlo, da tega pogoja ne izpolnjuje postopek za nadaljevanje poslovanja zadevnega podjetja. V teh okoliščinah je pojasnilo, da je postopek namenjen nadaljevanju poslovanja, če je njegov cilj, da se ohrani operativnost podjetja ali njegovih preživetja sposobnih enot. Namen postopka *pre-pack* pa je pripraviti prenos podjetja do najmanjše podrobnosti, da se po razglasitvi stečaja omogoči hiter ponovni zagon njegovih za preživetje sposobnih enot, da se s tem izogne razdoru, ki bi izhajal iz nenadne ustavitve dejavnosti tega podjetja na dan razglasitve stečaja, in se ustrezno ohranijo njegova vrednost in delovna mesta. V teh okoliščinah pri takem postopku, ki na koncu ni namenjen likvidaciji podjetja, z ekonomskim in socialnim ciljem, ki mu sledi, ni mogoče pojasniti niti upravičiti, da delavci tega podjetja ali njegovih prenesenih enot izgubijo pravice, ki so jim priznane z Direktivo 2001/23. Sodišče je tako ugotovilo, da postopek *pre-pack* ne izpolnjuje vseh pogojev iz člena 5(1) Direktive 2001/23 in torej v okviru takega postopka ni mogoče odstopiti od sistema varstva iz členov 3 in 4 te direktive.

6. ŽIVILA

Sodišče je v sodbi **Fidenato in drugi** (C-111/16, [EU:C:2017:676](#)), razglašeni 13. septembra 2017, odločilo o *možnosti držav članic, da sprejmejo nujne ukrepe v zvezi z gensko spremenjenimi žvili in krmo na podlagi previdnostnega načela*. Komisija je leta 1998 dovolila dajanje gensko spremenjene koruze MON 810 na trg in se pri tem sklicevala na mnenje znanstvenega odbora, v skladu s katerim ni nobenega razloga za domnevo, da bi ta proizvod pomenil nevarnost za zdravje ljudi ali okolje. Italijanska vlada je leta 2013 pozvala Komisijo, naj sprejme nujne ukrepe, da bi se prepovedalo gojenje koruze MON 810 ob upoštevanju novih znanstvenih študij, ki sta jih opravila dva italijanska znanstvena inštituta. Komisija je na podlagi znanstvenega mnenja, ki ga je izdala Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), ugotovila, da noben nov znanstveni dokaz ne upravičuje sprejetja zahtevanih nujnih ukrepov. Kljub temu je italijanska vlada leta 2013 sprejela uredbo o prepovedi gojenja koruze tipa MON 810 na italijanskem ozemlju. Zoper tožeče stranke v postopku v glavni stvari je bil nato uveden kazenski postopek zaradi gojenja koruze tipa MON 810 v nasprotju z navedeno uredbo.

Glede tega je Sodišče ugotovilo, da začasni ukrepi za obvladovanje tveganja, ki se lahko sprejmejo na podlagi previdnostnega načela, in nujni ukrepi, sprejeti v skladu s členom 34 Uredbe št. 1829/2003¹⁰⁶, ne delujejo po enakem sistemu. Iz člena 7 Uredbe št. 178/2002¹⁰⁷ namreč izhaja, da je sprejetje takih začasnih ukrepov pogojeno s tem, da ocena razpoložljivih informacij razkrije možnost neželenih učinkov za zdravje, vendar pa obstaja znanstvena negotovost. Nasprotno pa člen 34 Uredbe št. 1829/2003 dovoljuje uporabo nujnih ukrepov, kadar proizvod, ki ga odobri zadnjenavedena uredba, „očitno“ lahko pomeni „resno“ tveganje za zdravje ljudi, zdravje živali ali okolje. Sodišče je tako ugotovilo, da člen 34 Uredbe št. 1829/2003 v povezavi s previdnostnim načelom, kot je opredeljeno v členu 7 Uredbe št. 178/2002, državam članicam ne daje možnosti, da sprejmejo nujne začasne ukrepe izključno na podlagi tega načela, ne da bi bili izpolnjeni pogoji, določeni v členu 34 Uredbe št. 1829/2003.

^{106/} Uredba (ES) št. 1829/2003 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih žvilih in krmi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 32, str. 432).

^{107/} Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 463).

XIV. EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA

Na področju ekonomske in monetarne politike je treba omeniti dve sodbi. Prva se nanaša na sklep Sveta o naložitvi globe državi članici zaradi izkrivljanja nekaterih podatkov v zvezi s svojim proračunom. Druga, izdana v zadevi **Florescu in drugi** (C-258/14), se nanaša na memorandum o soglasju z Romunijo o finančni pomoči, ki jo je odobrila Unija¹⁰⁸.

Sodišče je 20. decembra 2017 v sodbi **Španija/Svet** (C-521/15, [EU:C:2017:982](#)) v sestavi velikega senata v celoti zavrnilo ničnostno tožbo, ki jo je Kraljevina Španija vložila zoper Izvedbeni sklep Sveta 2015/1289, s katerim ji je bila naložena globa zaradi izkrivljanja podatkov o primanjkljaju v avtonomni skupnosti Valencija¹⁰⁹. Ta izvedbeni sklep je bil sprejet na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 1173/2011¹¹⁰, v skladu s katerim lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da bo naložil globo državi članici, ki je namenoma ali zaradi hude malomarnosti napačno prikazala podatke o svojem primanjkljaju in dolgu. Sprejet je bil tako v okviru naloge Sveta, da opravlja ekonomski in proračunski nadzor v euroobmočju.

Najprej je Sodišče moralo odločiti o svoji pristojnosti za odločanje o taki tožbi, saj je v skladu s členom 51 Statuta Sodišča Evropske unije za tožbe držav članic zoper izvedbene sklepe Sveta pristojno Splošno sodišče, če so bili ti sklepi sprejeti na podlagi člena 291(2) PDEU. V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da čeprav je treba izpodbijani sklep šteti za akt, sprejet v okviru uresničevanja izvedbenih pooblastil, ker je bil sprejet v skladu s pooblastili, ki so Svetu podeljena z Uredbo št. 1173/2011, člen 291(2) PDEU vseeno ni pravna podlaga za izvajanje tega pooblastila. Sodišče je pojasnilo, da se člen 291(2) PDEU nanaša zgolj na pravno zavezujoče akte Unije, ki bi jih načeloma morale izvajati države članice, kar pa očitno ne velja za Uredbo št. 1173/2011, saj ta vzpostavlja pristojnost naložiti globo državi članici. Sodišče je s tem potrdilo svojo pristojnost za odločanje o ničnostni tožbi, ki jo je Kraljevina Španija vložila zoper izpodbijani sklep.

Glede spoštovanja pravice Kraljevine Španije do obrambe v okviru postopka, ki je privedel do sprejetja izpodbijanega sklepa, je Sodišče nato spomnilo, da Uredba št. 1173/2011 Komisiji podeljuje pooblastilo za začetek preiskave, kadar meni, da obstaja resen sum o obstoju napačnega prikazovanja primanjkljaja ali dolga države članice, hkrati pa tej instituciji nalaga dosledno spoštovanje pravice zadevne države članice do obrambe, preden se Svetu predloži kakršen koli predlog za naložitev globe. V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da določbe Uredbe št. 1173/2011 ne nasprotujejo temu, da informacije, na katerih temelji sklep Sveta o naložitvi globe, zbere Eurostat med obiski, opravljenimi v zadevni državi članici, preden je Komisija sprejela sklep o začetku preiskave. Eurostat je imel na podlagi pooblastil, ki mu jih podeljuje Uredba št. 479/2009¹¹¹, sicer pravico, da organizira takšne obiske v Španiji in da pri tem zbira indice o obstoju morebitnega izkrivljanja gospodarskih in proračunskih podatkov. Ker so bili v obravnavanem primeru pogoji, pod katerimi so bili te informacije zbrane, v skladu tudi z zahtevami, ki jih je

^{108/} Ta sodba je predstavljena v razdelku I „Temeljne pravice“.

^{109/} Izvedbeni Sklep Sveta (EU) 2015/1289 z dne 13. julija 2015 o naložitvi globe Španiji zaradi izkrivljanja podatkov o primanjkljaju v avtonomni skupnosti Valencija (UL 2015, L 198, str. 19, in popravek v UL 2015, L 291, str. 10).

^{110/} Uredba (EU) št. 1173/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o učinkovitem izvrševanju proračunskega nadzora v euroobmočju (UL 2011, L 306, str. 1, in popravek v UL 2014, L 325, str. 30).

^{111/} Uredba Sveta (ES) št. 479/2009 z dne 25. maja 2009 o uporabi Protokola o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki je priloga k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti (UL 2009, L 145, str. 1).

določil zakonodajalec Unije, in ker uveljavljanje pravice Kraljevine Španije do obrambe v okviru postopka preiskave prav tako ni bilo ogroženo z različnimi obiski Eurostata, je Sodišče ugotovilo, da Svet v obravnavanem primeru ni kršil pravice Kraljevine Španije do obrambe.

Ker se je Kraljevina Španija sklicevala tudi na kršitev pravice do dobrega upravljanja v preiskavi, ki jo je Komisija izvedla po navedenih obiskih Eurostata, je Sodišče nato potrdilo, da je ta pravica, določena v členu 41(1) Listine, splošno načelo prava Unije, na katero se države članice lahko sklicujejo. Zato morajo institucije Unije v okviru upravnih postopkov, ki so začeti zoper države članice in v okviru katerih se lahko sprejmejo odločbe, ki posegajo v položaj teh držav, spoštovati zahtevo po nepristranskosti. Kraljevina Španija je postavila pod vprašaj objektivno nepristranskost Komisije v okviru postopka preiskave, vendar je Sodišče presodilo, da zgolj na podlagi tega, da je bila preiskava zaupana ekipi, ki so jo večinoma sestavljali uslužbenci Eurostata, ki so sodelovali pri prejšnjih obiskih, ni mogoče ugotoviti, da Komisija ni izpolnila zahteve po svoji nepristranskosti, med drugim zato, ker navedeni obiski in navedeni postopek preiskave spadajo v različna pravna okvira in imajo različen predmet.

V zvezi z materialnimi pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da bi lahko Svet državi članici naložil globo na podlagi pooblastila, podeljenega s členom 8(1) Uredbe št. 1173/2011, je Sodišče poleg tega potrdilo potrebo po široki razlagi pojma „napačno prikazovanje podatkov o primanjkljaju in dolgu“. Ta pojem ob upoštevanju cilja odvratanja, ki ga uresničuje zakonodajalec Unije, tako zajema vsako napačno prikazovanje, ki ga države članice storijo v zvezi s podatki, ki jih je treba Eurostatu posredovati na podlagi člena 3 Uredbe št. 479/2009, ne glede na to, prvič, ali so zadevni podatkičasni ali dokončni, in drugič, ali je napačno prikazovanje v zvezi s tem ogrozilo ekonomsko in proračunsko uskladitev in nadzorovanje, ki ju zagotavljata Svet in Komisija. V zvezi z zahtevo, v skladu s katero mora zadevna država članica ravnati vsaj s hudo malomarnostjo, je Sodišče poleg tega razsodilo, da je presoja obstoja take malomarnosti odvisna od obsega neizpolnjevanja dolžnosti skrbnega ravnanja navedene države članice, ki se od nje zahteva pri pripravi in preverjanju podatkov, ki jih je treba Eurostatu posredovati na podlagi člena 3 Uredbe št. 479/2009.

Tako je Sodišče potrdilo, da se načelo prepovedi retroaktivnosti kazenskih določb uporablja za upravno sankcijo, kot je globa, naložena na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 1173/2011, vendar je nazadnje ugotovilo, da navedeno načelo v obravnavanem primeru ni bilo kršeno. Ker je bila zavrnjena tudi trditev Kraljevine Španije v zvezi z napako pri izračunu globe, je Sodišče ničnostno tožbo v celoti zavrnilo.

XV. SOCIALNA POLITIKA

Na področju socialne politike je treba opozoriti na eno sodbo. Nanaša se na pravico delavcev do plačanega letnega dopusta. Omeniti je treba tudi sodbi **G4S Secure Solutions** (C-157/15) in **Boungaoui in ADDH** (C-188/15), ki se nanašata na skladnost prepovedi vidnega nošenja verskih znamenj na delovnem mestu, ki jo uvede delodajalec, z Direktivo 2000/78.¹¹²

Sodišče je v sodbi **King** (C-214/16, [EU:C:2017:914](#)), izdani 29. novembra 2017, odločilo o pravici delavcev do plačanega letnega dopusta, ki jo zagotavlja člen 7 Direktive 2003/88¹¹³, in natančneje, o možnosti prenosa in kopičenja neizrabljenih pravic do plačanega letnega dopusta. V obravnavanem primeru je tožeča stranka delala na podlagi „pogodbe s samozaposlenimi izključno za provizijo“, v skladu s katero letni dopusti niso bili plačani. Po prenehanju delovnega razmerja je od delodajalca zahtevala izplačilo denarnega nadomestila za njen izrabljen in neplačan ter tudi za neizrabljen letni dopust, in sicer za celotno obdobje, v katerem je bila zaposlena. Predložitveno sodišče, ki je odločalo na pritožbeni stopnji, je v predhodno odločanje predložilo več vprašanj, ki so se med drugim nanašala na skladnost nacionalne zakonodaje, v skladu s katero mora delavec izrabiti svoj dopust, preden lahko izve, ali je upravičen do plačila iz naslova plačanega letnega dopusta, in ki izključuje prenos letnega dopusta prek referenčnega obdobja, za katero je bil ta dopust dodeljen.

V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, na prvem mestu, da člen 7 Direktive 2003/88 in člen 47 Listine nasprotujeta temu, da mora delavec najprej vzeti dopust, preden izve, ali ima pravico do plačila iz naslova plačanega letnega dopusta. Delavec, ki je v času letnega dopusta soočen z okoliščinami negotovosti glede denarnega nadomestila, ki bi ga moral prejeti, namreč navedenega dopusta ne more polno uživati kot obdobje za sprostitev in razvedrilo v skladu s samim namenom pravice do plačanega letnega dopusta. Take okoliščine delavca tudi odvrčajo od tega, da vzame letni dopust. Poleg tega je Sodišče glede pravnih sredstev, ki morajo biti delavcu na voljo, razsodilo, da morajo države članice zagotoviti spoštovanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva, kot je določena v členu 47 Listine. V zvezi s tem je razsodilo, da nacionalna ureditev, v skladu s katero bi moral delavec najprej vzeti neplačani dopust in nato vložiti pritožbo, da bi mu bilo zanj izplačano denarno nadomestilo, kadar je delodajalec pripravljen odobriti le neplačani dopust, ni v skladu s členom 7 Direktive 2003/88.

Na drugem mestu, Sodišče je razsodilo, da člen 7 Direktive 2003/88 nasprotuje nacionalnim določbam ali praksi, v skladu s katerimi delavec neizrabljenih pravic do plačanega letnega dopusta iz več zaporednih referenčnih obdobj ne more prenesti ali po potrebi kopičiti vse do prenehanja delovnega razmerja, ker mu delodajalec za ta dopust ni hotel plačati nadomestila. Če bi se namreč v takih okoliščinah ob odsotnosti vsakršne nacionalne določbe, ki bi določala omejitve prenosa dopusta v skladu z zahtevami prava Unije priznalo prenehanje pravic do plačanega letnega dopusta, ki jih je pridobil delavec, bi se s tem odobrilo ravnanje, ki bi privedlo do nezakonite obogatitve delodajalca v škodo cilju navedene direktive, ki je zagotoviti zdravje delavcev. Sodišče je nazadnje poudarilo, da mora delodajalec, ki delavcu ne omogoči uresničiti njegove pravice do plačanega letnega dopusta – v nasprotju s položajem kopičenja pravic do plačanega letnega dopusta delavca, ki teh pravic ni mogel koristiti zaradi bolezni – za to nositi posledice.

^{112/} Ti sodbi sta predstavljeni v razdelku I „Temeljne pravice“.

^{113/} Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 381).

XVI. VARSTVO POTROŠNIKOV

Na področju varstva potrošnikov je treba posebej opozoriti na tri sodbe. Prva se nanaša na zavajajoče in primerjalno oglaševanje, druga na pravice letalskih potnikov, tretja pa na odgovornost za proizvode z napako.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba **Carrefour Hypermarchés** (C-562/15, [EU:C:2017:95](#)), razglašena 8. februarja 2017, je Sodišče podalo pojasnila *glede pogojev za dovoljenost primerjalnega oglaševanja, kot so naštetih v členu 4(a) in (c) Direktive 2006/114*¹¹⁴, saj te določbe zahtevajo, da primerjalno oglaševanje ni zavajajoče in da se z njim objektivno primerja ena ali več bistvenih, pomembnih, preverljivih in reprezentativnih lastnosti takega blaga ali storitev. Spor o glavni stvari je potekal med dvema družbama konkurentkama v sektorju velikih trgovcev na drobno, in sicer družbo ITM, ki je zadolžena za strategijo in prodajno politiko prodajaln trgovca na drobno Intermarché, in družbo Carrefour v zvezi z oglaševalsko kampanjo zadnjenavedene, v kateri se je primerjala cena proizvodov velikih znamk, ki velja v trgovinah trgovca na drobno Carrefour in konkurenčnih trgovinah, med drugim v trgovinah trgovca na drobno Intermarché.

Na prvem mestu je Sodišče spomnilo, da se morajo v skladu z Direktivo 2006/114 s primerjalnim oglaševanjem objektivno primerjati cene in to oglaševanje ne sme biti zavajajoče. Kadar pa so oglaševalec in konkurenti delujejo v okviru trgovcev na drobno, ki imajo vsak razpon trgovin različnih velikosti ali formatov, in se primerjava ne nanaša na enake velikosti in oblike, je objektivnost primerjave lahko izkrivljena, če se v oglasu ne omenja ta razlika.

Na drugem mestu je Sodišče ugotovilo, da je zavajajoče primerjalno oglaševanje, pri katerem so izpuščene ali prikrite bistvene informacije, ki jih glede na kontekst povprečni potrošnik potrebuje za sprejetje odločitve o poslu ob poznavanju vseh pomembnih dejstev, ali so take informacije podane nejasno, nerazumljivo, dvoumno ali ob nepravem času, tako da lahko zato povprečni potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je drugače ne bi sprejel. Vendar Sodišče meni, da je oglaševanje, kakršno se obravnava v postopku v glavni stvari, zavajajoče le, če potrošnik ni obveščen o tem, da je primerjava opravljena med cenami, ki se zaračunavajo v trgovinah večjih velikosti ali formatov trgovca na drobno oglaševalca, in tistimi, ki so bile zbrane v trgovinah manjših velikosti ali formatov konkurenčnih trgovcev na drobno. V zvezi s tem ni dovolj, da je ta informacija navedena jasno, temveč mora biti navedena v samem oglasnem sporočilu.

Sodišče je v sodbi **Pešková in Peška** (C-315/15, [EU:C:2017:342](#)), razglašeni 4. maja 2017, med drugim podalo razlago pojmov „izredne razmere“ in „ustrezni ukrepi“ v smislu člena 5(3) Uredbe št. 261/2004¹¹⁵ v okviru spora o zavrnitvi letalskega prevoznika, da bi izplačal odškodnino potnikom, katerih let je imel več kot triurno zamudo ob prihodu zaradi trčenja letala s ptico.

Sodišče je opozorilo, da je kot izredne razmere v smislu Uredbe št. 261/2004 mogoče opredeliti dogodke, ki po svoji naravi ali vzroku niso neločljivo povezani z običajnim opravljanjem dejavnosti letalskega prevoznika in na katere dejansko ni mogoče vplivati. Nasprotno se za neizredne razmere štejejo predčasne napake na nekaterih delih letala, saj je taka okvara neločljivo povezana s sistemom delovanja letala. Po mnenju Sodišča pa trčenje letala in ptice ter morebitna škoda, nastala zaradi tega trčenja, nista neločljivo povezana s sistemom delovanja

^{114/} Direktiva 2006/114/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o zavajajočem in primerjalnem oglaševanju (UL 2006, L 376, str. 21).

^{115/} Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).

letal, tako da tako trčenje po svoji naravi ali vzroku ni neločljivo povezano z običajnim opravljanjem dejavnosti letalskega prevoznika in ta nad njim nima dejanskega nadzora. Sodišče je zato menilo, da trčenje med letalom in ptico pomeni izredne razmere v smislu člena 5(3) Uredbe št. 261/2004.

Kar zadeva vprašanje, ali je letalski prevoznik sprejel vse „ustrezne ukrepe“ za preprečitev zadevnega trčenja, je Sodišče presodilo, da ta letalski prevoznik ne more biti zavezan sprejeti ukrepe, zaradi katerih bi moral privoliti v nevzdržna odrekovanja glede na zmogljivosti njegovega podjetja. Poleg tega, čeprav bi lahko bil letalski prevoznik zavezan sprejeti nekatere preventivne ukrepe za zmanjšanje in celo preprečitev tveganj morebitnih trčenj s pticami, ta prevoznik ni odgovoren, če drugi subjekti (kot so upravljavci letališča ali kontrolorji zračnega prometa) kršijo svoje obveznosti sprejetja preventivnih ukrepov, ki so v njihovi pristojnosti.

V sodbi **W in drugi** (C-621/15, [EU:C:2017:484](#)), izdani 21. junija 2017, se je Sodišče izreklo o skladnosti nacionalnih pravil dokazovanja, v skladu s katerimi lahko sodišče, ki obravnava tožbo za vzpostavitev odgovornosti proizvajalca cepiva zaradi zatrjevane napake v njem, na podlagi natančnih in doslednih indicev ter ne glede na neobstoje znanstvenega konsenza o tem ugotovi obstoj navedene napake v cepivu ter vzročne zveze med to napako in boleznijo, s členom 4 Direktive 85/374¹¹⁶.

Sodišče je menilo, da člen 4 Direktive 85/374 ne nasprotuje takim pravilom dokazovanja. Taka pravila namreč ne morejo privedi do obrnitve dokaznega bremena, ki ga nosi oškodovanec v smislu te določbe, ker mu ta pravila nalagajo breme dokazovanja različnih indicev, skupek katerih sodišču, ki odloča, omogoča, da se prepriča o obstoju napake v zadevnem cepivu ter o obstoju vzročne zveze med to napako in nastalo škodo. Poleg tega bi po mnenju Sodišča izključitev vseh dokaznih predlogov, ki niso zanesljiv dokaz, ki temelji na medicinskih raziskavah, čezmerno otežila ali – kadar na podlagi medicinskih raziskav ni mogoče niti dokazati niti izključiti obstoja vzročne zveze – onemogočila dokaz o odgovornosti proizvajalca in s tem ogrozila polni učinek te direktive in njenih ciljev.

Vendar je Sodišče pojasnilo, da morajo nacionalna sodišča paziti, da so predloženi indici dejansko dovolj resni, natančni in dosledni, da omogočajo ugotovitev, v skladu s katero je obstoj napake na proizvodu tudi glede na predložene dokaze in trditve, ki jih je proizvajalec podal v obrambo, najbolj verjetna razlaga za nastanek škode. Nacionalno sodišče mora poleg tega ohraniti svojo prosto presojo glede vprašanja, ali je tak dokaz pravno zadostno predložen, do trenutka, ko meni, da lahko sprejme dokončno odločitev.

V zvezi s tem Sodišče meni, da to, da nacionalni zakonodajalec ali po potrebi nacionalno vrhovno sodišče uporabi način dokazovanja, v skladu s katerim se obstoj vzročne zveze med napako, ki se pripisuje cepivu, in škodo, ki je nastala oškodovancu, vedno šteje za dokazan, če so prisotne nekatere vrste predhodno določenih dejanskih indicev glede vzročnosti, pomenilo kršitev pravila o dokaznem bremenu iz člena 4 Direktive 85/374 in zmanjševanje učinkovitosti sistema odgovornosti, vzpostavljenega s to direktivo.

^{116/} Direktiva Sveta z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (85/374/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 257).

XVII. OKOLJE

1. OKOLJSKA ODGOVORNOST

Sodišče je v sodbi z dne 2. junija 2016 **Folk** (C-529/15, [EU:C:2017:419](#)) pojasnilo pojem „okoljska škoda“ v smislu Direktive 2004/35¹¹⁷, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/31¹¹⁸. Postopek v glavni stvari se je nanašal na tožbo, ki jo je vložil imetnik dovoljenja za ribolov na reki Mürz, ki je trdil, da je hidroelektrarna povzročila hudo okoljsko škodo, ki naj bi ogrozila naravno razmnoževanje rib.

Predložitveno sodišče meni, da je bilo obratovanje hidroelektrarne dovoljeno z nacionalno ureditvijo, zato te škode ni mogoče opredeliti kot okoljsko škodo v smislu Direktive 2004/35. Sodišče je najprej razsodilo, da je treba člen 17 te direktive razlagati tako, da se uporablja *ratione temporis* za okoljsko škodo, ki je nastala po začetku njegove veljavnosti, tudi če jo je povzročilo obratovanje naprave, ki jo bilo dovoljeno pred tem datumom. Sodišče je nato potrdilo, da Direktiva 2004/35 in zlasti njen člen 2, točka 1(b), v katerem je opredeljen pojem „okoljska škoda“, nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki na splošno in avtomatično izključuje, da bi se škoda z večjim škodljivim vplivom na ekološko, kemično ali količinsko stanje ali ekološki potencial zadevnih voda opredelila kot „okoljska škoda“ zgolj zato, ker izhaja iz dejavnosti, ki je dovoljena z nacionalno ureditvijo, in je torej krita z dovoljenjem, izdanim na podlagi nacionalnega prava.

Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da če je pristojni nacionalni organ izdal dovoljenje, ne da bi preučil spoštovanje pogojev iz člena 4(7), od (a) do (d), Direktive 2000/60¹¹⁹, pravo Unije nacionalnih sodišč ne zavezuje, da namesto pristojnega organa sama preverijo izpolnjevanje teh pogojev.

Nazadnje, popoln in pravičen prenos členov 12 in 13 Direktive 2004/35 zahteva, da lahko tri kategorije oseb, navedene v njenem členu 12(1), zlasti tiste, ki bi bile lahko prizadete zaradi okoljske škode, predložijo pripombe v zvezi z okoljsko škodo, da imajo možnost zahtevati, da pristojni organ sprejme ukrepe na podlagi navedene direktive, in da imajo tako dostop do sodišča ali drugega pristojnega javnega organa, ne da bi imele države članice diskrecijsko pravico v zvezi s tem.

117/ Direktiva 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 8, str. 357).

118/ Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL 2006, L 140, str. 114).

119/ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 275).

2. TRGOVANJE S PRAVICAMI DO EMISIJE

Sodišče je v sodbi z dne 26. julija 2017 *ArcelorMittal Atlantique et Lorraine* (C-80/16, [EU:C:2017:588](#)) odločilo o veljavnosti Sklepa 2011/278¹²⁰ o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v smislu Direktive 2003/87¹²¹. Sodišče je ob tej priložnosti opredelilo ustrezno metodo, ki jo mora Komisija uporabiti pri določanju referenčnih vrednosti za brezplačno dodeljevanje pravic do emisij v jeklarski panogi v obdobju od 2013 do 2020. Predložitveno sodišče je v zvezi s tem dvomilo o veljavnosti Sklepa 2011/278 glede na vprašanje, ali so bile navedene referenčne vrednosti določene v skladu z Direktivo 2003/87. Tako je predlagalo Sodišču, naj med drugim ugotovi, ali se lahko Komisija pri določanju navedenih referenčnih vrednosti odloči, da v referenčno vrednost za vročo litino ne bo vključila vseh emisij, povezanih z uporabo predelanih odpadnih plinov pri proizvodnji električne energije, in da bo vključila tovarno, ki proizvaja tako sintrano rudo kot pelete, med referenčne naprave za določanje referenčne vrednosti za sintrano rudo.

Sodišče je na ta vprašanja odgovorilo pritrdilno in je torej ugotovilo, da ni podan noben element, ki bi lahko vplival na veljavnost Sklepa 2011/278. Glede, natančneje, določitve referenčne vrednosti za sintrano rudo je Sodišče najprej poudarilo, da ima Komisija široko diskrecijsko pravico pri določitvi referenčnih vrednosti v sektorju ali delu sektorja na podlagi člena 10a(2) Direktive 2003/87. Zato je lahko tak ukrep, sprejet na tem področju, nezakonit samo, če je očitno neprimeren. Glede tega zato, ker je Komisija v Sklepu 2011/278 med referenčne naprave za določitev referenčne vrednosti sintrane rude vključila obrat, ki proizvaja tako sintrano rudo kot pelete, ni podana nezakonitost tega sklepa. Ker gre namreč za napravo, ki vključuje tako enoto za proizvodnjo peletov kot enoto za proizvodnjo sintrane rude, je treba proizvodnjo peletov šteti za enega od postopkov, neposredno in posredno povezanih s sintrnim prahom v smislu opredelitve sintrane rude iz Priloge I k Sklepu 2011/278, saj ti dve proizvodni enoti skupaj omogočata proizvodnjo unikatnega proizvoda, ki je nadomestek sintrane rude.

3. ZAVAROVANA OBMOČJA

Veliki senat Sodišča je z začasno odredbo, izdano 20. novembra 2017 v zadevi *Komisija/Poljska* (C-441/17 R, [EU:C:2017:877](#)), naložil *Republiki Poljski, naj, razen v izjemnih in nujnih primerih, nemudoma preneha izvajati ukrepe aktivnega gospodarjenja z beloveškimi gozdom, ki je območje, pomembno za Skupnost, in posebno ohranitveno območje za ptice*. Predlog za izdajo začasnih odredb, ki je bil vložen v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti¹²², ki jo je vložila Evropska komisija, da bi se ugotovilo, da Republika Poljska z ukrepi, ki zajemajo med drugim sečnjo

^{120/} Sklep Komisije 2011/278/EU z dne 27. aprila 2011 o določitvi prehodnih pravil za usklajeno brezplačno dodelitev pravic do emisije na ravni Unije v skladu s členom 10a Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2011, L 130, str. 1).

^{121/} Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 631).

^{122/} Zadeva C-441/17, *Komisija/Poljska*, ki je 31. decembra 2017 še v obravnavi.

dreves ter odstranjevanje odmrlih in odmirajočih dreves, da bi se preprečevalo širjenje osmerozobega smrekovega lubadarja, ni izpolnila svojih obveznosti na podlagi, prvič, Direktive 92/43¹²³ o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in drugič, Direktive 2009/147¹²⁴ o ohranjanju prostoživečih ptic.

Sodišče je ugodilo predlogu za sprejetje začasnih ukrepov, ker je menilo, da so v obravnavanem primeru izpolnjeni vsi pogoji za njihovo sprejetje. Natančneje je Sodišče glede pogoja nujnosti menilo, da lahko aktivno gospodarjenje z navedenim gozdom povzroči nepopravljivo in resno škodo za okolje. Ko je namreč povzročena škoda, ki je posledica poseka ter odstranitve starih in odmrlih dreves, je pozneje ni mogoče popraviti, če bi bile ugotovljene neizpolnitve obveznosti, ki jih Komisija očita Poljski. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da sta interesa, ki ju je treba v obravnavanem primeru tehtati, prvič, ohranjanje habitatov in vrst pred morebitno grožnjo zaradi navedenega aktivnega gospodarjenja z gozdom in drugič, interes za preprečitev razvrednotenja naravnih habitatov gozda zaradi prisotnosti osmerozobega smrekovega lubadarja. Ker pa ne obstajajo natančni podatki o škodi, ki bi jo na kratki rok lahko povzročil osmerozobi smrekov lubadar, je nujneje, da Sodišče prepreči nastanek škode, ki bi jo povzročilo nadaljevanje zadevnih ukrepov, kot pa nastanek prvonavedene škode.

Sodišče pa je iz teh začasnih ukrepov vseeno izključilo gospodarjenje z gozdom, ki je potrebno za takojšnjo in neposredno zagotovitev javne varnosti oseb. Taki ukrepi se smejo izvajati samo, če pomenijo edini način za ohranitev javne varnosti oseb v neposredni bližini prometnic ali druge pomembne infrastrukture, kadar iz objektivnih razlogov te varnosti ni mogoče zagotoviti s sprejetjem drugih, manj radikalnih ukrepov, kot so na primer primerna označitev nevarnosti ali začasna prepoved dostopa javnosti do te neposredne bližine.

Nazadnje je Sodišče odločilo, da lahko na podlagi člena 279 PDEU določi naložitev periodične denarne kazni, če zadevna stranka ne bi spoštovala njegovega sklepa. Na podlagi tega je Poljski naložilo, naj Komisijo obvesti o vseh ukrepih, ki jih bo sprejela za polno spoštovanje tega sklepa. Sodišče bo, če je to primerno, z novim sklepom odločilo o morebitni kršitvi navedenega sklepa in, če bi bila ugotovljena kršitev, Poljski naložilo, naj Komisiji plača denarno kazen v višini najmanj 100.000 EUR na dan.

Sodišče je v sodbi **Vereniging Hoekschewaards Landschap** (C-281/16, [EU:C:2017:774](#)), izdani 19. oktobra 2017, odločilo o veljavnosti Izvedbenega sklepa 2015/72¹²⁵ o sprejetju osme posodobitve seznama za Skupnost pomembnih območij v atlantski biogeografski regiji, sprejetega na podlagi Direktive 92/43¹²⁶. Z navedenim sklepom je Komisija na predlog Kraljevine Nizozemske zmanjšala površino za Skupnost pomembnega območja Haringvliet, ki je posebno ohranitveno območje v tej državi članici, z izključitvijo polderja Leenheerenpolder, pri tem pa se je sklicevala na to, da njegova prvotna vključitev v to območje temelji na znanstveni napaki. Sodišče je ugotovilo, da

123/ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/ES z dne 20. novembra 2013 (UL 2013, L 158, str. 193).

124/ Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL 2009, L 20, str. 7), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 193).

125/ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2015/72 z dne 3. decembra 2014 o sprejetju osme posodobitve seznama za Skupnost pomembnih območij v atlantski biogeografski regiji (UL 2015, L 18, str. 385).

126/ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 (UL 2006, L 363, str. 368).

sicer države članice razpolagajo z določenim poljem proste presoje, kadar v skladu s členom 4(1) Direktive 92/43 predlagajo seznam območij, ki jih je mogoče opredeliti kot območja, pomembna za Skupnost, vendar pa ne razpolagajo z enakim poljem proste presoje, kadar Komisiji predlagajo zmanjšanje površine takega območja.

Ker namreč uvrstitev območja na seznam utemeljuje domnevo, da je navedeno območje v celoti pomembno za cilj ohranjanja naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst v smislu Direktive 92/43, predlog države članice, da se površina območja, ki je na seznamu, zmanjša, zahteva predložitev dokaza, da sporne površine na nacionalni ravni nimajo bistvenega pomena za uresničitev tega cilja. Komisija lahko torej predlog sprejme oziroma uresniči samo, če ugotovi, da varstvo teh območij tudi z vidika celotne Unije ni nujno.

Ker torej ni bil predložen noben znanstveni dokaz, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je prvotni predlog, v skladu s katerim se polder Leenheerenpolder vključi v območje Haringvliet, temeljil na napaki, je Sodišče presodilo, da Izvedbeni sklep 2015/72 ni veljaven.

4. AARHUŠKA KONVENCIJA

V zvezi z Aarhuško konvencijo je treba opozoriti na dve sodbi. Prva je sodba *Saint-Gobain Glass Deutschland* (C-60/15 P), ki se nanaša na dostop do informacij o okolju,¹²⁷ druga pa se nanaša na dostop do pravnega varstva v okoljskih zadevah.

Sodišče je v sodbi *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, [EU:C:2017:987](#)), izdani 20. decembra 2017, odločilo o procesnem upravičenju okoljevarstvene organizacije, ki prosi za dostop do pravnega varstva v skladu z Aarhuško konvencijo¹²⁸.

Najprej je Sodišče poudarilo, da člen 9(3) Aarhuške konvencije v povezavi s členom 47 Listine določa, da mora imeti zakonito ustanovljena organizacija za varstvo okolja, ki deluje v skladu z zahtevami nacionalnega prava, možnost pred sodiščem izpodbijati odločbo o izdaji dovoljenja za projekt, ki bi bil lahko v nasprotju z obveznostjo preprečevanja poslabšanja stanja vodnih teles, kot je določena v členu 4 Direktive 2000/60¹²⁹. Sodišče je menilo, da čeprav člen 9(3) Aarhuške konvencije pomeni, da države pogodbenice ohranijo diskrecijsko pravico pri izvajanju te določbe, pa ne dovoljuje, da bi te naložile tako stroga merila, da bi bilo organizacijam za varstvo okolja dejansko onemogočeno izpodbijati dejanja ali opustitve iz te določbe.

V obravnavanem primeru v skladu z nacionalnim postopkovnim pravom, ki se uporablja, organizacija za varstvo okolja, kot je Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, tudi če izpolnjuje zahteve, določene v členu 2(5) Aarhuške konvencije za opredelitev kot „vključena javnost“, načeloma ne more pridobiti položaja stranke v upravnem postopku, ki poteka na podlagi predpisov o vodah. Določbe člena 9(3) Aarhuške konvencije v povezavi s členom 47 Listine in členom 14(1) Direktive 2000/60 je treba razlagati tako, da nasprotujejo nacionalnemu postopkovnemu pravu, ki organizacijam za varstvo okolja ne priznava pravice do sodelovanja – kot stranka v postopku – v postopku izdaje dovoljenja, s katerim se izvaja Direktiva 2000/60, in ki pravico do pravnega

^{127/} Ta sodba je predstavljena v razdelku III.3 „Dostop do dokumentov“.

^{128/} Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki je bila podpisana 25. junija 1998 v Aarhusu in v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL 2005, L 124, str. 1).

^{129/} Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 275).

sredstva za izpodbijanje odločb, izdanih v takem postopku, omejuje samo na osebe, ki imajo tak položaj. Nacionalno sodišče mora razlagati nacionalno postopkovno pravo v skladu s temi določbami, da bi se omogočilo tako sodelovanje.

V teh okoliščinah je Sodišče s pridržkom tega, da predložitveno sodišče preveri upoštevne dejanske elemente in upoštevno nacionalno pravo, razsodilo tudi, da je treba člen 9(3) in (4) Aarhuške konvencije v povezavi s členom 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje temu, da za organizacijo za varstvo okolja velja nacionalno pravilo o prekluziji, v skladu s katerim oseba izgubi položaj stranke v postopku in torej ne more vložiti pravnega sredstva zoper odločbo, izdano v tem postopku, če ugovorov ni navedla pravočasno med upravnim postopkom in najpozneje med ustreznim delom tega postopka.

XVIII. SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

Sodišče je v **mnenju 2/15** ([EU:C:2017:376](#)), izdanem na občni seji 16. maja 2017, v skladu s členom 218(11) PDEU odločilo o *pristojnosti Evropske unije za to, da sama sklene sporazum o prosti trgovini, ki je bil dosežen v pogajanjih z Republiko Singapur*. Kar zadeva dvostranski sporazum o prosti trgovini „nove generacije“, ta poleg tradicionalnih določb o zmanjšanju carin in netarifnih ovir na področju trgovine z blagom in storitvami, vsebuje določbe, ki se nanašajo na različne druge zadeve v zvezi s trgovino. Obveznosti iz predvidenega sporazuma se tako nanašajo na dostop do trga, zaščito naložb, varstvo intelektualne lastnine, konkurenco in trajnostni razvoj. Sporazum določa tudi mehanizme reševanja sporov in vzpostavlja poseben institucionalni okvir za izvajanje, med drugim, različnih zahtev in postopkov izmenjave informacij, sodelovanja in posredovanja, ki jih določa.

Glede na predmet in cilje osnutka sporazuma o prosti trgovini je Sodišče najprej preučilo, v kolikšni meri spadajo določbe tega sporazuma v izključno pristojnost Unije na področju skupne trgovinske politike, kakor je določena v členu 3(1)(e) PDEU. Ker v skladu s členom 207(1) PDEU skupna trgovinska politika spada v zunanje delovanje Unije, je Sodišče v zvezi s tem pojasnilo, da samo deli sporazuma, ki se nanašajo posebej na trgovino z eno ali več tretjimi državami, tako da so v bistvu namenjeni njenemu spodbujanju, olajševanju ali urejanju, ter imajo neposredne in takojšnje učinke nanjo, spadajo na področje skupne trgovinske politike. Če bi to veljalo tako za zaveze, ki se nanašajo na trgovino z blagom iz poglavij od 2 do 6, kot za zaveze v zvezi z netarifnimi ovirami za trgovino in naložbe v proizvodnjo energije iz obnovljivih virov iz poglavja 7, zaveze v zvezi z varstvom pravic intelektualne lastnine iz poglavja 11, zaveze o konkurenci iz poglavja 12 in zaveze na področju trajnostnega razvoja iz poglavja 13, je Sodišče potrdilo, da so te sestavine načrtovanega sporazuma o prosti trgovini v izključni pristojnosti Unije v skladu s členom 3(1)(e) PDEU.

Kar zadeva zaveze o zmanjšanju ovir za čezmejno zagotavljanje storitev, ustanavljanje in začasno prisotnost fizičnih oseb, kakor so določene v poglavju 8 sporazuma, je Sodišče ugotovilo, da to poglavje spada v skupno trgovinsko politiko in torej v izključno pristojnost Unije iz člena 3(1)(e) PDEU, razen zavez, ki so v njem določene v zvezi z opravljanjem storitev na področju prevoza. Ker so te zaveze izključene iz skupne trgovinske politike s členom 207(5) PDEU, je Sodišče preučilo pristojnost Unije za njihovo odobritev ob upoštevanju člena 3(2) PDEU, ki določa izključno pristojnost Unije za sklenitev mednarodnih sporazumov, če lahko taka sklenitev vpliva na skupna pravila ali spremeni njihovo področje uporabe. Tako tveganje po mnenju Sodišča obstaja, kadar zaveze iz sporazuma spadajo na področje uporabe skupnih pravil, ne da bi bilo potrebno popolno ujemanje med področjem, ki ga zajemajo mednarodne zaveze, in tistim, ki ga zajema ureditev Unije. Ker pa bi opravljanje različnih storitev prevoza iz poglavja 8 sporazuma lahko dejansko vplivalo na skupna pravila Unije na področju pomorskega železniškega in cestnega prometa in jih spremenilo, je ugotovilo, da ima Unija izključno pristojnost za odobritev teh zavez na podlagi člena 3(2) PDEU. Glede določb osnutka sporazuma o prometu po celinskih plovniških poteh je Sodišče ugotovilo, da so te določale le zelo omejene zaveze, ki zato ne bi mogle vplivati na naravo pristojnosti

Unije glede zavez, navedenih v poglavju 8. Na podlagi teh različnih preudarkov je Sodišče ugotovilo, da je Unija izključno pristojna za vse te zaveze. Sodišče je s sklicevanjem tako na člen 3(1)(e) PDEU kot na – glede zavez v zvezi s storitvami na področju prevoza – člen 3(2) PDEU potrdilo tudi izključno pristojnost Unije glede določb iz poglavja 10 sporazuma, ki vsebuje zaveze glede javnih naročil.

Sodišče je v zvezi z zaščito naložb, določeno v poglavju 9, oddelek A, sporazuma, neposredne naložbe razlikovalo od drugih naložb. Glede prve vrste naložb je opozorilo, da akti Unije na področju neposrednih tujih naložb v skladu s členom 207(1) PDEU spadajo v skupno trgovinsko politiko, ne glede na to, ali gre za akte, namenjene odobritvi ali zaščiti navedenih zavez. Ker so načrtovane zaveze na področju neposrednih naložb poleg tega namenjene spodbujanju, pospeševanju in urejanju trgovine in imajo lahko neposreden in takojšen učinek na to trgovino, je Sodišče potrdilo, da je Unija v skladu s členom 3(1)(e) PDEU izključno pristojna za njihovo odobritev. Glede zavez, ki se nanašajo na tuje naložbe, ki niso neposredne, kot so „portfeljske“ naložbe, ki so opravljene brez namena vplivati na upravljanje in nadzor podjetja in ki pomenijo pretok kapitala v smislu člena 63 PDEU, je ugotovilo, da te ne spadajo niti na področje izključne pristojnosti Unije v skladu s členom 3(1)(e) PDEU niti med primere izključne pristojnosti iz člena 3(2) PDEU. Glede zadnjenavedenega vidika je Sodišče zavrnilo trditev Komisije, v skladu s katero lahko oddelek A poglavja 9 vpliva na člen 63 PDEU. Po mnenju Sodišča namreč „skupna pravila“, na katera napotuje člen 3(2) PDEU, ne morejo zajemati določbe Pogodbe DEU, zlasti zato, ker določbe mednarodnega sporazuma Unije ne morejo vplivati na pravila primarnega prava Unije ali spremeniti njihovega področje uporabe. Sodišče meni, da je mogoče odobritev zavez, ki prispevajo k vzpostavitvi prostega pretoka kapitala in plačil na podlagi vzajemnosti, nasprotno, šteti za nujno za popolno uresničitev tega prostega pretoka, ki je eden od ciljev iz Pogodb v smislu člena 216(1) PDEU, in v zvezi s tem poudarja deljeno pristojnost med Unijo in državami članicami v skladu s členom 4(2)(a) PDEU, ki se nanaša na notranji trg.

Sodišče je glede določb načrtovanega sporazuma, ki vsebuje številne obveznosti in postopke za izmenjavo informacij, poročanje, preverjanje, sodelovanje in posredovanje ter v ta namen vzpostavlja poseben institucionalni okvir, ugotovilo, da so te zaveze namenjene zagotavljanju učinkovitosti vsebinskih določb sporazuma z vzpostavljanjem, v bistvu, organske strukture in nekaterih pristojnosti odločanja. Ker so te določbe pomožne, spadajo v enako pristojnost kot vsebinske odločbe, s katerimi so povezane. Ta analiza se je uporabila tudi za zaveze iz poglavja 14, naslovljenega „Preglednost“, ki so prav tako pomožne v primerjavi z vsebinskimi določbami, s katerimi so povezane.

Glede, nazadnje, določb načrtovanega sporazuma o reševanju sporov je Sodišče razlikovalo med ureditvijo za reševanje sporov med vlagatelji in državami ter ureditvijo, ki se uporablja za spore med Unijo in Singapurjem. Glede prve ureditve je ugotovilo, da ni povsem pomožna v primerjavi z vsebinskimi pravili, saj lahko spore izključi iz sodne pristojnosti držav članic. Odobritev take ureditve zato nujno spada na področje deljene pristojnosti med Unijo in državami članicami. Kar zadeva ureditev za reševanje sporov med Unijo in Singapurjem, pa je Sodišče opozorilo, da pristojnost Unije na področju mednarodnih odnosov in njena sposobnost za sklepanje mednarodnih sporazumov nujno vključuje možnost, da v zvezi z razlago in uporabo njihovih določb spoštuje odločitve sodišča, ki je ustanovljeno ali imenovano na podlagi takih sporazumov, ali organa, ki sicer formalno ni sodišče, vendar v bistvu opravlja sodne funkcije, kot je organ za reševanje sporov, ustanovljen v okviru Sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije. Ker je ureditev za reševanje sporov med Unijo in Singapurjem poleg tega del

institucionalnega okvira vsebinskih določb načrtovanega sporazuma in sporov z njo ni mogoče izključiti iz pristojnosti sodišč držav članic ali Unije, je Sodišče ugotovilo, da ta ureditev spada v enako pristojnost kot vsebinske določbe, ki so z njo povezane.

Glede na vse navedeno je Sodišče ugotovilo, da je osnutek sporazuma o prosti trgovini s Singapurjem delno v izključni pristojnosti Unije in delno v deljeni pristojnosti Unije in držav članic.

Sodišče je v sodbi z dne 25. oktobra 2017, **Komisija/Svet** (C-389/15, [EU:C:2017:798](#)), v velikem senatu ugodilo ničnostni tožbi, ki jo je Komisija vložila zoper *Sklep Sveta št. 8512/15 z dne 7. maja 2015 o dovoljenju za začetek pogajanj o revidiranem Lizbonskem aranžmaju*¹³⁰ o označbah porekla in geografskih označbah. Sodišče je ugotovilo, da pogajanja o osnutku revidiranega sporazuma spadajo v izključno pristojnost, ki je v skladu s členom 3(1) PDEU Uniji podeljena na področju skupne trgovinske politike iz člena 207(1) PDEU.

V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo na svojo ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero mednarodne zaveze, ki jih je prevzela Unija na področju intelektualne lastnine, spadajo v skupno trgovinsko politiko, prvič, če pomenijo posebno zvezo z mednarodno trgovino, ker so v bistvu namenjene spodbujanju, olajševanju ali urejanju te trgovine, in drugič, če imajo neposredne in takojšnje učinke nanjo. Menilo je, da lahko v to politiko spadajo mednarodni sporazumi, katerih cilj je zagotoviti in urediti varstvo pravic intelektualne lastnine na območju strank, če izpolnjujejo zgoraj navedena pogoja.

Glede namena navedenega osnutka je Sodišče pojasnilo, da ker je njegov glavni cilj, da se okrepi sistem, ki ga določa Lizbonski sporazum, in da se v posebni uniji, ki jo ta sporazum ustanavlja, zaščita, ki jo ta določa, razširi na geografske označbe, s čimer se dopolni zaščita, ki jo Pariška konvencija¹³¹ zagotavlja različnim oblikam industrijske lastnine, je treba šteti, da ta osnutek spada v okvir cilja, ki ga uresničuje konvencijski okvir, katerega del je, in natančneje, da je z vidika Unije ta osnutek namenjen olajševanju in urejanju trgovine med Unijo in tretjimi državami, ki so pogodbenice tega sporazuma.

Glede na učinke osnutka revidiranega aranžmaja, je Sodišče menilo, da bodo imele določbe, ki jih vsebuje ta projekt, takojšnje učinke na trgovino med Unijo in zadevnimi tretjimi državami, saj dajejo vsem proizvajalcem, ki sodelujejo v tej trgovini, in vsem drugim zainteresiranim fizičnim in pravnim osebam na razpolago potrebna sredstva, da se jim v enakih procesnih in materialnih okoliščinah zagotovi dokončno spoštovanje zaščite, ki jo osnutek revidiranega sporazuma zagotavlja njihovim pravicam industrijske lastnine v primeru škodljive ali nepoštenne uporabe označb porekla ali geografskih označb v tujini.

Sodišče je torej ugotovilo, da je Svet napačno menil, da izpodbijani sklep spada na področje približevanja zakonodaj na področju notranjega trga (člen 114 PDEU) ter da gre zato za deljeno pristojnosti med Unijo in njenimi državami članicami, in je zato ta sklep razglasilo za ničn.

130/ Lizbonski sporazum o zaščiti označb porekla in njihovi mednarodni registraciji, podpisan v Lizboni 31. oktobra 1958, revidiran 14. julija 1967 v Stockholmu in spremenjen 28. septembra 1979 (Recueil des traités des Nations unies, zv. 828, št. 13172, str. 205).

131/ Konvencija za varstvo industrijske lastnine, podpisana v Parizu 20. marca 1883, nazadnje revidirana v Stockholmu 14. julija 1967 in spremenjena 28. septembra 1979 (Recueil des traités des Nations unies, zv. 828, št. 11851, str. 305).

XIX. MEDNARODNI SPORAZUMI

V zvezi z mednarodnimi sporazumi je treba opozoriti na dve mnenji in eno sodbo. Mnenji se nanašata na Marakeško pogodbo o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja oziroma na sporazum med Kanado in Evropsko unijo o prenosu in obdelavi podatkov iz evidence podatkov o potnikih¹³². Sodba se nanaša na razlago določbe sklepa Pridružitvenega sveta EGS-Turčija. Opozoriti je treba tudi na sodbo v zadevi C-687/15, *Komisija/Svet* (CMR-15), ki se nanaša na pravno obliko aktov, določenih s členom 218(9) PDEU¹³³.

Sodišče je 14. februarja 2017 v sestavi velikega senata izdalo **mnenje 3/15** ([EU:C:2017:114](#)) o Marakeški pogodbi o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja¹³⁴, ki je bila sprejeta leta 2013 na podlagi pogajanj, ki so potekala v okviru Svetovne organizacije za intelektualno lastnino. Pogodba državam pogodbenicam zlasti nalaga, da v svoji nacionalni zakonodaji določijo, da lahko nekateri subjekti, in sicer javne ustanove in nepridobitne organizacije, ki opravljajo storitve izobraževanja, usposabljanja, prilagojenega branja ali dostopa do informacij, brez dovoljenja imetnika avtorske pravice za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja v dostopnem formatu reproducirajo ali distribuirajo natisnjena besedila izvodov objavljenih del. Sodišče je moralo ugotoviti, ali je Unija pristojna za sklenitev takega sporazuma.

Prvič, Sodišče je menilo, da sklenitev Marakeške pogodbe ne spada na področje skupne trgovinske politike, opredeljene v členu 207 PDEU. Po eni strani namreč ta pogodba ni namenjena spodbujanju, olajšanju ali urejanju mednarodne trgovine z izvodi v dostopnem formatu, temveč izboljšanju razmer za upravičene osebe s tem, da se jim na različne načine olajšuje dostop do objavljenih del. Po drugi strani čezmejne izmenjave izvodov v dostopnem formatu, določene z Marakeško pogodbo, ni mogoče enačiti z mednarodno trgovino, ki jo opravljajo običajni operaterji v komercialne namene, saj namreč trgovina poteka le med javnimi ustanovami ali nepridobitnimi organizacijami pod pogoji, ki jih določa ta pogodba, uvoz in izvoz pa sta namenjena le upravičenim osebam.

Drugič, Sodišče je razsodilo, da vse obveznosti iz Marakeške pogodbe spadajo na področje, ki je večinoma že zajeto s skupnimi pravili Unije, in da sklenitev te pogodbe lahko vpliva na ta pravila ali spreminja njihovo področje uporabe v smislu člena 3(2) PDEU. Zato je sklenitev Marakeške pogodbe v izključni pristojnosti Unije. Sodišče je namreč ugotovilo, da Direktiva 2001/29¹³⁵ državam članicam, ki to želijo, omogoča določitev izjeme ali omejitve pravic reproduciranja in priobčitve javnosti za invalidne osebe. Iz tega izhaja, da je treba izjemo ali omejitev pravic iz Marakeške pogodbe izvajati v okviru področja, ki je bilo harmonizirano z navedeno direktivo. Enako velja za sisteme izvoza in uvoza, ki jih določa ta pogodba, če je njihov namen to, da se na ozemlju države pogodbenice brez soglasja imetnikov pravic odobri pritobčitev javnosti ali distribucija objavljenih izvodov v dostopnem formatu

132/ Ta sodba je predstavljena v razdelku I „Temeljne pravice“.

133/ Ta sodba je predstavljena v razdelku III.2 „Pravni akti Unije“.

134/ Svet je odobril podpis te pogodbe v imenu Unije s Sklepom Sveta 2014/221/EU z dne 14. aprila 2014 (UL 2014, L 115, str. 1).

135/ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230, ter popravka v UL 2008, L 314, str. 16, in UL 2012, L 33, str. 9).

na ozemlju druge države pogodbenice. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da lahko države članice v skladu z Direktivo 2001/29 sicer predvidijo takšne izjeme ali omejitve, vendar gre za možnost, ki jo daje zakonodajalec Unije in ki je močno omejena z različnimi zahtevami prava Unije.

Veliki senat Sodišča je 26. julija 2017 v **mnenju 1/15** ([EU:C:2017:592](#))¹³⁶ odločil med drugim o *ustrezni pravni podlagi za sprejetje Sklepa Sveta o sklenitvi Sporazuma med Kanado in Evropsko unijo o prenosu in obdelavi podatkov iz evidence podatkov o potnikih*. Ker mora izbira materialne pravne podlage za akt Unije, vključno z aktom, sprejetim za sklenitev mednarodnega sporazuma, temeljiti na objektivnih dejavnikih, ki jih je mogoče sodno preveriti, med katere spadata cilj in vsebina tega akta, je Sodišče najprej ugotovilo, da ima predvideni sporazum dva sestavna dela, eden se nanaša na nujnost zagotavljanja javne varnosti, drugi pa na varstvo podatkov iz evidence podatkov o potnikih. Ker sta oba navedena sestavna dela bistvena, je Sodišče nato ugotovilo, da se načrtovani ukrepi za varstvo osebnih podatkov potnikov navezujejo na pravno podlago iz člena 16(2) PDEU, medtem ko so ukrepi, ki se nanašajo na prenos navedenih podatkov pristojnim kazenskim organom ter na njihovo obdelavo teh podatkov, zajeti s pravno podlago iz člena 87(2)(a) PDEU. Potem ko je Sodišče poleg tega ugotovilo, da skupna uporaba prve in druge od teh dveh različnih pravnih podlag ne povzroča različnih postopkov za sprejem, je potrdilo, da mora sklep Sveta o sklenitvi predvidenega sporazuma temeljiti hkrati na členu 16(2) in členu 87(2)(a) PDEU.

Sodišče je v sestavi velikega senata v sodbi **Nemčija/Svet** (C-600/14, [EU:C:2017:935](#)) zavrnilo tožbo za razglasitev delne ničnosti Sklepa Sveta 2014/699¹³⁷, namenjenega oblikovanju stališča, ki se v imenu Evropske unije zastopa glede nekaterih sprememb Konvencije o mednarodnem železniškem prometu (COTIF). Zvezna republika Nemčija je v utemeljitev te tožbe med drugim trdila, da nekatere točke, v katerih so bila z izpodbijanim sklepom določena stališča, ki naj se zastopajo v imenu Unije, ne spadajo v zunanjo pristojnost Unije, ker ta predhodno ni sprejela skupnih pravil, na katera lahko navedene spremembe vplivajo.

Sodišče je v sodbi najprej opozorilo, da je lahko pristojnost Unije za sklepanje mednarodnih sporazumov posledica izrecne dodelitve Pogodb, lahko pa implicitno izhaja iz drugih določb Pogodb in aktov, ki so jih institucije Unije sprejele v okviru teh določb. Natančneje, če so v pravu Unije navedenim institucijam podeljene notranje pristojnosti zaradi uresničitve nekega cilja, je Unija pristojna za sprejetje mednarodnih zavez, potrebnih za uresničitev tega cilja, čeprav glede tega ni izrecne določbe. Tako je lahko podana zunanja pristojnost tudi zunaj primerov, v katerih ima Unija izključno pristojnost na podlagi člena 3(2) PDEU. Glede tega je Sodišče navedlo, da se želi z določbami COTIF, na katere se nanašajo sporne spremembe, za stranke prevoza, ki so zunaj ozemlja Unije, in načeloma tudi za stranke navedenega prevoza, ki so na ozemlju Unije, uvesti harmonizirane norme na mednarodni ravni, vključno z mednarodnimi prevozi z ozemlja ali na ozemlje države članice oziroma s prevozom prek ozemlja ene ali več držav članic. Zato je treba to, da Unija sprejme stališče o navedenih spremembah, šteti za prispevek k doseganju ciljev skupne prometne politike v okviru pristojnosti, ki je Uniji podeljena s členom 91(1) PDEU in ki ima tudi zunanji vidik.

Sodišče je navedlo tudi, da zunanja pristojnost Unije, ki spada pod drugi primer iz člena 216(1) PDEU, ki ustreza primeru, v katerem je sklenitev sporazuma „potrebna za doseganje enega od ciljev iz Pogodb“, ni pogojena s predhodnim sprejetjem pravil Unije, na katera bi sporne spremembe lahko vplivale. Tako ni mogoče trditi, da na področju prevoza, ki spada v deljeno pristojnost Unije in njenih držav članic, Unija na zunanji ravni ne more delovati, preden s sprejetjem skupnih pravil na področjih, na katerih so bile sklenjene mednarodne zaveze, ni delovala na notranji ravni.

^{136/} To mnenje je predstavljeno tudi v razdelku I „Temeljne pravice“.

^{137/} Sklep Sveta 2014/699/EU z dne 24. junija 2014 o oblikovanju stališča, ki ga Unija sprejme na 25. zasedanju Revizijskega odbora OTIF, glede določenih sprememb Konvencije o mednarodnem železniškem prometu (COTIF) in dodatkov k navedeni konvenciji (UL 2014, L 293, str. 26).

Sodišče je v sodbi **Tekdemir** (C-561/15, [EU:C:2017:239](#)) z dne 29. marca 2017 razlagalo klavzulo *standstill* iz člena 13 Sklepa št. 1/80 Pridružitvenega sveta EGS-Turčija¹³⁸, ki državam članicam in Republiki Turčiji prepoveduje uvedbo novih omejitev v zvezi s pogoji dostopa do zaposlitve za delavce in njihove družinske člane, ki so na njihovem ozemlju zakonito. V obravnavanem primeru je turški državljan, ki je bil rojen junija 2014 v Nemčiji in ga starši zakonito zastopajo, julija istega leta zaprosil za izdajo dovoljenja za prebivanje v skladu z nemškim pravom. Mati otroka, ki je tudi turška državljanica, je, potem ko je leta 2013 vstopila v Nemčijo s schengenskim vizumom za turistični obisk, vložila prošnjo za azil. Ob rojstvu svojega otroka je imela dovoljenje za prebivanje kot prosilka za azil. Otrokov oče, tudi turški državljan, je imel dovoljenje za prebivanje, veljavno do oktobra 2016.

Na podlagi nacionalne določbe, uvedene po tem, ko je v Zvezni republiki Nemčiji začel veljati Sklep št. 1/80, je pristojni nemški organ zavrnil prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje za otroka, pri čemer je ugotovil, prvič, da ni nedopustno, da se zahteva, da ta naknadno začne postopek za pridobitev vizuma, čeprav bi to nujno pomenilo, da bi bila skupaj z njegovo materjo vsaj začasno ločena od očeta oziroma moža, in drugič, da od očeta otroka ni nerazumno pričakovati, da svojo družinsko ali zakonsko skupnost s sinom in ženo nadaljuje v Turčiji.

Sodišče je s sklicevanjem na razlago, podano v sodbi **Demir**¹³⁹, poudarilo, da cilj učinkovitega upravljanja migracijskih tokov lahko pomeni nujni razlog v splošnem interesu, s katerim je mogoče utemeljiti nacionalni ukrep – sprejet po tem, ko je Sklep št. 1/80 začel veljati v zadevni državi članici – ki državljanom tretjih držav, mlajšim od 16 let, nalaga, da morajo imeti dovoljenje za prebivanje za vstop in prebivanje v tej državi članici. Vendar tak ukrep ni sorazmeren glede na zastavljeni cilj, če podrobna pravila o izvajanju, glede otrok, ki so državljani tretje države, ki so rojeni v zadevni državi članici in katerih eden od staršev je turški delavec, ki zakonito prebiva v tej državi članici, presegajo to, kar je nujno za uresničevanje tega cilja, zlasti s tem, da uporaba takega ukrepa za navedenega delavca pomeni, da bo moral izbrati med nadaljevanjem opravljanja svoje zaposlitve v zadevni državi članici, pri čemer bo njegovo družinsko življenje močno okrnjeno, in odpovedjo navedene zaposlitve, ne da bi mu bila ob morebitni vrnitvi v Turčijo zagotovljena nova zaposlitev.

138/ Sklep Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve, ki je priložen Pridružitvenemu sporazumu med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankaru 12. septembra 1963 in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta z dne 23. decembra 1963 (64/732/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 11, str. 10).

139/ Sodba Sodišča z dne 7. novembra 2013, **Demir** (C-225/12, [EU:C:2013:725](#)).

XX. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

Na področju omejevalnih ukrepov v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) je treba opozoriti na pet sodb. Tri sodbe se nanašajo na zamrznitev sredstev skupin ali oseb, za katere se šteje, da so povezana terorističnimi dejanji. Četrta sodba se nanaša na pristojnost Sodišča za odločanje o zakonitosti sklepov Sveta o uporabi omejevalnih ukrepov za nekatera ruska podjetja zaradi ravnanj Ruske federacije v Ukrajini. Nazadnje je treba spomniti na sodbo *Safa Nicu Sepahan/Svet* (C-45/15 P), ki se nanaša na povrnitev škode zaradi sklepa o zamrznitvi sredstev.¹⁴⁰

Sodišče je v sodbi *A in drugi* (C-158/14, [EU:C:2017:202](#)), izdani 14. marca 2017, v sestavi velikega senata odločalo o veljavnosti Izvedbene uredbe Sveta (EU) št. 610/2010¹⁴¹, s katero je bil subjekt *Osvobodilni tigri tamilskega Eelama (LTTE) ohranjen na seznamu skupin, ki so vpletene v teroristična dejanja in za katere veljajo omejevalni ukrepi*. Spor o glavni stvari se je nanašal na nacionalne ukrepe za zamrznitev finančnih virov več oseb, ki so zbirale sredstva za LTTE. Ker se je pri teh nacionalnih sklepih upoštevala Izvedbena uredba št. 610/2010, so tožeče stranke v postopku v glavni stvari izpodbijale veljavnost navedene izvedbene uredbe z obrazložitvijo, da dejavnosti LTTE niso bila teroristična dejanja, temveč dejavnosti oboroženih sil v smislu mednarodnega humanitarnega prava, saj so potekale v oboroženem spopadu. Predložitveno sodišče je tako postavilo tudi vprašanje, ali lahko v okviru preizkusa veljavnosti Izvedbene uredbe št. 610/2010 dejavnosti oboroženih sil v obdobju oboroženega spopada v smislu mednarodnega humanitarnega prava pomenijo „teroristična dejanja“ v smislu prava Unije o boju proti terorizmu.

Prvič, Sodišče je potrdilo, da tudi če tožeče stranke v postopku v glavni stvari Izvedbene uredbe št. 610/2010 in aktov, ki so bili sprejeti pred njo, ne bi izpodbijale v okviru ničnostne tožbe, bi vseeno imele pravico do izpodbijanja veljavnosti navedenih aktov pred predložitvenim sodiščem. Glede tega je Sodišče opozorilo, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanaša na veljavnost akta Unije, sicer mogoče zavrniti, če fizična ali pravna oseba, ki lahko vloži ničnostno tožbo – čeprav bi bila ta tožba zoper navedeni akt očitno dopustna – tega ni storila v prekluzivnem roku in se sklicuje na nezakonitost tega akta v okviru nacionalnega postopka, da bi nacionalno sodišče spodbudila k vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanaša na veljavnost tega akta, s čimer bi obšla dokončnost, ki jo ima navedeni akt v zvezi z njo po izteku roka za vložitev tožbe. V obravnavani zadevi pa ničnostna tožba, ki bi jo vložile tožeče stranke v postopku v glavni stvari, nedvomno ne bi bila dopustna. Glede tega je Sodišče najprej poudarilo, da te tožeče stranke niso bile uvrščene na seznam za zamrznitev sredstev. Uvrstitev LTTE na seznam za zamrznitev sredstev je namreč za druge osebe splošna, ker prispeva k temu, da se nedoločenemu številu oseb naloži spoštovanje posebnih omejevalnih ukrepov proti navedenemu subjektu. Ni pa bilo očitno, da bi se zadevni akti na tožeče stranke nanašali „posamično“. Poleg tega na njihov položaj niso neposredno vplivali akti Unije v zvezi s to uvrstitvijo, temveč naložitev sankcij, ki so temeljile le na nizozemski zakonodaji, s katero je bila poleg ostalih elementov upoštevana navedena uvrstitev. Zato po mnenju Sodišča ni bilo dokazano, da bi bile ničnostne tožbe tožečih strank zoper akte Unije, s katerimi so bili LTTE uvrščeni in ohranjeni na seznamu za zamrznitev sredstev, očitno dopustne.

^{140/} Ta sodba je predstavljena v razdelku III.4 „Nepogodbena odgovornost Unije“.

^{141/} Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 610/2010 z dne 12. julija 2010 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatera osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu in razveljavitvi Izvedbene uredbe (EU) št. 1285/2009 (UL 2010, L 178, str. 1).

Drugič, Sodišče je, potem ko je spomnilo, da se uredbe o določitvi omejevalnih ukrepov ne sme razlagati le ob upoštevanju sklepa iz člena 215(2) PDEU, temveč tudi ob upoštevanju zgodovinskega okvira, v katerem je bila ta uredba sprejeta, poudarilo, da sta za preizkus veljavnosti Izvedbene uredbe št. 610/2010 upoštevna Uredba št. 2580/2001¹⁴² in Skupno stališče 2001/931¹⁴³, ki spadata predvsem na področje skupne zunanje in varnostne politike ter sta namenjena izvajanju Resolucije 1373 (2001) Varnostnega sveta Združenih narodov.

Sodišče je kljub ugotovitvi, da mednarodno humanitarno pravo prepoveduje teroristična dejanja, nato ugotovilo, da navedeno pravo sledi drugačnim ciljem kot Skupno stališče 2001/931 in Uredba št. 2580/2001, vendar ne prepoveduje sprejetja omejevalnih ukrepov, kot so zadevni. Zato uporaba teh aktov Unije ni odvisna od opredelitev, ki izhajajo iz humanitarnega prava, in dejavnosti oboroženih sil lahko v obdobju oboroženega spopada pomenijo „teroristična dejanja“ v smislu teh aktov Unije. Sodišče je zato ugotovilo, da so Izvedbena uredba št. 610/2010 in akti, ki so bili sprejeti pred njo in so povezani z uvrstitvijo LTTE na seznam za zamrznitev sredstev, veljavni.

Sodišče je v dveh sodbah z dne 26. julija 2017, *Svet/LTTE* (C-599/14 P, [EU:C:2017:583](#)), in *Svet/Hamas* (C-79/15 P, [EU:C:2017:584](#)), v sestavi velikega senata odločalo o dveh sodbah Splošnega sodišča¹⁴⁴ o razglasitvi ničnosti aktov Sveta, s katerimi so bili med letoma 2010 in 2014 na podlagi Skupnega stališča 2001/931¹⁴⁵ in Uredbe št. 2580/2001¹⁴⁶ ponovno sprejeti ukrepi zamrznitve sredstev, ki jih je ta institucija sprejela proti Hamasu in Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE). Sodišče je v teh sodbah potrdilo, da *Svet lahko subjekt ohrani na seznamu subjektov, za katere se domneva, da so povezani s terorističnimi dejanji, če ugotovi, da še vedno obstaja tveganje njegove vpletenosti v teroristične dejavnosti, s katerimi je bil upravičen njegov prvotni vpis*. V zvezi s tem je pojasnilo, da čeprav mora prvotni vpis na ta seznam temeljiti na nacionalnih odločbah, ki jih sprejmejo pristojni organi, pa ta zahteva ne velja za poznejšo ohranitev vpisa.

V obravnavanem primeru je Svet 27. decembra 2001 na seznam iz člena 2(3) Uredbe št. 2580/2001 vpisal Hamas¹⁴⁷, 29. maja 2006 pa LTTE¹⁴⁸. Ti vpisi, ki jih Svet redno obnavlja, so temeljili na odločbah organov Združenega kraljestva in na odločbi indijskih organov glede LTTE, ter na dveh odločbah organov Združenih držav in odločbe Združenega kraljestva glede Hamasa. Hamas in LTTE nista izpodbijala aktov Sveta, s katerimi sta bila prvotno vpisana na seznam, izpodbijala pa sta svojo poznejšo ohranitev na njem. Splošno sodišče je te akte razglasilo za nične med drugim z obrazložitvijo, da zadevni ukrepi niso temeljili na dejstvih, ki so bila preiskana in potrjena v odločbah, ki so jih sprejeli pristojni organi (kot je po mnenju Splošnega sodišča zahtevalo Skupno stališče 931/2001), ampak na informacijah, ki jih je Svet pridobil prek tiska in interneta.

^{142/} Uredba sveta (ES) št. 2580/2001 z dne 27. decembra 2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 207).

^{143/} Skupno stališče Sveta z dne 27. decembra 2001 o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (2001/931/SZVP) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 217).

^{144/} Sodbi z dne 16. oktobra 2014, *LTTE/Svet* (T-208/11 in T-508/11, [EU:T:2014:885](#)) in z dne 17. decembra 2014, *Hamas/Svet* (T-400/10, [EU:T:2014:1095](#)).

^{145/} Navedeno zgoraj v opombi 142.

^{146/} Uredba Sveta (ES) št. 2580/2001 z dne 27. decembra 2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 207).

^{147/} Sklep Sveta z dne 28. junija 2001 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (2007/927/ES) (UL 2001, L 344, str. 83),

^{148/} Sklep Sveta z dne 29. maja 2006 o izvajanju člena 2(3) Uredbe (ES) št. 2580/2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu in razveljavitvi Sklepa 2005/930/ES (2006/379/ES) (UL 2006, L 144, str. 21).

Ker je bilo Sodišče pozvano, naj odloči o pogojih, ki jih mora Svet izpolniti ob rednem pregledu veljavnih omejevalnih ukrepov, je znova potrdilo svojo sodno prakso *Al-Aqsa*¹⁴⁹, v skladu s katero lahko Svet osebo ali subjekt ohrani na seznamu, če ugotovi, da še vedno obstaja nevarnost njene vpletenosti v teroristične dejavnosti. Sodišče je pojasnilo, da se je moral v obravnavanem primeru Svet, da bi dokazal, da to tveganje v zvezi z LTTE in Hamas še vedno obstaja, opreti na novejšje elemente od nacionalnih odločb, s katerimi je bil utemeljen njihov prvotni vpis. Po mnenju Sodišča mora v skladu s členom 1(4) Skupnega stališča 2001/931 samo prvotni vpis na seznam temeljiti na nacionalni odločbi pristojnega organa. V skladu s členom 1(6) tega skupnega stališča pa tak pogoj ni določen za poznejšo ohranitev teh subjektov na seznamu, ki lahko temelji na drugih virih. Sodišče je v zvezi s tem spomnilo, da so bili zadevni subjekti vsekakor zaščiteni z možnostjo izpodbijanja vseh elementov, na katere se je Svet opiral v okviru rednega pregleda, pred sodiščem Unije.

Čeprav je Sodišče zato razveljavilo sodbo Splošnega sodišča v zvezi s Hamasom in mu vrnilo zadevo v ponovno odločanje, pa je potrdilo sodbo Splošnega sodišča o razglasitvi ničnosti ukrepov zamrznitve sredstev LTTE, ki jih je sprejel Svet, in to kljub napačni uporabi prava v tej sodbi. Glede na to, da je bil subjekt LTTE leta 2009 vojaško poražen na Šrilanki in da je to pomenilo veliko spremembo okoliščin, ki bi lahko omajala ohranitev tveganja vpletenosti te skupine v teroristične dejavnosti, je Sodišče ugotovilo, da bi Svet v obrazložitvi izpodbijanih aktov moral navesti elemente, s katerimi bi bilo mogoče utemeljiti njegovo presojo, česar pa ni storil. Sodišče je poleg tega razsodilo, da lahko Svet prvotni vpis osebe ali subjekta na seznam opre na odločbo pristojnega organa tretje države šele po tem, ko je skrbno preveril, da ureditev te tretje države zagotavlja varstvo pravice do obrambe in pravice do učinkovitega sodnega varstva, ki ustreza varstvu, zagotovljenemu na ravni Unije, in da mora biti ta presoja utemeljena v obrazložitvi.

Nazadnje je Sodišče v sodbi **Rosneft** (C-72/15, [EU:C:2017:236](#)), izdani 28. marca 2017 v sestavi velikega senata, potrdilo *veljavnost Sklepa Sveta 2014/512*¹⁵⁰ in *Uredbe Sveta št. 833/2014*¹⁵¹ o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Ruske federacije v Ukrajini, ki se nanašajo na nekatera ruska podjetja, povezana z rusko državo. Pred predložitvenim sodiščem je eno od zadevnih podjetij izpodbijalo veljavnost omejevalnih ukrepov, ki jih je Svet sprejel proti njemu, in nacionalnih izvedbenih ukrepov.

Sodišče je, prvič, potrdilo svojo pristojnost za sprejetje predhodne odločbe o veljavnosti akta, sprejetega na podlagi določb o SZVP, če se predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša bodisi na nadzor spoštovanja postopkov in dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določata Pogodbi za izvajanje pristojnosti Unije, bodisi na nadzor zakonitosti omejevalnih ukrepov proti zadevnim fizičnim ali pravnim osebam. Kar zadeva izključitev pristojnosti Sodišča za odločanje na področju SZVP, določeno s členom 24(1), drugi pododstavek, zadnji stavek, PEU in s členom 275, prvi odstavek, PDEU, ter izjemo, ki je v zvezi s tem določena v tej določbi Pogodbe EU in v členu 275, drugi odstavek, PDEU, je Sodišče zlasti poudarilo, da čeprav člen 47 Listine ne more ustvariti pristojnosti Sodišča, če jo Pogodbe izključujejo, načelo učinkovitega sodnega varstva pomeni, da je treba izključitev pristojnosti Sodišča na področju SZVP razlagati ozko. Ker je namen postopka, ki Sodišču omogoča predhodno odločanje,

^{149/} Sodba Sodišča z dne 15. novembra 2012, *Al-Aqsa/Svet* in *Nizozemska/Al-Aqsa* (C-539/10 P in C-550/10 P, [EU:C:2012:711](#)).

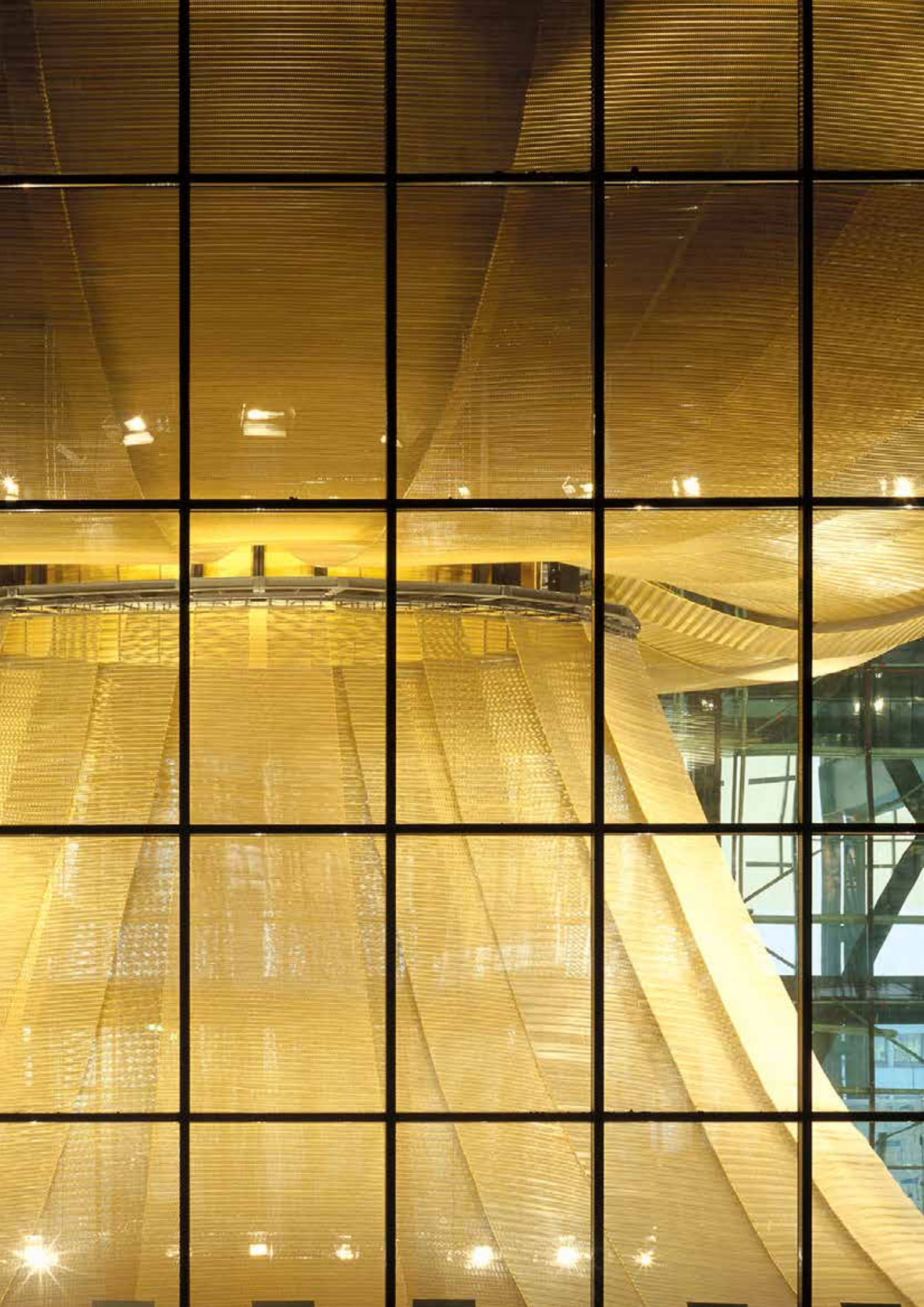
^{150/} Sklep Sveta 2014/512/SZVP z dne 31. julija 2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini (UL 2014, L 229, str. 13), kakor je bil spremenjen s Sklepom Sveta 2014/872/SZVP z dne 4. decembra 2014 (UL 2014, L 349, str. 58).

^{151/} Uredba Sveta (EU) št. 833/2014 z dne 31. julija 2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini (UL 2014, L 229, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EU) št. 1290/2014 z dne 4. decembra 2014 (UL 2014, L 349, str. 20).

zagotovitev spoštovanja prava pri razlagi in uporabi Pogodb, bi bilo v nasprotju s cilji zadnjenavedene določbe in načelom učinkovitega sodnega varstva, da se pristojnost, ki jo Sodišču podeljuje člen 275, drugi odstavek, PDEU, na katerega se sklicuje člen 24(1) PEU, razlaga ozko.

V teh okoliščinah, čeprav ima Sodišče na podlagi člena 24(1), zadnji stavek, PEU in člena 275, drugi odstavek, PDEU materialno pristojnost za odločanje o veljavnosti aktov Unije, zlasti kadar gre za omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, bi bilo v nasprotju s sistematično ureditvijo učinkovitega sodnega varstva, uvedenega s Pogodbama, če bi se zadnjenavedena določba razlagala tako, da izključuje možnost, da bi sodišča držav članic Sodišču postavila vprašanja o veljavnosti sklepov Sveta, ki določajo sprejetje takih ukrepov.

Drugič, glede veljavnosti spornih aktov je Sodišče med drugim ugotovilo, da glede na različne funkcije aktov, ki jih je Svet sprejel na podlagi člena 29 PEU, in tistih, sprejetih na podlagi člena 215 PDEU, to, da Sklep 2014/512, ki ga je Svet sprejel na podlagi člena 29 PEU, podrobneje določa predmet omejevalnih ukrepov, načeloma ni mogoče šteti za poseg v postopek, ki je v členu 215 PDEU določen za izvajanje navedenega sklepa. Ta okoliščina torej v okviru sprejetja Uredbe št. 833/2014, ki se nanaša na izvajanje tega sklepa, ni vplivala na izvajanje pristojnosti, ki jih člen 215 PDEU podeljuje visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Komisiji. Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da se s pomenom ciljev, ki se uresničujejo s spornimi akti, lahko upravičijo negativne posledice za nekatere gospodarske subjekte in da v obravnavanem primeru poseg – ki izhaja iz teh aktov – v njihovo svobodo gospodarske pobude in lastninsko pravico ni bil nesorazmeren. Poleg tega Sodišče meni, da načeli pravne varnosti in določnosti zakona, ki se uporabi, ne preprečujeta tega, da država članica naloži kazenske sankcije, ki se uporabljajo za kršitve določb navedene uredbe, tudi če lahko Sodišče te določbe pozneje postopno razjasni.

C/ DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA V LETU 2017

Marc-André GAUDISSERT, namestnik sodnega tajnika

Kot je razvidno iz glavnih pravnih aktov, ki urejajo organizacijo in delovanje Sodišča, so sodnemu tajništvu Sodišča zaupane tri glavne naloge.

Sodno tajništvo, ki v skladu s Poslovnikom skrbi za sprejemanje, posredovanje in hrambo vseh dokumentov, mora najprej – in predvsem – skrbeti za nemoten potek postopkov ter za vestno vodenje spisov zadev, predloženih Sodišču, in sicer od vpisa vloge, s katero se začne postopek, ali predloga za sprejetje predhodne odločbe v sodni vpisnik sodnega tajništva do vročitve odločbe, s katero se konča postopek pred Sodiščem, strankam in do arhiviranja spisa postopka.

Dalje, sodno tajništvo pri izvajanju te prve naloge – in v njenem okviru – v vseh uradnih jezikih Evropske unije komunicira z zastopniki strank in s tretjimi osebami ali sodišči držav članic, ki pri njem vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe glede razlage ali veljavnosti prava Unije.

Nazadnje, sodno tajništvo sodeluje s člani sodišča in jim pomaga pri opravljanju vseh njihovih nalog. To pomoč nudi zlasti z obravnavo številnih postopkovnih vprašanj, ki se zastavijo v neki zadevi, in z udeležbo upravnih uslužbencev sodnega tajništva na obravnavah sodišča in upravnih sejah njegovih senatov, pa tudi s sodelovanjem odgovornih članov sodnega tajništva pri delu različnih odborov, zlasti odbora za Statut in Poslovnik Sodišča.

Delo zadnjenavedenega odbora je bilo v preteklem letu zelo intenzivno. V njegovem okviru se je pripravilo besedilo poročila o morebitnem delnem prenosu nekaterih vprašanj za predhodno odločanje Splošnemu sodišču¹, ki je bilo 14. decembra 2017 posredovano Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji, poleg tega pa je pripeljalo tudi do temeljitega razmisleka o posledicah reforme sodne ureditve Evropske unije glede razdelitve pristojnosti med Sodiščem in Splošnim sodiščem na področju direktnih tožb in glede vpliva, ki bi ga lahko imele spremembe evropskih in nacionalnih pravil in praks v zvezi z varstvom osebnih podatkov na objavo sodne prakse. Vendar ta premislek v času pisanja teh besed še ni dobil epiloga.

V nadaljevanju se bom zato osredotočil na sodno dejavnost in glavne trende, ki so razvidni iz statističnih tabel, iz katerih izhaja, da je bil ritem v letu 2017 hiter tako z vidika vloženih zadev kot z vidika končanih zadev.

Vložene zadeve

V letu 2017 je bilo pri Sodišču Evropske unije vloženih 739 zadev. Če izpustimo leto 1979 – ki je bilo neobičajno leto, saj je bilo vloženih 1324 novih zadev, od katerih je bilo več kot tisoč povezanih tožb uradnikov – gre za največje število, ki ga je Sodišče zabeležilo od svoje ustanovitve, pri čemer je bil prejšnji rekord dosežen leta 2015 s 713 novimi zadevami. To povečanje je v glavnem posledica večjega števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe – predloženih Sodišču – ki je leta 2017 znašalo 533, kar pomeni 13-odstotno povečanje v primerjavi s prejšnjim letom, v katerem je bilo Sodišču predloženih 470 predlogov za sprejetje predhodne odločbe.

^{1/} Besedilo tega poročila je na voljo v vseh uradnih jezikih Evropske unije na spletni strani Institucije (<https://curia.europa.eu>, pod rubriko Sodišče – Postopek).

Ta novi rekord je sicer delno mogoče pojasniti z vložitvijo približno 40 podobnih zadev iz Nemčije, ki se nanašajo na razlago Uredbe (ES) št. 261/2004 o odškodnini letalskim potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov², vendar pa priča tudi o zaupanju, ki ga sodišča držav članic izkazujejo Sodišču. Predlogi za sprejetje predhodne odločbe, ki so bili prejeti leta 2017, so namreč prispeli iz skoraj vseh držav članic in – znotraj njih – od vseh sodišč, vključno z ustavnimi, in so se nanašali na različna področja prava Unije, od prometa do obdavčitve, varstva potrošnikov, socialne in okoljske politike, pri čemer seveda ne gre pozabiti vprašanj iz naslova V Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi z migracijsko krizo in ukrepi, ki so jih v tem okviru sprejeli nacionalni organi.

Sodišče je zlasti na teh področjih zabeležilo povečanje števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe iz Nemčije, Avstrije in Nizozemske, povečalo pa se je tudi število predlogov iz držav, ki so se Uniji pridružile pozneje, kot so Madžarska, Litva in Estonija (22, 10 oziroma 7 predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki so jih vložile leta 2017).

Ker je Sodišče v letih 2015 in 2016 odločilo o več pomembnih vprašanjih z občutljivega področja hipotekarnih posojil, se je število predlogov za sprejetje predhodne odločbe španskih sodišč, ki se neposredno soočajo s to težavo, leta 2017 zmanjšalo za polovico. Enako velja za predloge iz Združenega kraljestva (število je s 23 predlogov leta 2016 upadlo na 11 leta 2017), za število predlogov irskih sodišč pa velja nasprotno, saj se je s 6 predlogov leta 2016 leta 2017 povečalo na 12, enako velja tudi za število predlogov iz Finske, ki se je v tem obdobju s 7 povečalo na 13.

Bralec bo v tabelah v nadaljevanju našel podroben pregled predlogov za sprejetje predhodne odločbe, obravnavanih v preteklem letu, ki so razdeljeni po državah članicah in sodiščih.

Poleg pretežnega deleža predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki pomenijo skoraj tri četrtine zadev, vloženih v letu 2017, je mogoče zaznati tudi trend povečevanja števila tožb zaradi neizpolnitve obveznosti (z 31 leta 2016 se je povečalo na 41 leta 2017) ter zmanjšanja števila pritožb, saj se je njihovo število – ne glede na kategorijo – v tem obdobju s 175 zmanjšalo na 147 zadev. Prezgodaj je še, da bi na tej stopnji izpeljali dokončne sklepe glede teh sprememb, saj je bilo število tožb zaradi neizpolnitve obveznosti leta 2016 zgodovinsko majhno, število pritožb, vloženih pri Sodišču, pa je odvisno od več dejavnikov, ki se nanašajo zlasti na število sodb, ki jih je izdalo Splošno sodišče, pa tudi na oceno strank o možnostih, da bodo s pritožbo uspele. Zmanjšanje števila pritožb v letih 2016 in 2017 je lahko pokazatelj koristnih učinkov prej navedene reforme sodne ureditve, skupaj z učinki ukrepov, ki jih sprejme Sodišče, da takoj zavrže očitno nedopustne ali neutemeljene pritožbe, vendar pa bo seveda treba počakati več let, da bo mogoče ugotoviti, ali so trendi resnično taki.

Nazadnje je treba opozoriti, da je Sodišče leta 2017 prejelo predlog za izdajo mnenja, ki ga je Kraljevina Belgija podala na podlagi člena 218(11) Pogodbe o delovanju Evropske unije, o združljivosti Celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma med Kanado na eni strani ter Evropsko unijo in njenimi državami članicami na drugi strani, podpisanega 30. oktobra 2016 v Bruslju (CETA), s Pogodbama. Natančneje, Sodišče se mora izreči o skladnosti mehanizma reševanja sporov, ki ga ta sporazum določa na področju naložb.

^{2/} Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10).

Končane zadeve

Čprav se je število zadev, ki so bile vložene leta 2017, povečalo, pa je število končanih zadev ostalo skoraj enako kot leta 2016. V preteklem letu je Sodišče namreč končalo 699 zadev, leta 2016 pa 704. Če izpustimo približno 40 prej navedenih nemških zadev – ki se nanašajo na isto vprašanje in gre dejansko za eno in isto zadevo, zaradi česar so bile združene – to pomeni, da je bilo število vloženi zadev v preteklem letu približno enako kot število končanih zadev.

Tako kot leta 2016 je bila večina zadev, ki jih je Sodišče končalo, izdana v postopku predhodnega odločanja in pritožbenem postopku, ki skupno pomenita več kot 90 % zadev, o katerih je Sodišče odločilo v letu 2017. Ta delež je mogoče zelo preprosto pojasniti z zelo podobnim deležem teh dveh skupin tožb med vloženi zadevami.

Zanimivo je, da je bilo o velikem številu zadev odločeno s sodbo. Leta 2016 je Sodišče izdalo 412 sodb, leta 2017 pa 466, kar pomeni 13-odstotno rast. To rast je mogoče deloma pojasniti s konjunkturalnimi dejavniki, saj se je moralo Sodišče v preteklem letu izreči o več načelnih vprašanjih (glej v zvezi s tem razvoj sodne prakse, ki je predstavljen v drugem delu tega poročila), pa tudi z bolj kompleksnimi in tehničnimi vidiki zadev, ki so bile predložene Sodišču, zaradi katerih je bilo treba izvesti bolj poglobljeno presojo vprašanj, ki so bila predložena Sodišču, pogosto pa tudi zaprositi za sklepne predloge generalnega pravobranilca, in to tudi v nekaterih zadevah, ki so bile dodeljene senatu s tremi sodniki. Tako je leta 2017 delež zadev, v katerih so bili predhodno izdani sklepni predlogi, znašal več kot 67 % vseh sodb, izdanih v preteklem letu.

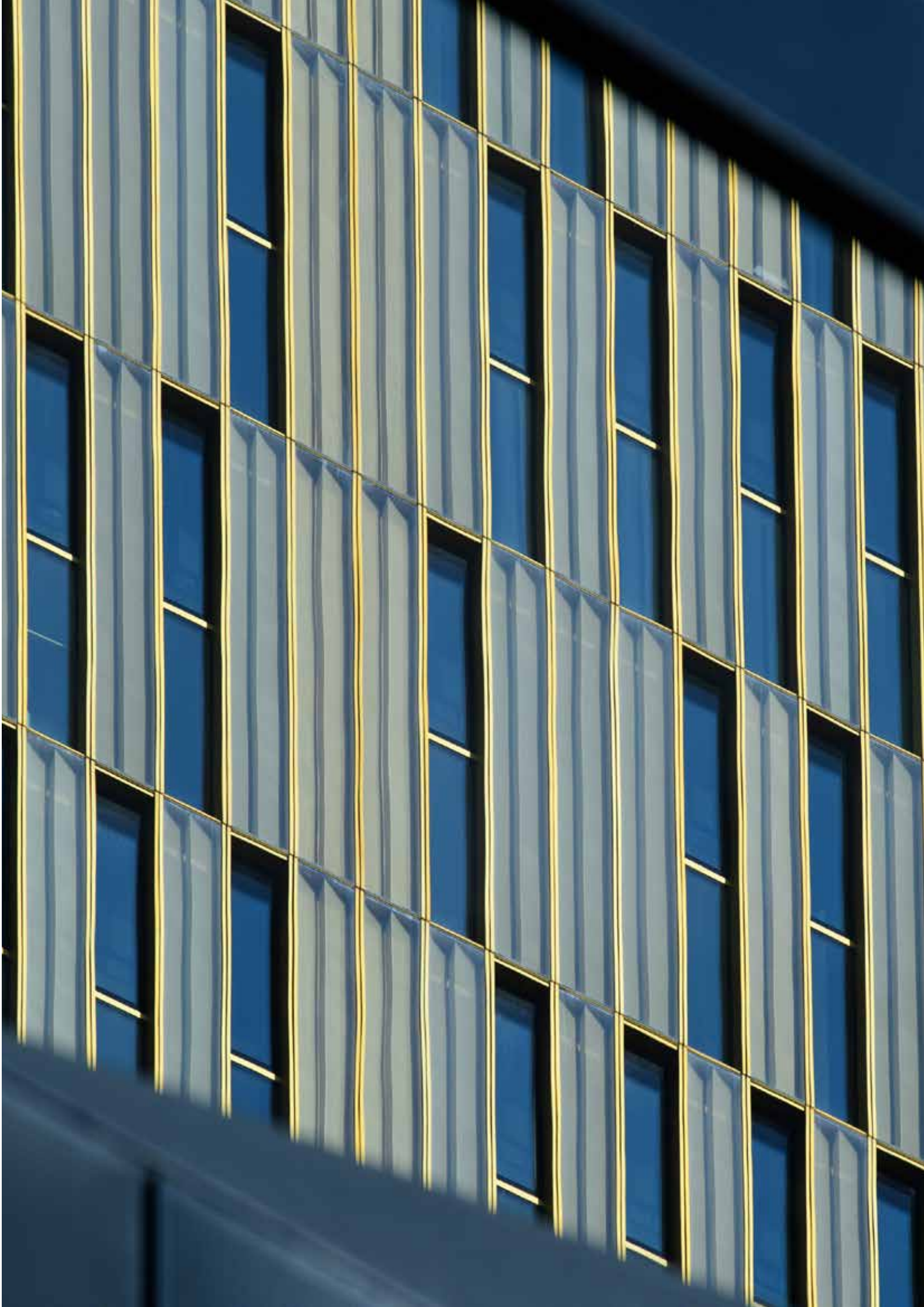
Logična posledica povečanja števila zadev, o katerih je bilo odločeno s sodbo, je zmanjšanje števila zadev, o katerih je bilo odločeno s sklepom, in vzporedno podaljšanje povprečnega trajanja postopka. To podaljšanje je v zadevah s področja predhodnega odločanja, ki pomenijo večino dela Sodišča, še vedno zelo majhno. Medtem ko je leta 2016 trajanje postopka doseglo 15 mesecev – ki je bilo zgodovinsko kratko –, je bil leta 2017 povprečni čas obravnave teh zadev 15,7 meseca. Kar zadeva pritožbe, je podaljšanje izrazitejše, saj je bil leta 2017 povprečni čas obravnavanja 17,1 meseca (leta 2016 pa 12,9 meseca), vendar je to zlasti posledica tega, da je bilo končanih več vrst zapletenih zadev na področju konkurence in državnih pomoči, med katerimi je zlasti obsežen spis o kartelih na belgijskem, nemškem, francoskem, italijanskem, nizozemskem in avstrijskem trgu kopalniške opreme.

Naslednja izrazita značilnost preteklega leta je razmeroma veliko število predlogov za uporabo hitrega ali nujnega postopka na področjih svobode, varnosti in pravice. Teh predlogov je bilo leta 2016 21 oziroma 12, leta 2017 pa 31 oziroma 15, iz česar je razvidna pomembnost, ki jo stranke ali nacionalna sodišča pripisujejo hitri rešitvi spora. Vendar pa sta imela obrazložitev, ki jo podajo stranke ali nacionalna sodišča, oziroma okoliščine, ki jih navedejo v utemeljitev takih predlogov, očitno manjši vpliv kot leta 2016, saj je Sodišče leta 2017 po hitrem postopku obravnavalo le dve zadevi, po nujnem pa štiri (v primerjavi s tremi oziroma osmimi zadevami leta 2016). Zavrnitev prošelj za hitri ali nujni postopek je bila vseeno uravnotežena s hitrejšo obravnavo več zadev, ki so se obravnavale prednostno.

Nazadnje je treba posebej poudariti tri mnenja, ki jih je Sodišče izdalo leta 2017 na podlagi člena 218(11) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Ta mnenja so namreč Sodišču omogočila, da še natančneje opredeli pristojnosti Evropske unije na področju zunanjih odnosov, pa tudi obseg več pomembnih sporazumov, zlasti mnenje 2/15 o sporazumu o prosti trgovini med Evropsko unijo in Republiko Singapur, ki je bilo izdano 16. maja 2017 na občni seji Sodišča.

Nerešene zadeve

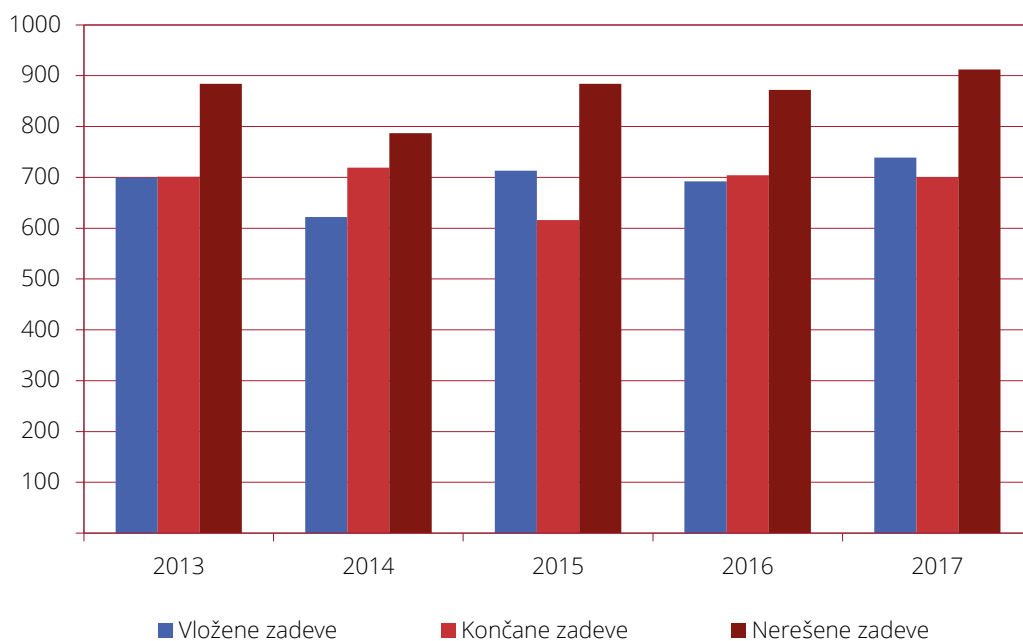
Dne 31. decembra 2017 je bilo število nerešenih zadev pred Sodiščem 912 (825 po združitvi), ki je tako nekoliko večje od števila nerešenih zadev ob koncu leta 2016 (872 zadev).

D/ SODNA STATISTIKA SODIŠČA

I. Splošna dejavnost Sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2013–2017)	97
II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2013–2017)	98
III. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2017)	99
IV. Vložene zadeve – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2013–2017)	100
V. Končane zadeve – Vrste postopkov (2013–2017)	101
VI. Končane zadeve – Sodbe, sklepi, mnenja (2017)	102
VII. Končane zadeve – Sestava (2013–2017)	103
VIII. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom (2013–2017)	104
IX. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2013–2017)	105
X. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2017)	107
XI. Končane zadeve – Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2013–2017)	109
XII. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2013–2017)	110
XIII. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2013–2017)	111
XIV. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2013–2017)	112
XV. Razno – Hitri postopki (2013–2017)	113
XVI. Razno – Nujni postopek predhodnega odločanja (2013–2017)	113
XVII. Razno – Začasne odredbe (2017)	114
XVIII. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2017) – Vložene zadeve in sodbe	115
XIX. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2017) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po letu	117
XX. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2017) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe po državi članici in po sodišču	119
XXI. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2017) – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti, vložene zoper države članice	122
XXII. Aktivnost sodnega tajništva Sodišča (2015–2017)	123

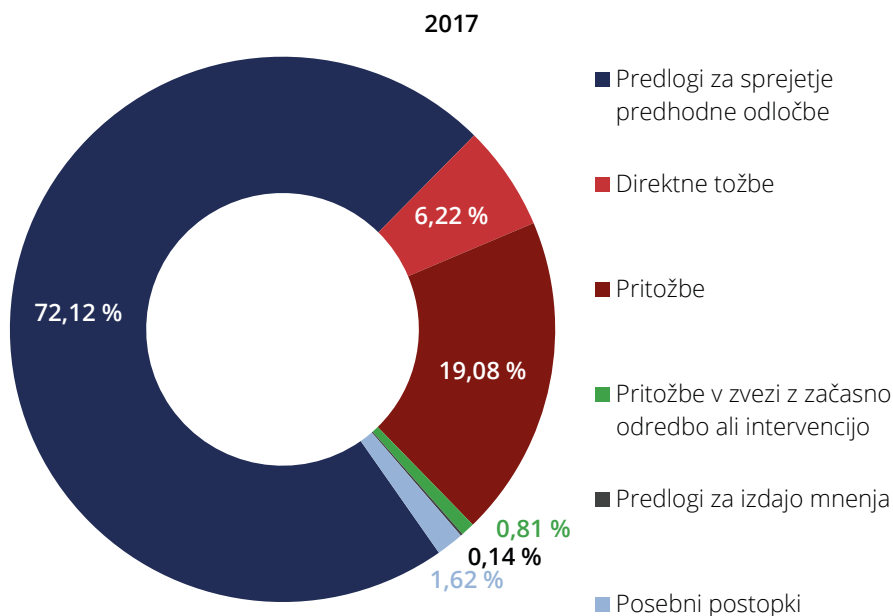
I. SPLOŠNA DEJAVNOST SODIŠČA – VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Vložene zadeve	699	622	713	692	739
Končane zadeve	701	719	616	704	699
Nerešene zadeve	884	787	884	872	912

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

II. VLOŽENE ZADEVE – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	450	428	436	470	533
Direktne tožbe	72	74	48	35	46
Pritožbe	161	111	206	168	141
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	5		9	7	6
Predlogi za izdajo mnenja	2	1	3		1
Posebni postopki ²	9	8	11	12	12
Skupaj	699	622	713	692	739
Predlogi za izdajo začasne odredbe	1	3	2	3	3

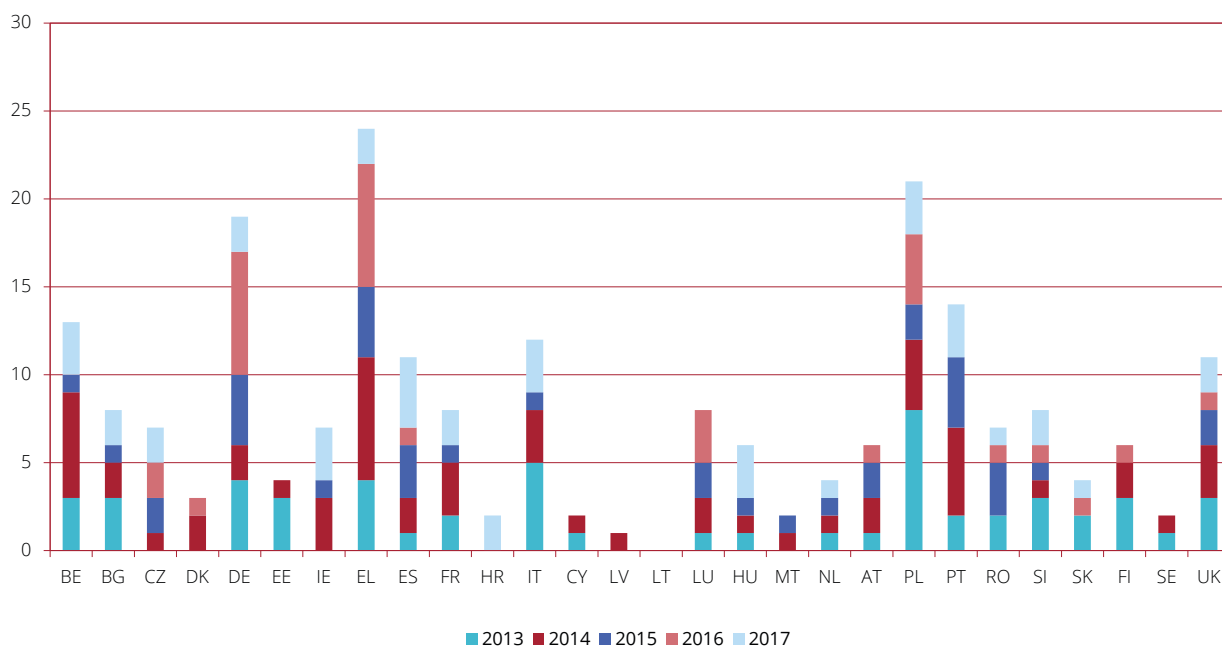
- 1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2/ Za „posebne postopke“ se štejejo: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža, zadeve v zvezi z imuniteto.

III. VLOŽENE ZADEVE – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2017)¹

	Direktne tožbe	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Posebni postopki
Arbitražna klavzula			5			5	
Carinska unija in skupna carinska tarifa		12	2			14	
Dostop do dokumentov			1			1	
Državljanstvo Unije	1	7				8	
Državne pomoči	2	10	8	1		21	
Ekonomska in monetarna politika		2	5			7	
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija		1	1			2	
Energija		2				2	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	3	2	1			6	
Industrijska politika	2	5				7	
Intelektualna in industrijska lastnina		19	54			73	
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport							2
Javna naročila	1	21		1		23	
Javno zdravje		1				1	
Kmetijstvo		8	6			14	
Konkurenca		2	5			7	
Načela prava Unije		10	2			12	
Obdavčitev	2	53				55	
Območje svobode, varnosti in pravice	5	90	3			98	
Okolje	11	28	1			40	
Podjetniško pravo		1				1	
Pravo institucij	2		20	2	1	25	1
Približevanje zakonodaje	2	39	1			42	
Pristop novih držav		1				1	
Promet	5	78				83	
Prosti pretok blaga		6				6	
Prosti pretok kapitala	2	10				12	
Prosto gibanje oseb	3	13				16	
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje			3			3	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)			1	1		2	
Skupna ribiška politika	1					1	
Skupna zunanja in varnostna politika		1	5			6	
Socialna politika		43				43	
Socialna varnost delavcev migrantov		7				7	
Svoboda opravljanja storitev	2	16				18	
Svoboda ustanavljanja	1	7				8	
Trgovinska politika		2	6			8	
Varstvo potrošnikov	1	34				35	
Zunanje delovanje Evropske unije		2	1			3	
Pogodba ES/PDEU	46	533	131	5	1	716	3
Kadrovski predpisi za uradnike			7	1		8	
Postopek			3			3	9
Razno			10	1		11	9
SKUPAJ V CELOTI	46	533	141	6	1	727	12

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

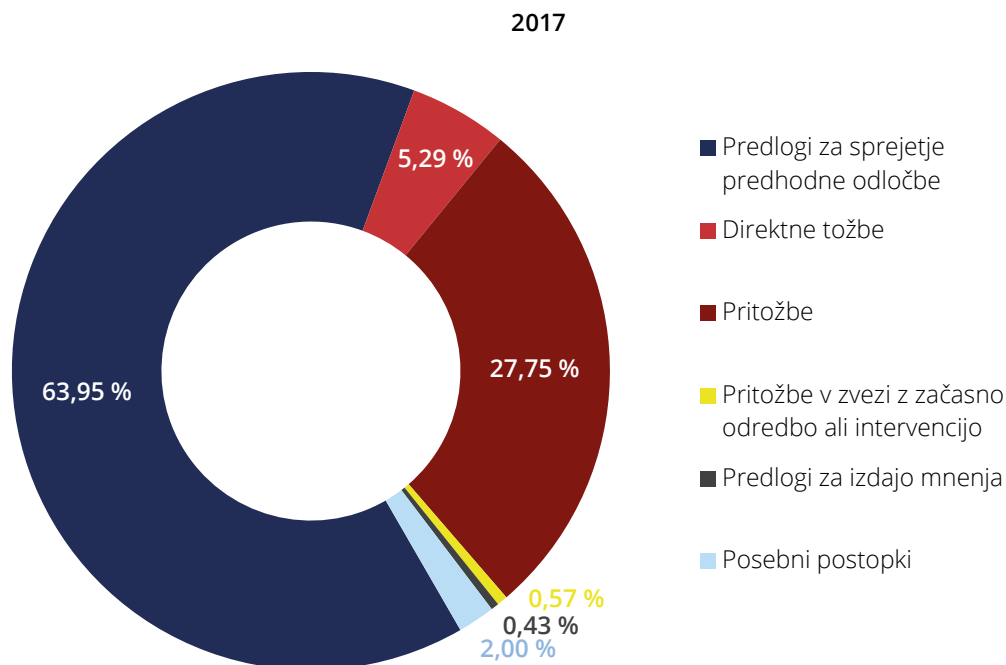
IV. VLOŽENE ZADEVE – TOŽBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI DRŽAVE (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Belgija	3	6	1		3
Bolgarija	3	2	1		2
Češka		1	2	2	2
Danska		2		1	
Nemčija	4	2	4	7	2
Estonija	3	1			
Irska		3	1		3
Grčija	4	7	4	7	2
Španija	1	2	3	1	4
Francija	2	3	1		2
Hrvaška					2
Italija	5	3	1		3
Ciper	1	1			
Latvija		1			
Litva					
Luksemburg	1	2	2	3	
Madžarska	1	1	1		3
Malta		1	1		
Nizozemska	1	1	1		1
Avstrija	1	2	2	1	
Poljska	8	4	2	4	3
Portugalska	2	5	4		3
Romunija	2		3	1	1
Slovenija	3	1	1	1	2
Slovaška	2			1	1
Finska	3	2		1	
Švedska	1	1			
Združeno kraljestvo	3	3	2	1	2
Skupaj	54	57	37	31	41

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

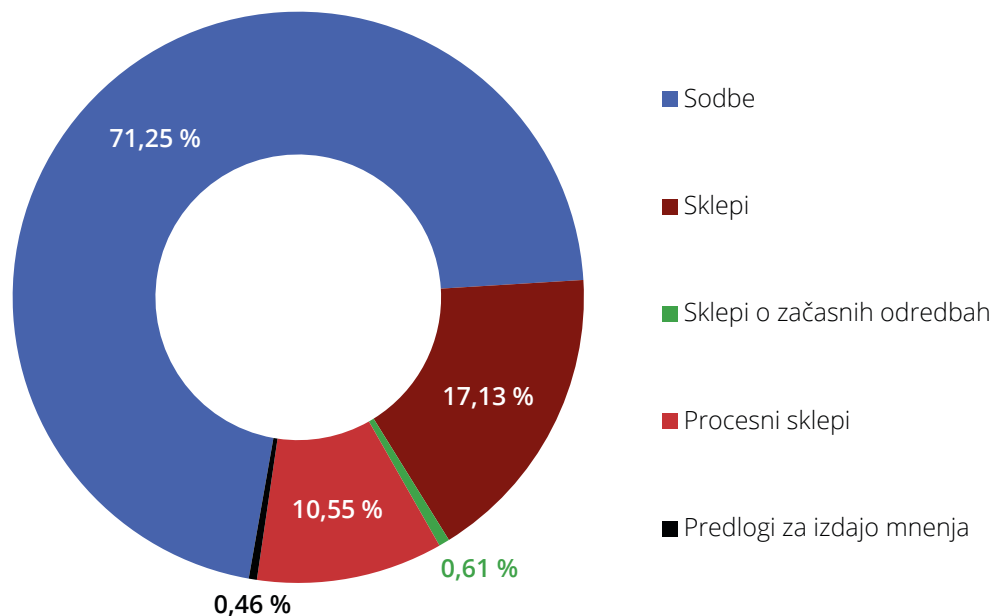
V. KONČANE ZADEVE – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	413	476	404	453	447
Direktne tožbe	110	76	70	49	37
Pritožbe	155	157	127	182	194
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	5	1	7	7	4
Predlogi za izdajo mnenja	1	2	1		3
Posebni postopki	17	7	7	13	14
Skupaj	701	719	616	704	699

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

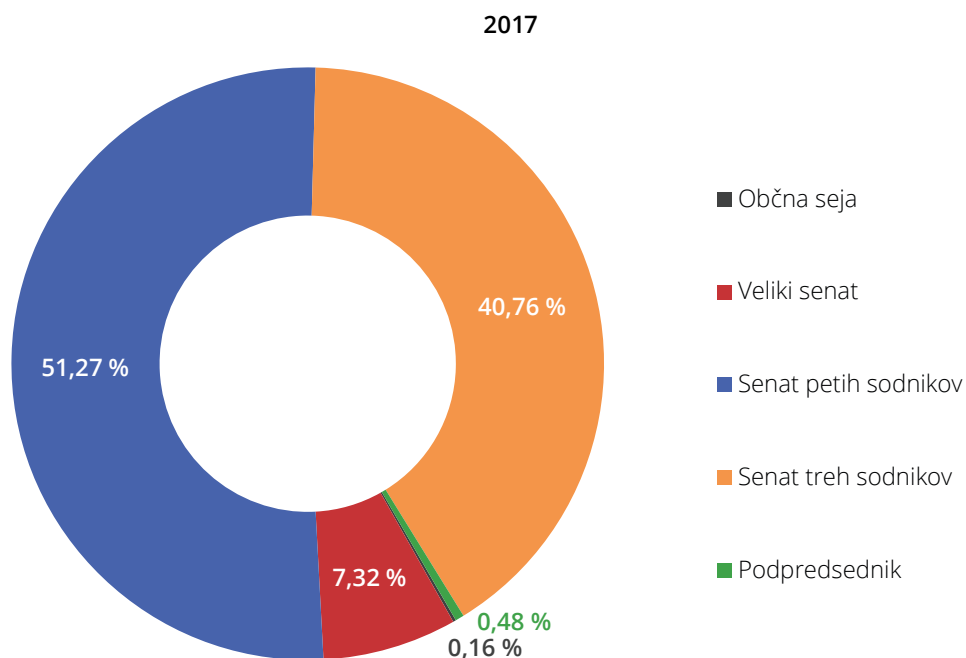
VI. KONČANE ZADEVE – SODBE, SKLEPI, MNENJA (2017)¹

	Sodbe	Sklepi ²	Sklepi o začasnih odredbah ³	Procesni sklepi ⁴	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	325	42		58		425
Direktne tožbe	27		1	9		37
Pritožbe	114	57				171
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo			3	1		4
Predlogi za izdajo mnenja					3	3
Posebni postopki		13		1		14
Skupaj	466	112	4	69	3	654

- 1/ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).
- 2/ Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.
- 3/ Sklepi, izdani zaradi predloga na podlagi členov 278 PDEU in 279 PDEU (prejšnja člena 242 ES in 243 ES) ali člena 280 PDEU (prejšnji člen 244 ES) ali ustreznih določb PESAE ali zaradi pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo.
- 4/ Sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Splošnemu sodišču v ponovno odločanje.

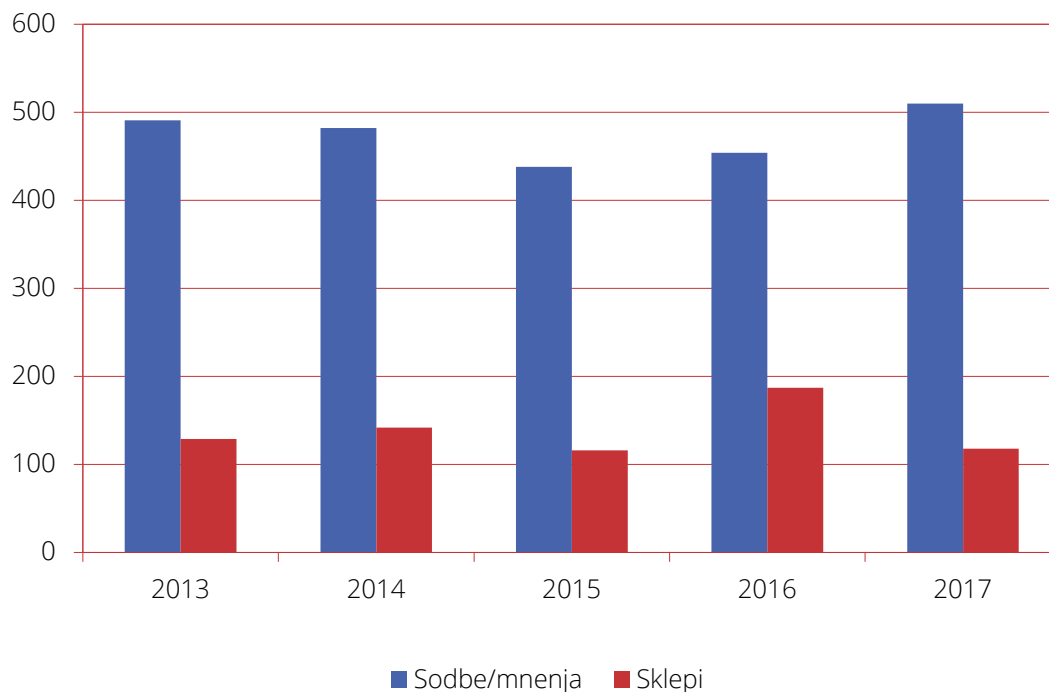
VII. KONČANE ZADEVE – SESTAVA (2013–2017)¹

	2013			2014			2015			2016			2017		
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Občna seja				1		1							1		1
Veliki senat	52		52	51	3	54	47		47	54		54	46		46
Senat petih sodnikov	348	18	366	320	20	340	298	20	318	280	20	300	312	10	322
Senat treh sodnikov	91	106	197	110	118	228	93	89	182	120	162	282	151	105	256
Podpredsednik		5	5		1	1		7	7		5	5		3	3
Skupaj	491	129	620	482	142	624	438	116	554	454	187	641	510	118	628

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2/ Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

VIII. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM (2013–2017)^{1, 2}

	2013	2014	2015	2016	2017
Sodbe/mnenja	491	482	438	454	510
Sklepi	129	142	116	187	118
Skupaj	620	624	554	641	628

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2/ Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

IX. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Carinska unija in skupna carinska tarifa	11	21	20	27	19
Dostop do dokumentov	6	4	3	4	9
Državljanstvo Unije	12	9	4	8	5
Državne pomoči	34	41	26	26	33
Ekonomska in monetarna politika		1	3	10	2
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	6	8	4	2	
Energija	1	3	2		2
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	2	5	1	2	7
Industrijska politika	15	3	9	10	8
Intelektualna in industrijska lastnina	43	69	51	80	60
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		1	1		2
Javna naročila	12	13	14	31	15
Javno zdravje	2	3	5	4	5
Kmetijstvo	33	29	20	13	22
Konkurenca	42	28	23	30	53
Načela prava Unije	17	23	12	13	14
Obdavčitev	74	52	55	41	62
Območje svobode, varnosti in pravice	46	51	49	51	61
Okolje	35	30	27	53	27
Podjetniško pravo	4	3	1	1	4
Pravo institucij	31	18	27	20	27
Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah				1	
Približevanje zakonodaje	24	25	24	16	29
Pristop novih držav				1	
Promet	17	18	9	20	17
Prosti pretok blaga	1	10	9	5	2
Prosti pretok kapitala	8	6	8	7	1
Prosto gibanje oseb	15	20	13	12	17
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	1		1	3	2
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)		5	1	1	7
Skupna ribiška politika		5	3	1	2
Skupna zunanja in varnostna politika	12	3	6	11	10

>>>

^{1/} Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

Socialna politika	27	51	30	23	26
Socialna varnost delavcev migrantov	12	6	14	5	6
Svoboda opravljanja storitev	16	11	17	14	13
Svoboda ustanavljanja	13	9	17	27	10
Trgovinska politika	6	7	4	14	14
Varstvo potrošnikov	19	20	29	33	20
Vseevropska omrežja				1	
Zaposlovanje			1		
Zunanje delovanje Evropske unije	4	6	1	5	1
Pogodba ES/PDEU	601	617	544	626	614
Pogodba AE			1		
Kadrovski predpisi za uradnike	5	1	3		1
Postopek	14	6	4	14	13
Privilegiji in imuniteta			2	1	
Razno	19	7	9	15	14
SKUPAJ V CELOTI	620	624	554	641	628

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

X. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2017)¹

	Sodbe/ mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Carinska unija in skupna carinska tarifa	18	1	19
Dostop do dokumentov	5	4	9
Državljanstvo Unije	4	1	5
Državne pomoči	24	9	33
Ekonomska in monetarna politika	1	1	2
Energija	2		2
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	5	2	7
Industrijska politika	8		8
Intelektualna in industrijska lastnina	38	22	60
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		2	2
Javna naročila	12	3	15
Javno zdravje	5		5
Kmetijstvo	20	2	22
Konkurenca	52	1	53
Načela prava Unije	9	5	14
Obdavčitev	57	5	62
Območje svobode, varnosti in pravice	59	2	61
Okolje	26	1	27
Podjetniško pravo	4		4
Pravo institucij	12	15	27
Približevanje zakonodaje	23	6	29
Promet	16	1	17
Prosti pretok blaga	2		2
Prosti pretok kapitala	1		1
Prosto gibanje oseb	14	3	17
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje		2	2
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	5	2	7
Skupna ribiška politika	2		2
Skupna zunanja in varnostna politika	8	2	10
Socialna politika	23	3	26
Socialna varnost delavcev migrantov	5	1	6

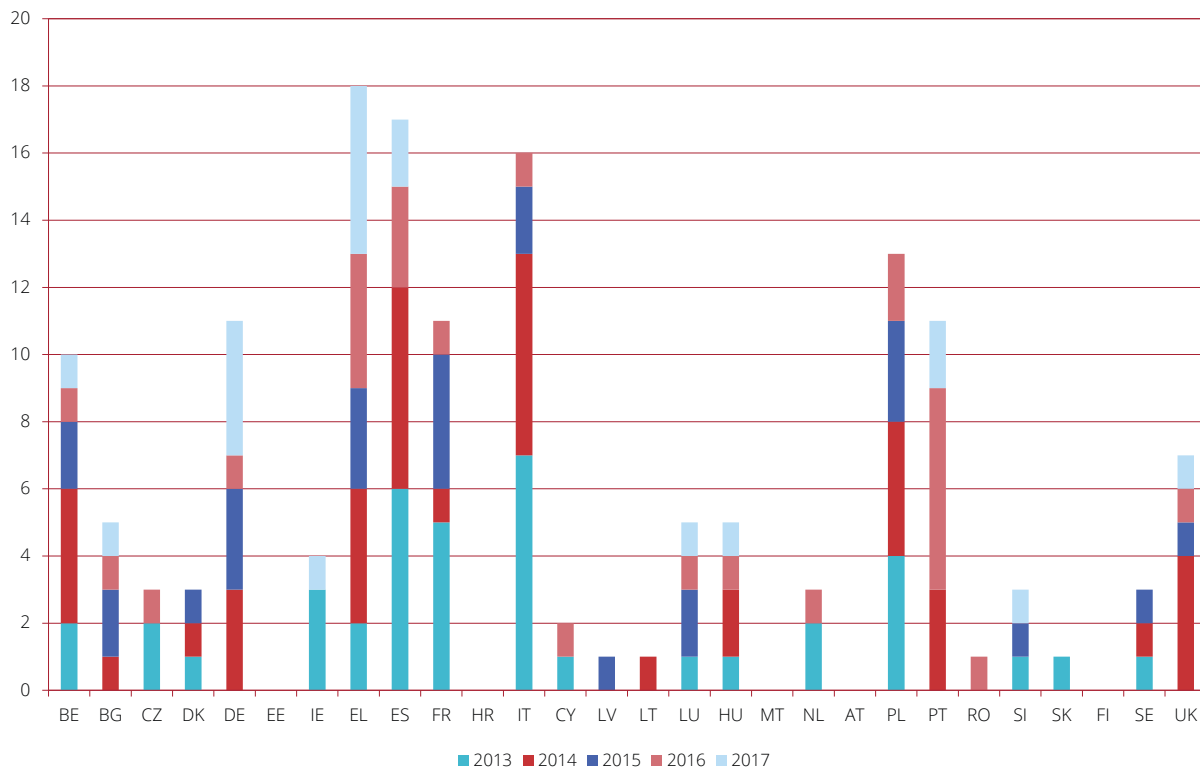
>>>

- 1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2/ Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

Svoboda opravljanja storitev	12	1	13
Svoboda ustanavljanja	7	3	10
Trgovinska politika	14		14
Varstvo potrošnikov	16	4	20
Zunanje delovanje Evropske unije	1		1
Pogodba ES/PDEU	510	104	614
Kadrovski predpisi za uradnike		1	1
Postopek		13	13
Razno		14	14
SKUPAJ V CELOTI	510	118	628

- 1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2/ Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

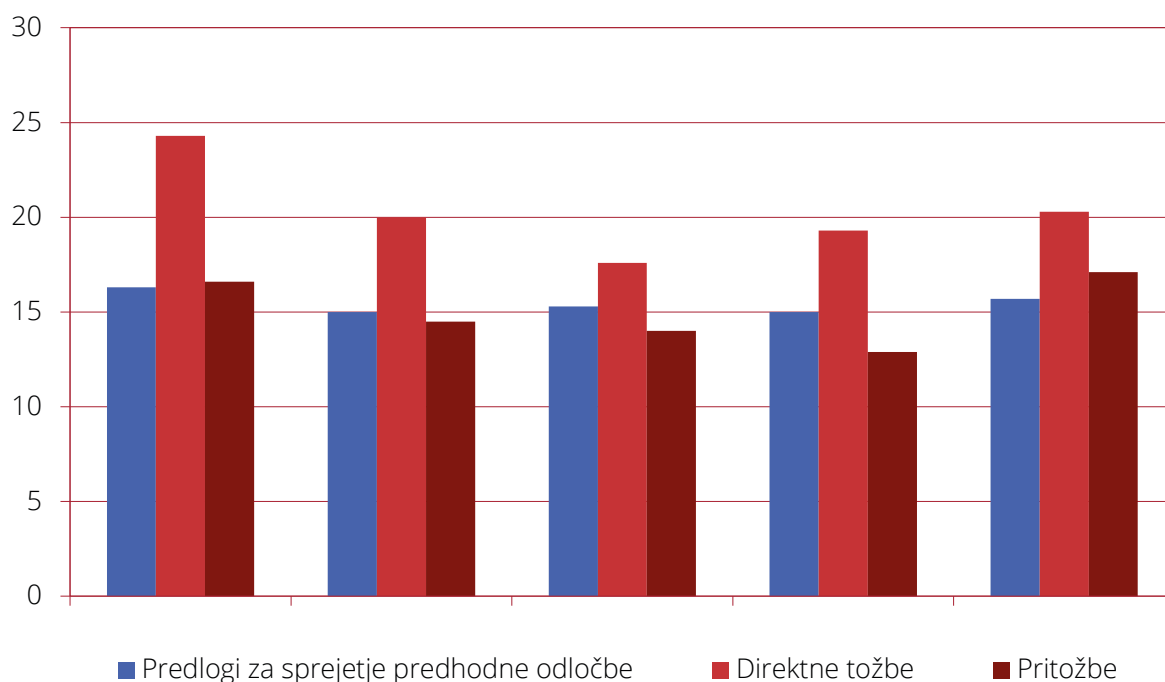
XI. KONČANE ZADEVE – SODBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI DRŽAVE: IZID POSTOPKA (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Belgija	2	1	4		2		1		1	
Bolgarija			1	1	2		1		1	
Češka	2	2					1			
Danska	1	1	1		1					
Nemčija		2	3	1	3		1		4	
Estonija										
Irška	3	1				1			1	
Grčija	2	1	4		3		4		5	
Španija	6		6				3		2	
Francija	5	3	1		4		1			
Hrvaška										
Italija	7	1	6		2		1			
Ciper	1						1			
Latvija					1					
Litva			1							
Luksemburg	1	1			2		1		1	
Madžarska	1		2				1		1	
Malta								1		
Nizozemska	2	2		1			1	1		
Avstrija		1						1		
Poljska	4	2	4		3	1	2			
Portugalska		1	3				6		2	
Romunija							1			
Slovenija	1				1				1	
Slovaška	1					2				
Finska		2								
Švedska	1	1	1		1					
Združeno kraljestvo		1	4		1	1	1	1	1	
Skupaj	40	23	41	3	26	5	27	4	20	

1/ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).

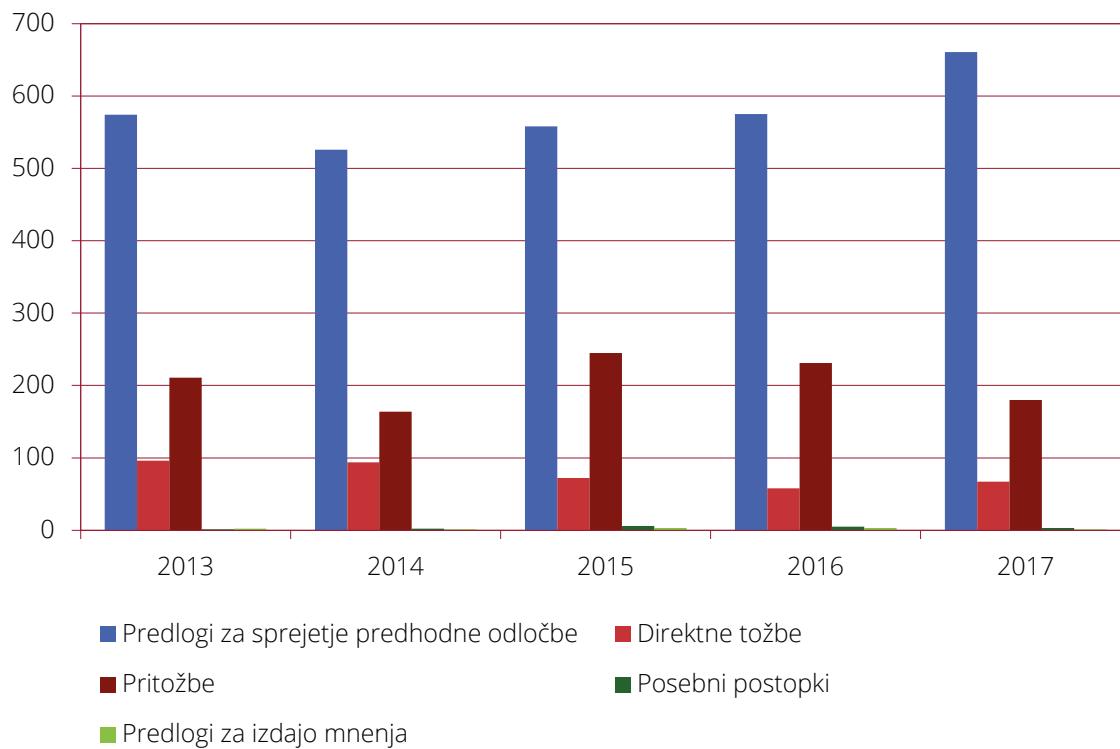
XII. KONČANE ZADEVE – TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2013–2017)¹ (SODBE IN SKLEPI)

	2013	2014	2015	2016	2017
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	16,3	15	15,3	15	15,7
Nujni postopek predhodnega odločanja	2,2	2,2	1,9	2,7	2,9
Direktne tožbe	24,3	20	17,6	19,3	20,3
Pritožbe	16,6	14,5	14	12,9	17,1

1/ Pri izračunu trajanja postopkov so izključeni: zadeve, v katerih je bila izdana vmesna sodba ali v katerih so bili izvedeni pripravljalni ukrepi, mnenja, posebni postopki (in sicer: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža in zadeve v zvezi z imuniteto); postopki, ki se končajo s sklepom o izbrisu zadeve, s sklepom o ustavitvi postopka ali s sklepom o vrnitvi zadeve v ponovno odločanje Splošnemu sodišču; postopki za izdajo začasne odredbe ter pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo.

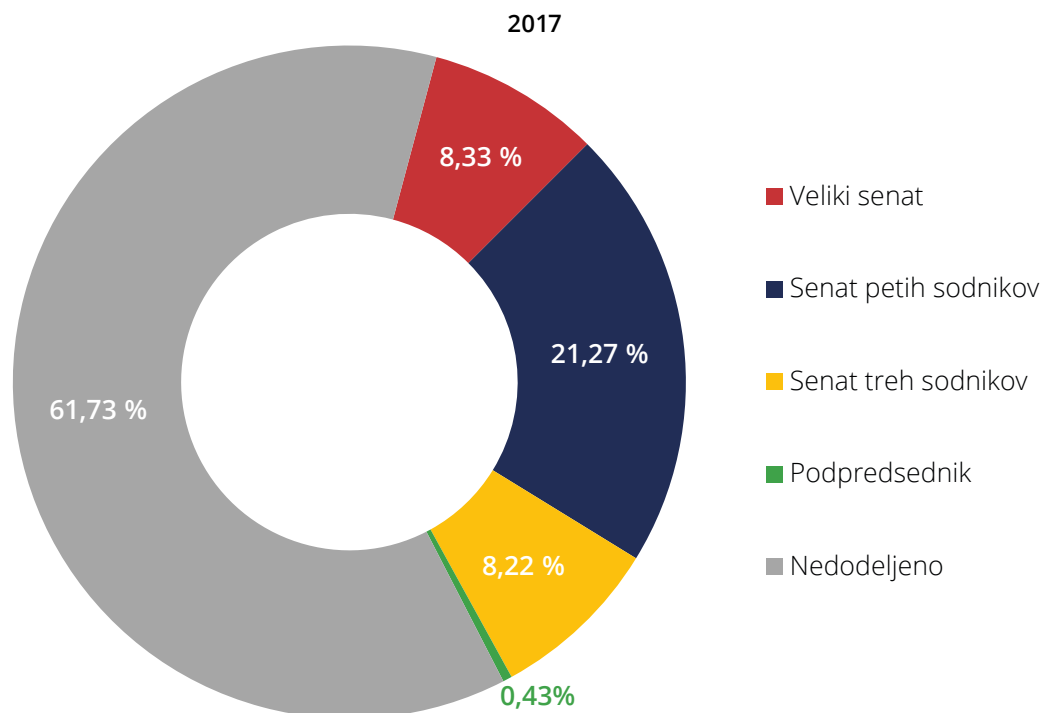
XIII. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	574	526	558	575	661
Direktne tožbe	96	94	72	58	67
Pritožbe	211	164	245	231	180
Posebni postopki	1	2	6	5	3
Predlogi za izdajo mnenja	2	1	3	3	1
Skupaj	884	787	884	872	912

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

XIV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA – SESTAVA (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Občna seja				1	
Veliki senat	37	33	38	40	76
Senat petih sodnikov	190	176	203	215	194
Senat treh sodnikov	51	44	54	75	75
Podpredsednik	1		2	2	4
Nedodeljeno	605	534	587	539	563
Skupaj	884	787	884	872	912

1/ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

XV. RAZNO – HITRI POSTOPKI (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Direktne tožbe				1					1	
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe		13	2	13	1	20	3	16	3	30
Pritožbe						3	1			
Skupaj		13	2	14	1	23	4	16	4	30

1/ Zadeve, v katerih je bila v zadevnem letu sprejeta odločba ali sklep o ugoditvi predlogu o uporabi hitrega postopka ali o njegovi zavrnitvi.

XVI. RAZNO – NUJNI POSTOPEK PREDHODNEGA ODLOČANJA (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Območje svobode, varnosti in pravice	2	3	4	1	5	5	9	4	4	11
Približevanje zakonodaje				1						
Skupaj	2	3	4	2	5	5	9	4	4	11

1/ Zadeve, v katerih je bilo v zadevnem letu odločeno, da se predlogu za obravnavo po nujnem postopku ugodi ali da se ga zavrne.

XVII. RAZNO – ZAČASNE ODREDBE (2017)¹

	Predlogi za izdajo začasne odredbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Izid postopka		
			Zavrnitev	Ugoditev	Izbris ali ustavitev postopka
Dostop do dokumentov			2		
Državne pomoči		1			1
Industrijska politika	1				
Javna naročila	1	1			
Kadrovski predpisi za uradnike		1			
Okolje	1			1	
Pravo institucij		2	1		
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)		1			
SKUPAJ V CELOTI	3	6	3	1	1

1/ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).

XVIII. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952–2017) – VLOŽENE ZADEVE IN SODBE

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1/ Bruto številke; brez posebnih postopkov.

2/ Neto številke.

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
Skupaj	10.149	9030	2204	128	27	21.538	367	11.490

1/ Bruto številke; brez posebnih postopkov.

2/ Neto številke.

XIX. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952–2017) – VLOŽENI PREDLOGI ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE PO DRŽAVI ČLANICI IN PO LETU

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj	
1961																			1										1		
1962																			5											5	
1963																1			5											6	
1964												2							4											6	
1965					4					2									1											7	
1966																			1											1	
1967	5				11					3						1			3											23	
1968	1				4					1		1							2											9	
1969	4				11					1						1														17	
1970	4				21					2		2							3											32	
1971	1				18					6		5				1			6											37	
1972	5				20					1		4							10											40	
1973	8				37					4		5				1			6											61	
1974	5				15					6		5							7								1			39	
1975	7				26					15		14				1			4								1			69	
1976	11				28					8		12							14								1			75	
1977	16				30					14		7							9								5			84	
1978	7				3	46				12		11							38								5			123	
1979	13				1	33				18		19				1			11								8			106	
1980	14				2	24				14		19							17								6			99	
1981	12				1	41				17		11				4			17								5			108	
1982	10				1	36				39		18							21								4			129	
1983	9				4	36				15		7							19								6			98	
1984	13				2	38				34		10							22								9			129	
1985	13				40					45		11				6			14								8			139	
1986	13				4	18				4	2	1	19			1			16								8			91	
																															>>>

1/ Zadeva *Campina Melkunie* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof), C-265/00.
Zadeva *Miles in drugi* (Odbor za pritožbe Evropskih šol), C-196/09.
Zadeva *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof), C-169/15.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1					14		139	
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2					12		141	
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3					14		186	
1992	16			3	62		1	5	15	22		22				1			18			1					18		162	
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3					12		204	
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1					24		203	
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5				6	20		251	
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6			3	4	21		256	
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2			6	7	18		239	
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7			2	6	24		264	
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7			4	5	22		255	
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8			5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4			3	4	21		237	
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3			7	5	14		216	
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1			4	4	22		210	
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1			4	5	22		249	
2005	21			1	4	51	2	11	10	17		18				2	3		36	15		1			4	11	12		221	
2006	17			3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12		2			1	5	2	10		251
2007	22	1		2	5	59	2	8	14	26		43			1	2		19	20		7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24			1	6	71	2	1	9	17		39	1	3	3	4	6		34	25		4			4	7	14		288	
2009	35	8		5	3	59	2	11	11	28		29	1	4	3	10	1		24	15		3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9		3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15		8	10	17	1	5	6	29		385
2011	34	22		5	6	83	1	7	9	27	31	44		10	1	2	13		22	24		11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15		7	8	68	5	6	1	16	15	65		5	2	8	18	1	44	23		6	14	13	9	3	8	16		404
2013	26	10		7	6	97	3	4	5	26	24	62	3	5	10		20		46	19		11	14	17	1	4	12	14		450
2014	23	13		6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6	23		30	18		8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5		8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	14		40	23		15	8	18	5	4	7	16	1	436
2016	26	18		5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	1	26	20		19	21	14	3	6	7	5		470
2017	21	16		4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22	38	31		19	21	16	3	6	13	8		533
Skupaj	841	117	57	192	2449	25	103	182	460	979	11	1445	7	60	55	92	158	3	1013	521	127	174	139	20	44	115	134	623	3	10.149

1/ Zadeva Campina Meikunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof), C-265/00.

Zadeva Miles in drugi (Odbor za pritožbe Evropskih šol), C-196/09.

Zadeva Montis Design (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof), C-169/15.

**XX. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952–2017) –
VLOŽENI PREDLOGI ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE
PO DRŽAVI ČLANICI IN PO SODIŠČU**

			Skupaj
Belgija	Cour constitutionnelle	34	
	Cour de cassation	94	
	Conseil d'État	82	
	Druga sodišča	631	841
Bolgarija	Върховен касационен съд	5	
	Върховен административен съд	19	
	Druga sodišča	93	117
Češka	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	9	
	Nejvyšší správní soud	28	
	Druga sodišča	20	57
Danska	Højesteret	36	
	Druga sodišča	156	192
Nemčija	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	229	
	Bundesverwaltungsgericht	131	
	Bundesfinanzhof	319	
	Bundesarbeitsgericht	38	
	Bundessozialgericht	76	
	Druga sodišča	1654	2449
Estonija	Riigikohus	10	
	Druga sodišča	15	25
Irska	Supreme Court	35	
	High Court	33	
	Druga sodišča	35	103
Grčija	Άρειος Πάγος	12	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	59	
	Druga sodišča	111	182
Španija	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	78	
	Druga sodišča	381	460
Francija	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	127	
	Conseil d'État	125	
	Druga sodišča	726	979

>>>

Hrvaška	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Druga sodišča	11	11
Italija	Corte Costituzionale	3	
	Corte suprema di Cassazione	150	
	Consiglio di Stato	151	
	Druga sodišča	1141	1445
Ciper	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Druga sodišča	3	7
Latvija	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	1	
	Druga sodišča	38	60
Litva	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	18	
	Vyriausiasis administracinis teismas	21	
	Druga sodišča	15	55
Luksemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	28	
	Druga sodišča	35	92
Madžarska	Kúria	27	
	Fővárosi Ítéltábla	7	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Druga sodišča	122	158
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Druga sodišča	3	3
Nizozemska	Hoge Raad	285	
	Raad van State	122	
	Centrale Raad van Beroep	65	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	156	
	Tariefcommissie	35	
	Druga sodišča	350	1013
Avstrija	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	124	
	Verwaltungsgerichtshof	107	
	Druga sodišča	285	521
Poljska	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	18	
	Naczelny Sąd Administracyjny	44	
	Druga sodišča	64	127

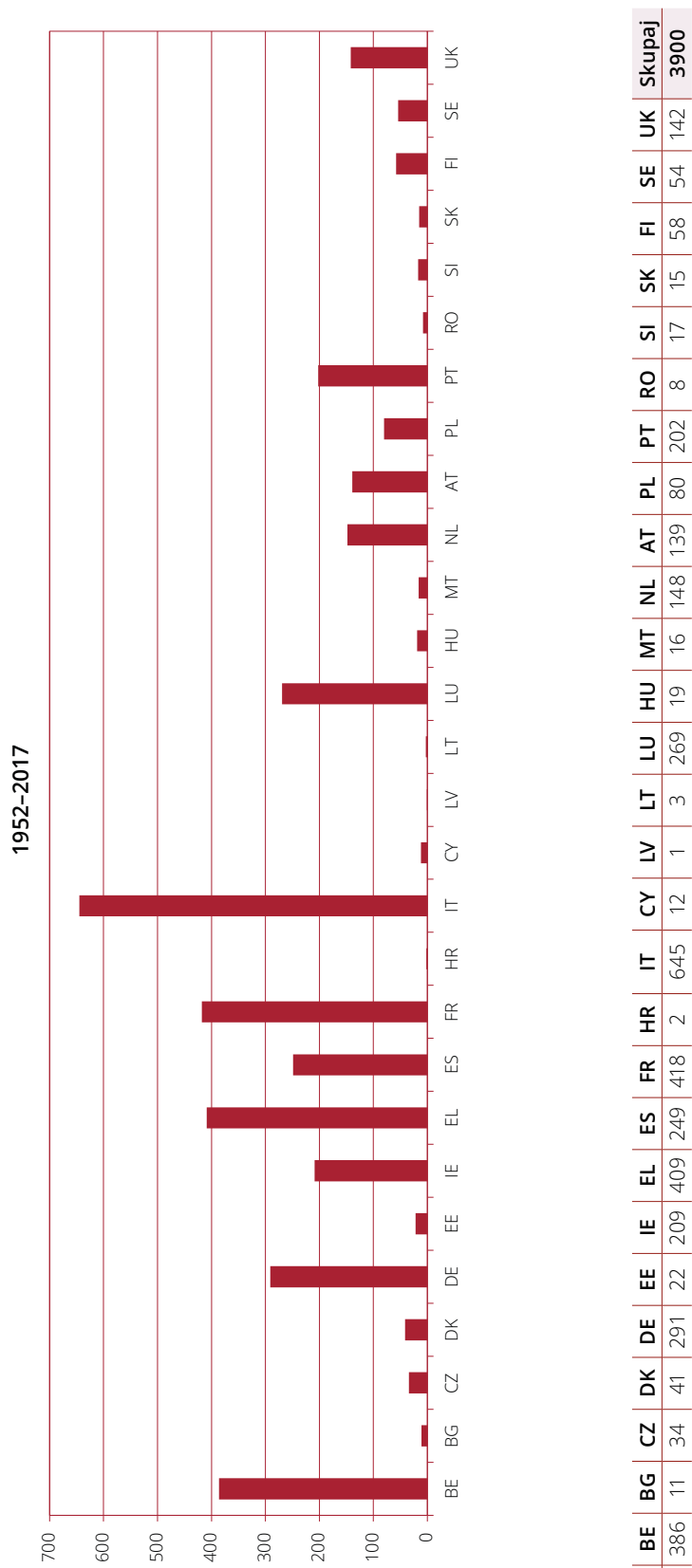
>>>

Portugalska	Supremo Tribunal de Justiça	15	
	Supremo Tribunal Administrativo	63	
	Druga sodišča	96	174
Romunija	Înalta Curte de Casație și Justiție	12	
	Curtea de Apel	75	
	Druga sodišča	52	139
Slovenija	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	14	
	Druga sodišča	5	20
Slovaška	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	16	
	Druga sodišča	28	44
Finska	Korkein oikeus	23	
	Korkein hallinto-oikeus	56	
	Työtuomioistuin	5	
	Druga sodišča	31	115
Švedska	Högsta Domstolen	22	
	Högsta förvaltningsdomstolen	12	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Druga sodišča	91	134
Združeno kraljestvo	House of Lords	40	
	Supreme Court	14	
	Court of Appeal	84	
	Druga sodišča	485	623
Drugo	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Odbor za pritožbe Evropskih šol ²	1	3
Skupaj			10.149

1/ Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00. Zadeva *Montis Design*, C-169/15.

2/ Zadeva *Miles in drugi*, C-196/09.

XXI. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952-2017) – TOŽBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI, VLOŽENE ZOPER DRŽAVE ČLANICE

XXII. AKTIVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA (2015–2017)

Vrsta intervencije	2015	2016	2017
Število vlog, vpisanih v vpisnik sodnega tajništva	89.328	93.215	99.266
Odstotek vlog, vloženih z e-Curia	69 %	75 %	73 %
Število sklicanih in organiziranih obravnav	256	270	263
Število sklicanih in organiziranih obravnav o sklepnih predlogih	239	319	301
Število sodb, mnenj in sklepov, s katerimi se postopek konča, vročenih strankam	570	645	654
Število zapisnikov obravnave (ustne navedbe strank, sklepni predlogi in sodbe)	894	1001	1033
Število obvestil v Uradnem listu o vloženih zadevah	639	660	679
Število obvestil v Uradnem listu o končanih zadevah	546	522	637

E/ SESTAVA SODIŠČA

(Protokolarni vrstni red 31. decembra 2017)

Prva vrsta, od leve proti desni:

prvi generalni pravobranilec M. Wathelet, predsednika senatov T. von Danwitz in M. Ilešič, podpredsednik Sodišča A. Tizzano, predsednik Sodišča K. Lenaerts, predsednica senata R. Silva de Lapuerta, predsedniki senatov L. Bay Larsen, J. L. da Cruz Vilaça in A. Rosas

Druga vrsta, od leve proti desni:

generalna pravobranilka E. Sharpston, sodnik E. Juhász, predsedniki senatov C. Vajda, E. Levits, J. Malenovský in C. G. Fernlund, generalna pravobranilka J. Kokott, sodnik A. Borg Barthet

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnica M. Berger, sodnika M. Safjan et A. Arabadjiev, generalna pravobranilca Y. Bot in P. Mengozzi, sodnik J.-C. Bonichot, sodnica C. Toader, sodnik D. Šváby

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodnik C. Lycourgos, sodnica K. Jürimäe, sodnika S. Rodin in E. Jarašiūnas, sodnica A. Prechal, generalni pravobranilec N. Wahl, sodnik F. Biltgen, generalni pravobranilec M. Szpunar

Peta vrsta, od leve proti desni:

generalna pravobranilca E. Tanchev in H. Saugmandsgaard Øe, sodnik M. Vilaras, generalni pravobranilec M. Campos Sánchez-Bordona, sodnik E. Regan, generalni pravobranilec M. Bobek, sodni tajnik A. Calot Escobar

1. SPREMEMBE V SESTAVI SODIŠČA LETA 2017

V sestavi Sodišča leta 2017 ni bilo sprememb.

2. PROTOKOLARNI VRSTNI REDI

OD 1. JANUARJA 2017 DO 6. OKTOBRA 2017

K. LENAERTS, predsednik
A. TIZZANO, podpredsednik
R. SILVA DE LAPUERTA, predsednica prvega senata
M. ILEŠIČ, predsednik drugega senata
L. BAY LARSEN, predsednik tretjega senata
T. von DANWITZ, predsednik četrtega senata
J. L. da CRUZ VILAÇA, predsednik petega senata
M. WATHELET, prvi generalni pravobranilec
E. JUHÁSZ, predsednik devetega senata
M. BERGER, predsednica desetega senata
A. PRECHAL, predsednica sedmega senata
M. VILARAS, predsednik osmega senata
E. REGAN, predsednik šestega senata
A. ROSAS, sodnik
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
A. BORG BARTHET, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
E. LEVITS, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
Y. BOT, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
M. SAFJAN, sodnik
D. ŠVÁBY, sodnik
E. JARAŠIŪNAS, sodnik
C. G. FERNLUND, sodnik
C. VAJDA, sodnik
N. WAHL, generalni pravobranilec
S. RODIN, sodnik
F. BILTGEN, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
M. SZPUNAR, generalni pravobranilec
C. LYCOURGOS, sodnik
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generalni pravobranilec
H. Saugmandsgaard ØE, generalni pravobranilec
M. BOBEK, generalni pravobranilec
E. TANCHEV, generalni pravobranilec

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

OD 7. OKTOBRA 2017 DO 31. DECEMBRA 2017

K. LENAERTS, predsednik
A. TIZZANO, podpredsednik
R. SILVA de LAPUERTA, predsednica prvega senata
M. ILEŠIČ, predsednik drugega senata
L. BAY LARSEN, predsednik tretjega senata
T. von DANWITZ, predsednik četrtega senata
J. L. da CRUZ VILAÇA, predsednik petega senata
M. WATHELET, prvi generalni pravobranilec
A. ROSAS, predsednik sedmega senata
J. MALENOVSKÝ, predsednik osmega senata
E. LEVITS, predsednik desetega senata
C. G. FERNLUND, predsednik šestega senata
C. VAJDA, predsednik devetega senata
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
E. JUHÁSZ, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
Y. BOT, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
M. SAFJAN, sodnik
D. ŠVÁBY, sodnik
M. BERGER, sodnica
A. PRECHAL, sodnica
E. JARAŠIŪNAS, sodnik
N. WAHL, generalni pravobranilec
S. RODIN, sodnik
F. BILTGEN, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
M. SZPUNAR, generalni pravobranilec
C. LYCOURGOS, sodnik
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generalni pravobranilec
M. VILARAS, sodnik
E. REGAN, sodnik
H. Saugmandsgaard ØE, generalni pravobranilec
M. BOBEK, generalni pravobranilec
E. TANCHEV, generalni pravobranilec

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

3. NEKDANJI ČLANI SODIŠČA

(po nastopu funkcije)

SODNIKI

Massimo PILOTTI, sodnik (1952–1958), predsednik od 1952 do 1958 (†)
 Petrus SERRARENS, sodnik (1952–1958) (†)
 Otto RIESE, sodnik (1952–1963) (†)
 Louis DELVAUX, sodnik (1952–1967) (†)
 Jacques RUEFF, sodnik (1952–1959 in 1960–1962) (†)
 Charles Léon HAMMES, sodnik (1952–1967), predsednik od 1964 do 1967 (†)
 Adrianus VAN KLEFFENS, sodnik (1952–1958) (†)
 Maurice LAGRANGE, generalni pravobranilec (1952–1964) (†)
 Karl ROEMER, generalni pravobranilec (1953–1973) (†)
 Rino ROSSI, sodnik (1958–1964) (†)
 Nicola CATALANO, sodnik (1958–1962) (†)
 Andreas Matthias DONNER, sodnik (1958–1979), predsednik od 1958 do 1964 (†)
 Alberto TRABUCCHI, sodnik (1962–1972), nato generalni pravobranilec (1973–1976) (†)
 Robert LECOURT, sodnik (1962–1976), predsednik od 1967 do 1976 (†)
 Walter STRAUSS, sodnik (1963–1970) (†)
 Riccardo MONACO, sodnik (1964–1976) (†)
 Joseph GAND, generalni pravobranilec (1964–1970) (†)
 Josse J. MERTENS de WILMARS, sodnik (1967–1984), predsednik od 1980 do 1984 (†)
 Pierre PESCATORE, sodnik (1967–1985) (†)
 Hans KUTSCHER, sodnik (1970–1980), predsednik od 1976 do 1980 (†)
 Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE, generalni pravobranilec (1970–1972) (†)
 Henri MAYRAS, generalni pravobranilec (1972–1981) (†)
 Cearbhall O'DALAIGH, sodnik (1973–1974) (†)
 Max SØRENSEN, sodnik (1973–1979) (†)
 Jean-Pierre WARNER, generalni pravobranilec (1973–1981) (†)
 Alexander J. MACKENZIE STUART, sodnik (1973–1988), predsednik od 1984 do 1988 (†)
 Gerhard REISCHL, generalni pravobranilec (1973–1981) (†)
 Aindrias O'KEEFFE, sodnik (1974–1985) (†)
 Francesco CAPOTORTI, sodnik (1976), nato generalni pravobranilec (1976–1982) (†)
 Giacinto BOSCO, sodnik (1976–1988) (†)
 Adolphe TOUFFAIT, sodnik (1976–1982) (†)
 Thijmen KOOPMANS, sodnik (1979–1990) (†)
 Ole DUE, sodnik (1979–1994), predsednik od 1988 do 1994 (†)
 Ulrich EVERLING, sodnik (1980–1988)
 Alexandros CHLOROS, sodnik (1981–1982) (†)
 Sir Gordon SLYNN, generalni pravobranilec (1981–1988), nato sodnik (1988–1992) (†)
 Pieter VERLOREN van THEMAAT, generalni pravobranilec (1981–1986) (†)
 Simone ROŽĚS, generalna pravobranilka (1981–1984)
 Fernand GRÉVISSE, sodnik (1981–1982 in 1988–1994) (†)
 Kai BAHLMANN, sodnik (1982–1988) (†)
 G. Federico MANCINI, generalni pravobranilec (1982–1988), nato sodnik (1988–1999) (†)

Yves GALMOT, sodnik (1982–1988) (†)
 Constantinos KAKOURIS, sodnik (1983–1997) (†)
 Carl Otto LENZ, generalni pravobranilec (1984–1997)
 Marco DARMON, generalni pravobranilec (1984–1994) (†)
 René JOLIET, sodnik (1984–1995) (†)
 Thomas Francis O'HIGGINS, sodnik (1985–1991) (†)
 Fernand SCHOCKWEILER, sodnik (1985–1996) (†)
 Jean MISCHO, generalni pravobranilec (1986–1991 in 1997–2003) (†)
 José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, sodnik (1986–2000)
 José Luís da CRUZ VILAÇA, generalni pravobranilec (1986–1988)
 Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS, sodnik (1986–2003), predsednik od 1994 do 2003
 Manuel DIEZ de VELASCO, sodnik (1988–1994) (†)
 Manfred ZULEEG, sodnik (1988–1994) (†)
 Walter VAN GERVEN, generalni pravobranilec (1988–1994) (†)
 Francis Geoffrey JACOBS, generalni pravobranilec (1988–2006)
 Giuseppe TESAURO, generalni pravobranilec (1988–1998)
 Paul Joan George KAPTEYN, sodnik (1990–2000)
 Claus Christian GULMANN, generalni pravobranilec (1991–1994), nato sodnik (1994–2006)
 John L. MURRAY, sodnik (1991–1999)
 David Alexander Ogilvy EDWARD, sodnik (1992–2004)
 Antonio Mario LA PERGOLA, sodnik (1994 in 1999–2006), generalni pravobranilec (1995–1999) (†)
 Georges COSMAS, generalni pravobranilec (1994–2000)
 Jean-Pierre PUISSOCHET, sodnik (1994–2006)
 Philippe LÉGER, generalni pravobranilec (1994–2006)
 Günter HIRSCH, sodnik (1994–2000)
 Michael Bendik ELMER, generalni pravobranilec (1994–1997)
 Peter JANN, sodnik (1995–2009)
 Hans RAGNEMALM, sodnik (1995–2000) (†)
 Leif SEVÓN, sodnik (1995–2002)
 Nial FENNELLY, generalni pravobranilec (1995–2000)
 Melchior WATHELET, sodnik (1995–2003)
 Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, generalni pravobranilec (1995–2009) (†)
 Romain SCHINTGEN, sodnik (1996–2008)
 Krateros IOANNOU, sodnik (1997–1999) (†)
 Siegbert ALBER, generalni pravobranilec (1997–2003)
 Antonio SAGGIO, generalni pravobranilec (1998–2000) (†)
 Vassilios SKOURIS, sodnik (1999–2015), predsednik od 2003 do 2015
 Fidelma O'KELLY MACKEN, sodnica (1999–2004)
 Ninon COLNERIC, sodnica (2000–2006)
 Stig von BAHR, sodnik (2000–2006)
 José Narciso da CUNHA RODRIGUES, sodnik (2000–2012)
 Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, sodnik (2000–2010)
 Leendert A. GEELHOED, generalni pravobranilec (2000–2006) (†)
 Christine STIX-HACKL, generalna pravobranilka (2000–2006)
 Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, generalni pravobranilec (2003–2009)
 Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, sodnik (2004–2012)
 Jerzy MAKARCZYK, sodnik (2004–2009)
 Pranas KÜRIS, sodnik (2004–2010)

Georges ARESTIS, sodnik (2004–2014)
Ján KLUČKA, sodnik (2004–2009)
Uno LÖHMUS, sodnik (2004–2013)
Aindrias Ó CAOIMH, sodnik (2004–2015)
Pernilla LINDH, sodnica (2006–2011)
Ján MAZÁK, generalni pravobranilec (2006–2012)
Verica TRSTENJAK, generalna pravobranilka (2006–2012)
Jean-Jacques KASEL, sodnik (2008–2013)
Niilo JÄÄSKINEN, generalni pravobranilec (2009–2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN, generalni pravobranilec (2009–2015)

PREDSEDNIKI

Massimo PILOTTI (1952–1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958–1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964–1967) (†)
Robert LECOURT (1967–1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976–1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988) (†)
Ole DUE (1988–1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS (1994–2003)
Vassilios SKOURIS (2003–2015)

SODNI TAJNIKI

Albert VAN HOUTTE (1953–1982) (†)
Paul HEIM (1982–1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Roger GRASS (1994–2010)

POGLAVJE II

SPLOŠNO SODIŠČE

A/ DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017

Marc JAEGER, PREDSEDNIK

Leto 2017 je bilo – po številnih temeljnih spremembah leta 2016 z izvedbo prvih dveh faz reforme sodne ureditve Evropske unije – razmeroma stabilno.

Vendar je bila sestava Splošnega sodišča vseeno dvakrat spremenjena z nastopom funkcije sodnika C. Maca Eochaidha 8. junija 2017 in sodnika G. De Baereja 4. oktobra 2017, in sicer šestega in sedmega sodnika, ki sta bila imenovana v okviru druge faze reforme (s katero je bilo določeno, da se bo ob razpustitvi Sodišča za javne uslužbence in prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji imenovalo sedem novih sodnikov Splošnega sodišča¹). Parado ksalno je bila druga faza reforme zaključena pred prvo (v kateri bi morale biti od 25. decembra 2015 imenovanih dvanajstih novih sodnikov), v okviru katere je treba dvanajstega sodnika še imenovati.

Splošno sodišče so torej na dan 31. decembra 2017 sestavljali predsednik, podpredsednik in 44 preostalih sodnikov, ki so bili bodisi uvrščeni v enega od osmih senatov, sestavljenih iz petih sodnikov, bodisi v senat, sestavljen iz štirih sodnikov (vsi ti senati so običajno zasedali v sestavi treh sodnikov), v pričakovanju imenovanja in nastopa funkcije zadnjega sodnika v okviru prve faze reforme. Poleg teh devetih senatov je pritožbeni senat, pristojen za odločanje o pritožbah zoper odločbe, ki jih je izdalo Sodišče za uslužbence do njegove razpustitve 31. avgusta 2016, še naprej opravljal svojo dejavnost. Z izdajo odločb v zadnjih še nerešenih pritožbenih zadevah bi moral po vsej verjetnosti leta 2018 z delom prenehati.

Poleg tega je leto 2017 mogoče šteti za prvo polno leto, v katerem je sodišče lahko preizkusilo novo ureditev, katere namen je uresničevanje njegovega poslanstva z doseganjem več ambicioznih ciljev: hitrost, kakovost, doslednost in vpliv njegove sodne prakse.

Ob upoštevanju izziva, ki ga je pomenila vključitev velikega števila novih sodnikov, je končni rezultat tega prvega leta dejanskega izvajanja reforme zelo zadovoljiv.

Ravnovesje med številom vloženi zadev in številom končanih zadev je bilo skoraj doseženo (917 vloženi zadev, 895 končanih zadev)², in to kljub vložitvi skupine izjemno številnih povezanih zadev z bančnega in finančnega področja (približno sto zadev). Storilnost sodišča se je namreč po neizogibnem upadu v okviru triletne menjave sodnikov in notranje preureditve zaradi reforme znatno povečala (140 oziroma 18,5 % več končanih zadev v primerjavi z letom 2016). Pričakovati je, da bo storilnost 2018, torej leta, ko bi se ritem sodišča moral približati novemu pričakovanemu ritmu, še večja.

^{1/} Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14) in Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137).

^{2/} V teh skupnih številih ni upoštevanih 47 vloženi in 53 zaključenih zadev pred sodnikom začasne odredbe.

Zlasti pa se je trajanje postopkov – najpomembnejši kazalec učinkovitosti – znova občutno skrajšalo, in sicer je povprečno trajanje postopka v zadevah, ki se končajo z izdajo sodbe ali sklepa, 16,3 meseca (to je 13 % krajše v primerjavi z letom 2016). Trend upadanja zadnjih pet let (40 % krajše od leta 2013) se je torej izjemno pospešil, in to pri vseh vrstah sporov.

Nazadnje je treba poudariti, da se je število zadev, ki so bile predodeljene razširjenemu senatu petih sodnikov, močno povečalo (84 predodeljenih zadev, leta 2016 pa 29), s čimer se odražata organizacija in delovanje, ki ju je sodišče izbralo za zagotovitev cilja ohranjanja kakovosti, ki si ga je postavilo v okviru izvajanja reforme. Tako se je delež zadev, predodeljenih razširjenemu senatu, v primerjavi s številom vloženi zadev v letu 2017 približal 10 %, kar močno odstopa od povprečja predodeljenih zadev v obdobju pred reformo sodne ureditve Unije (od leta 2010 do leta 2015), ki je znašal 1 %.

Prezgodaj je še, da bi se lahko na podlagi teh statističnih podatkov dokončno sklepalo o tem, kakšni bodo učinki reforme, ko bo ta povsem izvedena in katere zadnja faza bo nastopila 1. septembra 2019. Vendar pa ti podatki vseeno razkrivajo željo Splošnega sodišča, da čim prej požanje plodove te reforme, da bi posameznikom zagotovilo uživanje možnosti, ki jih ponuja, in sicer v okviru učinkovitega, skrbnega in kakovostnega pravosodja Unije.

B/ SODNA PRAKSA SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017

RAZVOJ SODNE PRAKSE SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017

Marc van der WOUDE, podpredsednik

Eden od pomembnejših dogodkov, ki je zaznamoval razvoj sodne prakse Sodišča v letu 2017, je ponovna umestitev sporov v zvezi z evropskimi javnimi uslužbenci na prvi stopnji med pristojnosti Splošnega sodišča. Zaradi te ponovne pristojnosti je Splošno sodišče izreklo več odločb v zvezi s fizičnimi osebami, to je tistimi, ki so zaposlene v institucijah Unije, zlasti v zvezi z upoštevanjem metod za izračun plač, ki jih mora uporabljati uprava (sodba z dne 14. septembra 2017, **Bodson in drugi/EIB**, (T-504/16 in T-505/16, [EU:T:2017:603](#)) in obveznostmi, ki jih ima uprava, ko prejme prošnjo za pomoč zaradi psihičnega nadlegovanja (sodba z dne 24. aprila 2017, **HF/Parlament**, T-584/16, [EU:T:2017:282](#)).

Vendar pa področje javnih uslužbencev ni edino, na katerem Splošno sodišče zagotavlja sodno varstvo interesov fizičnih oseb. To varstvo zagotavlja tudi na drugih področjih, na primer na področju omejevalnih ukrepov, ki jih sprejme Unija. Splošno sodišče je tako še naprej opravljalo nadzor nad ukrepi, ki jih je sprejela Unija, med drugim ukrepi, ki so bili sprejeti na podlagi kazenskih postopkov, sproženih v tretjih državah, kot sta Tunizija ali Ukrajina, zoper fizične osebe, ki so bile obtožene odtujitve državnih sredstev (sodba z dne 7. julija 2017, **Azarov/Svet**, (T-215/15, v pritožbenem postopku,¹ [EU:T:2017:479](#)). Vprašanja v zvezi s sodnim varstvom fizičnih oseb se postavljajo tudi v zadevah, ki so v interesu vseh državljanov Unije, kot so zadeve, ki se nanašajo na dostop do dokumentov na podlagi Uredbe št. 1049/2001,² ali zadeve, ki se nanašajo na predloge evropskih državljanskih pobud. V zvezi s slednjimi je Splošno sodišče, prvič, presodilo, da se lahko nanašajo na akte, ki so povezani s pogajanjem za sklenitev mednarodnih sporazumov (sodba z dne 10. maja 2017, **Efler in drugi/Komisija**, (T-754/14, [EU:T:2017:323](#)), in drugič, poudarilo, da mora Komisija ustrezno obrazložiti njihovo zavrnitev (sodba z dne 3. februarja 2017, **Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe/Komisija**, (T-646/13, [EU:T:2017:59](#)).

Poleg tega je mogoče opaziti, da so zadeve na Splošnem sodišču na področju gospodarskega prava vedno bolj raznolike. To pravo, ki ne zajema zgolj prava konkurence, se razvija zlasti glede pristojnosti, ki so dodeljene različnim institucijam in agencijam Unije, zadolženim za poglobljanje notranjega trga in monetarno politiko. Splošno sodišče je v tem kontekstu sodno prakso razvijalo, na primer, na bančnem področju, tako da je pojasnilo okvir, v katerih Evropska centralna banka (ECB) opravlja bonitetni nadzor, ob upoštevanju ciljev upoštevanih predpisov, s katerimi se želi ECB omogočiti celovit pregled nad vsemi tveganji, ki jim je izpostavljena kreditna institucija, in preprečiti, da bi se bonitetni nadzor razdrobil med ECB in nacionalne organe (sodbi z dne 16. maja 2017, **Landeskreditbank Baden-Württemberg/ECB**, (T-122/15, v pritožbenem postopku,³ [EU:T:2017:337](#)), in z dne 13. decembra 2017, **Crédit mutuel Arkéa/ECB**, (T-52/16, [EU:T:2017:902](#)). Opaziti je mogoče tudi ponovni porast števila zadev, ki se nanašajo na nadzor koncentracij, tako da je bilo v zvezi s tovrstnimi operacijami, ki običajno sledijo gospodarskim ciklom, izdanih več odločb (sodbe z dne 7. marca 2017, **United Parcel Service/Komisija**,

1/ Zadeva C-530/17 P, **Azarov/Svet**.

2/ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

3/ Zadeva C-450/17 P, **Landeskreditbank Baden-Württemberg**.

T-194/13, v pritožbenem postopku,⁴ [EU:T:2017:144](#); z dne 26. oktobra 2017, *Marine Harvest/Komisija*, (T-704/14, v pritožbenem postopku,⁵ [EU:T:2017:753](#)), in z dne 26. oktobra 2017, *KPN/Komisija*, (T-394/15, neobjavljena, [EU:T:2017:756](#)). Poleg tega se zdi, da se z vedno večjo zapletenostjo zadev, ki se nanašajo na presoje ekonomske narave, krepi nadzor nad spoštovanjem pravice do obrambe. Med drugim je bilo ugotovljeno, da morajo imeti udeleženci koncentracije zaradi spoštovanja te pravice možnost izraziti svoja stališča v zvezi z ekonometričnim modelom, ki ga je Komisija uporabila pri pripravi odločbe (sodba z dne 7. marca 2017, *United Parcel Service/Komisija*, (T-194/13, v pritožbenem postopku,⁶ [EU:T:2017:144](#)).

Nazadnje, pomembno horizontalno vprašanje, ki je posebej zaznamovalo več kategorij zadev Splošnega sodišča v letu 2017, je vprašanje spoštovanja razumnega roka v upravnih in sodnih postopkih.

V zvezi s spoštovanjem tega roka kot dela načela dobrega upravljanja je Splošno sodišče opozorilo na sodno prakso, v skladu s katero je treba prošnjo za pomoč v primeru nadlegovanja obravnavati hitro (sodba z dne 24. aprila 2017, *HF/Parlament*, (T-584/16, [EU:T:2017:282](#)). Poleg tega je pojasnilo, da mora biti obrazložitev k odločbi o nenapredovanju uradnika podana najpozneje do zavrnitve njegove pritožbe, sicer lahko zaradi nespoštovanja te obveznosti obrazložitev nastane položaj negotovosti in razočaranja, zaradi katerega je mogoče dodeliti odškodnino (sodba z dne 26. oktobra 2017, *Paraskevaidis/Cedefop*, (T-601/16, [EU:T:2017:757](#)). Splošno sodišče je tudi ugotovilo, da Komisija ni spoštovala načela razumnega roka, s tem da je za ponovno preučitev zahtevka za odpust uvoznih dajatev – po tem, ko je Splošno sodišče prejšnji sklep o zavrnitvi tega zahtevka razglasilo za nič – porabila devet mesecev, to je obdobje, ki je bilo določeno v prej veljavnih predpisih (sodba z dne 11. decembra 2017, *Léon Van Parys/Komisija*, (T-125/16, [EU:T:2017:884](#)). Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da kršitev razumnega roka, ki so jo storili tunizijski organi v sodnem postopku, ki je bil podlaga za sklep Sveta, da se ime tožeče stranke ohrani na seznamu oseb, na katere se nanašajo omejevalni ukrepi, ne vpliva nujno na zakonitost te odločbe, vendar pa je pri tem pojasnilo, da se lahko Svet zaradi take kršitve obveznosti znajde v položaju, ko mora izvesti potrebna preverjanja (sodba z dne 5. oktobra 2017, *Mabrouk/Svet*, (T-175/15, [EU:T:2017:694](#)).

V zvezi z načelom, da morajo sodišča Unije spoštovati načelo razumnega roka, je Splošno sodišče v seriji petih sodb (sodbe z dne 10. januarja 2017, *Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija*, (T-577/14, v pritožbenem postopku,⁷ [EU:T:2017:1](#); z dne 1. februarja 2017, *Aalberts Industries/Evropska unija*, (T-725/14, [EU:T:2017:47](#); z dne 1. februarja 2017, *Kendrion/Evropska unija*, (T-479/14, v pritožbenem postopku,⁸ [EU:T:2017:48](#)); z dne 17. februarja 2017, *ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija*, (T-40/15, v pritožbenem postopku,⁹ [EU:T:2017:105](#)) in z dne 7. junija 2017, *Guardian Europe/Evropska unija*, (T-673/15, v pritožbenem postopku,¹⁰ [EU:T:2017:377](#)) pojasnilo pojem prekoračitve razumnega roka trajanja sodnega postopka na področju prava omejevalnih sporazumov in pojasnilo okoliščine, v katerih lahko kršitev tega načela povzroči finančno odgovornost Unije. Med drugim je ugotovilo, da lahko taka kršitev povzroči premoženjsko škodo v višini vzpostavitve bančne

4/ Zadeva C-265/17 P, *Komisija/United Parcel Service*.

5/ Zadeva C-10/18 P, *Marine Harvest/Komisija*.

6/ Zadeva C-265/17 P, *Komisija/United Parcel Service*.

7/ Zadeva C-138/17 P, *Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne* in zadeva C-146/17 P, *Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne*.

8/ Zadeva C-150/17 P, *Evropska unija/Kendrion*.

9/ Zadeva C-174/17 P, *ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija* in zadeva C-222/17 P, *ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija*.

10/ Zadeva C-447/17 P, *Guardian Europe/Evropska unija* in zadeva C-479/17 P, *Guardian Europe/Evropska unija*.

garancije za obdobje, ki presega obdobje, ki se lahko šteje za razumno, in nepremoženjsko škodo, ki je posledica neobičajno dolgo trajajočega položaja negotovosti.

I. SODNI POSTOPEK

Splošno sodišče je imelo v letu 2017 priložnost, da se med drugim izreče o obsegu pristojnosti sodišča Evropske unije in o pojmu izpodbojnega akta. Pojasnilo je tudi pogoje, ki veljajo za zastopanje strank z odvetnikom.

1. PRISTOJNOST SODIŠČA UNIJE

V zadevah, v katerih so bili izdani sklepi z dne 28. februarja 2017, **NF/Evropski svet** (T-192/16, v pritožbenem postopku,¹¹ [EU:T:2017:128](#)), z dne 28. februarja 2017, **NG/Evropski svet** (T-193/16, v pritožbenem postopku,¹² [EU:T:2017:129](#)), in z dne 28. februarja 2017, **NM/Evropski svet** (T-257/16, v pritožbenem postopku,¹³ [EU:T:2017:130](#)), je moralo Splošno sodišče odločiti o tožbah, ki so jih trije prosilci za azil vložili proti sporazumu, ki je bil 18. marca 2016 domnevno sklenjen med Evropskim svetom in Republiko Turčijo zaradi migracijske krize, ki je nastala zaradi položaja v Siriji. Po mnenju tožečih strank je bil ta sporazum, ki je bil po navedbah tožečih strank vsebovan v „izjavi EU in Turčije“¹⁴ – sprejeti istega dne in predstavljeni v sporočilu za javnost Evropskega sveta –, sklenjen v nasprotju s pravili Pogodbe DEU o tem, kako Unija sklepa mednarodne sporazume.

Splošno sodišče je pri odločanju o ugovoru nepristojnosti, ki ga je Evropski svet uveljavljal na podlagi člena 130 Poslovnika Splošnega sodišča – pri čemer je opozorilo, da je treba ta ugovor nepristojnosti preizkusiti pred ugovorom nedopustnosti, ki ga je podredno navedla tožena stranka – ugotovilo, da tožeče stranke formalno predlagajo razveljavitev mednarodnega sporazuma. Vendar pa je Splošno sodišče pojasnilo, da se nadzor nad zakonitostjo, ki ga izvaja sodišče Unije nad akti, za katere se uporablja mednarodno pogodbeno pravo, lahko izvaja samo nad aktom, s katerim je institucija nameravala skleniti domnevni zadevni mednarodni sporazum, ne pa nad samim mednarodnim sporazumom. Zato je Splošno sodišče predloge tožečih strank razlagalo tako, da se z njimi v bistvu predlaga razglasitev ničnosti akta, s katerim naj bi Evropski svet 18. marca 2016 nameraval v imenu Unije skleniti sporazum z Republiko Turčijo.

Splošno sodišče je po preučitvi vsebine „izjave EU in Turčije“ in vseh okoliščin, v katerih je prišlo do te izjave, ugotovilo, da ta ni akt Evropskega sveta – in tudi ne akt kake druge institucije Unije –, s katerim bi ta nameraval skleniti sporazum z Republiko Turčijo. Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da so se – ne glede na žal dvomne izraze iz „izjave EU in Turčije“, kot je bila predstavljena v spornem sporočilu za javnost – predstavniki držav članic 18. marca 2016 na srečanju v prostorih, ki si jih delita Evropski svet in Svet, to je srečanju, ki je vodilo do sprejetja „izjave EU in Turčije“, s turškim predsednikom vlade srečali kot voditelji držav ali vlad držav članic. Zato je Splošno sodišče štelo, da je treba ugoditi ugovoru nepristojnosti, ki ga je uveljavljal Evropski svet.

11/ Zadeva C-208/17 P, **NF/Evropski svet**.

12/ Zadeva C-209/17 P, **NG/Evropski svet**.

13/ Zadeva C-210/17 P, **NM/Evropski svet**.

14/ Namen izjave je predstaviti rezultate „tretjega srečanja po novembru 2015, posvečenega poglobljanju odnosov med Turčijo in EU ter reševanju migracijske krize“ med „člani Evropskega sveta“ in „predstavniki Turčije“.

2. POJEM IZPODBOJNEGA AKTA

V zadevi, v kateri je bil sprejet sklep z dne 11. oktobra 2017, *Guardian Glass España, Central Vidriera/Komisija* (T-170/16, [EU:T:2017:722](#)), se je Splošno sodišče izreklo o predlogu za razglasitev ničnosti sklepa, ki naj bi bil vsebovan v dokumentu, ki ga je Evropska komisija poslala španskim organom. Ta dokument je vseboval presojo Komisije v zvezi s trditvami, ki jih je tožeča stranka navedla pred temi organi v zvezi z združljivostjo državne pomoči, ki jo je prejela v obliki davčnega dobropisa. Zadeva se umešča v okvir vračila pomoči, ki jo morajo zagotoviti španski organi in ki je bila dodeljena v obliki davčnega dobropisa na podlagi sheme pomoči, za katero je Komisija ugotovila, da je nezakonita. Komisija je v sklepu, v katerem je ugotovila to nezakonitost, pojasnila, da se njena presoja nanaša na shemo pomoči in „ne vpliva na možnost, da se s kasnejšim sklepom ali ob uporabi uredb o izjemah za združljivo z notranjim trgom razglasi posamično pomoč, ki spada v okvir te sheme, in jo prejmejo nekatera podjetja na podlagi njihovih posebnih značilnosti“. Na podlagi sklepa Komisije so španski organi tožeči stranki poslali nalog za vračilo.

Splošno sodišče je presodilo, da izpodbijani akt nima zavezujočih pravnih učinkov, ki bi bili lahko v škodo interesom tožeče stranke, ker bi bistveno spreminjali njen pravni položaj, in ga zato ni mogoče izpodbijati z ničnostno tožbo.

Splošno sodišče je, da bi prišlo do te ugotovitve, najprej opozorilo, da se lahko Komisija v primeru sheme državnih pomoči, kot je to storila v tej zadevi, izreče o splošnih značilnostih zadevne sheme, ne da bi preizkusila vsak posamičen primer njene uporabe. Zadevna država članica mora pri izvajanju sklepa Komisije preveriti posamični položaj vsakega podjetja, na katerega se nanaša postopek vračila. Če pri tem naleti na nepredvidene in nepredvidljive težave, se mora država članica v skladu z obveznostjo lojalnega sodelovanja obrniti na Komisijo. V zvezi z dopisi, ki jih je Komisija v okviru take izmenjave stališč poslala nacionalnim organom, je treba ugotoviti, da niso zavezujoči, ker le izražajo njeno mnenje v zvezi s sprejemljivostjo izvedbenih ukrepov, ki jih predlaga zadevna država članica, z vidika prava Unije, ob upoštevanju težav, s katerimi se je srečala ta država.

Splošno sodišče je nato ugotovilo, da spadajo izmenjave stališč med španskimi organi in Komisijo, kot to izhaja iz izpodbijanega akta, v okvir izvajanja sklepa, s katerim je bila pomoč razglašena za nezakonito. V fazi vračila pomoči so namreč španski organi preizkusili, če je bil pogoj spodbujevalnega učinka pomoči pri pomoči, ki je bila izplačana tožeči stranki, izpolnjen, in so v zvezi s tem Komisijo vprašali, kako je treba razlagati pogoj iz tega sklepa. Avtor izpodbijanega akta je ta akt namreč pripravil in španskim organom posredoval z namenom, da bi odgovoril na to vprašanje in jim podal pojasnila v zvezi z zahtevo po spodbujevalnem učinku.

Splošno sodišče je poleg tega zavrnilo argument tožeče stranke, da bi se morala Komisija, ker je Kraljevina Španija pomoč priglasila, o njeni združljivosti izreči tako, da bi sprejela sklep. Splošno sodišče je v zvezi s tem presodilo, da je iz vsebine izmenjav stališč med španskimi organi in Komisijo razvidno, da so ti organi od Komisije želeli pridobiti informacije z namenom, da bi v vlogah, ki so jih morali predložiti španskim sodiščem, odgovorili na vprašanja, ki so se zastavila v zvezi z nekaterimi prejemniki, ki so izpodbijali naloge za vračilo, pri čemer njihovih dopisov ni mogoče razlagati tako, da vsebujejo priglasitev pomoči, izplačane tožeči stranki, zaradi katere bi morala Komisija sprejeti sklep na podlagi Uredbe (ES) št. 659/1999.¹⁵ Splošno sodišče nazadnje pojasnjuje, da to, kako so si španski organi razlagali pravne učinke izpodbijanega akta – tudi če bi bila taka razlaga utemeljena – ne bi moglo biti podlaga za presojo dopustnosti tožbe zoper ta akt.

^{15/} Uredba Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

3. ZASTOPANJE PO ODVETNIKU, KI NI TRETJA OSEBA

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bil izdan sklep z dne 20. novembra 2017, *BikeWorld/Komisija* (T-702/15, [EU:T:2017:834](#)), izreklo o tožbi za delno razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija ugotovila, da je državna pomoč, ki jo je Zvezna republika Nemčija odobrila za dirkališče Nürburgring, nezakonita in neskladna z notranjim trgov. Komisija se je, ne da bi formalno uveljavljala ugovor nedopustnosti, sklicevala na nedopustnost, pri čemer je navedla, da tožba ne izpolnjuje zahtev iz členov 19 in 21 Statuta Sodišča Evropske unije, ker je odvetnik, ki zastopa tožečo stranko, eden od njenih dveh družbenikov in zato od nje ni neodvisen. V zvezi s tem je tožeča stranka v bistvu navedla, da je bil njen zastopnik ob vložitvi tožbe z njo povezan samo prek 10-odstotne udeležbe v njenem kapitalu, da pa ni imel nobene vloge pri njenem upravnem in finančnem poslovanju ter jo je zastopal le kot odvetnik, in ne kot družbenik.

V zvezi s tem je Splošno sodišče opozorilo, da kadar pri njem vložijo tožbo stranke, ki niso države članice, institucije Evropske unije, države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP),¹⁶ ki niso države članice, ter v tem sporazumu navedeni nadzorni organ EFTA, te ne smejo nastopati same, ampak jih mora zastopati tretja oseba, ki mora biti vpisana v imenik odvetnikov v eni od držav članic ali državi, ki je podpisnica Sporazuma o EGP. Splošno sodišče je opozorilo, da je v skladu s sodno prakso Sodišča bistvo te zahteve po zastopanju po tretji osebi na eni strani preprečiti, da bi zasebni subjekti sami, brez posrednika, opravljali procesna dejanja, na drugi strani pa zagotoviti, da pravne osebe zastopa zastopnik, ki je dovolj ločen od pravne osebe, ki jo zastopa.

Glede na ta merila je Splošno sodišče presodilo, da je zaradi osebnih povezav odvetnika tožeče stranke, ki jih je imel ob vložitvi tožbe s tožečo stranko in obravnavano zadevo – zlasti zaradi dejstva, da je pridobil 10-odstotni delež v kapitalu tožeče stranke in da je bil od takrat eden od njenih dveh družbenikov – obstajala nevarnost, da svoje temeljne vloge sodelavca pravosodja ne bo mogel opravljati na najustreznejši način. Po navedbah Splošnega sodišča tožeča stranka in njen odvetnik – zlasti v odgovoru na ugovor nedopustnosti, ki ga je uveljavljala Komisija – nista predložila ničesar, kar bi v okoliščinah te zadeve omogočalo izključitev obstoja take nevarnosti.

Splošno sodišče je ugotovilo, da so ob vložitvi tožbe obstajale osebne povezave odvetnika tožeče stranke s tožečo stranko in obravnavano zadevo, zaradi katerih ni bil dovolj ločen od tožeče stranke v smislu sodne prakse Sodišča, da bi jo lahko popolnoma neodvisno zastopal, in tožbo zavrnilo kot nedopustno.

^{16/} Sporazum o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL 1994, L 1, str. 3).

II. PRAVO INSTITUCIJ

Splošnemu sodišču je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 3. februarja 2017, **Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe/Komisija** (T-646/13, [EU:T:2017:59](#)), predložena tožba za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija zavrnila prijavo predlagane evropske državljanske pobude (EDP), s katero se je Uniji predlagalo, naj izboljša varstvo oseb, ki pripadajo nacionalnim in jezikovnim manjšinam, in naj krepí kulturno in jezikovno raznolikost v Uniji. V prilogi k predlogu EDP je bilo omenjenih enajst področij, na katerih bi morale institucije Unije oblikovati predloge aktov, in so v ta namen navedeni podrobni podatki o vrstah aktov, ki jih je treba sprejeti, vsebini teh aktov in ustreznih pravnih podlagah v Pogodbi DEU. Komisija je v sklepu menila, da bi nekateri od predlaganih aktov lahko – če bi se obravnavali posamično – spadali v okvir pristojnosti, v skladu s katerimi lahko vloží predlog pravnega akta Unije, vendar pa je iz tega izpeljala sklep, da je treba prijavo zavrniti, ker Uredba (EU) št. 211/2011¹⁷ ne določa delne potrditve prijave EDP.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da mora biti državljanu, ki je vložil predlog EDP, omogočeno, da se seznaní z razlogi, iz katerih Komisija prijave pobude ni potrdila. Komisija, ki ji je bil predložen tak predlog, mora torej ta predlog oceniti, v svojem sklepu o zavrnitvi pa mora – ob upoštevanju njegovega vpliva na učinkovito izvrševanje pravice državljanov do vložitve EDP – tudi podrobno navesti različne razloge za to zavrnitev. Komisija v izpodbijanem sklepu ni opredelila, kateri od enajstih predlogov iz priloge k predlogu EDP po njenem mnenju očitno ne spadajo v okvir njenih pristojnosti, na podlagi katerih je pooblaščen za vložitev predloga pravnega akta Unije, in ni podala nobene obrazložitve v utemeljitev te presoje, čeprav so organizatorji natančno navedli vrsto predlaganega akta, ustrezne pravne podlage in vsebino aktov. V teh okoliščinah Komisija organizatorjem ni omogočila, da bi lahko razbrali tiste predloge iz priloge k predlogu EDP, ki so po njenem mnenju zunaj okvira njenih pristojnosti, in tudi ne, da bi se seznanili z razlogi, ki so pripeljali do take odločitve. Organizatorji torej niso mogli izpodbijati utemeljenosti presoje Komisije, prav tako pa tudi Splošno sodišče ni moglo opraviti nadzora nad zakonitostjo te presoje.

Splošno sodišče je na podlagi tega presodilo, da izpodbijani sklep ni zadostno obrazložen in ga je treba zato razglasiti za ničen, ne da bi bilo treba ugotoviti, ali bi morala Komisija poleg tega pojasniti razloge v utemeljitev svoje razlage, da prijave predloga EDP ni mogoče potrditi, če del predlaganih ukrepov ne spada med njene pristojnosti.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 10. maja 2017, **Efler in drugi/Komisija** (T-754/14, [EU:T:2017:323](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je Komisija zavrnila prijavo predloga EDP, naslovljene „Stop TTIP“ s katero bi se Komisijo pozvalo, naj Svetu predlaga preklic pogajalskega mandata za „Čezatlantsko partnerstvo za trgovino in naložbe“¹⁸ in sklenitev „Celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma“.¹⁹ V tej zadevi se je tako postavilo novo vprašanje, ali se lahko predlog EDP nanaša na akt, s katerim se Svet odloči, da bo Komisiji preklical pogajalski mandat za sklenitev mednarodnega sporazuma s tretjo državo, in na akt, s katerim Svet odloči, da ne bo odobril podpisa takega sporazuma ali da ga ne bo sklenil. Komisija je v sklepu navedla, da se predlog EDP ne more nanašati na take akte. Komisija se je sklicevala, prvič, na to, da ima začetek pogajanj za sklenitev

^{17/} Uredba (EU) št. 211/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o državljanski pobudi (UL 2011, L 65, str. 1).

^{18/} Svet je s sklepom z dne 14. junija 2013 pooblastil Komisijo, da z Združenimi državami Amerike začne pogajanja za sklenitev prostotrgovinskega sporazuma „Čezatlantsko partnerstvo za trgovino in naložbe“ (Transatlantic Trade and Investment Partnership, (TTIP)).

^{19/} Svet je s sklepom z dne 27. aprila 2009 pooblastil Komisijo, da s Kanado začne pogajanja za sklenitev prostotrgovinskega sporazuma „Celovit gospodarski in trgovinski sporazum“ (*Comprehensive Economic and Trade Agreement* (CETA)).

mednarodnega sporazuma pripravljalni značaj in zunaj institucij nima pravnih učinkov, in drugič, na okoliščino, da pravni akti, katerih sprejetje se je predlagalo, niso bili potrebni „za namen izvajanja Pogodb“.

Splošno sodišče, ki je zavrnilo stališče Komisije, je na prvem mestu štelo, da pojma pravni akt v smislu člena 11(4) PEU, člena 2(1) Uredbe št. 211/2011 in člena 4(2)(b) iste uredbe – ob neobstoju navedb o nasprotnem – ni mogoče razlagati tako, da je omejen samo na dokončne pravne akte Unije, ki imajo pravne učinke do tretjih oseb. Po mnenju Splošnega sodišča namreč niti z besedilom zadevnih določb niti s cilji teh določb ni mogoče posebej utemeljiti tega, da se sklep o začetku pogajanj za sklenitev mednarodnega sporazuma, ki je bil sprejet na podlagi člena 207(3) in (4) PDEU in člena 218 PDEU ter ki je očitno sklep v smislu člena 288, četrti odstavek, PDEU, za namene EDP izključi iz pojma pravnega akta. Nasprotno, Splošno sodišče je menilo, da načelo demokracije, in cilj, ki se mu posebej sledi z mehanizmom EDP, in sicer krepitev demokratičnega delovanja Unije, zahtevata, da se pojem pravnega akta razlaga tako, da vključuje pravne akte, kot je sklep o začetku pogajanj za sklenitev mednarodnega sporazuma, katerega nesporni namen je spremeniti pravni red Unije. Po mnenju Splošnega sodišča bi imelo namreč stališče, da imata Svet in Komisija zadostno posredno demokratično upravičenje za sprejetje pravnih aktov, ki nimajo pravnih učinkov do tretjih oseb, za posledico znatno omejevanje mehanizma EDP kot instrumenta sodelovanja državljanov Unije pri njeni normativni dejavnosti s sklepanjem mednarodnih sporazumov. Poleg tega po mnenju Splošnega sodišča sklep o preklicu pooblastila za začetek pogajanj za sklenitev mednarodnega sporazuma, če so z njim ta pogajanja prekinjena, ne more biti opredeljen kot pripravljalni akt, temveč je dokončen.

Na drugem mestu je Splošno sodišče ugotovilo, da predpisi v zvezi z EDP ne vsebujejo nobene navedbe, na podlagi katere sodelovanje državljanov za preprečitev sprejetja pravnega akta ne bi bilo mogoče. Predlagani pravni akt mora v skladu s členom 11(4) PEU in členom 2(1) Uredbe št. 211/2011 sicer res prispevati k izvajanju Pogodb, in prav za to gre v primeru aktov, katerih predmet je preprečitev sklenitve mednarodnih sporazumov ter s katerimi naj bi se spremenil pravni red Unije.

Splošno sodišče je v zvezi s tem navedlo, da cilj sodelovanja v demokratičnem življenju Unije, ki se mu sledi z mehanizmom EDP, očitno vključuje možnost zahtevati, da se veljavni pravni akti v celoti ali deloma spremenijo. Zato ne obstaja tudi noben razlog, da se iz demokratične razprave izključi pravne akte, ki se nanašajo na umik sklepa o začetku pogajanj za sklenitev mednarodnega sporazuma, in akte, katerih predmet je preprečiti podpis in sklenitev takega sporazuma. V nasprotju s stališčem Komisije ti akti nedvomno ustvarjajo samostojne pravne učinke s tem, da, odvisno od primera, preprečujejo napovedano spremembo prava Unije. Nič ne upravičuje tega, da se pobudnikom predlagane EDP naloži, da počakajo na sklenitev sporazuma, da bi lahko nato izpodbijali zgolj njegovo ustreznost.

Poleg tega je po mnenju Splošnega sodišča predlagana EDP, ki sploh ne posega v potek nekončanega zakonodajnega postopka, izraz učinkovitega sodelovanja državljanov Unije v demokratičnem življenju Unije in ne vpliva na institucionalno ravnovesje, ki se želi doseči s Pogodbama.

Splošnemu sodišču je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 20. novembra 2017, **Voigt/Parlament** (T-618/15, [EU:T:2017:821](#)), predložena tožba, ki je bila vložena zoper sklepa, s katerima je Evropski parlament zavrnil uporabo dvorane za tiskovno konferenco oziroma ruskim državljanom zavrnil vstop v svoje prostore. Tožeča stranka, ki je bila na listi neke nemške stranke izvoljena za poslanca Parlamenta, se je v Sankt Peterburgu (Rusija) udeležila nekega političnega srečanja. Po koncu tega srečanja je želela tožeča stranka organizirati tiskovno konferenco in delovni sestanek v prostorih Parlamenta, pri čemer bi bili na delovnem sestanku med drugim prisotni člani in simpatizer ruske stranke Rodina. Medtem je Parlament sprejel resolucijo (2015/2001 (INI)).²⁰

^{20/} Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. junija 2015 o stanju odnosov med EU in Rusijo (2015/2001(INI)) (UL 2016, C 407, str. 35).

Splošno sodišče je najprej preučilo dopustnost tožbenega razloga, ki se je nanašal na kršitev člena 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ker naj bi bila zavrnitev vstopa ruskih gostov v Parlament diskriminacija na podlagi narodnosti ali državljanstva, pri čemer je opozorilo, da tožeča stranka ni upravičena delovati v interesu prava ali institucij in lahko v utemeljitev ničnostne tožbe uveljavlja le očitke, ki se nanašajo nanjo osebno. Vendar te zahteve ni mogoče razumeti tako, da lahko sodišče Unije sprejme dopustnost očitka le, če se ta navezuje na osebni položaj tožeče stranke. Očitki tožeče stranke so v resnici dopustni, če se lahko z njimi utemlji ničnost, zaradi katere bi tožeča stranka imela korist. V obravnavanem primeru pa bi lahko, kot je menilo Splošno sodišče, zatrjevana diskriminacija ruskih gostov na podlagi njihovega državljanstva oziroma etničnega porekla škodovala tudi tožeči stranki, ker je bila vabiteljica in ker z njimi v prostorih Parlamenta ni mogla izvesti delovnega sestanka, ki ga je organizirala.

Pri preizkusu utemeljenosti tega tožbenega razloga je Splošno sodišče navedlo, da je državljanstvo pravna in politična vez med posameznikom in suvereno državo, pojem etničnega porekla pa izhaja iz ideje, da so za družbene skupine značilni skupno državljanstvo, vera, jezik, kulturno in tradicionalno poreklo ter življenjsko okolje. V zvezi s prepovedjo diskriminacije na podlagi etničnega porekla Splošno sodišče ugotavlja, da se je tožeča stranka omejila le na zatrjevanje ruskega državljanstva svojih gostov in da ni dokazala, da je bil sklep o zavrnitvi vstopa njenim ruskim gostom v prostore Parlamenta sprejet zaradi pripadnosti nekemu etničnemu poreklu. V zvezi s prepovedjo diskriminacije na podlagi državljanstva je Splošno sodišče opozorilo, da je treba v skladu s členom 6(1), tretji pododstavek, PEU in členom 52(7) Listine o temeljnih pravicah pojasnila k tej listini ²¹ upoštevati kot vodilo pri njeni razlagi. V skladu s temi pojasnili pa člen 21(2) Listine o temeljnih pravicah „ustreza členu 18[, prvi odstavek, PDEU] in ga je treba uporabljati ob upoštevanju tega člena“.

Zato Splošno sodišče glede na člen 18, prvi odstavek, PDEU in z njim povezano sodno prakso meni, da se člen 21(2) Listine o temeljnih pravicah nanaša samo na položaje, ki spadajo na področje uporabe prava Unije, v katerih je državljan neke države članice zaradi svojega državljanstva diskriminiran v primerjavi z državljani neke druge države članice, zato se ta člen ne more uporabiti v primeru morebitnega različnega obravnavanja med državljani držav članic in državljani tretjih držav. Zato se tožeča stranka v zvezi s svojimi ruskimi gosti ni mogla sklicevati na kršitev člena 21(2) Listine o temeljnih pravicah.

Splošno sodišče je nazadnje v okviru preučitve tožbenega razloga, ki se nanaša na zlorabo pooblastil, presodilo, da Parlamentu v njegovih poslopih ni treba dajati prednosti političnim dejavnostim neke politične stranke iz tretje države, zato mu ni treba sprejeti članov ali simpatizerjev take politične stranke, da bi lahko v njegovih prostorih izrazili svoja stališča. Tudi iz sistematike Pogodb, besedil, sprejetih za njuno izvajanje, in nujnosti zagotovitve svobodnega izvajanja pooblastil Parlamenta namreč izhaja, da Parlament ni kraj, na katerem bi imel vsak predstavnik javnosti neomejeno možnost izraziti svoja stališča.

21/ Pojanila k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C-303, str. 17).

III. PRAVILA O KONKURENCI, KI VELJAJO ZA PODJETJA

1. RAZVOJ NA PODROČJU ČLENOV 101 IN 102 PDEU

Na Splošno sodišče je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 10. novembra 2017, *Icap in drugi/Komisija* (T-180/15, [EU:T:2017:795](#)), vložena tožba za razglasitev ničnosti sklepa, v katerem je Komisija ugotovila, da so bile tožeče stranke udeležene pri šestih kršitvah člena 101 PDEU v zvezi z manipulacijo medbančnih referenčnih obrestnih mer *London Interbank Offered Rate* (LIBOR, medbančna obrestna mera, ki se uporablja v Londonu) in *Tokyo Interbank Offered Rate* (TIBOR, medbančna obrestna mera, ki se uporablja v Tokiu) na trgu obrestnih izvedenih finančnih instrumentov v japonskih jeni, ki so bile pred tem ugotovljene s sklepom iz leta 2013.²² Tožečim strankam se je očitala „pomoč“ pri šestih kršitvah, to je pri „kršitvi UBS/RBS iz leta 2007“, „kršitvi UBS/RBS iz leta 2008“, „kršitvi UBS/DB“, „kršitvi Citi/RBS“, „kršitvi Citi/DB“ in „kršitvi Citi/UBS“. V sklepu iz leta 2013, ki je bil sprejet ob uporabi postopka poravnave, določenega v členu 10a Uredbe (ES) št. 773/2004,²³ kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 622/2008,²⁴ je bilo ugotovljeno, da so bile Citigroup Inc., Citigroup Global Markets Japan Inc. Deutsche Bank Aktiengesellschaft, UBS AG, UBS Securities Japan in The Royal Bank of Scotland (RBS) udeležene pri zadevnih kršitvah. Tožeče stranke so se odločile, da ne sodelujejo v postopku poravnave. Zato je bil zanje uporabljen običajni postopek in jim je bila naložena globa v višini 14.960.000 EUR.

Splošno sodišče je po tem, ko je ugotovilo, da je bila odgovornost tožečih strank ugotovljena na podlagi njihove udeležbe pri protikonkurenčnih ravnanjih, ki jih je ugotovila Komisija in jih je slednja opredelila za „pomoč“, najprej preučilo, ali so nameravale tožeče stranke s svojim ravnanjem prispevati k skupnim ciljem, za katere so si prizadevali vsi udeleženci, in ali so vedele za vsebino ravnanj, ki so jih drugi udeleženci predvideli ali izvajali pri izpolnjevanju istih ciljev, ali da so lahko ta ravnanja razumno predvidele in so bile pripravljene sprejeti tveganje zanje. Komisija naj v zvezi s tem ne bi pravno zadostno dokazala, da so tožeče stranke vedele za tajni dogovor med zadevnimi bankami v okviru „kršitve UBS/RBS iz leta 2007“, „kršitve UBS/RBS iz leta 2008“, „kršitve Citi/DB“ in „kršitve Citi/UBS“. Splošno sodišče je pritrdilo temu stališču, vendar le v zvezi z eno od zadevnih kršitev (to je „kršitvijo UBS/RBS iz leta 2008“). Ker je Splošno sodišče menilo, da Komisija ni predložila dokazov, s katerimi bi bilo mogoče dokazati, da so bile tožeče stranke seznanjene z vlogo RBS pri kršitvi oziroma da bi jo lahko razumno predvidele, je izpodbijani sklep razglasilo za ničen v delu, v katerem se nanaša na sodelovanje tožečih strank pri tej kršitvi.

Splošno sodišče je v zvezi z dokazovanjem kršitev in njihovega trajanja, za kar dokazno breme nosi Komisija, opozorilo, da v okoliščinah, v katerih so za nadaljevanje sporazuma ali usklajenega ravnanja potrebni posebni aktivni ukrepi, Komisija brez dokazov o sprejetju navedenih ukrepov ne more domnevati, da se je omejevalni sporazum nadaljeval. Iz tega izhaja, da je morala Komisija za dokaz o udeležbi tožečih strank pri enotnih in trajajočih kršitvah in zato o njihovi odgovornosti za celotna kršitvena obdobja ugotoviti, da so tožeče stranke – če že ne dnevno, pa vsaj v dovolj časovno omejenih razmikih – sprejemale aktivne ukrepe. V nasprotnem

^{22/} Sklep Komisije C(2013) 8602 final z dne 4. februarja 2015 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39861 – Obrestni izvedeni finančni instrumenti v jeni).

^{23/} Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma [101] in [102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 81).

^{24/} Uredba Komisije (ES) št. 622/2008 z dne 30. junija 2008 o spremembi Uredbe (ES) št. 773/2004 glede vodenja postopkov poravnave v kartelnih zadevah (UL 2008, L 171, str. 3).

primeru bi morala Komisija ugotoviti obstoj enotnih in ponavljajočih se kršitev, v kršitvena obdobja, ki jih je ugotovila za tožeče stranke, pa ne bi smela vključiti vmesnih obdobj, za katere nima na voljo dokazov o njihovi udeležbi. V zvezi s tem je Splošno sodišče štelo, da dokazi, ki jih je predložila Komisija, ne zadostujejo za to, da bi se upravičilo celotno obdobje kršitve, ki je bilo ugotovljeno za „kršitev UBS/RBS iz leta 2007“, „kršitev Citi/RBS“ in „kršitev Citi/DB in Citi/UBS“.

Poleg tega se je moralo Splošno sodišče izreči o očitku tožečih strank, da je treba izpodbijani sklep, ki je bil sprejet leta 2015, razglasiti za ničten zaradi kršitve načela domneve nedolžnosti zaradi že v sklepu iz leta 2013 navedenih sklicevanj na njihovo ravnanje. V zvezi s tem Splošno sodišče opozarja, da je načelo domneve nedolžnosti določeno v členu 48 Listine o temeljnih pravicah, ki ima v skladu s členom 6 PEU enako veljavnost kot Pogodbi, postopek poravnave pa izhaja iz uredbe, ki jo je sprejela Komisija na podlagi člena 33 Uredbe št. 1/2003,²⁵ to je Uredbe št. 622/2008, ter za Komisijo in zadevna podjetja ni obvezen. Zahteve v zvezi s spoštovanjem načela domneve nedolžnosti se zato ne morejo spremeniti zaradi preudarkov v zvezi z ohranitvijo ciljev hitrosti in učinkovitosti postopka poravnave, ne glede na to, kako pohvalni so. Nasprotno, Komisija mora svoj postopek poravnave uporabiti tako, da je v skladu z zahtevami iz člena 48 Listine o temeljnih pravicah. Tako je treba ob izvedbi takega „mešanega“ postopka poravnave spoštovati domnevo nedolžnosti podjetja, ki se je odločilo, da se ne bo poravnalo. Zato mora Komisija v okoliščinah, v katerih meni, da se ne more izreči o odgovornosti podjetij, ki sodelujejo v poravnavi, ne da bi se izrekla tudi o tem, ali je bilo pri kršitvi udeleženo podjetje, ki se je odločilo, da se ne bo poravnalo, sprejeti potrebne ukrepe – med katerimi je morebitno istočasno sprejetje odločb, ki se nanašajo na vsa podjetja, na katera se nanaša omejevalni sporazum –, s katerimi se omogoči ohranitev navedene domneve nedolžnosti. Splošno sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da je Komisija ob sprejetju Sklepa iz leta 2013 kršila domnevo nedolžnosti tožečih strank. Vendar je pojasnilo, da ob upoštevanju ločenosti in samostojnosti postopkov, v katerih sta bila sprejeta ta sklepa, to ne more neposredno vplivati na zakonitost izpodbijanega sklepa.

Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da Komisija v izpodbijanem sklepu ni pojasnila metodologije, ki jo je uporabila za določitev zneskov naloženih glob. Splošno sodišče je tako zaradi nezadostne obrazložitve razglasilo za ničten del izpodbijanega sklepa, v katerem so določene globe.

Na Splošno sodišče je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. maja 2017, **Agria Polska in drugi/Komisija** (T-480/15, v pritožbenem postopku,²⁶ [EU:T:2017:339](#)), vložena tožba za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija zavrnila pritožbo, ki so jo vložile tožeče stranke, to so družbe, ki so delovale na področju vzporedne trgovine s fitofarmaceutskimi sredstvi, v zvezi s kršitvami člena 101 in/ali člena 102 PDEU, ki naj bi jih domnevno storilo trinajst podjetij proizvajalcev in distributerjev takih sredstev s pomočjo ali posredovanjem štirih poklicnih organizacij in odvetniške pisarne. Tožeče stranke so pred Komisijo navajale, da so subjekti, navedeni v pritožbi, v razmerju do njih izvajali prakse, ki so v nasprotju s pravom konkurence Unije. Te prakse naj bi se v glavnem izražale v obliki sporazuma in/ali usklajenih ravnanj med temi subjekti in naj bi zajemale prijave, ki pomenijo zlorabo, ki so jih usklajeno vlagali pri avstrijskih in poljskih upravnih in kazenskih organih.

V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da člen 101 PDEU sicer ostro nasprotuje vsakršnemu navezovanju neposrednih ali posrednih stikov med gospodarskimi subjekti, katerih cilj ali posledica je vpliv na ravnanje dejanskega ali morebitnega konkurenta na trgu, ali razkritje ravnanja na trgu, za katerega so se odločili ali ki se ga nameravajo držati, takemu konkurentu. Vendar gospodarski subjekti ohranijo pravico, da se inteligentno prilagodijo ugotovljenemu ali pričakovanemu ravnanju konkurentov. Tako lahko podjetja delujejo zlasti v obrambo svojih legitimnih interesov, če njihovi konkurenti morebiti kršijo določbe, ki se uporabljajo, kot so v tem primeru pravila o trgovini s fitofarmaceutskimi sredstvi. Komisija je torej, ne da bi storila očitno napako pri presoji,

^{25/} Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] PDEU (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8 zvezek 2, str. 205).

^{26/} Zadeva C-373/17 P, **Agria Polska in drugi/Komisija**.

v izpodbijanem sklepu ugotovila, da so imeli subjekti iz pritožbe pravico obvestiti nacionalne organe o tem, da tožeče stranke domnevno kršijo pravila, ki se uporabljajo, in po potrebi sodelovati s temi organi v okviru dejavnosti nadzora, ki so jih začeli opravljati ti organi.

V tem okviru je Splošno sodišče ugotovilo, da sprejmejo odločitve o tem, da se opravijo nadzori na podlagi dokumentov ali na kraju samem in da se zoper tožeče stranke začnejo upravni in kazenski postopki, navedeni nacionalni organi, ki delujejo v javnem interesu in katerih odločitve glede tega spadajo v polje njihove proste presoje. Sodišče je štelo, da ravnanja in odločbe organov držav članic, zlasti njihovi dogovori za izvedbo nalog nadzora, ne spadajo na področje uporabe členov 101 in 102 PDEU, ker je namen teh členov le urejanje ravnanja podjetij. Poleg tega je izključilo možnost, da bi to, da so konkurenti tožečih strank vložili pritožbo, lahko spadalo v okvir pojma „zloraba regulativnih postopkov“ ali pojma „zlonamerna tožba“ v smislu sodb *ITT Promedia/Komisija*²⁷ in *AstraZeneca/Komisija*,²⁸ zlasti zaradi polja proste presoje, ki ga imajo nacionalni organi pri sprejemanju odločb o opravljanju nadzora in/ali o naložitvi sankcij na podlagi takih prijav.

Splošno sodišče je nazadnje navedlo, da če bi se potrdilo stališče tožečih strank, da bi morala Komisija vedno, kadar bi nacionalni organ, pristojen za konkurenco, pritožbo, podobno tej, ki ji je bila predložena, predhodno – lahko tudi napačno – zaradi zastaranja že zavrnil, začeti preiskavo, to ne bi bilo v skladu s ciljem člena 13(2) Uredbe št. 1/2003, ki je – z vidika učinkovitosti – vzpostaviti najboljšo optimalno porazdelitev sredstev znotraj evropske mreže za konkurenco. Splošno sodišče je opozorilo še, da ugotavljanje morebitnih kršitev organov, tudi sodnih, držav članic, ne spada v postopek iz člena 7 Uredbe št. 1/2003, saj spada to pod postopek zaradi neizpolnitve obveznosti iz člena 258 PDEU.

2. RAZVOJ NA PODROČJU KONCENTRACIJ

Na Splošno sodišče je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 7. marca 2017, *United Parcel Service/Komisija* (T-194/13, v pritožbenem postopku,²⁹ [EU:T:2017:144](#)), vložena tožba zoper sklep, s katerim je Komisija na podlagi člena 8(3) Uredbe (ES) št. 139/2004³⁰ ugotovila, da je koncentracija med družbama United Parcel Service, Inc. (UPS) in TNT Express NV (TNT), ki sta prisotni na trgih mednarodnih storitev hitre dostave malih paketov, nezdružljiva z notranjim trgom in Sporazumom EGP. Ta sklep je temeljil na ugotovitvi, da je nakup družbe TNT s strani UPS omejil konkurenco v petnajstih državah članicah EGP na trgu hitre dostave majhnih paketov v druge evropske države. V teh državah je bilo zaradi nakupa število pomembnih udeležencev na tem trgu zmanjšano na tri ali celo na dva, pri čemer je bila družba DHL včasih edina alternativa družbi UPS. Po mnenju Komisije naj bi bila tako koncentracija zaradi verjetnega zvišanja cen, ki naj bi ga povzročila, škodljiva za stranke.

Splošno sodišče je v odgovor na tožbeni razlog, ki ga je navedla tožeča stranka, UPS, in se je nanašal na kršitev njene pravice do obrambe, opozorilo, da načelo kontradiktornosti, ki je del pravice do obrambe, zahteva, da se zadevnemu podjetju v upravnem postopku omogoči, da učinkovito predstavi svoje stališče o resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih okoliščin in dejstev ter o dokumentih, ki jih Komisija navaja v utemeljitev svojih trditev. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da je ekonometrična analiza, ki jo je uporabila Komisija v svojem

27/ Sodba z dne 17. julija 1998, T-111/96, [EU:T:1998:183](#).

28/ Sodba z dne 1. julija 2010, T-321/05, [EU:T:2010:266](#).

29/ Zadeva C-265/17 P, *Komisija/United Parcel Service*.

30/ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40), kot se izvaja z Uredbo Komisije (ES) št. 802/2004 z dne 7. aprila 2004 (UL, posebna izdaja v slovenščini: poglavje 8, zvezek 3, str. 88).

sklepu, temeljila na modelu, ki je bil drugačen od tistega, ki je bil predmet kontradiktorne razprave med upravnim postopkom. Komisija je namreč v analize, ki so bile predmet pogovora s tožečo stranko, vnesla spremembe, ki niso bile zanemarljive. Ob upoštevanju teh sprememb je Splošno sodišče menilo, da ima Komisija obveznost, da tožeči stranki pred sprejetjem izpodbijanega sklepa posreduje končni model ekonometrične analize. S tem, da tega ni naredila, je Komisija kršila pravico tožeče stranke do obrambe. Splošno sodišče je menilo, da bi lahko tožeča stranka brez te kršitve postopka imela možnost, čeprav majhno, bolje pripraviti svojo obrambo, če bi pred sprejetjem izpodbijanega sklepa imela končno različico ekonometrične analize, ki jo je uporabila Komisija, zato je izpodbijani sklep v celoti razglasilo za ničten, ne da bi preizkusilo druge tožbene razloge, ki jih je navedla tožeča stranka.

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. oktobra 2017, **KPN/Komisija** (T-394/15, neobjavljena, [EU:T:2017:756](#)), izreklo o predlogu za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija ugotovila, da je koncentracija, ki izhaja iz pridobitve izključnega nadzora mednarodnega kableskega operaterja Liberty Global plc v podjetju Ziggo NV, skladna z notranjim trgom. Tožeča stranka se je v utemeljitev tožbe sklicevala zlasti na kršitev obveznosti obrazložitve, ker naj Komisija ne bi obrazložila tega, da ni naredila analize morebitnih vertikalnih protikonkurenčnih učinkov koncentracije na trgu plačljivih premium športnih televizijskih programov.

Splošno sodišče navaja, da Komisija v izpodbijanem sklepu ni opravila analize učinkov koncentracije na morebitni veleprodajni trg dobave in nakupa plačljivih premium športnih televizijskih programov, na katerem naj bi bila le dva kanala, SporT-1, ki je v lasti družbe Liberty Global, in Fox Sports, ki je v lasti tretje osebe. Čeprav sta v izpodbijanem sklepu večkrat omenjena kanala SporT-1 in Fox Sports, pa ta ne vsebuje nobene analize vertikalnih učinkov, ki bi nastali zaradi nameravane koncentracije v primeru, če se zadevni proizvod opredeli kot veleprodaja in odkup plačljivih premium športnih televizijskih programov. V zvezi s tem Splošno sodišče ugotavlja, da je Komisija priznala, da se lahko veleprodajni trg za dobavo in nakup predplačljivih televizijskih programov dalje deli na filmske in športne kanale. Poleg tega je v izpodbijanem sklepu navedla, da bi lahko to vprašanje „ostalo odprto, glede na to da bi presoja nameravane koncentracije ostala enaka“. Iz tega izhaja, da je Komisija pustila odprto vprašanje natančne opredelitve trga zadevnega proizvoda, ker bi se lahko koncentracija tudi v primeru nadaljnje delitve trga razglasila za združljivo z notranjim trgom, ker ni bilo težav s konkurenco.

Po mnenju Splošnega sodišča bi morala Komisija pri tem pristopu, pri katerem se je pustilo odprto vprašanje natančne opredelitve zadevnega trga, vsaj na kratko obrazložiti razloge, iz katerih nameravana koncentracija ne povzroča težav glede konkurence, vključno z vertikalnimi učinki na morebitnem veleprodajnem trgu dobave in odkupa plačljivih premium športnih televizijskih programov, tako da bi zainteresiranim osebam omogočila, da se seznanijo z razlogi za tako stališče in sodišču Unije, da opravi nadzor nad presojo Komisije. Ker izpodbijani sklep v zvezi s tem ni vseboval jasne obrazložitve, je Splošno sodišče ugotovilo, da ne izpolnjuje zahtev v zvezi z obrazložitvijo, ki izhajajo iz člena 296 PDEU.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izrečena sodba z dne 26. oktobra 2017, **Marine Harvest/Komisija** (T-704/14, v pritožbenem postopku,³¹ [EU:T:2017:753](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je Komisija tožeči stranki naložila globo za izvedbo koncentracije v nasprotju s členom 4(1) in členom 7(1) Uredbe št. 139/2004.

Tožeča stranka je 18. decembra 2012 pridobila nadzor nad družbo Morpol ASA. Tožeča stranka je 21. decembra 2012 Komisiji poslala zahtevo za imenovanje skupine, ki bo zadolžena za obravnavo njene zadeve, in Komisijo obvestila, da svojih glasovalnih pravic ne bo uporabljala pred sprejetjem sklepa. Tožeča stranka je 15. januarja 2013 predložila obvezno javno ponudbo za nakup preostalih delnic družbe Morpol. Po priglasitvi koncentracije 9. avgusta 2013 je Komisija koncentracijo 30. septembra 2013 pogojno odobrila. Komisija je 23. julija 2014 sprejela izpodbijani sklep, v katerem je ugotovila, da je tožeča stranka koncentracijo z razsežnostjo Skupnosti

31/ Zadeva C-10/18 P, **Marine Harvest/Komisija**.

izvedla že v obdobju od 18. decembra 2012 do 30. septembra 2013, to je preden je bila priglašena in razglašena za združljivo z notranjim trgov, s čimer je kršila zgoraj navedena člena. V tej zadevi je imelo Splošno sodišče priložnost, da poda pojasnila v zvezi z razlago pravil, ki se nanašajo na zadržanje izvajanja koncentracij v skladu s členom 7 Uredbe št. 139/2004, na pojem ene same koncentracije, na načelo *ne bis in idem* in na pravila, ki urejajo stek kršitev.

Splošno sodišče je najprej v zvezi z razlago člena 7 Uredbe št. 139/2004 ugotovilo, da ker je tožeča stranka s pridobitvijo iz decembra 2012 nad družbo Morpol prevzela nadzor, bi morala to koncentracijo načeloma v skladu s členom 4(1), prvi pododstavek, in členom 7(1) Uredbe št. 139/2004 priglasiti Komisiji pred njeno izvedbo, in je ne bi smela izvesti, dokler je ni Komisija razglasila za združljivo z notranjim trgov. Tožeča stranka je sicer trdila, da bi bilo treba uporabiti izjemo iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004, vendar Splošno sodišče temu ni pritrdilo. Splošno sodišče je v zvezi s tem navedlo, da čeprav prvi primer iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004, ki se nanaša na javno ponudbo za nakup ali zamenjavo v nekaterih okoliščinah omogoča izvedbo javne ponudbe pred priglasitvijo in odobritvijo, tudi če gre za koncentracijo z razsežnostjo Skupnosti, pa besedilo te določbe ne omogoča izvedbe zasebne pridobitve. V tej zadevi pa Komisija ni ugotovila, da je tožeča stranka z izvedbo javne ponudbe kršila člen 7(1) Uredbe št. 139/2004. Ugotovila je, da je tožeča stranka s pridobitvijo decembra 2012, do katere je prišlo pred izvedbo javne ponudbe, kršila člen 7(1) in člen 4(1) Uredbe št. 139/2004. Zato prvega primera iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004, kot je razvidno iz njegovega besedila, v tej zadevi ni bilo mogoče uporabiti. V zvezi z drugim primerom iz člena 7(2) te uredbe, to je več transakcij vrednostnih papirjev, s katerimi se od različnih prodajalcev pridobi nadzor, je Splošno sodišče ugotovilo, da je v tem primeru tožeča stranka nadzor nad družbo Morpol pridobila od enega prodajalca z eno samo transakcijo z vrednostnimi papirji, to je s pridobitvijo iz decembra 2012. Nadzor se tako ni pridobil niti od različnih prodajalcev niti z več transakcijami. Iz tega izhaja, da tudi drugega primera iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004, kot izhaja iz njegovega besedila, ni mogoče uporabiti.

Splošno sodišče nato v zvezi s pojmom ene same koncentracije meni, da ni namenjen uporabi v primeru, ko se izključni nadzor ene ciljne družbe pridobi od enega prodajalca z eno zasebno transakcijo, ki je tudi prva, tudi če ji sledi obvezna javna ponudba. Če bi se pritrdilo trditvi tožeče stranke, da je pridobitev nadzora z eno samo zasebno transakcijo, ki ji sledi obvezna javna ponudba, ena sama koncentracija, bi se področje uporabe izjeme iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004 preveč razširilo. Splošno sodišče poleg tega poudarja, da zgolj z dejstvom, da lahko Komisija zaradi kršitve določb, ki spadajo na področje konkurenčnega prava, naloži stroge sankcije, ni mogoče ovreči tega, da je treba določbe, ki pomenijo izjemo, razlagati ozko. Tudi če bi imele globe, ki se naložijo na podlagi člena 14 Uredbe št. 139/2004, kazensko naravo, v tej zadevi ne bi bilo mogoče šteti, da je Komisija kazenski zakon razlagala široko v škodo obtoženega. Komisija je namreč le zavrnila razširitev področja uporabe izjeme iz člena 7(2) Uredbe št. 139/2004 prek tega, kar izhaja iz njenega besedila.

Splošno sodišče je nazadnje v zvezi z načelom *ne bis in idem* in pravili o steku kršitev navedlo, da če podjetje krši obveznost priglasitve koncentracije pred njeno izvedbo iz člena 4(1) Uredbe št. 139/2004, to pomeni, da krši prepoved izvedbe koncentracije pred priglasitvijo in odobritvijo koncentracije iz člena 7(1) te uredbe. Vendar pa načelo *ne bis in idem* v tej zadevi ni upošteveno, ker je sankcijo naložil isti organ v eni sami odločbi. V tem kontekstu je Splošno sodišče pojasnilo, da se v primeru, v katerem je bilo z istim ravnanjem kršenih več določb o globah, vprašanje, ali je mogoče več glob naložiti v eni sami odločbi, ne nanaša na načelo *ne bis in idem*, temveč na načela, ki urejajo stek kršitev. V zvezi s tem je tožeča stranka trdila, da v primeru, da je za nek akt očitno mogoče uporabiti dve pravni pravili, pravilo, ki se „uporabi kot glavno“, izključuje vsa ostala, Splošno sodišče pa je navedlo, da zakonodajalec nobene od zadevnih kršitev ni opredelil kot bolj težke od druge, saj za obe velja ista zgornja meja iz člena 14(2) (a) in (b) Uredbe št. 139/2004. Zato ni mogoče šteti, da bi bilo treba katero od teh pravil „uporabiti kot glavno“. Splošno sodišče tako ugotavlja, da je Komisija tožečo stranko pravilno kaznovala za kršitev obeh pravil.

IV. DRŽAVNE POMOČI

1. DOPUSTNOST

Na Splošno sodišče sta bili v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 6. aprila 2017, *Regione autonoma della Sardegna/Komisija* (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)), in z dne 6. aprila 2017, *Saremar/Komisija* (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)), vloženi tožbi za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija za nezdržljive z notranjim trgom razglasila ukrepe pomoči, ki jih je avtonomna pokrajina Sardinija izvedla v korist družbe, ki je zagotavljala javno storitev pomorske kabotaže, in je naložila njihovo vračilo. Komisija je trdila, da je pravni interes te družbe avtonomne pokrajine Sardinije med postopkom prenehal, ker je bil zoper to družbo začet postopek likvidacije.

V zvezi s tožbo, ki jo je zadevna družba vložila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. aprila 2017, *Saremar/Komisija* (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)), je Splošno sodišče najprej preizkusilo, ali je ta družba med postopkom izgubila sposobnost biti stranka v postopku, saj bi bilo v tem primeru vprašanje njenega pravnega interesa brezpredmetno. Ker je na podlagi nacionalnega prava tožeča stranka ohranila pravico, da v lastnem imenu vlaga pravna sredstva in sodeluje v sporih, da zavaruje svoje premoženje, je Splošno sodišče štelo, da med postopkom kljub začetku postopka likvidacije ni izgubila sposobnosti biti stranka v postopku. Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da je izpodbijani sklep, ker so bile z njim državne pomoči, dodeljene tožeči stranki, razglašene za nezdržljive in nezakonite in ker je bilo z njim naloženo njihovo vračilo, ob vložitvi tožbe posegal v položaj tožeče stranke. Po mnenju Splošnega sodišča učinki izpodbijanega sklepa na tožečo stranko zaradi začetka postopka njene likvidacije niso prenehali. Prvič, avtonomna pokrajina Sardinija tej družbi še vedno ne sme izplačati dela spornih pomoči, ki ji jih še ni izplačala. Drugič, v zvezi z delom spornih pomoči, ki je bil že izplačan, likvidacija tožeče stranke ne vpliva na načelo, da je treba zagotoviti vračilo teh pomoči, kar se lahko po potrebi izvede v obliki knjiženja med obveznosti podjetja. Splošno sodišče je tako ugotovilo, da pravni interes tožeče stranke med postopkom ni prenehal.

Nato je Splošno sodišče v zvezi s tožbo avtonomne pokrajine Sardinije v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. aprila 2017, *Regione autonoma della Sardegna/Komisija* (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)), presodilo, da ima slednja pravni interes, ker, prvič, izpodbijani sklep neposredno vpliva na njene pravice in obveznosti glede spornih pomoči in, drugič, so bile te pomoči dodeljene na njeno pobudo in v okviru njenih pristojnosti. Splošno sodišče je v zvezi s pravnim interesom avtonomne pokrajine Sardinije – po tem, ko je ugotovilo, da ni pristojno za odločanje o porazdelitvi pristojnosti med različnimi nacionalnimi subjekti in o njihovih obveznostih – ugotovilo, da bi lahko na dan vložitve tožbe tožeča stranka z razglasitvijo ničnosti izpodbijanega sklepa pridobila korist, razglasitev ničnosti tega sklepa pa bi nujno spremenila njen pravni položaj. Po mnenju Splošnega sodišča začetek postopka likvidacije zadevne družbe med postopkom ne more vplivati na to ugotovitev, zato tudi pravni interes tožeče stranke ne preneha.

2. UPRAVNI POSTOPEK

Na Splošno sodišče je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 17. novembra 2017, *Gmina Miasto Gdynia in Port Lotniczy Gdynia Kosakowo/Komisija* (T-263/15, [EU:T:2017:820](#)), vložena tožba za razglasitev ničnosti več določb sklepa, s katerim je Komisija za nezdržljivo z notranjim trgom razglasila državno pomoč, ki jo je Republika Poljska dodelila v obliki javnega financiranja, ki sta ga občini Gdynia (Poljska) in Kosakowo (Poljska) zagotovili v korist letališča Gdynia-Kosakowo. Občini Gdynia in Kosakowo sta financiranje izvedli z dokapitalizacijami, ki naj bi pokrile naložbene stroške (pomoč za naložbe) in stroške poslovanja letališča v začetni fazi delovanja (pomoč za tekoče poslovanje). Izpodbijani sklep je nadomestil prejšnji sklep, v katerem je Komisija že ugotovila enako, ker

se je v postopku za izdajo začasne odredbe, ki je bil v vmesnem času sprožen pred Splošnim sodiščem, izkazalo, da je državna pomoč, ki je bila v razglašena za nezdržljivo z notranjim trgov, vključevala nekatere naložbe, ki glede na sklep o začetku postopka niso pomenile državne pomoči, ker so spadale na področje javne politike. Komisija je menila, da ni bilo treba začeti novega postopka preiskave, ker so bili v spisu vsi potrebni elementi za presojo zadevnega ukrepa.

V zvezi s tem je Splošno sodišče najprej opozorilo, da iz člena 108(2) PDEU in iz člena 1(h) Uredbe št. 659/1999 izhaja, da mora Komisija v preiskavi zainteresirane stranke, med katere spadajo zadevna podjetja in poddržavna enota, ki je dodelila pomoč, pozvati k predložitvi pripomb. To pravilo je bistvena določba procesnega prava. Odločitev o sprožitvi formalnega postopka preiskave mora torej zainteresiranim strankam omogočiti učinkovito sodelovanje v formalnem postopku preiskave, v katerem bodo imele možnost uveljavljati svoje trditve. Zlasti je nujno, da Komisija zadostno opredeli okvir preiskave, da pravica zainteresiranih strank, da predložijo pripombe, ne bi izgubila pomena. V tej zadevi je Komisija tako v sklepu o začetku postopka kot v prvotnem sklepu opravila začasno presojo združljivosti pomoči za tekoče poslovanje glede na Smernice o državni regionalni pomoči³² in glede na člen 107(3)(a) PDEU.

Splošno sodišče pa je ugotovilo, da je Komisija v izpodbijanem sklepu pri analizi združljivosti pomoči za tekoče poslovanje uporabila drugo pravno ureditev. Natančneje, Komisija se za namene analize, ali je bila pomoč združljiva z notranjim trgov, drugače kot v sklepu o začetku postopka in prvotnem sklepu, ni več opirala na Smernice o državni regionalni pomoči, ampak na načela iz Smernic o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom.³³ Komisija je poleg tega naredila tudi spremembo v zvezi z odstopanjem, analiziranim glede na člen 107(3) PDEU, pri čemer se je v izpodbijanem sklepu opirala na člen 107(3)(c) PDEU, na začetku pa se je opirala na člen 107(3)(a) PDEU. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je nova pravna ureditev, ki jo je Komisija uporabila v izpodbijanem sklepu, vsebovala bistvene spremembe v primerjavi z ureditvijo, ki je veljala pred tem in ki se je upoštevala v sklepu o začetku postopka in v prvotnem sklepu.

Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da tudi ob predpostavki, da je bil učinek umika prvotnega sklepa, da je formalni postopek preiskave ostal odprt, zainteresirane stranke niso imele možnosti predložiti pripomb. Splošno sodišče poudarja, da ima pravica zainteresiranih strank, da jim je omogočeno predložiti pripombe, naravo bistvene postopkovne zahteve, njena kršitev, ki je ugotovljena v tej zadevi, pa povzroči, da se napačen akt razglasi za ničen, ne da bi bilo treba dokazati obstoj vpliva na stranko, ki se sklicuje na to kršitev, ali da bi bil izid upravnega postopka lahko drugačen. Splošno sodišče je v tem kontekstu navedlo, da ni mogoče predvideti obsega pripomb, ki bi jih lahko predložile zainteresirane stranke. Nazadnje Splošno sodišče ugotavlja, da čeprav je zadevna pomoč dejansko sestavljena iz dveh vrst financiranja, in sicer iz pomoči za naložbe in pomoči za tekoče poslovanje, je Komisija ti različni financiranji analizirala skupno, zlasti da bi uporabila opredelitev državne pomoči. V teh okoliščinah izreka izpodbijanega sklepa ni mogoče razlagati tako, da se ločeno nanaša na pomoč za naložbe in pomoč za tekoče poslovanje.

3. STORITVE SPLOŠNEGA GOSPODARSKEGA POMENA

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 1. marca 2017, **SNCM/Komisija** (T-454/13, [EU:T:2017:134](#)), izreklo o zakonitosti sklepa, s katerim je Komisija ugotovila, da so finančna nadomestila, ki jih je Francoska republika v okviru dogovora o izvajanju javne službe dvema pomorskima družbama za opravljanje storitev pomorskega prevoza med Marseillem (Francija) in Korziko (Francija) izplačala za leta od 2007 do 2013,

^{32/} Smernice o državni regionalni pomoči za 2007–2013 (UL 2006, C 54, str. 13).

^{33/} Smernice o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (UL 2014, C 99, str. 3).

državna pomoč in nadomestila, ki so bila izplačana eni od teh družb za storitve, ki jih je opravljala v obdobju velikega povpraševanja, razglasila za nezdržljiva z notranjim trgom.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da mora biti za to, da se nadomestilo za opravljanje javne službe ne bi štelo za državno pomoč v skladu s sodbo **Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg**³⁴, izpolnjenih več meril, med drugim tudi to, da mora podjetje, ki prejme nadomestilo, dejansko izpolnjevati obveznosti javne službe. V zvezi s tem merilom je Splošno sodišče poudarilo, da imajo države članice široko diskrecijsko pravico pri opredelitvi, kaj štejejo za storitve splošnega gospodarskega pomena (SSGP), in da lahko zato Komisija to, kako neka država članica opredeli te storitve, izpodbija le v primeru očitne napake. Vendar je glede tega pojasnilo, da pristojnost držav članic za opredelitev SSGP ni neomejena in je ni mogoče izvajati arbitrarno z izključnim namenom, da bi se določen sektor izognil uporabi pravil o konkurenci. Natančneje, če obstajajo posebna pravila prava Unije, ki urejajo opredelitev vsebine in obsega SSGP, ta pravila zavezujejo države članice pri njihovi presoji. V tej zadevi pa so obstajala ravno taka pravila, in sicer določbe Uredbe št. 3577/92.³⁵ Zato je Splošno sodišče štelo, da je treba potrditi preudarek Komisije, da je v tej zadevi polje proste presoje, ki ga imajo francoski organi, omejeno z določbami te uredbe.

Po mnenju Splošnega sodišča je poleg tega mogoče razlogovanje, ki ga je Sodišče razvilo v sodbi **Analir in drugi**³⁶ in ki temelji na razlagi Uredbe št. 3577/92 glede na njen temeljni cilj, to je zagotoviti svobodo opravljanja storitev pomorske kabotaže in posledično sprejemati omejitve te svoboščine le pod zelo strogimi pogoji, v celoti uporabiti v tej zadevi. Iz tega sledi, da nacionalni organi v okoliščinah, kakršne so bile v tej zadevi, ne bi smeli opustiti dokazovanja pomanjkanja zasebnih pobud, saj se dejanska potreba po javnih storitvah, kot jasno izhaja iz te sodbe, ugotovi na podlagi ugotovitve pomanjkanja zasebnih pobud.

V. INTELEKTUALNA LASTNINA

1. SESTAVA ODBOROV ZA PRITOŽBE PO VRNITVI V RAZSOJANJE

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. februarja 2017, **Antrax It/EUIPO – Vasco Group (termosifoni za radiatorje)** (T-828/14 in T-829/14, [EU:T:2017:87](#)), preizkusilo skladnost člena 1d Uredbe (ES) št. 216/96³⁷ z obveznostjo nepristranskosti uprave v smislu člena 41 Listine o temeljnih pravicah, ker ne določa obveznosti spremembe sestave odbora za pritožbe, kadar mu je zadeva, potem ko je bila njegova odločba razveljavljena, vrnjena v razsojanje.³⁸

Splošno sodišče opozarja, da člen 1d Uredbe (ES) št. 216/96 določa, da če ukrepi za izvršitev sodbe sodišča Unije, ki delno ali v celoti razveljavljajo odločitev odbora za pritožbe ali velikega odbora, vključujejo ponovni preizkus

^{34/} Sodba z dne 24. julija 2003, C-280/00, [EU:C:2003:415](#).

^{35/} Uredba Sveta (EGS) št. 3577/92 z dne 7. decembra 1992 o uporabi načela prostega pretoka storitev v pomorskem prometu med državami članicami (pomorska kabotaža) (UL 1992, L 364, str. 7).

^{36/} Sodba z dne 20. februarja 2001, C-205/99, [EU:C:2001:107](#).

^{37/} Uredba Komisije (ES) št. 216/96 z dne 5. februarja 1996 o poslovniku odborov za pritožbe pri Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (blagovne znamke in modeli) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 221).

^{38/} Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v točki „3. znamke in modeli“.

zadeve, ki je bila predmet te odločitve, s strani odborov za pritožbe, predsedstvo odborov za pritožbe odloči, ali se zadeva vrne odboru, ki je sprejel to odločitev, drugemu odboru ali velikemu odboru. Kadar se zadeva vrne drugemu odboru, v njem ne sme biti članov, ki so sodelovali pri prvotni odločitvi. Ta določba se ne uporablja, kadar je zadeva vrnjena velikemu odboru.

Po mnenju Splošnega sodišča iz tega besedila ne izhaja, da mora predsedstvo, kadar se zadeva vrne odboru za pritožbe, ki je sprejel razveljavljeno odločbo, odbor za pritožbe sestaviti tako, da v njem ni nobenega člana, ki je sodeloval pri izdaji te odločbe. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da postopek pred odbori za pritožbe Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) ni sodni, ampak upravni. Splošno sodišče namreč opozarja, da je bilo že razsojeno, da nobeno pravno pravilo niti nobeno načelo ne nasprotuje temu, da uprava istim uslužbencem zaupa ponovni preizkus zadeve, ki se izvede zaradi izvršitve sodbe, s katero je bila odločba razveljavljena, in da iz obveznosti nepristranskosti ni mogoče izpeljati splošnega načela, da ima upravni ali sodni organ obveznost vrnitve zadeve drugemu organu ali drugače sestavljenemu telesu tega organa.

Zato predsedstvo s tem, da je v skladu s členom 1d Uredbe št. 216/96 zadevo po razveljavitvi vrnilo enakemu odboru za pritožbe, kot je tisti, ki je o njej sprva odločal, pri čemer pa ni bilo dolžno določiti drugačne sestave tega odbora za pritožbe, ni kršilo obveznosti nepristranskosti uprave v smislu člena 41(1) Listine o temeljnih pravicah.

2. ZNAMKA EVROPSKE UNIJE

a) Obseg in vrsta nadzora, ki ga izvajajo odbori za pritožbe

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 6. aprila 2017, *Nanu-Nana Joachim Hoepf/EUIPO – Fink (NANA FINK)* (T-39/16, [EU:T:2017:263](#)), odločalo o zakonitosti odločbe prvega odbora EUIPO za pritožbe, s katero je bila zavrnjena pritožba tožeče stranke zoper odločbo, s katero je oddelek za ugovore le deloma ugodil njenemu ugovoru. Tožeča stranka je v utemeljitev tožbe navedla, da odbor za pritožbe ni odločil o nekaterih proizvodih, za katere je bil ugovor zavrnjen. Po njenem mnenju bi bilo treba zato izpodbijano odločbo razveljaviti. Ta zadeva je Splošnemu sodišču med drugim omogočila, da presodi, kakšne so posledice, če odbor za pritožbe ne odloči o celotnem zahtevku iz pritožbe.

Splošno sodišče ugotavlja, da je bil predmet pritožbe tožeče stranke pred odborom za pritožbe celotna odločba oddelka za ugovore, ker je bil ugovor zavrnjen, in meni, da je odbor za pritožbe, ker o pritožbi, ki je bila vložena pri njem, ni odločil v zvezi z zavrnitvijo ugovora glede „žlahtnih kovin in njihovih zlitin“, kršil obveznost, ki izhaja iz Uredbe (ES) št. 207/2009³⁹ (ki je bila nadomeščena z Uredbo (EU) 2017/1001⁴⁰), zlasti člena 64(1), prvi stavek, Uredbe št. 207/2009 (postal člen 71(1), prvi stavek, Uredbe št. 2017/1001), da odloči o pritožbi, ki mu je predložena. Splošno sodišče pojasnjuje, da je treba to obveznost razumeti v tem smislu, da mora odbor za pritožbe v celoti odločiti o vsakem predlogu, oblikovanem pred njim, tako da mu ugodi, ga zavrne kot nedopusten ali pa zavrne kot neutemeljen. Če lahko kršitev te obveznosti vpliva na vsebino odločbe odbora za pritožbe, gre za bistveno kršitev postopka, o kateri Splošno sodišče odloča po uradni dolžnosti.

^{39/} Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2009, L 78, str. 1).

^{40/} Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2017, L 154, str. 1).

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 21. junija 2017, **GP Joule PV/EUIPO – Green Power Technologies (GP Tech)** (T-235/16, [EU:T:2017:413](#)), opozorilo na obseg diskrecijske pravice, ki jo imajo odbori EUIPO za pritožbe pri upoštevanju dokazov v podporo ugovoru, ki niso bili predloženi v roku, določenem za njihovo predložitve. Tožeča stranka je odboru za pritožbe očitala, da ni upošteval dokaza, ki je bil prvič predložen odboru za pritožbe, o tem, da je bila imetnica licence za dve prejšnji znamki, na katerih je temeljil ugovor, in da je tako potrdil odločbo oddelka za ugovore, da se ugovor na podlagi pravila 20(1) Uredbe (ES) št. 2868/95⁴¹ (postalo člen 8(1) in člen 7 Delegirane uredbe (EU) 2017/1430⁴²) zavrne kot neutemeljen, ker tožeča stranka ni pravočasno predložila dokazila o upravičenosti do vložitve tega ugovora.

Splošno sodišče navaja, da Uredba št. 207/2009 izrecno določa, da ima odbor za pritožbe pri preizkusu pritožbe proti odločbi oddelka za ugovore pravico, ki izhaja iz pravila 50(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 2868/95 in člena 76(2) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 95(2) Uredbe št. 2017/1001), da po prostem preudarku odloči, ali bo upošteval dodatne in dopolnilne dokaze ter dejstva, ki niso bili predloženi v roku, ki ga je določil ali navedel oddelek za ugovore. Vendar pa pojasnjuje, da pravila 50 Uredbe št. 2868/95 ni mogoče razlagati tako, da širi diskrecijsko pravico odborov za pritožbe na nove dokaze, temveč le na tako imenovane „dopolnilne“ ali „dodatne“ dokaze k upoštevnim dokazom, ki so bili predloženi v roku.

Ker v tem primeru v roku, ki ga je določil EUIPO, ni bil predložen noben dokaz, da je tožeča stranka upravičena vložiti ugovor, takega dokaza, ki je prvič predložen pred odborom za pritožbe, ni bilo mogoče šteti za „dopolnilni“ ali „dodatni“ dokaz v smislu pravila 50(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 2868/95 in člena 76(2) Uredbe št. 207/2009. Poleg tega je odbor za pritožbe – tudi če bi bilo dokaz, ki ga je tožeča stranka prvič predložila pred odborom za pritožbe, mogoče šteti za „dopolnilni“ ali „dodatni“ dokaz – vseeno pravilno uporabil diskrecijsko pravico, ki jo ima na podlagi člena 76(2) Uredbe št. 207/2009. Tako je lahko odbor za pritožbe pravilno zavrnil upoštevanje takega dokaza, ki je bil predložen po izteku roka, ki ga je oddelek za ugovore določil za njegovo predložitve, ker okoliščine, zaradi katerih je tožeča stranka prepozno predložila ta dokaz, tega niso upravičevale, in to ne da bi preučil upoštevnost in zadostnost tega dokaza.

Vprašanje diskrecijske pravice odborov za pritožbe v zvezi z upoštevanjem dokazov v utemeljitev ugovora, ki niso bili pravočasno predloženi, je bilo obravnavano tudi v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 12. oktobra 2017, **Moravia Consulting/EUIPO – Citizen Systems Europe (SDC-554S)** (T-316/16, [EU:T:2017:717](#)). V tej zadevi tožeča stranka, ki je vložila ugovor zoper zahtevo za registracijo znamke na podlagi zatrjevane prejšnje pravice v državi članici iz neregistrirane besedne znamke, ni navedla nobenega dokaza v zvezi z upošteveno nacionalno zakonodajo, zaradi česar je oddelek za ugovore njen ugovor zavrnil. Tožeča stranka je nato informacije v zvezi z upošteveno nacionalno zakonodajo o znamkah navedla v fazi postopka pred odborom za pritožbe.

V zvezi s tem Splošno sodišče opozarja, da čeprav je v pravilu 50(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 2868/95 določeno, da odbor za pritožbe, kadar je pritožba usmerjena proti odločitvi oddelka za ugovore, preizkus pritožbe omeji na dokaze in dejstva, predložene v rokih, ki jih določi ali navede oddelek za ugovore, razen če meni, da je treba „dodatne“ in „dopolnilne“ dokaze ter dejstva upoštevati v skladu s členom 76(2) Uredbe št. 207/2009, tega pravila ni mogoče razlagati tako, da se z njim diskrecijska pravica odborov za pritožbe razširja na nove dokaze.

V tej zadevi pa tožeča stranka v postopku z ugovorom ni predložila niti najmanjšega dokaza v zvezi z vsebino nacionalne zakonodaje v za to določenem roku in ni navedla legitimnega razloga, ki bi upravičil njeno ravnanje. Poleg tega iz edinega dokaza, s katerim je tožeča stranka dokazovala obstoj, veljavnost in obseg varstva neregistrirane prejšnje znamke, ni bilo mogoče razbrati nobene informacije v zvezi z uporabo zadevne prejšnje znamke in tudi

^{41/} Uredba Komisije (ES) št. 2868/95 z dne 13. decembra 1995 za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 40/94 o znamki Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 189).

^{42/} Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1430 z dne 18. maja 2017 o dopolnitvi Uredbe Sveta (ES) št. 207/2009 o blagovni znamki Evropske unije in o razveljavitvi uredb Komisije (ES) št. 2868/95 in (ES) št. 216/96 (UL 2017, L 205, str. 1).

ni vseboval informacij v zvezi s pogoji, ki se zahtevajo z nacionalno zakonodajo. V teh okoliščinah je Splošno sodišče presodilo, da sklicevanja na določbe nacionalne zakonodaje, ki jih je tožeča stranka prvič navedla pred odborom za pritožbe, ne pomenijo „dodatnih“, ali „dopolnilnih“ dokazov glede na dokaze, ki so bili predloženi pred oddelkom za ugovore. Zato odbor za pritožbe z ugotovitvijo, da ni imel diskrecijske pravice glede sprejetja dokazov, ki so bili prvič predloženi pred njim, ker so bili ti predloženi prepozno, ni storil napake.

b) Nepogodbena odgovornost

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 17. februarja 2017, **Novar/EUIPO** (T-726/14, [EU:T:2017:99](#)), izreklo v zvezi s predlogom tožeče stranke za povrnitev premoženjske škode, ki naj bi ji nastala zaradi odvetniških stroškov, ki jih je imela v okviru pritožbe zoper odločbo oddelka EUIPO za ugovore, ki naj bi bila sprejeta s kršitvijo zlasti pravila 19(2)(a) Uredbe št. 2868/95 (postal člen 7(2)(a) Delegirane uredbe 2017/1430).

Splošno sodišče je – po tem, ko je opozorilo, da je nepogodbena odgovornost Unije za nezakonito ravnanje njenih institucij ali organov podana, če so izpolnjeni trije kumulativni pogoji, in sicer nezakonitost očitane ravnanja, resničnost škode ter obstoj vzročne zveze med očitanim ravnanjem in zatrjevano škodo – naprej preizkusilo obstoj vzročne zveze med domnevno nezakonitim ravnanjem EUIPO in zatrjevano škodo v obravnavanem primeru.

V zvezi s tem je Splošno sodišče opozorilo, da je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da če zastopanje s strani odvetnika ali svetovalca v okviru predhodnega postopka ni obvezno, ni vzročne zveze med domnevno škodo, torej stroški tega zastopanja, in ravnanjem, ki ga je mogoče očitati zadevni instituciji ali organu Unije. Čeprav zadevni osebi ni mogoče prepovedati, da si že v tej fazi zagotovi odvetniško svetovanje, gre za njeno lastno izbiro, ki je zato ni mogoče pripisati zadevni instituciji ali organu. V tej zadevi, kot je ugotovilo Splošno sodišče, iz člena 92 Uredbe št. 207/2009 (postal člen 119 Uredbe št. 2017/1001) izhaja, da odvetniško zastopanje v postopkih pred EUIPO za stranko, kot je tožeča stranka, ni obvezno. Splošno sodišče je na tej podlagi ugotovilo, da so odvetniški stroški tožeči stranki nastali na podlagi njene lastne izbire in jih ni mogoče pripisati neposredno EUIPO. Vzročne zveze med domnevno nezakonitim ravnanjem EUIPO in stroški odvetniškega zastopanja, ki so nastali tožeči stranki v okviru postopka s pritožbo, torej ni.

c) Absolutni razlogi za zavrnitev

Predmet zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 21. junija 2017, **M/S. Indeutsch International/EUIPO – Crafts Americana Group (upodobitev ponavljajočih se krivulj med vzporednima črtama)** (T-20/16, [EU:T:2017:410](#)), je bil predlog za razglasitev ničnosti znamke, sestavljene iz ponavljajočega se geometrijskega vzorca, katere registracija se je zahtevala za „pletalne igle“ in „kvačke“. Odbor za pritožbe je ugodil pritožbi zoper odločbo oddelka za izbris, s katero je bil ta predlog zavrjen. Odbor za pritožbe je menil, da izpodbijana znamka nima razlikovalnega učinka v smislu člena 7(1)(b) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 7(1)(b) Uredbe 2017/1001). Bistveno vprašanje je bilo, ali se lahko odbor za pritožbe v okviru presoje razlikovalnega učinka znamke, namesto na sporno znamko, kot je bila registrirana, veljavno opre na oblike, v katerih se je ta znamka po njegovem mnenju dejansko uporabljala.

V zvezi s tem Splošno sodišče opozarja, da je treba – glede na nujne zahteve po pravni varnosti, ki so varovane z obstojem registra znamk Evropske unije – preizkus razlikovalnega učinka znamke opraviti ob upoštevanju znamke, kot je bila registrirana ali kot je opisana v zahtevi za registracijo, ne glede na način njene uporabe. Uporaba členov 7 in 8 Uredbe št. 207/2009 (ta člen 8 je postal člen 8 Uredbe št. 2017/1001) ob upoštevanju znamk Unije kot se uporabljajo, ne pa kot so bile prijavljene ali registrirane, bi namreč, kot je navedlo Splošno sodišče, izničila funkcijo navedenega registra kot garanta gotovosti, ki mora obkrožati natančno določenost pravic, ki naj bi jih varoval. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da kadar prijavljeno ali registrirano znamko sestavlja

dvodimenzionalen ali tridimenzionalen prikaz proizvoda, ki ga označuje, je njen razlikovalni učinek odvisen od tega, ali ta znamka znatno odstopa od standardov ali običajev zadevnega sektorja in zato lahko izpolnjuje bistveno funkcijo označbe izvora proizvoda. V tem kontekstu lahko pristojni organ glede znamk, ki so sestavljene iz oblike konkretnega proizvoda, ki ga označujejo, in ne iz abstraktne oblike, ugotovi njihove bistvene značilnosti s preučitvijo proizvoda. V tem primeru je imela sporna znamka, kot je bila registrirana, značilnosti abstraktne geometrijske oblike, ki jo sestavlja ponavljajoči se vzorec dveh vzporednic, med katerima so jasno določene krivulje, vse pa je črno-belo. Splošno sodišče je na tej podlagi ugotovilo, da v okoliščinah obravnavanega primera opiranje na to, da proizvodi tožeče stranke na površini prikazujejo vzorce v obliki večbarvnih krivulj, zato da bi se preučil razlikovalni učinek teh proizvodov v smislu člena 7(1)(b) Uredbe št. 207/2009, namesto da bi ta preučitev temeljila na sporni znamki, kot je bila registrirana, ne spada v opredelitev bistvenih značilnosti te znamke, temveč pomeni bistveno spremembo navedenih značilnosti. Zato ugotavlja, da je prišlo do kršitve člena 7(1)(b) Uredbe št. 207/2009.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 14. decembra 2017, **beT-365 Group/EUIPO – Hansen (BET-365)** (T-304/16, [EU:T:2017:912](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je peti odbor EUIPO za pritožbe zanikal, da bi besedni znak BET-365, katerega registracijo je zahtevala tožeča stranka, z uporabo pridobil razlikovalni učinek na znatnem delu upoštevne ozemlja, na katerem razlikovalnega učinka ni imel.

Splošno sodišče, ki je opozorilo, da v skladu s členom 7(2) in (3) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 7(2) in (3) Uredbe št. 2017/1001) ekstrapolacije pridobitve razlikovalnega učinka z uporabo v nekaterih državah članicah v druge države članice ni mogoče izključiti, če je na podlagi objektivnih in verodostojnih elementov mogoče sklepati, da so ti trgi primerljivi glede tega, kako upoštevna javnost dojema izpodbijano znamko, in nato najprej presodilo, da odbor za pritožbe ni storil napake s tem, da je štél, da bi moral biti preizkus pridobitve razlikovalnega učinka izpodbijane znamke z uporabo omejen le na države članice Unije, v katerih večji del potrošnikov uporablja angleščino ali jo razume, in je zato lahko razumel pomen izraza „beT-365“. Vendar pa je ugotovilo, da je odbor za pritožbe z upoštevne ozemlja napačno izključil Ciper in Malto glede na to, da se angleščina v teh dveh državah članicah splošno uporablja ali se jo razume in glede na to, da sta bili na dan vložitve zahteve za registracijo izpodbijane znamke že članici Evropskih skupnosti.

Splošno sodišče je nato ugotovilo, da pridobitev razlikovalnega učinka znamke z uporabo ne pomeni nujno, da se je ta znamka samostojno uporabljala, temveč je lahko posledica njene uporabe kot dela druge registrirane znamke ali njene uporabe skupaj z drugo registrirano znamko, če v obeh primerih zaradi te uporabe zainteresirane osebe blago in storitve, označene le z obravnavano znamko, dojemajo tako, da izvirajo iz določenega podjetja, ki jo uporablja kot del druge znamke ali skupaj z drugo znamko. Tako ni razloga, da bi se štelo, da so različne uporabe elementa „beT-365“ po naravi neprimerne za dokazovanje pridobitve razlikovalnega učinka izpodbijane znamke z uporabo, zlasti zato, ker je zadnjenavedena besedna znamka, za katero že po naravi ni mogoče predvideti vseh prikazov in vrst uporab, če ti spadajo v okvir uporabe izpodbijanega znaka kot znamke.

Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da je odbor za pritožbe napačno uporabil pravo, ker je na splošno ugotovil, da uporaba izpodbijane znamke kot imena spletnega mesta ne more pomeniti uporabe kot znamke. Po mnenju Splošnega sodišča je razumno sklepati, da, razen kar zadeva nekatere nove igralce na srečo ali vlagatelje stav, za katere so to prve izkušnje, stranka, ki se poveže na spletno stran tožeče stranke na naslov „www.beT-365.com“, tega ne stori naključno in izpodbijano znamko ali njene izvedene znamke uporablja kot označbo storitev, ki jih ponuja tožeča stranka, drugače od storitev, ki jih ponujajo njeni konkurenti, tako kot stranka, ki bi vstopila v trgovino z napisom, ki ustreza znamki proizvodov ali storitev, ki jih išče in ki se tam prodajajo. Informacije, kot je število povezav na spletno stran tožeče stranke, njena uvrstitev na podlagi obiska v različnih državah ali število iskanj izpodbijane znamke ali njenih izvedenih znamk v spletnih iskalnikih, so podatki, ki lahko prispevajo k dokazovanju pridobitve razlikovalnega učinka izpodbijane znamke z uporabo. Enako velja za povzetke s spletnih strani tožeče stranke ali drugih spletnih strani v različnih jezikih, na katerih so prikazane izpodbijana znamka ali njene izvedene znamke, če obseg elementov, ki so predloženi, lahko prikazuje pomembno uporabo izpodbijane znamke kot znamke. Poleg tega Splošno sodišče poudarja, da pojavljanje elementa „beT-365“ v športnem tisku ali v tisku, ki je specializiran za igre in stave, na primer v zvezi s stavnimi kvotami, za primerjavo storitev, ki jih

ponujajo različni ponudniki, ali v okviru sponzoriranja športnih dogodkov, ki tvorijo podporo stav, jasno kaže na njegovo uporabo kot znamko za označbo izvora predlaganih ali navedenih storitev, za ločitev od storitev konkurentov tožeče stranke, in, odvisno od primera, za njihovo promocijo. Iz tega izhaja, da je odbor za pritožbe napačno pravno opredelil dejstva, ki so mu bila predložena, ker je izključil, da bi lahko vsaj nekateri izvlečki iz tiska, ki jih je predložila tožeča stranka, prikazovali uporabo izpodbijane znamke kot znamke.

Nazadnje je Splošno sodišče glede na to, da so izpodbijana znamka in njene izvedene znamke edine, ki jih je tožeča stranka uporabljala kot znamke, ki so omogočale splošno prepoznavo njenih iger na srečo ter njenih stav, ugotovilo, da če se sredstva, ki jih je navedla tožeča stranka, to je promet, zneski vložkov ali oglaševalske naložbe, lahko razumno pretežno namenijo igram na srečo in stavam, jih je treba zato za te storitve upoštevati. Odbor za pritožbe je torej storil napako tudi pri pravni opredelitvi dejstev, ker je te podatke izključil iz elementov svoje presoje. Splošno sodišče je v teh okoliščinah in ob upoštevanju meril za presojo pridobitve razlikovalnega učinka neke znamke z uporabo in ob upoštevanju, prvič, večkratne napačne uporabe prava ali napačne pravne opredelitve dejstev in, drugič, več elementov, ki jih je pred odborom za pritožbe navedla tožeča stranka in ki lahko učinkovito prispevajo k morebitnemu dokazovanju pridobitve razlikovalnega učinka izpodbijane znamke na upoštevem ozemlju z uporabo, vendar jih odbor za pritožbe v zvezi s tem ni upošteval, ugotovilo, da izpodbijana odločba ni dovolj utemeljena z veljavnimi razlogi, ki bi omogočali utemeljitev njenega izreka, kar zadeva storitve iger na srečo in stav.

d) Relativni razlogi za zavrnitev

Splošno sodišče je v sodbi z dne 7. decembra 2017, *Coca-Cola/EUIPO – Mitico (Master)* (T-61/16, [EU:T:2017:877](#)), obravnavalo tožbo zoper odločbo četrtega odbora EUIPO za pritožbe, s katero je bila zavrtnjena pritožba zoper odločbo oddelka za ugovore, s katero je bil zavrtnjen ugovor, ki je bil vložen zoper zahtevo za registracijo figurativnega znaka Master kot znamke. Ta odločba je bila sprejeta po tem, ko je Splošno sodišče v sodbi *Coca-Cola/UUNT – Mitico (Master)*⁴³ razveljavilo prvo odločbo odbora za pritožbe, s katero je ta zavrnil pritožbo zoper odločbo oddelka za ugovore o zavrnitvi ugovora. Splošno sodišče je imelo v okviru presoje „verjetnosti parazitstva“ prejšnje znamke med drugim priložnost, da se izreče, prvič, o upoštevanju uporabe prijavljene znamke zunaj Evropske unije glede na načelo teritorialnosti, in drugič, o možnosti, da se obstoj take verjetnosti dokaže na podlagi logičnega sklepanja.

Splošno sodišče je, prvič, v zvezi z upoštevanjem uporabe prijavljene znamke zunaj Evropske unije, opozorilo, da načelo teritorialnosti v pravu znamk pomeni, da pogoje za varstvo določa pravo države – ali unije držav – v kateri se znamka prijavi. Ker je intervenientka vložila zahtevo za registracijo znamke Evropske Unije, je v skladu z načelom teritorialnosti pravo Unije, zlasti Uredba št. 207/2009, tisto, ki določa pogoje za to varstvo. Splošno sodišče je navedlo, da načelo teritorialnosti v pravu znamk ne izključuje upoštevanja uporabe prijavljene znamke zunaj Unije, da bi se tako utemeljil logični sklep v zvezi z verjetno komercialno uporabo prijavljene znamke v Uniji, z namenom ugotavljanja obstoja verjetnosti neupravičenega izkoriščanja ugleda prejšnje znamke Evropske unije v smislu člena 8(5) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 8(5) Uredbe št. 2017/1001) v Uniji. V obravnavani zadevi iz tega izhaja, da načelo teritorialnosti ne nasprotuje upoštevanju dokazov v zvezi z dejansko komercialno uporabo prijavljene znamke Master (v kombinaciji z besedo „cola“) v Siriji in na Bližnjem vzhodu, kakor so pridobljeni s spletne strani „www.mastercola.com“, ki je v glavnem v arabščini, z namenom ugotavljanja verjetnosti, da bo uporaba te znamke v Uniji v njej neupravičeno izkoriščala ugled štirih prejšnjih znamk Evropske unije Coca-Cola.

43/ Sodba z dne 11. decembra 2014, T-480/12, [EU:T:2014:1062](#).

Splošno sodišče, drugič, v zvezi z logičnim sklepanjem o verjetnosti parazitstva v Uniji, meni, da je mogoče na podlagi zahteve za registracijo znamke Evropske unije načeloma logično sklepati, da ima imetnik znamke namen tržiti svoje proizvode ali storitve v Uniji. Poudarja, da je v tej zadevi torej mogoče logično predvideti, da bo intervenientka, če bo uspela registrirati prijavljene znamke, svoje spletno mesto prilagodila namenu, da svoje proizvode pod to znamko trži v Uniji. Spletno mesto „www.mastercola.com“ namreč ni nespremenljivo in ga je mogoče prilagoditi tako, da bo usmerjeno na potrošnike v Uniji, zlasti tako, da se bo dodalo besedilo v enem ali več uradnih jezikih Unije. Ker ni konkretnih dokazov v zvezi s komercialnimi nameni intervenientke v Uniji, je Splošno sodišče štelo, da je na podlagi posnetkov s spletnega mesta „www.mastercola.com“, ki jih je predložila tožeča stranka in se nanašajo na to, kako intervenientka zunaj Unije dejansko uporablja prijavljeno znamko, mogoče *prima facie* sklepati, da obstaja nehipotetična verjetnost neupravičenega izkoriščanja v Uniji v prihodnosti. Splošno sodišče je navedlo tudi, da v tej zadevi ni neupoštevno dejstvo, da intervenientka ni predložila nobenega konkretnega dokaza v zvezi z morebitnimi komercialnimi nameni v Uniji, ki bi bili drugačni od namenov v tretjih državah. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je mogoče na podlagi tega, da intervenientka dejansko uporablja znamko, ki jo je prijavila, z določenim prikazom in jo je namenoma izbrala za območje zunaj Unije, logično sklepati, da obstaja velika verjetnost, da se bo prijavljena znamka v Uniji uporabljala enako kot v tretjih državah, toliko bolj ker je intervenientka registracijo prijavljene znamke izrecno zahtevala za uporabo v Uniji.

Splošnemu sodišču je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. decembra 2017, **JT/EUIPO – Carrasco Pirard (QUILAPAYÚN)** (T-249/15, [EU:T:2017:885](#)), predložena tožba za razveljavitev odločbe odbora EUIPO za pritožbe, s katero je bila razveljavljena odločitev oddelka za ugovore in je bil ugovor zavržen, ker tožeča stranka ni predložila dokaza, da je „dejanska“ imetnica prejšnje znamke, na kateri je temeljil ugovor. V ozadju te zadeve je postopek z ugovorom na podlagi prejšnje neregistrirane figurativne znamke (QUILAPAYÚN), ki je bil vložen zoper zahtevo za registracijo znamke, ki je enaka kot prejšnja neregistrirana figurativna znamka. Splošno sodišče je imelo v tej zadevi priložnost preučiti vprašanje, ali za vložitev ugovora zadošča soimetništvo znamke.

Po mnenju Splošnega sodišča iz člena 8(1), (a) in (b), in (2)(c) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 8(1), (a) in (b), in (2) (c) Uredbe št. 2017/1001), člena 41(1)(a) Uredbe št. 207/2009 (postal člen 46(1)(a) Uredbe št. 2017/1001) ter pravila 19(2) in pravila 20(1) Uredbe št. 2868/95 izhaja, da mora za vložitev ugovora v smislu člena 8(1) Uredbe št. 207/2009 na podlagi znane znamke v smislu člena 8(2)(c) navedene uredbe vlagatelj ugovora dokazati, da je znamka znana v državi članici v smislu člena 6bis Pariške konvencije⁴⁴ ter da je njen imetnik. V zvezi s tem Splošno sodišče opozarja, da za dokaz imetništva neregistrirane znamke veljajo posebni pogoji. Tožeča stranka po naravi stvari ne more predložiti potrdila o prijavi ali registraciji znamke, na kateri temelji ugovor, da bi dokazala, da je njena imetnica. Dokazati mora, da je z uporabo prejšnje neregistrirane znamke pridobila pravice v zvezi z njo.

Poleg tega, kot je navedlo Splošno sodišče, iz nobene zgoraj omenjene določbe ni razvidno, da mora vlagatelj ugovora na podlagi člena 8(2)(c) Uredbe št. 207/2009 dokazati, da je „izključni“ imetnik prejšnje neregistrirane znane znamke, na kateri temelji njegov ugovor. Iz določb člena 41 Uredbe št. 207/2009, pravila 19(2) in pravila 20(1) Uredbe št. 2868/95 izhaja, da mora vlagatelj ugovora dokazati, da je pridobil zadostne pravice v zvezi s prejšnjo neregistrirano znano znamko v smislu člena 8(2)(c) Uredbe št. 207/2009, da se šteje za imetnika te znamke, kar ne pomeni, da mora dokazati izključno imetništvo te znamke. Pravilo 15(1) Uredbe št. 2868/95 (postalo člen 2(1) Delegirane uredbe 2017/1430) med drugim določa, da „če ima prejšnja znamka in/ali prejšnja pravica več kot enega imetnika (solastništvo), lahko ugovor vložijo kateri koli izmed njih“, na podlagi česar lahko vsak soimetnik prejšnje znamke ugovarja registraciji prijavljene znamke.

V tej zadevi je Splošno sodišče poudarilo, da če bi bilo zahtevano izključno imetništvo prejšnje znamke, niti tožeča stranka niti prijavitelji ne bi mogli ugovarjati temu, da bi tretja oseba registrirala zadevni znak, razen če bi tej registraciji ugovarjali vsi skupaj, saj vsi zatrjujejo imetništvo tega znaka. Pridobitev pravic na neregistrirani prejšnji

44/ Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine z dne 20. marca 1883, kakor je bila revidirana in spremenjena.

znamki pa bi tožeči stranki omogočila, da ugovarja registraciji prijavljene znamke neodvisno od vprašanja, ali so tudi druge osebe, vključno s prijavitelji, pridobile pravice na tej znamki zaradi njene morebitne uporabe. V teh okoliščinah je Splošno sodišče štelo, da je odbor za pritožbe napačno uporabil pravo s tem, da je od tožeče stranke zahteval, da dokaže, da je izključna imetnica prejšnje znamke, ne da bi preučil, ali zadošča, da je njena soimetnica.

3. MODELI

Splošno sodišče je imelo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. februarja 2017, **Termosifoni za radiatorje** (T-828/14 in T-829/14, [EU:T:2017:87](#)),⁴⁵ priložnost, da poda pojasnila v zvezi z datumom, ki je pomemben za preizkus individualne narave modela in ugotovitev morebitnega obstoja nasičenosti stanja tehnike v smislu člena 6(1) Uredbe (ES) št. 6/2002.⁴⁶ Tožeča stranka je trdila, da je odbor za pritožbe storil napako glede časa presoje nasičenosti stanja tehnike, saj se je izbralo datum razglasitve izpodbijanih odločb, medtem ko bi jo bilo treba presojati ob času vložitve zahteve za registracijo izpodbijanih modelov.

V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da je treba individualno naravo izpodbijanega modela v skladu s členom 6(1) Uredbe št. 6/2002 preizkusiti na datum vložitve prijave za registracijo modela in ugotoviti morebitni obstoj nasičenosti stanja tehnike. Zato je ugotovilo, da je odbor za pritožbe storil napako glede datuma presoje morebitnega obstoja nasičenosti stanja na področju tehnike.

Splošno sodišče je imelo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 13. junija 2017, **Ball Beverage Packaging Europe/EUIPO – Crown Hellas Can (pločevinke)** (T-9/15, [EU:T:2017:386](#)), priložnost podati koristna pojasnila v zvezi z naravo postopka registracije modelov Skupnosti, pojmom „izdelek“ v smislu člena 3(a) Uredbe št. 6/2002 in pomenom opisa izpodbijanega modela, ki ga mora prijava za registracijo modela vsebovati na podlagi člena 36(3)(a) te uredbe.

Splošno sodišče je najprej navedlo, da je bila opredelitev predmeta varstva spornega modela del vsebinskega preizkusa registracije navedenega modela, zato morebitno stališče EUIPO glede tega vprašanja v postopku registracije ni moglo zavezovati odbora za pritožbe, upoštevajoč sumarno in v bistvu formalno naravo nadzora, ki ga je opravil EUIPO v tem postopku registracije.

Splošno sodišče je nato zavrnilo očitke, da je odbor za pritožbe napačno ugotovil, da sporni model, to je upodobitev treh pločevink različnih velikostih, ni „izdelek“ v smislu člena 3(a) Uredbe št. 6/2002. V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da je lahko predmet modela samo enoten predmet, saj se ta člen izrecno sklicuje na videz „izdelka“. Poleg tega je pojasnilo, da več artiklov lahko pomeni „izdelek“ v smislu zgoraj navedene določbe, če se estetsko ujemajo, so med seboj funkcionalno povezani in se običajno tržijo kot enoten izdelek. Splošno sodišče je tako presodilo, da je v tej zadevi očitno, da tri pločevinke, predstavljene s spornim modelom, nimajo skupne funkcije, in sicer v tem smislu, da ne izpolnjujejo funkcije, ki je ne bi mogla izpolnjevati vsaka izmed njih samostojno, za kar gre na primer pri pogrinjkah ali šahovnici in šahovskih figurah, na katere se je skliceval odbor za pritožbe.

Splošno sodišče je nazadnje navedlo, da opis, ki je eventualno vsebovan v prijavi za registracijo, ne more vplivati na vsebinske presoje v zvezi z novostjo in individualno naravo zadevnega modela. Po mnenju Splošnega sodišča ta opis tudi ne more vplivati na vprašanje, kaj je predmet varstva zadevnega modela, ki je nesporno povezano s presojami v zvezi novostjo in individualno naravo.

^{45/} Glej zgoraj tudi navedbe v zvezi s to sodbo v točki „V. Intelektualna lastnina – 1. Sestava odborov za pritožbe po vrnitvi v razsojanje“.

^{46/} Uredba Sveta (ES) št. 6/2002 z dne 12. decembra 2001 o modelih Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 142).

4. ŽLAHTNITELJSKE PRAVICE

Splošnemu sodišču je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 23. novembra 2017, **Aurora/CPVO – SESVanderhave (M 02205)** (T-140/15, [EU:T:2017:830](#)), predložena tožba za razveljavitev odločbe odbora za pritožbe pri Uradu Skupnosti za rastlinske sorte (*Community Plant Variety Office*, v nadaljevanju: CPVO), s katero je bila zavrnjena zahteva za razglasitev ničnosti žlahtniteljske pravice v Skupnosti, podeljene sorti M 02205, ki je sorta sladkorne pese. Ta zahteva za razglasitev ničnosti je temeljila na okoliščini, da sorta M 02205 ne izpolnjuje pogoja „razločljivosti“ iz člena 7(1) Uredbe (ES) št. 2100/94.⁴⁷

Splošno sodišče je na prvem mestu opozorilo, da ima CPVO pri razglasitvi žlahtniteljske pravice za nično široko diskrecijsko pravico. Ponoven preskus zaščitene sorte z uporabo postopka za razglasitev ničnosti na podlagi člena 20 Uredbe št. 2100/94 lahko torej upravičijo zgolj resni dvomi glede tega, da so bili ob preskušanju, določenem v navedeni uredbi, izpolnjeni upoštevnih pogoji. Po mnenju Splošnega sodišča iz upoštevnih pravil izhaja, da morajo ocene izražanja, navedene v primerjalnem poročilu o razločljivosti, na podlagi katerih se ugotavlja razločljivost prijavljene sorte, ustrezati ocenam, pridobljenim v primerjalnih poljskih poskusih, opravljenih v dveh letnih rastnih ciklih po vložitvi prošnje za žlahtniteljsko pravico za prijavljeno sorto. Splošno sodišče je v zvezi s tem ugotovilo, da se je lahko tožeča stranka v tej zadevi upravičeno sklicevala na več napak v primerjalnem poročilu o razločljivosti, ki je bilo večkrat spremenjeno. Zato je štelo, da je tožeča stranka pred odborom za pritožbe predložila tehtna dejstva, ki zadoščajo za zbuditev resnih dvomov v zvezi z vprašanjem, ali so bili podatki, uporabljeni za eno od dveh referenčnih sort, prepisani iz uradnega opisa te sorte.

Splošno sodišče je na drugem mestu opozorilo, da je treba načelo pregleda dejstev po uradni dolžnosti uporabiti tudi v postopku pred odborom za pritožbe, in da je to načelo povezano z načelom dobrega upravljanja, na podlagi katerega mora skrbno in nepristransko preučiti vse upoštevene dejanske in pravne elemente v zadevi, ki jo obravnava. V zvezi s tem je Splošno sodišče navedlo, da bi se moral odbor za pritožbe prepričati, da ima ob sprejetju izpodbijane odločbe na razpolago vse upoštevene elemente – in sicer natančneje izide opravljenih primerjalnih poljskih poskusov – da bi lahko presodil, ali je bila ugotovitev razločljivosti sorte M 02205 opravljena v skladu z veljavnimi tehničnimi pravili. CPVO je priznal, da odbor za pritožbe ob sprejetju izpodbijane odločbe teh izidov ni imel. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da odbor za pritožbe s tem, da ni opravil ustrezne preučitve, s katero bi se lahko prepričal, da je bila razločljivost sorte M 02205 ugotovljena na podlagi podatkov, pridobljenih s primerjalnimi poljskimi poskusi, ni pravilno izpolnil svojih obveznosti.

⁴⁷ Uredba Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 16, str. 390).

VI. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA – OMEJEVALNI UKREPI

Število sporov v zvezi z omejevalnimi ukrepi na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) se je leta 2017 tako kot v prejšnjih letih povečalo. Več odločb je treba posebej izpostaviti.

1. UKRAJINA

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 15. junija 2017, *Kiselev/Svet* (T-262/15, [EU:T:2017:392](#)), izreklo o uvrstitvi vodje ruske zvezne državne tiskovne agencije, ki je bil imenovan s predsedniškim dekretom, na seznam oseb, za katere veljajo omejevalni ukrepi zaradi ukrepov, ki spodkopavajo ali ogrožajo ozemeljsko nedotakljivost, suverenost in neodvisnost Ukrajine, ker je osrednja osebnost vladne propagande v podporo razmestitvi ruskih sil v Ukrajini.

Po tem, ko je Splošno sodišče ugotovilo, da so zadevni omejevalni ukrepi združljivi z izjemami, ki se nanašajo na varnost in ki so določene v členu 99(1)(d) Sporazuma o partnerstvu in sodelovanju med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Rusko federacijo na drugi,⁴⁸ je posebej obravnavalo vprašanje, ali se s tem, da se je za položaj tožeče stranke uporabilo merilo za uvrstitev na seznam iz upoštevni določb prava Unije⁴⁹ – to je merilo, ki zadeva osebe, ki dejavno podpirajo ukrepe ali politike, ki spodkopavajo ali ogrožajo ozemeljsko nedotakljivost, suverenost in neodvisnost Ukrajine – krši njegova pravica do svobode izražanja.

Na prvem mestu je Splošno sodišče –pri čemer je poudarilo, da morajo biti vse omejitve svobode izražanja predpisane z zakonom – ugotovilo, da so zadevni omejevalni ukrepi določeni v aktih, ki so splošni, ter imajo, prvič, jasno pravno podlago v pravu Unije, in sicer v členih 29 in 215 PDEU, in, drugič, zadostno obrazložitev tako glede njihovega obsega kot tudi glede razlogov, ki utemeljujejo njihovo uporabo za tožečo stranko. Kot je navedlo Splošno sodišče, je bilo glede na pomembnost vloge medijev, zlasti avdiovizualnih, v sodobni družbi predvidljivo, da je obsežna medijska podpora ukrepom in politikam ruske vlade za destabilizacijo Ukrajine – ki jo je zlasti v zelo popularnih oddajah zagotovila oseba, ki je bila z dekretom predsednika imenovana za vodjo ruske zvezne državne tiskovne agencije – lahko zajeta z merilom, ki temelji na konceptu „dejavne podpore“, če omejitve svobode izražanja, ki iz tega izhajajo, spoštujejo druge pogoje, ki so zahtevani za to, da se ta svoboda lahko zakonito omeji.

Na drugem mestu je Splošno sodišče v zvezi z vprašanjem, ali se z omejevalnimi ukrepi želi doseči cilj, ki je v splošnem interesu in ga priznava pravo Unije, navedlo, da želi Svet z omejevalnimi ukrepi, sprejetimi med drugim ob uporabi zadevnega merila, ki se nanaša na dejavno podporo, izvesti pritisk na ruske oblasti, da bi te prenehale s svojimi ukrepi, ki destabilizirajo Ukrajino, kar ustreza enemu od ciljev SZVP.

^{48/} Sporazum o partnerstvu in sodelovanju med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Rusko federacijo na drugi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 26, str. 356). Ugotoviti je treba, da zadevna določba določa izjemo, ki jo lahko pogodbeni stranka enostransko uveljavi za sprejetje ukrepov, ki jih šteje za potrebne za varstvo njenih bistvenih varnostnih interesov, zlasti „v primeru vojne ali resnih mednarodnih napetosti, ki bi predstavljale vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela zaradi ohranjanja miru in mednarodne varnosti“.

^{49/} Člen 1(1)(a) in člen 2(1)(a) Sklepa 2014/145/SZVP o omejevalnih ukrepih v zvezi z ukrepi, ki spodkopavajo ali ogrožajo ozemeljsko nedotakljivost, suverenost in neodvisnost Ukrajine (UL 2014, L 78, str. 16), kakor je bil spremenjen, člen 3(1)(a) Uredbe (EU) št. 269/2014 o omejevalnih ukrepih v zvezi z dejanji, ki spodkopavajo ali ogrožajo ozemeljsko nedotakljivost, suverenost in neodvisnost Ukrajine (UL 2014, L 78, str. 6), kakor je bila spremenjena.

Splošno sodišče je na tretjem in zadnjem mestu v zvezi z nujnostjo in sorazmernostjo omejevalnih ukrepov opozorilo na svojo sodno prakso in sodno prakso Sodišča v zvezi z načelom sorazmernosti in omejitvami svobode izražanja in posebej na načela, ki jih je v zvezi s tem v svoji sodni praksi razvilo Evropsko sodišče za človekove pravice. V tem kontekstu je navedlo, da se je tožeča stranka v okviru opravljanja svojih novinarskih nalog, ki jih ni mogoče ločiti od nalog vodje ruske tiskovne agencije, večkrat izrazila glede položaja, ki ga je ruska vlada ustvarila v Ukrajini. Kot navaja Splošno sodišče, je znano, da imajo ukrepi politike ruske vlade, ki destabilizirajo Ukrajino, v Rusiji zelo široko medijsko pokritost in da so ruskemu narodu s propagando zelo pogosto predstavljeni kot povsem upravičeni. V teh okoliščinah in glede na dokaze v zvezi z izjavami tožeče stranke, s katerimi je razpolagal Svet, sprejetja omejevalnih ukrepov zoper njo zaradi njene propagande v podporo ukrepom in politikam ruske vlade za destabilizacijo Ukrajine ni mogoče šteti za nesorazmerno omejitev njene pravice do svobodnega izražanja. Ker je tožeča stranka poleg tega državljanka tretje države, in sicer Ruske federacije, in v tej državi prebiva ter opravlja svojo poklicno dejavnost, je Splošno sodišče presodilo, da zadevni omejevalni ukrepi, s katerimi sta določeni omejitvi vstopa tožeče stranke na ozemlje držav članic in njeno prečkanje tega ozemlja ter zamrznitev njenih sredstev v Uniji, ne posegajo v bistvo njene pravice do svobodnega izražanja, zlasti ne v okviru njene poklicne dejavnosti v sektorju medijev v državi, v kateri prebiva in dela.

Splošnemu sodišču je bila v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 7. julija 2017, **Azarov/Svet** (T-215/15, v pritožbenem postopku,⁵⁰ [EU:T:2017:479](#)), predložena tožba nekdanjega predsednika ukrajinske vlade zoper akta, s katerima je Svet sklenil, da se njegovo ime ohrani na seznamu oseb, za katere veljajo omejevalni ukrepi, ki se nanaša na osebe, ki so bile opredeljene kot odgovorne za odtujitev ukrajinskih državnih sredstev.⁵¹ Tožeča stranka je med drugim navajala, da je Svet s tem, da se je odločil podaljšati zadevne omejevalne ukrepe, storil očitno napako pri presoji, ker sta izpodbijana akta vsebovala le nejasni in skromni obrazložitvi. Svet naj bi moral predložiti dodatne bolj konkretne informacije.

V zvezi s tem je Splošno sodišče opozorilo, da Svetu niti po uradni dolžnosti niti sistematično ni treba izvajati lastnih preiskav ali preverjanj za pridobitev dodatnih podatkov, če že razpolaga z dejstvi in dokazi, ki so jih predložili organi tretje države za sprejetje omejevalnih ukrepov zoper osebe iz teh držav, proti katerim v teh državah tečejo sodni postopki. Splošno sodišče pojasnjuje, da mora Svet v tem primeru preveriti, prvič, ali dokumenti, na katerih bo utemeljil svojo odločitev, dopuščajo utemeljitev, da – kot je navedeno v obrazložitvi za vpis imena tožeče stranke na zadevni seznam – zoper to osebo ukrajinski organi začnejo kazenske postopke zaradi domnevnih dejanj odtujitve državnih sredstev, in drugič, da se v teh postopkih lahko opredelijo ravnanja tožeče stranke v skladu z zgoraj navedenim upoštevnim merilom. Svet mora opraviti dodatna preverjanja zgolj v primeru, da ta preverjanja niso zadostna. Vendar mora Svet na podlagi okoliščin primera presoditi nujnost dodatnih preverjanj, zlasti da od ukrajinskih organov zahteva, da mu predložijo dodatne dokaze, če se izkaže, da že predloženi dokazi niso zadostni ali skladni. Poleg tega lahko v okviru možnosti, ki jo morajo imeti osebe, ki predložijo pripombe v zvezi z obrazložitvijo Sveta za ohranitev njihovega imena na zadevnem seznamu, te osebe predložijo ta dejstva in dokaze, celo olajševalne dokaze, s katerimi naj bi se zahtevalo, da Svet opravi dodatna preverjanja.

Splošno sodišče je v zvezi z argumentom, ki se nanaša na sodbo **LTTE/Svet**⁵², da mora Svet, preden svojo odločitev utemelji z odločbo organa tretje države, skrbno preveriti, da upoštevna ureditev te države zagotavlja varstvo pravice do obrambe in pravice do učinkovitega sodnega varstva, ki je enaka tistima, ki ju zagotavlja Unija, navedlo, prvič, da so bile v zadevi, v kateri je bila izdana omenjena sodba, omejevalni ukrepi sprejeti na podlagi Skupnega

50/ Zadeva C-530/17 P, **Azarov/Svet**.

51/ Sklep Sveta (SZVP) 2015/364 z dne 5. marca 2015 o spremembi Sklepa 2014/119/SZVP o omejevalnih ukrepih proti določenim osebam, subjektom in organom zaradi razmer v Ukrajini (UL 2015, L 62, str. 25) in Izvedbena uredba (EU) 2015/357 z dne 5. marca 2015 o izvajanju Uredbe (EU) št. 208/2014 o omejevalnih ukrepih proti določenim osebam, subjektom in organom zaradi razmer v Ukrajini (UL 2015, L 62, str. 1).

52/ Sodba z dne 16. oktobra 2014, T-208/11 in T-508/11, [EU:T:2014:885](#).

stališča 2001/931/SZVP,⁵³ ki je bilo sprejeto v okviru boja proti terorizmu in s katerim je bil vzpostavljen mehanizem, na podlagi katerega lahko Svet osebo vključi na seznam zamrznitve sredstev na podlagi odločbe, ki jo je sprejel nacionalni organ celo tretje države.

V tem primeru pa obstoj predhodnega sklepa ukrajinskih organov ni bil eno od meril, ki velja za sprejetje zadevnih omejevalnih ukrepov, saj so sodni postopki, ki so jih začeli ti organi, le dejansko stanje, na katerem temeljijo ti ukrepi.

Splošno sodišče poudarja, drugič, da obstaja pomembna razlika med omejevalnimi ukrepi, ki se nanašajo na boj zoper terorizem, in tistimi, ki spadajo v okvir sodelovanja med Unijo in novimi organi tretje države, v tem primeru Ukrajine. Boj proti terorizmu, h kateremu Svet prispeva s sprejetjem omejevalnih ukrepov zoper nekatere osebe ali skupine, namreč ne spada nujno v okvir sodelovanja z organi tretjih držav, v katerih je prišlo do spremembe ureditve in ki jo je Svet podprl, kot je bilo to v tem primeru.

Če je torej politična izbira Sveta, da sodeluje z novimi ukrajinskimi organi, da jim omogoči med drugim, da izterjajo javna sredstva, ki so bila morda odtujena „z namenom ureditve in podpore pravni državi“ v Ukrajini, odvisna od pogoja, da država Ukrajina takoj po spremembi ureditve zagotavlja enako stopnjo varstva temeljnih pravic, kot jo zagotavljajo Unija in njene države članice, bi bila v bistvu ogrožena široka diskrecijska pravica, ki jo ima Svet glede definicije splošnih meril, ki omejujejo krog oseb, za katere lahko veljajo omejevalni ukrepi, sprejeti v podporo novim organom.

Pri izvajanju te široke diskrecijske pravice mora torej Svet svobodno odločiti, da si po spremembi ureditve ukrajinski organi zaslužijo podporo, če izboljšajo demokratično življenje in spoštovanje pravne države v Ukrajini v primerjavi s položajem, ki je obstajal prej, in če je ena od možnosti okrepitve pravne države v tem, da se zamrzne premoženje oseb, ki so bile opredeljene kot odgovorne za odtujitev ukrajinskih državnih sredstev. Zato bi – le če bi se politična odločitev Sveta, da podpre novo ukrajinsko ureditev, vključno s sodelovanjem, ki izhaja iz zadevnih omejevalnih ukrepov, izkazala za očitno napačno, zlasti zaradi dejstva, da so temeljne pravice v tej državi sistematično kršene po spremembi ureditve – morebitno pomanjkanje povezave med varstvom temeljnih pravic v Ukrajini in varstvom, ki obstaja v Uniji, lahko vplivalo na zakonitost ohranitve teh ukrepov glede tožeče stranke.

2. REPUBLIKA TUNIZIJA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. oktobra 2017, *Mabrouk/Svet* (T-175/15, [EU:T:2017:694](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti odločb, s katerimi je Svet odločil, da ohrani ime tožeče stranke na seznamu oseb, za katere veljajo omejevalni ukrepi proti nekaterim osebam in subjektom ob upoštevanju razmer v Tuniziji.⁵⁴ Tožeča stranka se je v utemeljitev svoje tožbe sklicevala zlasti na to, da so tunizijski organi v okviru sodnega postopka, na katerem je temeljila odločba Sveta o ohranitvi njenega imena na zadevnem seznamu, kršili razumni rok sojenja, ter da je Svet kršil njeno pravico do sojenja v razumnem roku.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, prvič, da so tunizijska sodišča tista, ki se morajo izreči glede morebitne kršitve načela sojenja v razumnem roku v sodnem postopku, ki teče zoper tožečo stranko. Vendar pa je ugotovilo, da spoštovanje načel pravne države in človekovih pravic ter človekovega dostojanstva velja za vsakršno delovanje

^{53/} Skupno stališče Sveta z dne 27. decembra 2001 o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 217).

^{54/} Sklep Sveta 2011/72/SZVP z dne 31. januarja 2011 o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom ob upoštevanju razmer v Tuniziji (UL 2011, L 28, str. 62), Sklep Sveta (PESC) 2015/157 z dne 30. januarja 2015 o spremembi Sklepa 2011/72 (UL 2015, L 26, str. 29), in Sklep Sveta (SZVP) 2016/119 z dne 28. januarja 2016 o spremembi sklepa 2011/72 (UL 2016, L 23, str. 65).

Unije, vključno na področju SZVP. Načelo sojenja v razumnem roku je namreč sestavni del pravice do poštenega sojenja, ki jo varujejo določbe več mednarodno zavezujočih aktov mednarodnega prava. Poleg tega izpodbijane odločbe spadajo v okvir politike podpore Tuniziji, ki temelji na cilju spodbujanja človekovih pravic in pravne države. Splošno sodišče je na podlagi tega sklenilo, da ni mogoče izključiti tega, da Svet v primeru objektivnih, verodostojnih, točnih in skladnih informacij, ki bi lahko vzbudile utemeljene pomisleke v zvezi s spoštovanjem pravice tožeče stranke do sojenja v razumnem roku, izvede potrebna preverjanja. Kljub temu je menilo, da ta pogoj v obravnavani zadevi ni izpolnjen.

Drugič, Splošno sodišče je zavrnilo trditve tožeče stranke, da je Svet s tem, da je kršil njeno pravico do sojenja v razumnem roku, ker ni sprejel potrebnih ukrepov za zagotovitev, da trajanje sodnega postopka, ki je v zvezi z njo potekal v Tuniziji, ne bi preseglo razumnega obdobja, kršil člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Po mnenju Splošnega sodišča se člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah uporablja le za sodni nadzor sporne zamrznitve sredstev s strani sodišč Unije. Nasprotno pa se ta ne uporablja niti za sodni postopek v Tuniziji, ki ne spada na področje uporabe prava Unije, niti za izpodbijano odločbo, ki je ni izdalo sodišče in ki – glede na njen predmet – ni sodna odločba. Splošno sodišče je pojasnilo, da tudi če bi te trditve lahko razlagali tako, da se nanašajo na kršitev načela dobrega upravljanja, pa tožeča stranka glede na to, da ni dokazala, da je bilo trajanje sodnega postopka v Tuniziji nerazumno dolgo, tudi nikakor ni mogla dokazati, da je bilo trajanje zamrznitve njenega premoženja v Uniji samo po sebi prekomerno.

V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da je Svet storil očitne napake pri presoji razvoja procesa demokratizacije v Tuniziji in nujnosti omejevalnih ukrepov zoper tunizijske državljane, ki so odgovorni za nezakonito prisvojitve državnih sredstev Tunizije, je Splošno sodišče poudarilo, da ima Svet na tem področju široko polje proste presoje, tako da lahko na zakonitost ukrepa, sprejetega na teh področjih, vpliva le njegova očitna neprimernost. Različni dogodki na sodnem, ustavnem in volilnem področju, ki jih navaja tožeča stranka, pa ne dokazujejo, da je Svet pri presoji procesa demokratične tranzicije v Tuniziji storil očitno napako. Čeprav je namreč iz teh dogodkov razviden napredek, iz njih ne izhaja očitno sklepanje, da se je ta proces zaključil, saj je za to potrebna zlasti utrditev pravne države in demokratične ureditve, ki izhaja iz nove tunizijske ustave. Splošno sodišče je poudarilo, da je morebitna odprava spornih omejevalnih ukrepov vsekakor odvisna le od zaključka sodnih postopkov, na katerih temeljijo, in ne od zaključka procesa demokratične tranzicije v Tuniziji, saj je podpora temu procesu šele končni cilj te zamrznitve sredstev in ne dodatni pogoj za njeno ohranitev.

VII. GOSPODARSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA KOHEZIJA

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 4. maja 2017, *Green Source Poland/Komisija* (T-512/14, [EU:T:2017:299](#)), je imelo Splošno sodišče priložnost preučiti še neobravnavano vprašanje dopustnosti tožbe, ki jo vložijo družba, odgovorna za izvedbo velikega projekta, zoper sklep Komisije, s katerim je bila državi članici zavrnjena potrditev finančnega prispevka Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za navedeni veliki projekt.

Prvič, v zvezi s prvim merilom neposrednega nanašanja, in sicer, da ima izpodbijani ukrep Unije neposredne učinke na pravni položaj posameznika, je Splošno sodišče opozorilo, da iz upoštevanih določb Uredbe (ES) št. 1083/2006⁵⁵ izhaja, da v okviru razmerij med Komisijo in državo članico potekajo operacije, na podlagi katerih Komisija oceni in potrdi, ali bo država članica dobila finančni prispevek iz ESRR za velik projekt ali ne. To je v skladu

^{55/} Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999 (UL L 210, str. 25).

z dejstvom, da je pomoč iz ESRR, kot izhaja iz sodne prakse, zasnovana kot sistem med Komisijo in državo članico. Poleg tega iz navedenih določb izhaja, da so za izbiro operacij, vključno z velikimi projekti, odgovorne države članice. Komisija ne izbere velikih projektov, ki jih nacionalnim organom predlagajo prijavitelji, temveč zgolj in samo glede držav članic oceni skladnost in prispevek velikih projektov, ki so jih nacionalni organi že izbrali in ji jih predložili v potrditev finančnega prispevka iz ESRR. Splošno sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da obrazložitev v sodbi **Consortio gruppo di azione locale „Murgia Messapica“/Komisija**⁵⁶ v obravnavanem primeru ni mogoče prenesti, ker projekta ni izbrala Komisija, temveč so bili za to pristojni nacionalni organi.

Poleg tega v skladu s sodno prakso to, da se v sklepu o dodelitvi finančne pomoči Unije iz ESRR subjekta določi kot organ, odgovoren za izvedbo projekta, ne pomeni, da je ta subjekt imetnik pravice do te pomoči. Kot naslovnica sklepa o dodelitvi finančne pomoči iz ESRR se za imetnico pravice do te pomoči šteje država članica. Enako velja, kadar pomoč iz ESRR še ni bila dodeljena državi članici in je zato zveza med subjektom, odgovornim za uresničitev projekta, ali upravičencem projekta in pomočjo iz ESRR še bolj posredna.

Kar zadeva prikrajšanje za sredstva, potrebna za izvedbo projekta, nemožnost nadaljevanja projekta in obveznost kritja izgub iz že nastalih, domnevno dokazanih izdatkov, na katere se sklicuje tožeča stranka, je Splošno sodišče menilo, da, tudi če bi bili dokazani, ne izhajajo ne iz izpodbijanega sklepa ne iz določb prava Unije, ki urejajo učinke sklepa, temveč iz posledic, ki so jih v okviru pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev za izvedbo projekta nacionalni organi in tožeča stranka pripisali temu sklepu. Posledice in obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, so namreč umeščene med pravni položaj tožeče stranke in izpodbijani sklep. Tako bi ob upoštevanju nacionalnega prava, ki se uporablja, tožeča stranka pred pristojnim nacionalnim sodiščem lahko med drugim ugovarjala prenehanju pogodbe ali vračilu, ki so ga zahtevali nacionalni organi na podlagi te pogodbe, s sklicevanjem na neveljavnost izpodbijanega sklepa.

Drugič, kar zadeva drugo merilo neposrednega nanašanja, in sicer da izpodbijani ukrep Unije naslovnikom tega ukrepa, ki so zadolženi za njegovo izvedbo, ne dopušča nikakršnega polja proste presoje, je Splošno sodišče ugotovilo, da izvrševanje sklepa s strani zadevne države članice nima – na podlagi izpodbijanega sklepa ali določb prava Unije, ki urejajo učinkovanje sklepa – nobenih posledic za tožečo stranko, saj so njegovi učinki omejeni le na razmerja med Unijo, predvsem ESRR, in navedeno državo članico. V teh okoliščinah je Splošno sodišče ugotovilo, da se izpodbijani sklep na tožečo stranko ne nanaša neposredno, saj učinkuje le v pravnih razmerjih med Komisijo in zadevno državo članico.

VIII. VAROVANJE ZDRAVJA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. januarja 2017, **GGP Italy/Komisija** (T-474/15, [EU:T:2017:36](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, s katerim je bilo odločeno, da je ukrep, ki se je nanašal na dajanje na trg kosilnice, ki jo proizvaja tožeča stranka, in ki so ga v skladu z Direktivo 2006/42/ES⁵⁷ sprejeli latvijski organi, utemeljen. Ker spada ta zadeva v okvir tako imenovanih direktiv „novega pristopa“, namenjenih olajšanju prostega pretoka blaga z uskladitvijo osnovnih zahtev na področju varovanja zdravja in varnosti delavcev, je imelo Splošno sodišče možnost pojasniti zlasti obseg nadzora, ki ga lahko Komisija izvede v okviru uporabe zaščitne klavzule iz člena 11 Direktive 2006/42, ter naravo ukrepov, ki jih je mogoče sprejeti v zvezi s tem. Latvijski organi so menili, da zadevna kosilnica ne izpolnjuje bistvenih zahtev iz Direktive

^{56/} Sodba z dne 19. maja 1994 T-465/93, [EU:T:1994:56](#).

^{57/} Direktiva 2006/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o strojih in spremembah Direktive 95/16/ES (prenovitev) (UL L 157, str. 24).

2006/42, ker ni v skladu z različico harmoniziranega standarda iz leta 2010. Tožeča stranka pa je nasprotno trdila, da je bila kosilnica v skladu z različico 2006 tega standarda, na katerega se je bilo po njenem mnenju mogoče sklicevati do 31. avgusta 2013, in da je zato za model, ki se je tržil do tega datuma, veljala domneva o skladnosti z bistvenimi zahtevami iz Direktive 2006/42.

Prvič, glede obsega nadzora, ki ga izvaja Komisija, je Splošno sodišče opozorilo, da Komisiji v okviru sprejemanja sklepa, ki je bil sprejet na podlagi člena 11(3) Direktive 2006/42, ni treba z vseh vidikov preizkusiti zakonitosti nacionalnih ukrepov, ki so vodili do sprožitve zaščitne klavzule iz tega člena. V zvezi s tem člen 20 Direktive 2006/42 izrecno navaja „pravna sredstva, ki jih ima po veljavni zakonodaji zadevne države članice“, kar pomeni, prvič, da se nanaša na nacionalne ukrepe, sprejete na podlagi te direktive, in drugič, da spada nadzor nad temi ukrepi v pristojnost nacionalnih sodišč. Ta člen torej za Komisijo ne ustvarja obveznosti. V okviru izvajanja člena 11(3) Direktive 2006/42 je vloga Komisije predvsem, da presodi, ali so ustrezni ukrepi, o katerih jo je obvestila država članica, upravičeni s pravnega in dejanskega vidika, da bi se preprečilo, da bi stroj – kot je navedeno v členu 11, odstavek 1 Direktive 2006/42 – ogrozil zdravje ali varnost oseb ali, kadar je primerno, domačih živali ali premoženja ali okolja. Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da nič ne nasprotuje temu, da se ustrezni ukrepi, ki jih mora država članica sprejeti in na podlagi zaščitne klavzule iz člena 11 Direktive 2006/42 in o njih obvestiti Komisijo, sprejmejo kot ukrepi, ki niso enostranski ali niso neposredno zavezujoči. Zato je obvestilo, kakršno je v tej zadevi, v kateri je distributer po obvestilu nacionalnih organov sprejel prostovoljne ukrepe za umik s trga in prenehanje dajanja na trg, obvestilo o ustreznem ukrepu, na podlagi katerega se lahko sprejme sklep Komisije na podlagi člena 11(3) Direktive 2006/42.

Drugič, kar zadeva pravno vrednost upoštevnega harmoniziranega standarda iz leta 2006, je Splošno sodišče pojasnilo, da v skladu s členom 7 Direktive 2006/42 Komisija s tem, da sklic na harmonizirani standard objavi v Uradnem listu Evropske unije, temu harmoniziranemu standardu podeli pravno veljavo, ki proizvajalcem strojev ali njihovim pooblaščenim zastopnikom omogoča, da zanje velja domneva o skladnosti z bistvenimi zahtevami iz iste direktive, ki so zajete v harmoniziranem standardu. Režim, ki velja zanje, je enak kot za splošne akte institucij Unije. Po mnenju Splošnega sodišča se člen 7 Direktive 2006/42 brez omejitev nanaša na harmonizirane standarde, katerih sklici so bili objavljeni v Uradnem listu, pri čemer njegov obseg in vsebina nista omejena na harmonizirane standarde, katerih sklici so objavljeni na podlagi te direktive. Ta določba tako ne omogoča ugotovitve, da so bili sklici na harmonizirane standarde, objavljeni na podlagi Direktive 98/37/ES,⁵⁸ samodejno razveljavljeni istočasno kot ta direktiva. Iz tega izhaja, da harmonizirani standardi, katerih sklici so bili objavljeni na podlagi Direktive 98/37, spadajo na področje uporabe člena 7 Direktive 2006/42, dokler odločba, ki jim daje pravno podlago, na kateri temelji domneva o skladnosti z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami iz direktive, ki se uporablja v času, ko je zadevni stroj dan na trg ali v obratovanje, to je objava sklica v Uradnem listu, ni izrecno razveljavljena. Splošno sodišče je ugotovilo, da je zato tožeča stranka upravičeno trdila, da je za zadevno kosilnico veljala domneva o skladnosti z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami iz Direktive 2006/42.

^{58/} Direktiva Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o približevanju zakonov držav članic o strojih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 349).

IX. CARINSKA UNIJA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. decembra 2017, **Léon Van Parys/Komisija** (T-125/16, [EU:T:2017:884](#)), odločalo o tožbi, vloženi zoper sklep Komisije o zavrnitvi zahtevka za odpust uvoznih dajatev, ki ga je vložila družba uvoznica banan s poreklom iz Ekvadorja. Ta sklep je bil sprejet po tem, ko je bil s sodbo **Firma Van Parys/Komisija**⁵⁹ za delno ničen razglašen prejšnji sklep Komisije, s katerim je ugotovila, da odpust uvoznih dajatev v skladu s členom 239 Uredbe (EGS) št. 2913/92⁶⁰ v zvezi s tožečo stranko ni upravičen. Splošno sodišče je namreč menilo, da Komisija ni dokazala, da tožeča stranka ni ravnala skrbno. Komisija je na podlagi te sodbe menila, da je treba pridobiti dodatne informacije od carinskih organov in tožečo stranko obvestila, da je bil devetmesečni rok, ki je v členu 907 Uredbe (EGS) št. 2454/93⁶¹ določen za obravnavo zahtevka za odpust dajatev, podaljšan za obdobje, ki preteče do prejema navedenih informacij. Komisija je nato sprejela izpodbijani sklep, s katerim je bil zavrnjen zahtevek tožeče stranke za odpust dajatev. Tožeča stranka je v okviru svoje tožbe izpodbijala način, na katerega je Komisija izvršila sodbo **Firma Van Parys/Komisija**.⁶² Natančneje, trdila je, da čeprav bi imela Komisija na voljo razumen rok za izvršitev te sodbe, ta v nobenem primeru ne bi smel preseči novega devetmesečnega prekluzivnega roka iz člena 907 Uredbe št. 2454/93.

Kar zadeva tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev načela dobrega upravljanja, je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da člena 907 Uredbe št. 2454/93 po izdaji sodbe **Firma Van Parys/Komisija**⁶³ ni bilo več mogoče uporabiti v okviru postopka, ki je bil obnovljen, da bi se s sprejetjem izpodbijanega sklepa nadomestil prvi sklep, saj je bilo v skladu s sodno prakso mogoče uporabiti le razumni rok. Vendar Komisija – ob upoštevanju narave ukrepov, ki jih je bilo treba sprejeti, in posebnih okoliščin obravnavane zadeve – pri vodenju postopka, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, ni spoštovala razumnega roka. V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da je med odgovorom teh organov in sprejetjem izpodbijanega sklepa tudi ob predpostavki, da se je lahko tek devetmesečnega roka zaradi pozivov k predložitvi informacij, ki jih je Komisija poslala nacionalnim carinskim organom, prekinil – kar sicer ni mogoče, saj se ureditev iz člena 907 Uredbe št. 2454/93 ni mogla uporabiti še enkrat – vseeno preteklo več kot deset mesecev. Splošno sodišče je menilo, da v obravnavani zadevi poteka takega roka ni mogoče upravičiti z nobenim ukrepom, ki bi ga Komisija morala sprejeti ali ga je sprejela. Čeprav je res, da je morala Komisija na podlagi sodbe **Firma Van Parys/Komisija**⁶⁴ ponovno preveriti elemente iz spisa, pa je Splošno sodišče menilo, da iz ničesar ne izhaja, da je Komisija po izdaji te sodbe pridobila novo dokumentacijo, niti – *a fortiori* – da je navedla ali odkrila nova dejstva.

Kar zadeva vprašanje, ali je bilo treba izpodbijani sklep zaradi prekoračitve razumnega roka razglasiti za ničen, je Splošno sodišče ugotovilo, da je cilj Uredbe št. 2454/93, kot je razvidno iz njenih uvodnih izjav, zlasti natančneje opredeliti nekatera pravila, da se pri njihovi uporabi zagotovi večja pravna varnost, in da so v njej določeni strogi roki, ki jih morata vlagatelj in Komisija pri obravnavanju zahtevka za odpust uvoznih dajatev spoštovati. V tem okviru je Splošno sodišče najprej poudarilo, da iz člena 907 Uredbe št. 2454/93 izhaja, da se lahko potek devetmesečnega roka, ki ga ima Komisija na voljo za sprejetje odločitve, v nekaterih okoliščinah sicer prekine,

59/ Sodba z dne 19. marca 2013, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

60/ Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307).

61/ Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe št. 2913/92 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 6, str. 3).

62/ Sodba z dne 19. marca 2013, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

63/ Sodba z dne 19. marca 2013, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

64/ Sodba z dne 19. marca 2013, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

vendar pa je treba odločitev o zahtevku za odpust dajatev sprejeti v roku, določenem v členu 907, drugi odstavek, Uredbe št. 2454/93, pri čemer je pojasnjeno, da če v tem roku odločitev ni sprejeta, to pomeni, da je carinski organ odločanja temu zahtevku v skladu s členom 909 te uredbe ugodil. Dalje je poudarilo, da če bi Komisija v obravnavani zadevi postopala v okviru Uredbe št. 2454/93, bi sprejetje sklepa po poteku prekluzivnega devetmesečnega roka iz člena 907 te uredbe, vključno s prekinitvami, pomenilo, da je carinski organ zahtevku tožeče stranke ugodil. Splošno sodišče je ugotovilo, da je sicer res, da veljavna ureditev in zlasti devetmesečni rok iz člena 907 Uredbe št. 2454/93 Komisije v okviru postopka na podlagi člena 266 PDEU ne zavezuje več. Vendar pa je opozorilo, da Komisija s tem, da pri sprejetju izpodbijanega sklepa ni upoštevala razumnega roka, ni upoštevala zagotovil iz Uredbe št. 2454/93 in je tožeči stranki odvzela polni učinek te uredbe, možnost, da bi dosegla izdajo sklepa v predpisanih rokih, in zagotovilo, da se njenemu zahtevku v primeru nesprejetja sklepa v teh rokih ugoti. Zato je Komisija kršila načelo razumnega roka, kar je v okoliščinah obravnavane zadeve razlog za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa.

X. DAMPING

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba *Changmao Biochemical Engineering/Svet* (T-442/12, [EU:T:2017:372](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe (EU) št. 626/2012⁶⁵ v delu, v katerem se je nanašala na tožečo stranko, ki je proizvajalka in izvoznica vinske kisline, s sedežem na Kitajskem. Institucije Unije so tožeči stranki med prvotno preiskavo najprej odobrile tržnogospodarsko obravnavo, ta obravnava pa ji je bila v preiskavi v zvezi z vmesnim pregledom z izpodbijano uredbo zavrnjena. Tožeča stranka je trdila, da je bil z izpodbijano uredbo kršen člen 11(3) osnovne uredbe,⁶⁶ ker se okoliščine od prvotne preiskave do vmesnega pregleda niso bistveno in trajno spremenile. V zvezi s tem se je Splošno sodišče med drugim izreklo o vprašanju, ali morajo institucije v okviru vmesnega pregleda ugotoviti objektivno spremembo dejanskih okoliščin ali pa lahko na podlagi predhodno obstoječih okoliščin z vidika novih trditev in dokazov, ki so jih predložile stranke, presodijo drugače.

Splošno sodišče je poudarilo, da lahko Komisija v skladu s členom 11(3) osnovne uredbe pri izvajanju preiskave v okviru vmesnega pregleda med drugim oceni, ali so se okoliščine glede dampinga in škode bistveno spremenile oziroma ali se z obstoječimi ukrepi dosega željeni rezultati pri odstranjevanju škode, ki je bila prej ugotovljena v skladu s členom 3 navedene uredbe. Za to se pri končnem odločanju upoštevajo vsi relevantni in ustrezno dokumentirani dokazi.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi poudarilo, da je Svet očitno spremenil presojo, ne da bi se nujno spremenile okoliščine, ki so podlaga zanjo, in sicer s tem, da je ugotovil, da pogoji, ki so v členu 2(7)(c) Osnovne uredbe določeni za odobritev tržnogospodarske obravnave, niso bili izpolnjeni. Splošno sodišče je pojasnilo, da lahko institucije v zvezi s tem v okviru retrospektivne in prospektivne analize, ki jo morajo opraviti za pregled, spremenijo presojo okoliščin. Bilo bi namreč nelogično, da bi bile institucije dolžne uporabiti člen 2(7)(c) osnovne uredbe na način, ki bi se izkazal kot nepravilen z vidika dokazov, predloženih v okviru vmesnega pregleda, zgolj zato, ker je prišlo do take uporabe med prvotno preiskavo. Ker v obravnavani zadevi presoja v izpodbijani uredbi temelji na dejanskih okoliščinah, ki so trajne, in nečasne, predvsem na izkrivljeni ceni benzena in neobstoju vračila 17-odstotnega

^{65/} Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 626/2012 z dne 26. junija 2012 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 349/2012 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz vinske kisline s poreklom iz Ljudske republike Kitajske (UL L 2012, 11.5.2012, str. 1).

^{66/} Uredba Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL, 2009, L 343, str. 51).

davka na dodano vrednost (DDV) na izvoz benzena, je Splošno sodišče ugotovilo, da izpodbijana uredba ni v nasprotju s členom 11(3) osnovne uredbe.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 10. oktobra 2017 *Kolachi Raj Industrial/Komisija* (T-435/15, v pritožbenem postopku,⁶⁷ [EU:T:2017:712](#)), je imelo Splošno sodišče priložnost, da pojasni sodno prakso na področju protidampinških ukrepov, in sicer glede pogojev uporabe člena 13(2) osnovne uredbe, ki določa pogoje, pod katerimi se šteje, da se želi s sestavljanjem izogniti veljavnim ukrepom. Tožeča stranka je sporočila nakup delov za kolesa s poreklom iz Šrilanke in Kitajske, da bi v Pakistanu sestavila kolesa. Komisija „obrazcev A“ potrdila o poreklu, ki so jih izdelali organi Šrilanke in ki jih je predložila tožeča stranka, ni uporabila, ker niso imeli zadostne dokazne vrednosti, in je po analogiji uporabila merila iz člena 13(2)(b) osnovne uredbe, da bi na podlagi njihovih proizvodnih stroškov preverila poreklo navedenih delov.

Prvič, Splošno sodišče se je za natančnejšo določitev vloge pojmov „izvor“ in „poreklo“ pri razlagi člena 13(2) osnovne uredbe oprlo na sodbo *Starway/Svet*,⁶⁸ na podlagi katere sklepa, da – čeprav za namene uporabe člena 13(2)(b) navedene uredbe na splošno zadostuje sklicevanje na „izvor“ delov, ki so bili uporabljeni za sestavitev končnega proizvoda – je v primeru dvoma morda treba preveriti, ali so deli, ki „prihajajo iz“ tretje države, dejansko s poreklom iz druge države. Poleg tega je Splošno sodišče pojasnilo, pri čemer se je oprlo na različne jezikovne različice osnovne uredbe, da je treba izraz „prihajajo iz“ v smislu člena 13(2)(a) osnovne uredbe razumeti tako, da se nanaša na zadevni uvoz in torej na državo izvoza.

Drugič, Splošno sodišče je navedlo, da čeprav imajo „obrazci A“ potrdil o poreklu dokazno vrednost glede porekla blaga, na katerega se nanašajo, ta ni absolutna. Takšen certifikat, ki ga je izdala tretja država, namreč organov Unije ne more zavezovati glede porekla tega blaga in jim prepričati, da to preverijo na druge načine, če obstajajo objektivni, resni in skladni indici, ki ustvarjajo dvom glede pravega porekla blaga, na katerega se ta potrdila nanašajo. V zvezi s tem iz sodne prakse izhaja, da naknadni nadzori v pretežnem delu ne bi bili koristni, če bi lahko uporaba takih potrdil sama po sebi utemeljevala odobritev odpusta carin. Poleg tega je poudarilo, da iz člena 6(8) osnovne uredbe izhaja, da se, razen v primeru nesodelovanja, kar najbolj mogoče preverja natančnost informacij, ki jih zagotovijo zainteresirane stranke in na katerih želi Komisija utemeljiti ugotovitve. Zato ta določba ne utemeljuje le možnosti, temveč tudi dolžnost Komisije, da preveri dokumente, ki so ji predloženi. Seveda se ta dolžnost na področju protidampinških ukrepov izvaja brez poseganja v posebne postopke carinskih organov, ki so določeni v ta namen.

Tretjič in zadnjič, Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija s tem, da je „po analogiji“ uporabila člen 13(2)(b) osnovne uredbe, dejansko preučila, ali se je proizvodnja delov za kolesa v Šrilanki izogibala protidampinškemu ukrepom, ki so veljali za kolesa s poreklom iz Kitajske, kar pa vendarle ni bilo predmet preiskave. Iz besedila člena 13(2)(b) osnovne uredbe namreč izhaja, da se uporablja za „aktivnosti sestavljanja“, zato se pravilo 60 %, ki je določeno v njem, uporablja za celotno vrednost delov „sestavljene izdelka“. Vendar ni sporno, da predmet preiskave v obravnavanem primeru niso bile „aktivnosti sestavljanja“ koles v Šrilanki niti se v nobenem pogledu ni nanašala na kolesa, „sestavljena“ v navedeni državi. Poleg tega, ker člen 13(2)(b) osnovne uredbe ni pravilo o poreklu, se ga ne sme „po analogiji“ uporabiti za določitev porekla blaga, in to toliko bolj, ker se merila iz navedene določbe bistveno razlikujejo od tistih, ki se nanašajo na pravila o poreklu. Iz tega sledi, da je Komisija v obravnavanem primeru napačno uporabila pravo, s tem da je po analogiji uporabila člen 13(2) osnovne uredbe.

^{67/} Zadeva C-709/17 P, *Komisija/Kolachi Raj Industrial*.

^{68/} Sodba z dne 26. septembra 2000, T-80/97, [EU:T:2000:216](#).

XI. NADZOR FINANČNEGA SEKTORJA

V sodbi z dne 16. maja 2017, *Landeskreditbank Baden-Württemberg/ECB* (T-122/15, v pritožbenem postopku,⁶⁹ [EU:T:2017:337](#)), je Splošno sodišče potrdilo zakonitost odločbe, s katero je Evropska centralna banka (ECB), v skladu z določbami člena 6(4) osnovne uredbe,⁷⁰ tožečo stranko, investicijsko in razvojno banko zvezne dežele Baden-Württemberg (Nemčija), razvrstila kot „pomemben subjekt“. Posledica te razvrstitve je bila, da je bila navedena banka podvržena le neposrednemu nadzoru ECB. Zaradi te opredelitve je bila ta banka izključno pod neposrednim nadzorom ECB, ne pa pod deljenim nadzorom v okviru enotnega mehanizma nadzora (EMN), kar je tožeča stranka izpodbijala.

Splošno sodišče je najprej navedlo, da iz sistematike osnovne uredbe izhaja, da je Svet podelil ECB izključno pristojnost v zvezi z nalogami iz člena 4(1) navedene uredbe. Po mnenju Splošnega sodišča je namen člena 6 osnovne uredbe le omogočiti decentralizirano izvajanje te pristojnosti v okviru EMN prek nacionalnih organov pod nadzorom ECB glede manj pomembnih subjektov v zvezi z nalogami iz člena 4(1)(b) in od (d) do (i) navedene uredbe.

Drugič, Splošno sodišče je poudarilo, da iz člena 6(4), drugi pododstavek, osnovne uredbe izhaja, da se lahko razvrstitev „pomembne“ institucije izključi v „posebnih okoliščinah“, pri čemer je treba ta pojem v skladu s členom 70(2) okvirne uredbe o EMN⁷¹ razlagati ozko. V zvezi s tem, ker se člen 70(1) navedene uredbe sklicuje na „posebne dejanske okoliščine, zaradi katerih je razvrstitev nadzorovanega subjekta kot pomembnega neustrezna ob upoštevanju ciljev in načel [osnovne] uredbe“, nujno izhaja, da predvideva zgolj primer, v katerem bi bilo z izvajanjem neposrednega bonitetnega nadzora ECB, do katerega pride zaradi razvrstitve subjekta kot „pomembnega“, težje doseči cilje osnovne uredbe kot z izvajanjem neposrednega bonitetnega nadzora nacionalnih organov nad tem subjektom. Nasprotno pa iz dobresedne razlage člena 70(1) okvirne uredbe o EMN ne izhaja predpostavka, da se „pomemben subjekt“ prerazvrsti kot „manj pomemben“ zato, ker bi bilo mogoče z neposrednim bonitetnim nadzorom nacionalnih organov v okviru EMN enako doseči cilje osnovne uredbe kot z nadzorom, ki ga izvaja zgolj ECB.

Tretjič in zadnjič, Splošno sodišče je pojasnilo, da tudi na podlagi razlage člena 70(1) okvirne uredbe o EMN v povezavi z zahtevo po subsidiarnosti in sorazmernosti ni mogoče priti do takšne predpostavke. V delu, v katerem nacionalni organi v skladu z EMN ravnavajo v okviru decentraliziranega izvajanja izključne pristojnosti Unije, je edina pristojnost, na katero lahko vpliva izvajanje neposrednega bonitetnega nadzora ECB, načelna pristojnost držav članic za izvajanje prava Unije v njihovem pravnem redu, poudarjena v členu 291(1) PDEU. Vendar ohranitev te pristojnosti ne more vključevati takšne razlage člena 70(1) okvirne uredbe o EMN, da je treba v skladu z njim v zvezi z institucijo, ki je glede na merila iz člena 6(4) osnovne uredbe razvrščena kot pomembna, v vsakem primeru posebej preučiti, ali je mogoče njene cilje enako doseči tudi z neposrednim nadzorom nacionalnih organov. Takšna presoja bi bila namreč v neposrednem nasprotju z elementoma, ki imata osrednjo vlogo v logiki člena 6(4) osnovne uredbe, in sicer z načelom, v skladu s katerim pomembne institucije spadajo pod izključni nadzor, in z obstojem

^{69/} Zadeva C-450/17 P, *Landeskreditbank Baden-Württemberg*.

^{70/} Uredba Sveta (EU) št. 1024/2013 z dne 15. oktobra 2013 o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na ECB (UL 2013, L 287, str. 63).

^{71/} Uredba (EU) št. 468/2014 ECB z dne 16. aprila 2014 o vzpostavitvi okvira za sodelovanje znotraj enotnega mehanizma nadzora med Evropsko centralno banko in pristojnimi nacionalnimi organi ter z imenovanimi nacionalnimi organi (okvirna uredba o EMN) (UL 2014, L 141, str. 1).

natančnih alternativnih meril, ki omogočajo opredelitev pomena finančne institucije. Splošno sodišče je tako ugotovilo, da je ECB tožečo stranko upravičeno razvrstila kot „pomemben subjekt“, ter tožbo zavrnilo.

V zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 13. decembra 2017, *Crédit mutuel Arkéa/ECB* (T-712/15, [EU:T:2017:900](#)), in z dne 13. decembra 2017, *Crédit mutuel Arkéa/ECB* (T-52/16, [EU:T:2017:902](#)), se je Splošno sodišče izreklo o tožbah, vloženi zoper sklepa ECB, prvič, z dne 5. oktobra 2015, o določitvi bonitetnih zahtev, ki se uporabijo za skupino Crédit Mutuel, in drugič, z dne 4. decembra 2015, o določitvi novih bonitetnih zahtev, ki se uporabijo za navedeno skupino ter za subjekte, ki jo sestavljajo. Tožeča stranka je nasprotovala uporabi konsolidiranega bonitetnega nadzora skupine Crédit Mutuel, ki ga je prek Confédération nationale du Crédit Mutuel (CNCM) vzpostavila ECB, ker naj ta ne bi bila kreditna institucija, saj naj „skupina Crédit Mutuel“ ne bi obstajala, in ker naj ji ECB ne bi smela naložiti dodatnih kapitalskih zahtev.

Kar zadeva tožbo zoper sklep z dne 5. oktobra 2015, je Splošno sodišče menilo, da tožeča stranka ohrani pravni interes v zvezi s tem sklepom, da se prepreči, da bi morebitna razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je bil razveljavljen, povzročila, da ima ponovno učinek. Če bi bil sklep z dne 4. decembra 2015 razglašen za ničen, bi se namreč stranke vrnile v položaj pred začetkom njegove veljavnosti, ki bi ga torej ponovno urejal izpodbijani sklep.

Kar zadeva tožbi vloženi zoper sklep z dne 5. oktobra 2015 in sklep z dne 4. decembra 2015, je Splošno sodišče navedlo, da je treba za spoštovanje namenov osnovne uredbe člen 2(21)(c) Okvirne uredbe o EMN in pogoje iz člena 10(1) Uredbe (EU) št. 575/2013,72 na katere napotuje, razlagati tako, da se upošteva namen zakonodajalca omogočiti ECB celovit pregled nad vsemi tveganji, ki jim je izpostavljena kreditna institucija, in preprečiti, da bi se bonitetni nadzor razdrobil med ECB in nacionalne organe. V zvezi z namenom člena 10(1) Uredbe št. 575/2013 je Splošno sodišče ugotovilo, da se ta uredba nanaša na bonitetne zahteve za kreditne institucije. V tem okviru cilj, ki se ga želi doseči s členom 10(1) Uredbe št. 575/2013, jasno izhaja iz besedila te določbe. To je možnost pristojnega organa, da za eno ali več kreditnih institucij, ki so v isti državi članici in so stalno povezane s centralnim organom, ki jih nadzoruje in ima sedež v isti državi članici, delno ali v celoti opusti uporabo določenih zahtev iz te uredbe. Poleg tega člen 10(2) Uredbe št. 575/2013 omogoča, da se za centralni organ na posamični podlagi opusti uporaba istih bonitetnih zahtev. Vendar pa se v obravnavanem primeru zadevi pogoji iz člena 10(1) Uredbe št. 575/2013 ne uporabljajo na podlagi te uredbe, da bi se preučila možnost opustitve upoštevanja zahtev na posamični podlagi, temveč se uporabljajo zaradi napotitve v členu 2(21)(c) Okvirne uredbe o EMN, da se preveri obstoj nadzorovane skupine. Iz tega sledi, da je v obravnavanem primeru za razlago člena 2(21)(c) Okvirne uredbe o EMN upošteven samo njegov namen, ne glede na to, da napotuje na člen 10(1) Uredbe št. 575/2013.

Najprej, kar zadeva neobstoj statusa kreditne institucije CNCM, je Splošno sodišče menilo, da iz predpisov Unije o bonitetnem nadzoru ne izhaja, da bi bilo treba pojem „centralni organ“ razumeti tako, da pomeni kreditno institucijo. Dalje, Splošno sodišče je menilo, da skupina Crédit Mutuel prek CNCM izpolnjuje vse pogoje, določene s predpisi Unije o bonitetnem nadzoru, da bi se jo lahko v skladu s temi predpisi štelo za „skupino“. Nazadnje, Splošno sodišče je menilo, da ECB ni storila napake s tem, da se je za naložitev tožeči stranki dodatnih kapitalskih zahtev oprla na njen morebitni izstop iz skupine Crédit mutuel.

Splošno sodišče je s tem, da je zavrnilo trditve tožeče stranke o tem, da CNCM ni kreditna institucija, o neobstoju nadzorovane skupine v smislu člena 2(21)(c) okvirne uredbe o EMN in člena 10 Uredbe št. 575/2013 in o tem, da ni mogoče naložiti dodatnih kapitalskih zahtev, tožbi v celoti zavrnilo.

72/ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL 2013, L 176, str. 1, popravki UL 2013, L 208, str. 68, UL 2013, L 321, str. 6 in UL 2017, L 20, str. 2)

XII. JAVNA NAROČILA INSTITUCIJ UNIJE

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 4. julija 2017, *European Dynamics Luxembourg in drugi/Agencija Evropske unije za železnice* (T-392/15, [EU:T:2017:462](#)), je Splošno sodišče natančneje pojasnilo obseg, prvič, načela prostega predlaganja in proste presoje dokazov Unije in, drugič, obveznosti obrazložitve, ki jo ima naročnik, če ugotovi, da se izbrana ponudba ne zdi neobičajno nizka.

Prvič, Splošno sodišče je opozorilo, da v pravu Unije v zvezi z dokazi velja načelo proste presoje dokazov in da iz tega načela izhaja načelo prostega predlaganja dokazov, ki strankam omogoča, da pred sodiščem Unije predložijo vse zakonito pridobljene dokaze, ki so po njihovem mnenju upoštevni za utemeljitev njihovih stališč. Vendar je treba načeli proste presoje in prostega predlaganja dokazov usklajevati s temeljnimi načeli prava Unije, kot sta pravica do poštenega sojenja in enakost orožij. Tako je treba načelo proste presoje dokazov uskladiti s pravico vsake stranke, da zaščiti svoje interese, ne glede na vse zunanje vplive, zlasti s strani javnosti, in da je varovana pred neustrezno uporabo svojega procesnega gradiva. Splošno sodišče na podlagi tega sklepa, da iz načela prostega predlaganja dokazov izhaja, da se stranka pred Splošnim sodiščem načeloma lahko kot na dokaz sklicuje na gradivo, ki ga je predložila v drugem postopku, v katerem je bila stranka. Poleg tega soglasje stranke, od katere prihaja procesno gradivo, ne more biti predpogoj za dopustnost gradiva iz druge zadeve pred Splošnim sodiščem. Tudi če je namreč lahko soglasje stranke, od katere prihaja gradivo, upošteven element pri presoji ustreznosti njegove uporabe, bi se s pogojevanjem dopustnosti s pridobitvijo tega soglasja pred predložitvijo gradiva pred Splošnim sodiščem stranki, od katere to gradivo prihaja, podelilo pooblastilo, da Splošnemu sodišču onemogoči odločanje o ustreznosti njegove uporabe in s tem izpolnjevanje obveznosti, da vsaki stranki zagotovi razumno možnost, da predstavi svoje trditve, vključno z dokazi, pod pogoji, ki je v primerjavi z nasprotno stranko ne postavljajo v bistveno slabši položaj, kar je temelj načela enakosti orožij. Splošno sodišče mora torej v vsakem posameznem primeru tehtati med prostim predlaganjem dokazov in varstvom pred neustrezno uporabo procesnega gradiva strank v sodnih postopkih.

Čeprav tožena stranka v obravnavanem primeru izpodbija predložitev – s strani tožečih strank – kopije poročila komisije za ocenjevanje ponudb Evropske agencije za zdravila (EMA), je Splošno sodišče ugotovilo, da so tožeče stranke to poročilo imele, ker so oddale ponudbo na podlagi razpisa v zvezi z javnim naročilom, ki ga je organizirala EMA, in ker so – kot neizbrani ponudnik – želele izvedeti, zakaj je bila njihova ponudba zavržena. Tožeče stranke so torej to poročilo pridobile zakonito. S tem, da je bilo pozneje navedeno poročilo procesno gradivo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Splošnega sodišča, in da tožeče stranke niso pridobile soglasja EMA za njegovo uporabo v tej zadevi, njegove uporabe ni mogoče opredeliti za neustrezno. Dalje, glede na vsebino tega dokumenta in prosto predlaganje dokazov tožečih strank EMA ni mogla veljavno zavrniti razkritja navedenega dokumenta toženi stranki. Zato bi bilo zavrženje tega dokumenta kot nedopustnega v nasprotju z učinkovitim izvajanjem sodne oblasti, saj bi bilo s tem zavrženjem brez utemeljenega razloga omejeno prosto predlaganje dokazov tožečih strank.

Drugič, Splošno sodišče je poudarilo, da presoja naročnika glede obstoja neobičajno nizkih ponudb poteka v dveh fazah. V prvi fazi mora naročnik presoditi, ali so oddane ponudbe „domnevno“ neobičajno nizke, ali torej predložene ponudbe vsebujejo indic, ki bi lahko vzbudil sum v zvezi s tem. Tako je zlasti, če je cena, predlagana v oddani ponudbi, bistveno nižja od cene v drugih oddanih ponudbah ali od običajne cene na trgu. Če oddane ponudbe ne vsebujejo takega indica in se torej ne zdijo neobičajno nizke, lahko naročnik nadaljuje ocenjevanje in postopek oddaje naročila. Če pa obstaja takšen sum, mora naročnik v drugi fazi preveriti postavke ponudbe, da bi se prepričal, da ta ni neobičajno nizka. Glede na to, da je treba obveznost obrazložitve med drugim presojati ob upoštevanju pravnih pravil, ki se uporabljajo, obstoj tega preizkusa v dveh fazah vpliva na obseg obveznosti obrazložitve naročnika. Ko naročnik izbere ponudbo, mu torej ni treba – v odgovor na zahtevo po obrazložitvi, ki

jo prejme na podlagi člena 113(2) finančne uredbe⁷³ – izrecno navesti razlogov, iz katerih se mu ponudba, ki jo je izbral, ni zdela neobičajno nizka. Če je namreč naročnik navedeno ponudbo izbral, to posredno, ampak nujno pomeni, da je menil, da ni indicev, da je navedena ponudba neobičajno nizka. Vendar pa je treba te razloge predstaviti neizbranemu ponudniku, če to izrecno zahteva.

XIII. ARBITRAŽNA KLAVZULA

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 4. julija 2017, *Systema Teknolotzis/Komisija* (T-234/15, [EU:T:2017:461](#)), je Splošno sodišče odločalo o tožbi, ki jo je upravičenec projekta, ki ga financira Unija, vložil zoper sklep Komisije, ki je izvršilni naslov za izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov. Komisija je trdila, da tožba tožeče stranke ni dopustna, ker je bil izpodbijani sklep glede na njene prejšnje zavrnitve olajšanja plačila tožeči stranki izključno potrditvena odločba.

Splošno sodišče je poudarilo, da če je pogodba sklenjena med tožečo stranko in eno od institucij Unije, lahko sodišče Unije o tožbi na podlagi člena 263 PDEU odloča samo, če izpodbijani akt ustvarja zavezujoče pravne učinke, ki presegajo tiste iz pogodbenih razmerij, ki vežejo pogodbeni stranki, in ki pomenijo izvajanje prerogativ javne oblasti, ki so instituciji podeljene kot upravnemu organu. Če se sodišče Unije izreče za pristojno za odločanje o ničnosti aktov, ki spadajo v pogodbeni okvir, bi tvegalo ne samo, da člen 272 PDEU, ki omogoča vzpostavitev sodne pristojnosti Unije na podlagi arbitražne klavzule, izgubi smisel, ampak tudi da v primerih, v katerih pogodba ne vsebuje take klavzule, razširi svoje sodne pristojnosti prek meja, ki jih določa člen 274 PDEU, ki nacionalnim sodiščem podeljuje splošno pristojnost za odločanje v sporih, v katerih je Unija stranka.

Sklep, ki je izvršilni naslov v smislu člena 299 PDEU, kakršen je ta v obravnavanem primeru, je izpodbijni akt v smislu člena 263 PDEU, tako da je utemeljenost takšnega sklepa mogoče izpodbijati le pred sodiščem, ki odloča o razglasitvi ničnosti. Po mnenju Splošnega sodišča to velja zlasti takrat, kadar je sklep, ki je izvršilni naslov, sprejet za izterjavo terjatve, ki je nastala na podlagi pogodbe, sklenjene z institucijo. Sprejetje sklepa, ki je izvršilni naslov, je izraz tega, da Komisija izvaja svoje prerogative javne oblasti in dokončno določa njeno voljo za izterjavo svojih terjatev.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da je za to, da bi se lahko izpodbijani sklep štel za izključno potrditveno odločbo, zlasti potrebno, da je mogoče prejšnje akte, ki jih je sprejela Komisija, šteti za odločbe, zoper katere je mogoče vložiti ničnostno tožbo. Vendar pa zavrnitve Komisije, da bi olajšala plačilo tožeče stranke, ki v obravnavanem primeru pomenijo prejšnje akte, ne ustvarjajo zavezujočih pravnih učinkov, ki presegajo tiste iz pogodbenih razmerij, ki vežejo Komisijo in tožečo stranko. Dalje, te zavrnitve ne pomenijo izvajanja prerogativ javne oblasti, ki so podeljene Komisiji. Teh zavrnitev torej ni mogoče šteti za prejšnje sklepe v smislu sodne prakse o izključno potrditvenih aktih. Nazadnje, ne gre za vprašanje obidenja roka za vložitev ničnostne tožbe, ker spadajo zadevne zavrnitve na področje pogodbenih razmerij med Komisijo in tožečo stranko in ker za pogodbene pravice in obveznosti, ki se izpodbijajo na podlagi člena 272 PDEU pri sodišču Unije, ne veljajo enaki roki za vložitev tožbe. Komisija je zato napačno trdila, da je bila tožba tožeče stranke nedopustna.

^{73/} Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL 2012, L 298, str. 1).

XIV. DOSTOP DO DOKUMENTOV INSTITUCIJ

Splošno sodišče je v letu 2017 izdalo več pomembnih sodb na področju dostopa do dokumentov. Zlasti se je izreklo o pogojih za dostop do dokumentov iz upravnega spisa v postopku v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja ter dokumentov, ki jih v okviru postopka zaradi neizpolnitve obveznosti pripravi država članica. Splošno sodišče je prav tako podalo pojasnila v zvezi s prošnjami za dostop do dokumentov, ki jih hrani Evropska agencija za kemikalije (European Chemicals Agency, v nadaljevanju: ECHA), v okviru postopka v zvezi s prošnjo za avtorizacijo uporabe kemične snovi ter do dokumentov, ki se nanašajo na zahteve za ponudbe za vse sklope, ki jih zajema javni razpis.

1. DOKUMENTI IZ UPRAVNEGA SPISA V POSTOPKU V ZVEZI Z ZLORABO PREVLAJUJOČEGA POLOŽAJA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 28. marca 2017, *Deutsche Telekom/Komisija* (T-210/15, [EU:T:2017:224](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je Komisija zavrnila prošnjo tožeče stranke za dostop do vseh dokumentov iz spisa v zvezi s preiskavo o zlorabi prevladujočega položaja, ki je bila začeta v zvezi z njo. Komisija je to prošnjo zavrnila, pri čemer se je sklicevala na splošno domnevo, v skladu s katero bi razkritje teh dokumentov načeloma oslabilo varstvo poslovnih interesov zadevnih podjetij ter varstvo ciljev preiskave.

Splošno sodišče je menilo, da je treba sodno prakso v zvezi s splošno domnevo, ki je priznana na področju dostopa do dokumentov iz upravnega spisa, sestavljenega v okviru postopka v zvezi z omejevalnim sporazumom, analogno in iz enakih razlogov uporabiti za dostop do dokumentov iz upravnega spisa, sestavljenega v okviru postopka v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja. V skladu s to sodno prakso lahko Komisija upravičeno domneva, ne da bi opravila konkreten in posamičen preizkus vsakega od teh dokumentov, da bi njihovo razkritje načeloma oslabilo varstvo namena inšpekcij in preiskav in varstvo poslovnih interesov podjetij, ki so stranke postopka, pri čemer to velja tako za dokumente, ki jih je Komisija izmenjala s strankami postopka ali s tretjimi strankami, kot tudi za interne dokumente, ki jih je Komisija sestavila za vodenje zadevnega postopka.

Po mnenju Splošnega sodišča lahko ta splošna domneva, kar zadeva postopke za izvajanje člena 102 PDEU, izhaja iz določb Uredb št. 1/2003 in 773/2004, ki posebej urejajo pravico dostopa do dokumentov iz spisov Komisije v zvezi s temi postopki. S splošnim dostopom na podlagi Uredbe (ES) št. 1049/2001⁷⁴ do dokumentov, ki so jih v postopku izvajanja člena 101 PDEU izmenjale Komisija in stranke, na katere se ta postopek nanaša, ali tretje osebe, bi se namreč lahko ogrozilo ravnovesje, ki ga je zakonodajalec Unije v uredbah št. 1/2003 in 773/2004 želel zagotoviti med obveznostjo zadevnih podjetij, da Komisiji posredujejo potencialno občutljive poslovne informacije na eni strani, in jamstvom okrepljenega varstva informacij, ki so bile posredovane Komisiji, iz naslova poklicne tajnosti in poslovne skrivnosti na drugi. Z ugotovitvijo, da je treba ob upoštevanju narave varovanih interesov šteti, da obstoj splošne domneve ni odvisen od vprašanja, ali se prošnja za dostop nanaša na že končan postopek nadzora ali postopek, ki še poteka, je Splošno sodišče v obravnavanem primeru tožbo zavrnilo.

^{74/} Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

2. DOKUMENTI, KI JIH V OKVIRU POSTOPKA ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI PRIPRAVI DRŽAVA ČLANICA

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 28. aprila 2017, *Gameart/Komisija* (T-264/15, [EU:T:2017:290](#)), je imelo Splošno sodišče priložnost preučiti še neobravnavano vprašanje, ali se dokumente, ki jih v okviru postopka zaradi neizpolnitve obveznosti pripravi država članica, lahko šteje za dokumente, ki izvirajo iz institucije v smislu člena 5 Uredbe št. 1049/2001, zaradi česar bi bila navedena institucija pristojna za odločanje o prošnji za dostop do teh dokumentov, ki jo jo je na podlagi drugega odstavka navedene določbe posredovala država članica. Ta zadeva temelji na prošnji, ki jo je tožeča stranka vložila pri poljskem ministrstvu za zunanje zadeve, za dostop do dokumentov v zvezi s postopki, ki jih Komisija vodi glede kršitve prava Unije s poljsko zakonodajo o igrah na srečo. Predmet prošnje so bile zlasti kopije dopisov, ki so bile v posesti navedenega ministrstva in ki jih je Republika Poljska v zvezi s temi postopki naslovila na Komisijo. Komisija je po tem, ko ji je ministrstvo posredovalo to prošnjo, zavrnila dostop do zadevnih dokumentov, pri čemer se je opirala zlasti na izjemo iz člena 4(2), tretja alineja, Uredbe št. 1049/2001, ki se nanaša na varstvo namena inšpekcij, preiskav in revizij. Tožeča stranka je to zavrnitev izpodbijala in navedla, da Komisija ni bila pristojna za sprejetje odločitve glede prošnje za dostop do spornih dokumentov, ki ne spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1049/2001. Po njenem mnenju se člen 5, drugi odstavek, te uredbe za te dokumente ne bi smel uporabiti, ker se ta določba nanaša izključno na dokumente, ki izvirajo iz institucij Unije.

Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da razen v primerih, ki so natančno opredeljeni v členu 5 Uredbe št. 1049/2001, in kadar to izhaja iz zahtev obveznosti lojalnega sodelovanja, določene s členom 4(3) PEU, se prošnje za dostop do dokumentov, ki so v lasti nacionalnih organov, tudi kadar taki dokumenti izvirajo iz institucij Unije, obravnavajo po nacionalnih pravilih, ki veljajo za te organe, ne da bi ta pravila nadomestile določbe Uredbe št. 1049/2001. Splošno sodišče je opozorilo, da člen 5 Uredbe št. 1049/2001 ne določa možnosti posredovanja prošnje za dostop do dokumentov, ki izvirajo iz ene od držav članic, Komisiji. Iz besedila te določbe namreč izrecno izhaja, da se materialno področje njene uporabe omejuje na dokumente, ki izvirajo iz institucij Unije. Komisija torej ni bila pristojna, da se izreče glede prošnje za dostop do spornih dokumentov.

Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti s trditvijo Komisije in intervenientk, v skladu s katero je bila Komisija pristojna za preučitev prošnje za dostop do dokumentov, ki izvirajo iz Republike Poljske, če so bili ti dokumenti v lasti Komisije v smislu člena 2(3) Uredbe št. 1049/2001. Za to, da bi bila Komisija pristojna za sprejetje sklepa, s katerim odobri ali zavrne dostop do določenega dokumenta, ki ga poseduje, je potrebno tudi, da prejme prošnjo za dostop do tega dokumenta, veljavno oddano v skladu s pogoji iz člena 2(4) in člena 6 Uredbe št. 1049/2001 s strani fizičnih ali pravnih oseb iz člena 2(1)(2) te uredbe ali veljavno posredovano s strani ene od držav članic v skladu s pogoji, navedenimi v členu 5 te uredbe. V obravnavanem primeru pa je treba ugotoviti, da na Komisijo takšne prošnje nista veljavno naslovili niti tožeča stranka niti Republika Poljska.

3. DOKUMENTI, KI JIH ECHA HRANI V OKVIRU POSTOPKA V ZVEZI S PROŠNJO ZA AVTORIZACIJO UPORABE KEMIČNE SNOVI

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 13. januarja 2017, *Deza/ECHA* (T-189/14, [EU:T:2017:4](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepov, s katerimi je ECHA tretjim osebam omogočila dostop do nekaterih informacij v spisu, ki jih je tožeča stranka predložila v okviru postopka iz Uredbe (ES) št. 1907/2006,⁷⁵ ki se nanaša na prošnjo za avtorizacijo uporabe kemične snovi. Tožeča stranka se je v podporo svoji tožbi med drugim sklicevala na obstoj splošne domneve zaupnosti informacij, predloženih v postopku avtorizacije iz navedene uredbe.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da v nasprotju s položaji, za katere sta Sodišče in Splošno sodišče priznali, da se uporabijo splošne domneve zavrnitve dostopa do dokumentov, Uredba št. 1907/2006 izrecno določa razmerje med Uredbo št. 1907/2006 in Uredbo št. 1049/2001. Člen 118 Uredbe št. 1907/2006 namreč določa, da se za dokumente, ki jih hrani ECHA, uporabi Uredba št. 1049/2001. Ta člen uporabe dokumentov iz spisa v zvezi s postopkom avtorizacije uporabe kemične snovi ne ureja restriktivno. Splošna domneva zavrnitve dostopa do zadevnih dokumentov torej ne izhaja iz določb Uredbe št. 1907/2006. Tako ni mogoče priznati, da bi se v postopku avtorizacije, določenem z Uredbo št. 1907/2006, za dokumente, posredovane ECHA, štelo, da so v celoti očitno zajeti z izjemo v zvezi z varstvom poslovnih interesov prosilcev za avtorizacijo. Čeprav se po potrebi ta izjema uporabi za nekatere dokumente, posredovane ECHA, to ne velja nujno za vse dokumente ali za celotno vsebino teh dokumentov. ECHA se mora o tem vsaj prepričati s konkretnim in dejanskim preizkusom vsakega dokumenta, kot to zahteva člen 4(2), prva alinea, Uredbe št. 1049/2001.

Splošno sodišče je poleg tega opozorilo, da je treba načelo čim širšega dostopa javnosti do dokumentov sicer spoštovati, saj gre za dokumente, ki jih hrani ECHA, vendar v zvezi s tem načelom vseeno veljajo nekatere omejitve, ki temeljijo na javnem ali zasebnem interesu. Menilo je, da iz obravnavanega primera vseeno ne izhaja, da bi razkritje spornih informacij, ki pomenijo zgolj zbirko opisnih podatkov, ki so javnosti dostopni, lahko zadostovalo za oslabitev varstva poslovnih interesov tožeče stranke. Po mnenju Splošnega sodišča bi te informacije spadale med poslovne interese, katerih varstvo se zagotavlja s členom 4(2) Uredbe št. 1049/2001, šele če bi presoje, ki bi jih tožeča stranka izvedla pri tem opravlilu zbiranja podatkov, pomenile dodano vrednost, in sicer, če bi bile torej sestavljene na primer iz novih znanstvenih spoznanj ali ugotovitev v zvezi z iznajdljivo strategijo, tako da bi za podjetje pomenila poslovno prednost v razmerju do konkurentov.

4. DOKUMENTI, KI SE NANAŠAJO NA ZAHTEVKE ZA PONUDBE ZA VSE SKLOPE, KI JIH ZAJEMA JAVNI RAZPIS

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 14. decembra 2017, *Evropaiki Dynamiki/Parlament* (T-136/15, [EU:T:2017:915](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je Parlament zavrnil prošnjo tožeče stranke za dostop do dokumentov Parlamenta v zvezi z zahtevki za ponudbe za vse sklope, ki jih zajema javni razpis, ki ga je objavila ta institucija. Parlament je navedeno prošnjo zavrnil, pri čemer se je skliceval zlasti na izjemo od pravice do dostopa, ki se nanaša na varstvo poslovnih interesov.

Prvič, Splošno sodišče je v zvezi s to izjemo poudarilo, da je Sodišče sicer res priznalo obstoj splošnih domnev zaupnosti, ki se uporabijo za kategorije dokumentov zaradi njihove narave, v več primerih, vključno s ponodbami

^{75/} Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL 2006, L 396, str. 1, popravek UL 2007, L 136, str. 3).

ponudnikov v okviru izvedbe javnih naročil⁷⁶, vendar pa v zvezi z zahtevami za ponudbe splošna domneva ogrožanja poslovnih interesov ne more temeljiti niti na sodni praksi, ki se nanaša na dostop do ponudb ponudnikov, niti splošneje na razlogovanju, podobnemu tistemu iz sodb *Komisija/Technische Glaswerke Ilmenau*,⁷⁷ ki se nanaša na postopek nadzora državnih pomoči, in *Komisija/Éditions Odile Jacob*,⁷⁸ ki se nanaša na koncentracijo. Zadevama, v katerih sta bili izdani ti sodbi je bil namreč skupen obstoj pravil iz posebne uredbe, ki ni Uredba št. 1049/2001, ki natančno razmejujejo vpogled v spis ali dostop do zahtevanih dokumentov glede na osebe in same informacije. Vendar zahteva za ponudbo, ki jo naročnik pripravi za izvedbo okvirne pogodbe, drugače kot obvestilo o javnem naročilu in obvestilo o dodelitvi naročila, ni predmet nobene posebne določbe finančne uredbe ali izvedbene uredbe (EU) št. 1268/2012⁷⁹, ki bi natančno opredeljevala ali omejevala informacije, vsebovane v zahtevi, ki jih naročnik mora ali jih lahko posreduje ponudnikom ali drugim kandidatom. Ni torej treba šteti, da finančna in izvedbena uredba vsebujeta natančna pravila o posredovanju informacij, vsebovanih v zahtevah za ponudbo, ki jih naročnik pripravi za izvedbo okvirne pogodbe.

Drugič, Splošno sodišče je poudarilo, da glede na naravo in predmet zahteve za ponudbo, ki jo naročnik pripravi za izvedbo okvirne pogodbe, ni mogoče domnevati, da tak dokument vsebuje gospodarske in tehnične elemente o sopogodbeniku ali podrobnosti o njegovem posebnem znanju. Nasprotno, zahteva za ponudbo, ki jo pripravi naročnik, in ne njegovi sopogodbeniki, na splošno vključuje opis nalog, ki jih naročnik želi izvesti na podlagi okvirne pogodbe, ki jo je podpisal s sopogodbenikom. Sopogodbenik načeloma šele v odgovoru na to zahtevo za ponudbo posreduje podrobnosti o storitvah, ki jih namerava zagotoviti naročniku, profilu strokovnjakov, ki jih lahko ponudi, in ceni svojih storitev. Dalje, Parlament ne more trditi, da bi razkritje zahtev za ponudbo ogrozilo njegove interese, ker bi lahko razkrilo njegov „profil kupca“ na trgu. Parlament se zato ne more sklicevati na izjemo od pravice do dostopa iz člena 4(2), prva alineja, Uredbe št. 1049/2001, ki se nanaša na varstvo poslovnih interesov, da bi zavrnil izvedbo konkretnega in posamičnega preizkusa dokumentov, do katerih je bil zaprosen dostop.

Poleg tega, kar zadeva vprašanje, ali se izjema od obveznosti konkretnega in posamičnega preizkusa zadevnih dokumentov lahko dopusti zaradi obstoja nerazumne delovne obremenitve, je želelo Splošno sodišče preveriti, ali so v obravnavanem primeru izpolnjeni trije kumulativni pogoji, ki jih določa sodna praksa, in sicer, prvič, ali je delovna obremenitev, ki jo zahteva konkreten in posamičen preizkus zahtevanih dokumentov, nerazumna, drugič, ali se je Parlament skušal posvetovati s tožečo stranko, in tretjič, ali je konkretno predvidel rešitve, alternativne konkretnemu in posamičnemu preizkusu zahtevanih dokumentov. Menilo je, da je Parlament v zelo posebnih okoliščinah obravnavanega primera – ob upoštevanju zahtevane delovne obremenitve, predloga Parlamenta in ravnanja tožeče stranke – za zavrnitev konkretnega in posamičnega preizkusa vseh zahtevanih dokumentov lahko navedel nerazumno delovno obremenitev, ne da bi ob neobstoju drugih morebitnih možnosti v svoji odločbi podrobno navedel razloge, iz katerih bi tudi te druge možnosti pomenile nerazumno delovno obremenitev. Parlament je zato lahko na splošno zavrnil dostop do teh dokumentov, ne da bi moral predložiti kopijo dokumentov, ki jih je dejansko preizkusil.

^{76/} Glej v tem smislu sodbo z dne 29. januarja 2013, *Cosepuri/EFSA*, T-339/10 in T-532/10, [EU:T:2013:38](#), točka 101, in z dne 21. septembra 2016, *Secolux/Komisija*, T-363/14, [EU:T:2016:521](#), točka 59.

^{77/} Sodba z dne 29. junija 2010, C-139/07 P, [EU:C:2010:376](#).

^{78/} Sodba z dne 28. junija 2012, C-404/10 P, [EU:C:2012:393](#).

^{79/} Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1268/2012 z dne 29. oktobra 2012 o pravilih uporabe finančne uredbe (UL 2012, L 362, str. 1).

XV. JAVNI USLUŽBENCI

Leto 2017 je zaznamoval bogat razvoj sodne prakse na področju javnih uslužbencev.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 24. aprila 2017, **HF/Parlament** (T-584/16, [EU:T:2017:282](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti odločbe Parlamenta o nepodaljšanju pogodbe pogodbenega uslužbenca za pomožne naloge, sklenjene s tožečo stranko.

Splošno sodišče je glede tega razsodilo, da je za to, da bi se lahko štelo, da je bila sprejeta odločba organa Evropskega parlamenta, pooblaščenega za sklepanje pogodb o zaposlitvi (v nadaljevanju: OPSP), ki se nanaša na podaljšanje pogodbe, potrebno, da je ta odločba rezultat ponovne preučitve interesa službe in interesa zadevne osebe, ki jo je opravil ta organ, ter da je OPSP podal novo presojo glede na pogoje prvotne pogodbe, s katerimi je že bil določen datum prenehanja pogodbe. Tako se odločba v zvezi s tem upravi lahko pripiše le, če je sprejeta ob koncu posebej za to določenega postopka ali v odgovor na zahtevo, ki jo je zadevna oseba vložila na podlagi člena 90(1) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi) kot oseba, za katero veljajo ti kadrovski predpisi.

Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da je v položaju, v katerem OPSP odloči, če je taka možnost določena v Pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: pogoji za zaposlitev), da ne uporabi možnosti za podaljšanje pogodbe o zaposlitvi uslužbenca, ki jo ima na podlagi pogojev za zaposlitev, tako odločbo o nepodaljšanju mogoče sprejeti šele potem, ko je bilo zadevni osebi omogočeno, da učinkovito predstavi svoje stališče, po potrebi s preprosto seznanitvijo s strani OPSP, da ne namerava uporabiti navedene možnosti in zakaj je ne namerava uporabiti, v okviru korespondence ali pogovora, ki je lahko tudi kratkotrajen. To korespondenco ali pogovor mora začeti OPSP, ki nosi dokazno breme. V obravnavanem primeru je Splošno sodišče ugotovilo, da je OPSP kršil pravico tožeče stranke do izjave. Vseeno pa je menilo, da tudi če bi bilo torej tožeči stranki pred sprejetjem izpodbijane odločbe omogočeno, da se formalno izjasni, glede na elemente, ki jih je predložila v sodnem postopku, to ne bi moglo pripeljati do drugačnega izida, kar zadeva podaljšanje njene pogodbe.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba **HF/Parlament** (T-570/16, [EU:T:2017:283](#)), odločalo o tožbi, vloženi proti domnevni odločbi zaradi molka uprave (v obravnavanem primeru ponovno OPSP Parlamenta) o zavrnitvi prošnje za pomoč v smislu člena 24 Kadrovskih predpisov v zvezi s psihičnim nadlegovanjem. V tej zadevi je imelo Splošno sodišče priložnost pojasniti področje uporabe odločbe uprave o začetku upravne preiskave na podlagi takšne zahteve, vložene v skladu s členom 90(1) Kadrovskih predpisov, v katerem je za odgovor uprave določen rok štirih mesecev.

Splošno sodišče je najprej opozorilo na sodno prakso, v skladu s katero mora uprava ukrepati hitro, če obstaja dokaz *prima facie* za psihično nadlegovanje, da se razjasnijo zatrjevana dejstva,⁸⁰ nato pa je navedlo, da kadar OPSP v štirimesečnem roku iz člena 90(1) Kadrovskih predpisov ne poda nobenega odgovora na prošnjo za pomoč, se lahko šteje, da je nastopila odločba o zavrnitvi te prošnje za pomoč zaradi molka tega organa. V tem primeru je treba domnevati, da ta organ ni menil, da elementi, predloženi v utemeljitev prošnje za pomoč, pomenijo zadosten *prima facie* dokaz o resničnosti zatrjevanih dejstev – v tem primeru v zvezi z domnevno kršitvijo člena 12a Kadrovskih predpisov – da bi bila podana dolžnost pomoči.

Vendar pa je Splošno sodišče poudarilo, da se tak položaj razlikuje od položaja v obravnavani zadevi, v katerem je OPSP v odgovor na prošnjo za pomoč menil, da mu je bil predložen zadosten *prima facie* dokaz, zaradi katerega je treba začeti upravno preiskavo za ugotovitev, ali zatrjevana dejstva dejansko pomenijo psihično ali spolno

^{80/} Sodbe z dne 26. januarja 1989, **Koutchoumoff/Komisija**, 224/87, [EU:C:1989:38](#), točki 15 in 16; z dne 25. oktobra 2007, **Lo Giudice/Komisija**, T-154/05, [EU:T:2007:322](#), točka 136, in z dne 6. oktobra 2015, **CH/Parlament**, F-132/14, [EU:F:2015:115](#), točka 87.

nadlegovanje v smislu člena 12a Kadrovskih predpisov. V takem položaju je nujno, da se ta preiskava dokonča, da lahko uprava, zdaj seznanjena z ugotovitvami iz poročila o preiskavi, glede tega zavzame dokončno stališče, kar ji potem omogoči, da bodisi zaključni postopek v zvezi s prošnjo za pomoč brez nadaljnega ukrepanja bodisi – če se zatrjevana dejstva izkažejo za resnična in spadajo na področje uporabe člena 12a Kadrovskih predpisov – zlasti začne disciplinski postopek, da bi se zoper obdolženca po potrebi sprejele disciplinske sankcije. Vendar je po mnenju Splošnega sodišča namen upravne preiskave potrditi ali ovreči obstoj psihičnega nadlegovanja v smislu člena 12a Kadrovskih predpisov. OPSP zato ne sme prejdicirati izida preiskave in se od njega pričakuje ravno to, da ne zavzame stališča, niti implicitno, do resničnosti zatrjevanega nadlegovanja, dokler ne dobi rezultatov upravne preiskave. Splošno sodišče je glede tega pojasnilo, da je uprava še vedno dolžna opraviti upravno preiskavo do konca ne glede na to, ali se je zatrjevano nadlegovanje medtem končalo, in tudi če je vlagatelj prošnje za pomoč ali obdolženec zapustil institucijo. Ker pa Kadrovski predpisi – v nasprotju z določbami teh predpisov na disciplinskem področju – ne vsebujejo posebne določbe glede roka, v katerem mora uprava izvesti upravno preiskavo, med drugim v zvezi s psihičnim nadlegovanjem, na podlagi okoliščine, da upravna preiskava, ki se je v odgovor na prošnjo za pomoč začela v roku štirih mesecev po vložitvi te prošnje, po izteku tega roka še vedno poteka, upravi ni mogoče pripisati odločbe zaradi molka OPSP, s katero je ta zanikal resničnost dejstev, zatrjevanih v prošnji za pomoč, ali menil, da ta dejstva ne pomenijo psihičnega nadlegovanja v smislu člena 12a Kadrovskih predpisov.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 14. septembra 2017, **Bodson in drugi/EIB** (T-504/16 in T-505/16, [EU:T:2017:603](#)), preučilo predlog tožečih strank, uslužbencev Evropske investicijske banke (EIB), za razglasitev ničnosti odločb, ki jih vsebujejo obračunski listi plač za februar 2013 in naslednje mesece in s katerimi sta bila za tožeče stranke uporabljena sklep sveta direktorjev EIB z dne 18. decembra 2012 in sklep upravnega odbora EIB z dne 29. januarja 2013. Natančneje, tožeče stranke so ob vložitvi ugovora trdile, da sta navedena sklepa, ki sta bila uporabljena v spornih obračunskih listih plač, nezakonita. Ta nezakonitost naj bi temeljila na dejstvu, da naj ta sklepa ne bi omogočala uporabe metode, ki izhaja iz sklepa sveta direktorjev EIB z dne 22. septembra 2009, katerega uporaba je bila predvidena za obdobje sedmih let in v skladu s katero je bila letna prilagoditev lestvice osnovnih plač rezultat izračuna, ki je temeljil na stopnji inflacije v Luksemburgu.

Splošno sodišče je v zvezi s tem najprej opozorilo, da čeprav EIB ni izpodbijala dejstva, da bi moralo biti na podlagi metode iz leta 2009 zvišanje lestvice osnovnih plač večje kot tisto, ki so ga tožeče stranke dejansko prejele, pa je ta med drugim trdila, da ta metoda ni bila zavezujoča, in da je bila v vsakem primeru spremenjena s sklepoma, zoper katera je bil vložen ugovor.

Vendar je Splošno sodišče ti trditvi zavrnilo. Prvič, kar zadeva zavezujočo naravo metode iz leta 2009, je Splošno sodišče poudarilo, da ima EIB diskrecijsko pravico za to, da enostransko določi in spremeni elemente osebnih prejemkov svojih zaposlenih ter torej določi in posodablja lestvico osnovnih plač teh zaposlenih. Hkrati poudarja, da se lahko EIB v okviru te diskrecijske pravice odloči, da bo najprej vnaprej in za določeno obdobje sprejela merila za določitev lestvice osnovnih plač svojih zaposlenih, ki jo bo nato redno posodabljala, s čimer se zaveže, da bo pri letnih prilagoditvah navedene lestvice v tem obdobju ta merila upoštevala. Splošno sodišče je na podlagi teh meril menilo, da se je EIB s sprejetjem sklepa z dne 22. septembra 2009 s samostojno odločitvijo zavezala, da bo v času veljavnosti tega sklepa, tj. sedem let, pri izvrševanju diskrecijske pravice upoštevala metodo iz leta 2009. Zato se v okviru letne prilagoditve lestvice osnovnih plač svojih zaposlenih ne more sklicevati na diskrecijsko pravico, ki bi presejala merila, določena s to metodo.

Drugič, glede spremembe metode iz leta 2009 z izpodbijanima sklepoma v obliki ugovora je Splošno sodišče opozorilo, da ne le, da sklep z dne 18. decembra 2012 ne vsebuje nobene določbe, s katero bi bil sklep o uvedbi metode iz leta 2009 razveljavljen, začasno opuščten ali spremenjen, ampak v njem sploh ni nobenega napotila na ta sklep. Poleg tega je poudarilo, da se ta sklepa – čeprav ju je sprejel isti organ po enakem postopku – po naravi razlikujeta in imata različne cilje. Sklep z dne 22. septembra 2009, ki je bil sicer sprejet v okviru priprave proračuna za leto 2010, je namreč regulativne narave in se uporablja za več let, saj določa metodo, po kateri se za več let določi letna prilagoditev enega od elementov osebnih prejemkov zaposlenih, tj. lestvica osnovnih plač. Nasprotno pa je sklep z dne 18. decembra 2012 po naravi predvsem proračunski akt, s katerim je bil sprejet poslovni načrt

EIB za leta od 2013 do 2015, tako da je bila v tem okviru določena stopnja povečanja proračuna izdatkov za zaposlene za že zaposleno osebje za določeno leto, v obravnavani zadevi za leto 2013, pri čemer se za ta sklep ne trdi, da vsebuje regulativne določbe v zvezi z osebnimi prejemki zaposlenih pri EIB. V takih okoliščinah je Splošno sodišče presodilo, da sklepa z dne 18. decembra 2012 ni mogoče obravnavati, kot da je bila z njim spremenjena metoda iz leta 2009. Enako – ter iz istih razlogov in še toliko bolj – velja za sklep z dne 29. januarja 2013, saj je zadnjenavedenega sprejel upravni odbor, ne pa svet direktorjev.

Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je bil s sklepoma z dne 18. decembra 2012 in 29. januarja 2013 kršen sklep z dne 22. septembra 2009 ter da sta zato nezakonita. Enako velja tudi za odločbe, ki jih vsebujejo obračunski listi plač tožečih strank za februar 2013 in naslednje mesece, ki so bile sprejete na podlagi navedenih sklepov.

V sodbi z dne 26. oktobra 2017, **Paraskevaidis/Cedefop** (T-601/16, [EU:T:2017:757](#)), je Splošno sodišče odločalo o tožbi za, prvič, razglasitev ničnosti odločbe direktorja Evropskega centra za razvoj poklicnega usposabljanja (*Centre européen pour le développement de la formation professionnelle*, v nadaljevanju: Cedefop) z dne 4. novembra 2015 o nenapredovanju tožeče stranke v naziv AD 12 v napredovalnem obdobju 2015 in, drugič, povrnitev škode, ki naj bi jo tožeča stranka domnevno utrpela zaradi te odločbe. Tožeča stranka je med drugim trdila, da je izpodbijana odločba pomanjkljivo obrazložena. V zvezi s tem je navedla, prvič, da je šlo pri navedeni odločbi zgolj za seznam imen uradnikov, ki napredujejo, in drugič, da v odločbi o zavrnitvi njene pritožbe ni bilo prav nobene obrazložitve, ker je ta nastopila zaradi molka organa.

Splošno sodišče je opozorilo, da čeprav organu, pristojnemu za imenovanja (v nadaljevanju: OI) ni treba obrazložiti odločitve o napredovanju niti naslovnikom odločbe niti kandidatom, ki niso napredovali, mora kljub temu obrazložiti odločitve o zavrnitvi ugovora, ki ga je na podlagi člena 90, drugi odstavek, Kadrovskih predpisov vložil kandidat, ki ni napredoval, saj se šteje, da je obrazložitev te zavrnitve odločbe enaka obrazložitvi odločbe, zoper katero je bila vložena ugovor. Torej mora biti obrazložitev podana najkasneje takrat, ko je ugovor zavrnjen. Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da je treba za določbo šteti, da je dovolj obrazložena, če je bila sprejeta v okviru, ki ga zadevni uradnik pozna in mu omogoča, da razume obseg ukrepa, sprejetega v zvezi z njim. Vendar lahko okvir, v katerem je bila sprejeta odločba o nenapredovanju, ki je bila v pritožbenem postopku potrjena z molkom organa, ob upoštevanju pomembnosti obveznosti obrazložitve z vidika pravice do obrambe le izjemoma pomeni začetek obrazložitve navedene odločbe. Tako začetek obrazložitve ne more biti podan ob neobstoju vsakršne navedbe OI, kar zadeva posebni položaj tožeče stranke in primerjavo njene uspešnosti z drugimi uradniki, upravičenimi do napredovanja, glede na merila iz člena 45 Kadrovskih predpisov.

V obravnavanem primeru je Splošno sodišče menilo, da tožeča stranka zgolj na podlagi kritik iz obrazložitve ocenjevalnih poročil ter kritik, vsebovanih v nekaterih, včasih zelo starih, elektronskih sporočilih in pošti, ni mogla razumeti, kako so bila merila, določena v členu 45 Kadrovskih predpisov, uporabljena za njen položaj, tako da so utemeljevala – po izvedbi primerjave uspešnosti med uradniki, upravičenimi do napredovanja v napredovalnem obdobju 2015 – odločbo o nenapredovanju. Nasprotno, tožeča stranka je le z vložitvijo pravnega sredstva iz navedb Cedefop iz odgovora na pritožbe lahko razumela, kako so bili očitki v zvezi z njo upoštevani, ko so bila merila za ocenjevanje uspešnosti na področju napredovanja, določena v členu 45 Kadrovskih predpisov, uporabljena za njen položaj. Iz tega sledi, da okvira, v katerem je bila sprejeta izpodbijana odločba, ni mogoče šteti niti za nezadostno obrazložitev navedene odločbe. Splošno sodišče je zato izpodbijano odločbo razglasilo za nično, ker sploh ni obrazložena, saj takšne nezakonnosti ni mogoče odpraviti v fazi sodnega postopka.

Kar zadeva odškodninski zahtevek za škodo, za katero tožeča stranka trdi, da naj bi jo utrpela zaradi sprejetja izpodbijane odločbe, je Splošno sodišče menilo, da, ker ta ni obrazložena in jo je treba zato razglasiti za nično, ne more presojati njene utemeljenosti na podlagi preizkusa tožbenih razlogov, ter ne more ugotoviti obstoja gotove premoženjske škode, ki naj bi bila posledica zavrnitve napredovanja tožeče stranke. Kar zadeva nepremoženjsko škodo, ki izhaja iz neobstoja obrazložitve izpodbijane odločbe, je Splošno sodišče menilo, da je bila tožeča stranka glede razlogov za njeno nenapredovanje postavljena v položaj negotovosti za precej dalj časa od roka, v katerem bi morala dobiti odgovor na pritožbo, zaradi česar je bila prisiljena začeti sodni postopek za pridobitev pojasnil

v zvezi s tem. Občutki nepravilnosti, nerazumevanja in celo prikrajšanosti, ki so bili tako vzbujeni pri tožeči stranki, so pri njej povzročili določeno nepremoženjsko škodo, ki je zgolj z razglasitvijo ničnosti izpodbijane odločbe ni mogoče ustrezno odpraviti. V teh okoliščinah je Splošno sodišče z ocenitvijo nastale škode *ex æquo et bono* presodilo, da je dodelitev zneska 2000 EUR ustrezna odškodnina za tisti del zatrjevane nepremoženjske škode tožeče stranke, ki je posledica neobrazloženosti izpodbijane odločbe.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. decembra 2017, **Tuerck/Komisija** (T-728/16, [EU:T:2017:865](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti odločbe Komisije o potrditvi prenosa pokojninskih pravic, ki jih je tožeča stranka pridobila pred nastopom dela v Uniji, v pokojninski sistem Evropske unije. Splošno sodišče je v tej zadevi lahko podalo pojasnila glede načina izračuna kapitala, ki se upošteva za priznanje, v pokojninskem sistemu Unije, pokojninskih pravic, ki jih je uradnik predhodno pridobil v nacionalnem sistemu.

Tožeča stranka je zlasti trdila, da „Urad za vodenje in plačevanje posameznih pravic“ (PMO) pri Komisiji, ne bi smel, kot je to storil, od kapitalizirane vrednosti, ki jo je prenesel Deutsche Rentenversicherung Bund (zvezni organ za pokojninsko zavarovanje, Nemčija), odšteti navadnih obresti po obrestni meri 3,1 % za dopolnjeno leto za obdobje med datumom vložitve zahteve za prenos in datumom dejanskega prenosa. Tožeča stranka je v zvezi s tem trdila, da je v skladu s členom 7(1) splošnih določb za izvajanje členov 11 in 12 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom⁸¹, odbitek zneska povečanja vrednosti kapitala med datumom zahteve za prenos in datumom dejanskega prenosa mogoče opraviti „pavšalno“ le, če organ, pri katerem so bile pridobljene predhodne pokojninske pravice, ne more sporočiti vrednosti navedenih pravic na dan vložitve zahteve za prenos. Vendar tožeča stranka meni, da je nacionalni organ nedvomno sporočil PMO vrednost pokojninskih pravic na datum vložitve zahteve za prenos.

Splošno sodišče je menilo, da iz jasnega in natančnega besedila upoštevanih določb, in sicer člena 11(2) Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in člena 7(1) splošnih določb za izvajanje členov 11 in 12 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, izhaja, da odločbe o priznanju pokojninske dobe temeljijo na prenosljivi kapitalizirani vrednosti na datum vložitve zahteve, kakor so jo OI sporočili nacionalni ali mednarodni organi, po odbitku – odvisno od okoliščin primera – zneska povečanja vrednosti kapitala med datumom, ko se za prenos zaprosi, in datumom dejanskega prenosa. Iz navedenih določb poleg tega izhaja, da se samo v primeru, če pristojni nacionalni ali mednarodni organ ne more sporočiti vrednosti pokojninskih pravic na datum vložitve zahteve, od dejansko prenesene ažurirane kapitalizirane vrednosti odštejejo navadne obresti po obrestni meri 3,1 %. Splošno sodišče je tako ugotovilo, da v primeru, da so pristojni nacionalni ali mednarodni organi OI sporočili vrednost pokojninskih pravic na datum vložitve zahteve, ta organ od tega zneska ne sme odbiti ničesar in se mora pri izračunu pokojninske dobe po Kadrovskih predpisih upoštevati celotni navedeni znesek. Splošno sodišče je menilo, da je edini odbitek, ki je naložen s Kadrovskimi predpisi, odbitek zneska, ki pomeni povečanje vrednosti kapitala med datumom, ko se za prenos zaprosi, in datumom dejanskega prenosa ažurirane kapitalizirane vrednosti. Vsekakor Komisija ne sme določiti ali „ažurirati“ zneska kapitalizirane vrednosti, ki dejansko pomeni pridobljene pokojninske pravice na datum vložitve zahteve za prenos na podlagi prejšnjih dejavnosti zadevnega uradnika. Zato je Komisija napačno uporabila pravo s tem, da je od dejansko prenesene ažurirane kapitalizirane vrednosti odštela navadne obresti po obrestni meri 3,1 % za dopolnjeno leto za obdobje med datumom vložitve zahteve za prenos in datumom dejanskega prenosa, čeprav ji je v posebnih okoliščinah obravnavane zadeve zadevni nacionalni nosilec zavarovanja lahko sporočil vrednost pokojninskih pravic, ki jih je tožeča stranka pridobila na datum vložitve svoje zahteve.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 13. decembra 2017, **Arango Jaramillo in drugi/EIB** (T-482/16 RENV, [EU:T:2017:901](#)), je Splošno sodišče preučilo predlog tožečih strank, katerega namen je bil zlasti razglasitev ničnosti odločb EIB, ki so jih vsebovali obračunski listi plač za februar 2010, o povečanju njihovih pokojninskih prispevkov. S tem, da se je nanašala na pojem „razumen rok“ za vložitev tožbe, ki velja za spore med EIB in njenimi uslužbenci,

^{81/} Splošne določbe za izvajanje členov 11 in 12 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, sprejetih z Odločbo Komisije C(2011) 1278 z dne 3. marca 2011, objavljeno v Upravnih obvestilih št. 17-2011 z dne 28. marca 2011.

se je s to zadevo nadaljevala zadeva, v kateri je bila izdana sodba ***Preveritev Arango Jaramillo in drugi/EIB***,⁸² s katero je Sodišče razveljavilo sodbo *Arango Jaramillo in drugi/EIB*.⁸³ Po mnenju Sodišča je zadnjenavedena posegala v doslednost prava Unije, ker se je v njej pojem „razumen rok“ razlagal kot trimesečni rok, katerega prekoračitev samodejno povzroči nepravčasnost tožbe in zato njeno nedopustnost, ne da bi bilo sodišču Unije treba upoštevati okoliščine obravnavane zadeve.

Splošno sodišče je v zvezi s tem najprej opozorilo, da čeprav nobeno besedilo prava Unije ne vsebuje navedb o roku za vložitev tožbe, ki velja za spore med EIB in njenimi uslužbenci, pa je treba zaradi uskladitve med pravico do učinkovitega sodnega varstva na eni strani in zahtevo po pravni varnosti na drugi te spore sodišču Unije predložiti v razumnem roku. Splošno sodišče je nato preučilo, ali je mogoče šteti, da je bila tožba vložena v razumnem roku, in ugotovilo, da je treba v obravnavanem primeru ob upoštevanju, prvič, posebnih okoliščin obravnavane zadeve, in, drugič, sodne prakse, s katero je v korist tožečih strank vzpostavljena močna domneva razumnosti okvirnega trimesečnega roka za vložitev tožbe, podaljšanega za deset dni zaradi oddaljenosti, za tožbo tožečih strank, ki je bila vložena v roku treh mesecev in enajst dni, šteti, da je bila vložena v razumnem roku. Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da trimesečnega roka za vložitev tožbe, kot je razviden iz sodne prakse, podaljšan za deset dni zaradi oddaljenosti, v obravnavanem primeru ni mogoče uporabiti kot prekluziven rok, ampak samo kot „upoštevno referenco“. V tem okviru je Splošno sodišče ugotovilo, da EIB ne podaja nobenega argumenta, da bi dokazala, da je enodnevna zamuda pri tem roku (ali celo nekaj sekund v noči s 25. na 26. maj 2010) zadoščala, da ta rok ne bi bil več „razumen“, v smislu, da bi ta razlika lahko dejansko ogrožala zahtevo pravne varnosti, v skladu s katero morajo akti, ki jih sprejmejo organi Unije, po izteku določenega roka postati dokončni.

^{82/} Sodba z dne 28. februarja 2013, C-334/12 RX-II, [EU:C:2013:134](#).

^{83/} Sodba z dne 19. junija 2012, T-234/11 P, [EU:T:2012:311](#).

XVI. ODŠKODNINSKI SPORI

V zadevah, v katerih so bile izdane sodbe z dne 10. januarja 2017, *Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija* (T-577/14, v pritožbenem postopku,⁸⁴ [EU:T:2017:1](#)), z dne 1. februarja 2017, *Aalberts Industries/Evropska unija* (T-725/14, [EU:T:2017:47](#)), z dne 1. februarja 2017, *Kendrion/Evropska unija* (T-479/14, v pritožbenem postopku,⁸⁵ [EU:T:2017:48](#)), in z dne 17. februarja 2017, *ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija* (T-40/15, v pritožbenem postopku,⁸⁶ [EU:T:2017:105](#)), se je Splošno sodišče izreklo o predlogih na podlagi člena 268 PDEU za povrnitev škode, ki naj bi jo tožeče stranke domnevno utrpely zaradi predolgega trajanja postopka pred Splošnim sodiščem v različnih zadevah v zvezi z uporabo člena 101 PDEU.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da se Uniji naloži nepogodbena odškodninska odgovornost, če so izpolnjeni trije kumulativni pogoji, in sicer, nezakonitost zatrjevanega ravnanja zadevne institucije, dejanski obstoj škode in obstoj vzročne zveze med tem ravnanjem in zatrjevano škodo.

V zvezi s prvim pogojem je Splošno sodišče v sodbi z dne 10. januarja 2017, *Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija* (T-577/14, v pritožbenem postopku,⁸⁷ [EU:T:2017:1](#)), menilo, da ja bila pravica, da se o njegovi zadevi odloči v razumnem roku, kršena zaradi predolgega trajanja postopka v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Groupe Gascogne/Komisija* in *Sachsa Verpackung/Komisija*.⁸⁸ V teh zadevah trajanja postopka – skoraj pet let in devet mesecev – namreč ni mogoče upravičiti z nobeno okoliščino navedenih zadev. Splošno sodišče je zlasti poudarilo, da na področju konkurence, kjer je stopnja zapletenosti višja kot v drugih vrstah zadev, obdobje petnajstih mesecev med koncem pisnega dela postopka na eni strani in začetkom ustnega dela postopka na drugi načeloma pomeni primerno obdobje trajanja. Vendar pa je v obravnavanih zadevah ti fazi ločilo obdobje približno treh let in 10 mesecev, kar je 46 mesecev. Splošno sodišče je vseeno menilo, da lahko vzporedna obravnava povezanih zadev upravičuje podaljšanje postopka za en mesec na dodatno povezano zadevo. V obravnavani zadevi je tako vzporedna obravnava tožb, vloženih zoper isto odločbo Komisije, upravičila podaljšanje postopka v obravnavanih zadevah za 11 mesecev. Splošno sodišče je na podlagi tega menilo, da je bilo trajanje obdobja 26 mesecev (15 mesecev plus 11 mesecev) med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka primerno za obravnavo navedenih zadev, ob upoštevanju dejstva, da stopnja dejanske, pravne in postopkovne zapletenosti teh zadev ni upravičevala daljšega trajanja. Iz tega po mnenju Splošnega sodišča sledi, da obdobje 46 mesecev, ki je preteklo med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka, kaže na obdobje neupravičene nedejavnosti 20 mesecev v vsaki obravnavani zadevi. Zato je bil s postopkom v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Groupe Gascogne/Komisija* in *Sachsa Verpackung/Komisija*,⁸⁹ kršen člen 47, drugi odstavek, Listine o temeljnih pravicah, ker je postopek za 20 mesecev presegel razumni rok sojenja, kar pomeni dovolj resno kršitev pravnega pravila Unije, katerega cilj je posameznikom podeliti pravice.

Splošno sodišče je na podlagi sklepanja po podobnosti, zlasti kar zadeva obdobje med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka, v sodbah z dne 1. februarja 2017, *Kendrion/Evropska unija*

84/ Zadevi C-138/17 P, *Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne*, ter C-146/17 P, *Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija*.

85/ Zadeva C-150/17 P, *Evropska unija/Kendrion*.

86/ Zadeva C-174/17 P, *Evropska unija/ASPLA in Armando Álvarez*, ter C-222/17 P, *ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija*.

87/ Zadevi C-138/17 P, *Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne*, ter C-146/17 P, *Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija*.

88/ Sodbi z dne 16. novembra 2011, T-72/06, neobjavljena, [EU:T:2011:671](#), in z dne 16. novembra 2011, T-79/06, neobjavljena [EU:T:2011:674](#).

89/ Sodbi z dne 16. novembra 2011, T-72/06, neobjavljena, [EU:T:2011:671](#), in z dne 16. novembra 2011, T-79/06, neobjavljena [EU:T:2011:674](#).

(T-479/14, v pritožbenem postopku,⁹⁰ [EU:T:2017:48](#)), in z dne 17. februarja 2017, **ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija** (T-40/15, v pritožbenem postopku,⁹¹ [EU:T:2017:105](#)), prišlo do enake ugotovitve glede postopka v zadevah, v katerih so bile izdane sodbe **Kendrion/Komisija**,⁹² ter **ASPLA/Komisija in Álvarez/Komisija**.⁹³

V sodbi z dne 1. februarja 2017, **Aalberts Industries/Evropska unija** (T-725/14, [EU:T:2017:47](#)), pa je Splošno sodišče, nasprotno, zavrnilo obstoj kršitve razumnega roka sojenja v zadevi, v kateri je bila izdana sodba **Aalberts Industries in drugi/Komisija**.⁹⁴ Splošno sodišče je sicer priznalo, da je trajanje postopka v tej zadevi – postopek je trajal več kot 4 leta in 3 mesece – na prvi pogled predolgo, vendar pa je poudarilo, da je treba razumnost roka sojenja presojati glede na okoliščine vsake zadeve ter zlasti glede na pomen spora za zadevno osebo, zapletenost zadeve, ravnanje strank, postopkovna vprašanja, ki se postavijo, ter ravnanje pristojnih organov. Menilo je, da je celotno trajanje postopka v navedeni zadevi utemeljeno glede na okoliščine navedene zadeve ter zlasti glede na dejansko in pravno zapletenost te zadeve, ravnanje strank in neobstoj nepojasnjene obdobja neukrepanja v posameznih fazah postopka v tej zadevi.

Kar zadeva drugi pogoj za vzpostavitev odgovornosti Unije, je Splošno sodišče v sodbah z dne 10. januarja 2017, **Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija** (T-577/14, v pritožbenem postopku,⁹⁵ [EU:T:2017:1](#)), in z dne 1. februarja 2017, **Kendrion/Evropska unija** (T-479/14, v pritožbenem postopku,⁹⁶ [EU:T:2017:48](#)) presodilo, da so tožeče stranke dokazale, da so utrpeli dejansko in gotovo škodo zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja. Splošno sodišče je poleg tega menilo, da so tožeče stranke utrpeli nepremoženjsko škodo.

Nazadnje, Splošno sodišče je v zvezi s tretjim pogojem menilo, da je prav tako izpolnjen, saj obstaja dovolj neposredna vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja in plačilom stroškov bančne garancije s strani tožečih strank v obdobju, ki ustreza prekoračitvi navedenega roka. Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da je nespoštovanje razumnega roka sojenja pri tožečih strankah lahko povzročilo negotovost, ki je bila večja od negotovosti, ki jo običajno vzbuja sodni postopek. Ta dolgotrajna negotovost je nujno vplivala na načrtovanje potrebnih odločitev in upravljanje teh družb ter zato pomeni nepremoženjsko škodo, ki jo je prav tako treba povrniti. Splošno sodišče je zato tožečim strankam dodelilo odškodnino, ki ustreza znesku stroškov bančne garancije, ki so jih te plačale, ter odškodnino za povrnitev nepremoženjske škode, ki so jo utrpeli zaradi dolgotrajne negotovosti, v kateri so bile.

Vprašanje povračila škode, ki naj bi jo tožeče stranke utrpeli zaradi predolgega trajanja postopka, je bilo prav tako podlaga sodbe z dne 7. junija 2017, **Guardian Europe/Evropska unija** (T-673/15, v pritožbenem postopku,⁹⁷

90/ Zadeva C-150/17 P, **Evropska unija/Kendrion**.

91/ Zadevi C-174/17 P, **Evropska unija/ASPLA in Armando Álvarez**, ter C-222/17 P, **ASPLA in Armando Álvarez/Evropska unija**.

92/ Sodba z dne 16. novembra 2011, T-54/06, neobjavljena, [EU:T:2011:667](#).

93/ Sodbi z dne 16. novembra 2011, T-76/06, neobjavljena, [EU:T:2011:672](#), in z dne 16. novembra 2011, T-78/06, neobjavljena, [EU:T:2011:673](#).

94/ Sodba z dne 24. marca 2011, T-385/06, [EU:T:2011:114](#).

95/ Zadevi C-138/17 P, **Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne**, ter C-146/17 P, **Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija**.

96/ Zadeva C-150/17 P, **Evropska unija/Kendrion**.

97/ Zadevi C-447/17 P, **Evropska unija/Guardian Europe**, in C-479/17 P, **Guardian Europe/Evropska unija**.

[EU:T:2017:377](#)). Nanašalo se je na trajanje postopka pred Splošnim sodiščem v okviru zadeve v zvezi z uporabo člena 101 PDEU, v kateri je bila izdana sodba ***Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija***⁹⁸.

Splošno sodišče je s podobno obrazložitvijo kot v sodbi z dne 10. januarja 2017, ***Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija*** (T-577/14, v pritožbenem postopku⁹⁹, [EU:T:2017:1](#)), ugotovilo, da je bil s postopkom v zadevi ***Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija***, kršen člen 47, drugi odstavek, Listine o temeljnih pravicah, ker je postopek za 26 mesecev presegel razumni rok sojenja, kar pomeni dovolj resno kršitev pravnega pravila Unije, katerega cilj je posameznikom podeliti pravice. Po mnenju Splošnega sodišča obstaja dovolj neposredna vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja v obravnavani zadevi in škodo, ki jo je tožeča stranka utrpela pred sodbo v tej zadevi, in ki zajema plačilo stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega razumnega roka. Tako je bila tožeči stranki dodeljena odškodnina v znesku 654.523,43 EUR za povrnitev premoženjske škode, ki ji je nastala zaradi kršitve razumnega roka sojenja v navedeni zadevi.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 7. junija 2017, ***Guardian Europe/Evropska unija*** (T-673/15, v pritožbenem postopku,¹⁰⁰ [EU:T:2017:377](#)), je Splošno sodišče poleg tega odločalo o zahtevi tožeče stranke za povrnitev škode, ki naj bi jo utrpela zaradi kršitve načela enakega obravnavanja, storjene v sklepu, s katerim ji je Komisija naložila globo za kršitev pravil o konkurenci¹⁰¹ in v sodbi ***Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija***.¹⁰²

Kar zadeva, prvič, obstoj dovolj resne kršitve načela enakega obravnavanja, storjene v sklepu, s katerim je Komisija tožeči stranki naložila globo zaradi kršitve pravil o konkurenci, je Splošno sodišče menilo, da tožeča stranka ne more upravičeno trditi, da stroški bančne garancije, ki jih je plačala, izhajajo neposredno iz nezakonitosti te odločbe. Škoda, ki jo zatrjuje, je namreč neposredna in prepričljiva posledica njene odločitve po sprejetju sklepa, da ne bo izvršila obveznosti plačila celotne globe. Dovolj neposredna vzročna zveza med domnevno dovolj resno kršitvijo načela enakega obravnavanja, storjeno v sklepu, in plačilom stroškov bančne garancije torej ne obstaja. Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da je iz dokumentov, ki jih je predložila tožeča stranka, razvidno, da ta ni osebno nosila stroška, povezanega s plačilom globe, naložene s sklepom. Tožeča stranka torej očitno ni mogla trditi, da je utrpela resnično in gotovo škodo, ki bi pomenila razliko med, na eni strani, obrestmi, ki jih je Komisija plačala na del zneska globe, za katerega je Sodišče v svoji sodbi ***Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija***¹⁰³ nazadnje razsodilo, da je neupravičen, in, na drugi strani, dobičkom, ki bi ga lahko imela, če bi zadevni znesek vložila v svoje dejavnosti, ne pa ga plačala Komisiji. Kar zadeva domnevno nastalo nepremoženjsko škodo, je Splošno sodišče ugotovilo, da bi bilo treba tudi ob predpostavki, da je bil zaradi domnevne dovolj resne kršitve načela enakega obravnavanja, storjene v sklepu Komisije, oškodovan ugled tožeče stranke, kar pa ni bilo dokazano, ugotoviti, da bi bila ob upoštevanju narave in teže te kršitve nepremoženjska škoda, ki jo je ta utrpela, zadostno

98/ Sodba z dne 27. septembra 2012, ***Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija***, T-82/08, [EU:T:2012:494](#).

99/ Zadevi C-138/17 P, ***Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne***, ter C-146/17 P, ***Gascogne Sack Deutschland in Gascogne/Evropska unija***.

100/ Zadevi C-447/17 P, ***Evropska unija/Guardian Europe***, in C-479/17 P, ***Guardian Europe/Evropska unija***.

101/ Sklep Komisije C(2007) 5791 final z dne 28. novembra 2007 zvezi s postopkom na podlagi člena [101 PDEU] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39165 – Ravno steklo).

102/ Sodba z dne 27. septembra 2012, T-82/08, [EU:T:2012:494](#).

103/ Sodba z dne 12. novembra 2014, C-580/12 P, [EU:C:2014:2363](#).

po vrnjenosti z razglasitvijo ničnosti navedene odločbe in z znižanjem globe, ki ga je Sodišče izreklo v sodbi **Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija**.¹⁰⁴

Kar zadeva, drugič, zatrjevano kršitev načela enakega obravnavanja v sodbi z dne 27. septembra 2012, **Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija** (T-82/08, [EU:T:2012:494](#)), je Splošno sodišče poudarilo, da odgovornost Unije ne more nastati zaradi vsebine sodne odločbe, ki je ni izdalo sodišče Unije, ki odloča na zadnji stopnji, in zoper katero je torej mogoče vložiti pritožbo. Poleg tega je poudarilo, da je v obravnavani zadevi napako, storjeno v sodbi Splošnega sodišča, odpravilo Sodišče, potem ko je tožeča stranka vložila pravno sredstvo. Pojasnilo pa je, da ta presoja ne vpliva na možnost tožeče stranke, da v izjemnih primerih predlaga odgovornost Unije zaradi resnega sodnega nedelovanja, zlasti postopkovne ali upravne narave, ki vpliva na dejavnost sodišča Unije. Tožeča stranka v obravnavani zadevi, ki se je nanašala na vsebino sodne odločbe, takšnega nedelovanja ni zatrjevala. Zato je treba predlog za povračilo domnevne škode, povzročene z domnevno resno kršitvijo načela enakega obravnavanja, zavrniti.

XVII. PRITOŽBE

Med sodbami, ki jih je v letu 2017 izrekel pritožbeni senat Splošnega sodišča, je treba posebej izpostaviti dve.

Na prvem mestu je treba izpostaviti sodbo z dne 27. junija 2017, **Ruiz Molina/EUIPO** (T-233/16 P, [EU:T:2017:435](#)), s katero je Splošno sodišče razsodilo, da nič ne nasprotuje temu, da se nezakoniti ali zakoniti upravni akt, ki za njegovega naslovnika pomeni pretežno akt, ki posega v njegov položaj in postransko zanj ustvarja pravice, lahko umakne, če se ne kršijo legitimna pričakovanja tega naslovnika in ni kršeno načelo pravne varnosti. V obravnavanem primeru, potem ko je ugotovilo, da je bila odločba o odpovedi pogodbe začasnega uslužbenca zlasti upravni akt, ki posega v položaj uradnika, in da je poleg tega ustvarjal pravice v njeno korist, je Splošno sodišče presodilo tudi, da bi uslužbenec s podpisom protokola o vrnitvi na delovno mesto lahko podal soglasje v zvezi z umikom odločbe o odpovedi. Zadevni umik je bil zato izveden v skladu z načelom varstva legitimnih pričakovanj tega uslužbenca in načela pravne varnosti. Sodišče za uslužbenca je torej upravičeno menilo, da je bila odločba o odpovedi umaknjena. Poleg tega je Sodišče za uslužbenca glede pravnih posledic navedenega umika – pri čemer je za odločbo o odpovedi pogodbe štelo, da nikoli ni obstajala – pravilno menilo, da se je začasni uslužbenec s tem, da je ponovno prevzel delovno mesto, retroaktivno vrnil na svoje delovno mesto, na katerem je bil ob odpovedi njegove pogodbe o zaposlitvi začasnega uslužbenca za določen čas, in ne gre za drugo podaljšanje te pogodbe.

Na drugem mestu pa je treba navesti sodbo z dne 7. decembra 2017, **Missir Mamachi di Lusignano in drugi/Komisija** (T-401/11 P-RENV-RX, [EU:T:2017:874](#)), v kateri je Splošno sodišče, prvič, menilo, da je treba v primeru, ko je institucija odgovorna za kršitve obveznosti varstva, zaradi katerih je nastala posebna škoda, katere preprečitev je bil namen navedene obveznosti, šteti, da ta neizpolnitev obveznosti, čeprav ne more biti edini vzrok škode, lahko dovolj neposredno vodi do njenega nastanka. Tako lahko sodišče šteje, da dejanje tretjega – ki je lahko predvidljivo ali nepredvidljivo – ne more prekiniti vzročna zveze niti ne more pomeniti okoliščine, na podlagi katere bi bila institucija v celoti oproščena svoje odgovornosti, če sta razloga, in sicer krivdna neizpolnitev obveznosti institucije ter dejanje tretjega, prispevala k nastanku te škode. Ob upoštevanju teh ugotovitev je Splošno sodišče – kot pritožbeno sodišče – ugotovilo, na eni strani, da je Sodišče za uslužbenca v obravnavanem primeru, ne da bi napačno uporabilo pravo, v bistvu uporabilo teorijo enakih pogojev, in, na drugi strani, da Komisiji vzročne zveze, ki jo je Sodišče za uslužbenca ugotovilo v prvostopenjski sodbi, med krivdo Komisije ter utrpjeno škodo, ni uspelo omajati. Splošno sodišče je tako menilo, da Sodišče za uslužbenca ni napačno uporabilo prava s tem,

^{104/} Sodba z dne 12. novembra 2014, C-580/12 P, [EU:C:2014:2363](#).

da je ugotovilo, da v primeru kršitve, ki vključuje neizpolnitev obveznosti varstva, zaradi katere je nastala posebna škoda, katere preprečitev je bil cilj navedene obveznosti, za institucijo – čeprav ji ni mogoče očitati, da je glavna nosilka odgovornosti za škodo –, šteti, da je sosterilka pri nastanku škode. Drugič, Splošno sodišče je menilo, da iz pravnih redov držav članic izhaja skupno splošno načelo, v skladu s katerim nacionalno sodišče v okoliščinah, ki so podobne obravnavani zadevi, ugotovi solidarno odgovornost sosterilcev za isto škodo, pri čemer se po eni strani šteje za pravično, da oškodovancu ni treba določiti deleža škode, za katerega je odgovoren posamezen sosterilec, da pa po drugi strani nosi tveganje, da bo oseba, zoper katero je sprožil postopek, insolventna. Ob upoštevanju teh ugotovitev je Splošno sodišče ugotovilo, da je Sodišče za uslužbence napačno uporabilo pravo s tem, da je prispevek Komisije pri povrnitvi premoženjske škode, ki so jo utrpeli štirje otroci umrlega uradnika, ki je bil žrtev neizpolnitve dolžnosti varstva, omejilo na 40 %. Zato je Splošno sodišče Komisiji naložilo solidarno plačilo zneska v višini treh milijonov EUR, pri čemer se odšteje dajatve iz Kadrovske predpisa, za katere se šteje, da so del tega zneska, in ki so bile nakazane ali jih je treba nakazati štirim otrokom umrlega uradnika. Tretjič, Splošno sodišče je ugotovilo, da iz pravnih ureditev držav članic ne izhaja skupno splošno načelo, v skladu s katerim bi nacionalno sodišče v podobnih okoliščinah, kot v obravnavanem primeru, povrnilo škodo, ki naj bi jo domnevno utrpel umrli uradnik. Četrto, Splošno sodišče je razsodilo, da iz pravnih redov držav članic izhaja skupno splošno načelo, v skladu s katerim v okoliščinah, ki so podobne kot v obravnavanem primeru, obstoj ureditve, ki zagotavlja samodejno plačilo dajatve pravnim naslednikom (potomcem) umrlega uradnika, ni ovira za to, da ti pravni nasledniki, če menijo, da utrpeljena škoda ni krita ali ni povsem krita na podlagi te ureditve, prejmejo tudi odškodnino za nepremoženjsko škodo v okviru postopka pred nacionalnim sodiščem. V zvezi s tem iz pravnih redov držav članic izhaja tudi skupno splošno načelo, v skladu s katerim nepremoženjske škode ni mogoče povrniti več kot enkrat. Zato mora sodišče preveriti, v kolikšni meri se z ureditvijo, v okviru katere je zagotovljeno samodejno plačilo dajatev, v celoti, delno ali pa sploh ne krije nepremoženjska škoda, ki je pravnim naslednikom nastala pred določitvijo zneska nadomestila za navedeno škodo. Nazadnje, iz pravnih redov držav članic izhaja, da se v okoliščinah, podobnih obravnavani zadevi, načelo solidarne odgovornosti, ki se uporablja za premoženjsko škodo, uporablja tudi za nepremoženjsko škodo. Splošno sodišče je presodilo, da se to razlogovanje uporabi tudi za potomce umrlega uradnika.

XVIII. PREDLOGI ZA IZDAJO ZAČASNE ODREDBE

Splošno sodišče je v letu 2017 prejelo 47 predlogov za izdajo začasne odredbe, kar pomeni veliko povečanje v primerjavi s številom predlogov, vloženih v letu 2016 (34). Poleg tega se je število izdanih sklepov in končanih zadev znatno povečalo. Leta 2017 je bilo sprejetih 56 sklepov,¹⁰⁵ v primerjavi s 25 v letu 2016, končanih pa je bilo 53 zadev, v primerjavi z 20 v letu 2016. Splošno sodišče je v 8 primerih sprejelo sklep o odlogu izvršitve na podlagi člena 157(2) Poslovnika.

Sklepi so bili izdani na zelo različnih področjih, med katerimi prevladujejo zlasti konkurenčno pravo in državne pomoči (štiri zadeve), omejevalni ukrepi (osem zadev), javna naročila (šest zadev) in institucionalno pravo (enajst

^{105/} V tem številu so zajeti vsi sklepi, ki jih sprejme sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, kar izključuje sklep o ustavitvi postopka/ izbrisu, vključno s sklepi na podlagi člena 157(2) Poslovnika ter sklepi, ki sta jih sprejela podpredsednik Splošnega sodišča, ki nadomešča predsednika Splošnega sodišča v skladu s členom 157(4) v povezavi s členom 11 Poslovnika, in sicer sklepi z dne 10. aprila 2017, *Exaa Abwicklungsstelle für Energieprodukte/ACER* (T-123/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:277](#)), z dne 21. aprila 2017, *Post Telecom/EIB* (T-158/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:281](#)), ter z dne 26. septembra 2017, *Wall Street Systems UK/ECB* (T-579/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:668](#)) – v pritožbenem postopku, zadeva C-576/17 P(R), *Wall Street Systems UK/ECB*.

zadev). Kar zadeva spore na področju institucionalnega prava, je treba poudariti, da se je dokaj veliko število zadev nanašalo na statut poslancev Evropskega parlamenta¹⁰⁶ ter na financiranje evropskih fundacij ter strank.¹⁰⁷

Predsednik Splošnega sodišča je ugodil dvema predlogoma za odlog izvršitve, in sicer s sklepoma z dne 18. maja 2017, **RW/Komisija** (T-170/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁸, in z dne 25. avgusta 2017, **Malta/Komisija** (T-653/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:583](#)).

S sklepom z dne 18. maja 2017, **RW/Komisija** (T-170/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁹, je predsednik Splošnega sodišča odredil odlog izvršitve odločbe Komisije, s katero je bil tožeči stranki, uradniku, staremu 63 let, na podlagi člena 42c Kadrovskih predpisov, določen dopust v interesu službe, hkrati pa prisilna upokojitev.

Člen 42c je bil v Kadrovske predpise vstavljen z njihovo zadnjo reformo z Uredbo (EU, Euratom) št. 1023/2013.¹¹⁰ Po preučitvi pogoja v zvezi s „*fumus boni juris*“, je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da je tožeča stranka dokazala obstoj pomembnega pravnega spora, katerega rešitev ni vnaprej jasna in si zasluži temeljito presojo, ki mora biti predmet postopka v glavni stvari. Besedilo člena 42c Kadrovskih predpisov in sistematika določb, ki urejajo upokojitev in dokončno prenehanje zaposlitve, govorita v prid take razlage člena 42c Kadrovskih predpisov, v skladu s katero za uradnike, ki so že dosegli najnižjo upokojitveno starost v skladu s členom 23 Priloge XIII h Kadrovskim predpisom, ni mogoče določiti dopusta v interesu službe ter hkrati obvezne upokojitve.

S sklepom z dne 25. avgusta 2017, **Malta/Komisija** (T-653/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:583](#)), je predsednik Splošnega sodišča odredil odlog izvršitve odločbe Komisije, s katero je ta na podlagi Uredbe št. 1049/2001 ter po potrdilni prošnji, ki jo je vložil Greenpeace, odobrila dostop do dokumentov, ki izvirajo iz Republike Malte in ki se nanašajo na ribolov na modroplavutega tuna.

Po preučitvi pogoja v zvezi s „*fumus boni juris*“ je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da je Republika Malta dokazala obstoj pomembnega pravnega in dejanskega spora, katerega rešitev ni vnaprej jasna in si zasluži temeljito presojo, ki mora biti predmet postopka v glavni stvari.

Predsednik Splošnega sodišča je v svoji analizi najprej zavrnil trditve Komisije, da so tožbeni razlogi Republike Malte nedopustni, ker se ne nanašajo na vsebinske izjeme od dostopa do dokumentov iz člena 4(1) do (3) Uredbe št. 1049/2001. V zvezi s tem je predsednik Splošnega sodišča opozoril, da bi teza Komisije pripeljala do tega, da bi bile njene odločitve glede dostopa do dokumentov večinoma izvzete iz sodnega nadzora in da je tak rezultat očitno nezdržljiv z ustaljeno sodno prakso Sodišča, v skladu s katero Unija temelji na vladavini prava in se v njej nadzoruje skladnost vseh aktov njenih institucij, zlasti s Pogodbama, splošnimi pravnimi načeli in temeljnimi pravicami.

106/ Sklepi z dne 16. februarja 2017, **Troszczynski/Parlament**, T-626/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:92](#); z dne 16. februarja 2017, **Le Pen/Parlament**, T-140/16 R II, neobjavljen, [EU:T:2017:93](#); z dne 16. februarja 2017, **Gollnisch/Parlament**, T-624/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:94](#); z dne 6. aprila 2017, **Le Pen/Parlament**, T-86/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:270](#); z dne 26. junija 2017, **Jalkh/Parlament**, T-27/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:431](#), in z dne 26. junija 2017, **Jalkh/Parlament**, T-26/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:432](#).

107/ Sklepa z dne 14. marca 2017, **ADDE/Parlament**, T-48/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:170](#), in z dne 4. julija 2017, **Institute for Direct Democracy in Europe/Parlament**, T-118/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:465](#).

108/ Pritožba je bila zavržena s sklepom z dne 10. januarja 2018, **Komisija/RW**, (C-442/17 P(R), neobjavljen, [EU:C:2018:6](#)).

109/ Prav tam.

110/ Uredba (EU, EURATOM) št. 1023/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o spremembi Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (UL 2013, L 287, str. 15).

Glede očitka, ki se nanaša na kršitev člena 113 Uredbe (ES) št. 1224/2009¹¹¹ v zvezi z delom dokumentov, na katere se nanaša izpodbijana odločba, je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da člen 113 Uredbe št. 1224/2009 ne vsebuje nobenega sklicevanja na Uredbo št. 1049/2001, in v odstavkih (2) in (3) določa, da se podatki, ki jih izmenjajo države članice in Komisija, pošljejo samo osebam v državah članicah ali institucijah Unije, ki morajo imeti zaradi svoje funkcije dostop do takih podatkov, ne pa tudi drugim osebam, ter se jih ne sme uporabljati za druge namene, razen za tiste, ki so določeni v tej uredbi. Predsednik Splošnega sodišča je na podlagi tega sklenil, da način, na katerega bi bilo treba uskladiti uredbi št. 1224/2009 in 1049/2001, ni vnaprej jasen, še zlasti, ker je člen 113 Uredbe št. 1224/2009 sektorski predpis, ki je bil sprejet več let po začetku veljavnosti Uredbe št. 1049/2001.

Kar zadeva trditev, ki se nanaša na dejstvo, da naj Komisija ne bi z zahtevano skrbnostjo preučila obsega prošnje za dostop do dokumentov in da je v potrdilni fazi za 121 dokumentov štela, da spadajo na področje uporabe te prošnje, je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da ni mogoče izključiti, da je pošiljanje vseh dokumentov, ki izvirajo iz Republike Malte in ki se nanašajo na modroplavutega tuna, presegllo obseg prošnje za dostop do dokumentov, in da torej kaže na obstoj velikega dejanskega spora, katerega rešitev ni vnaprej jasna in si zasluži temeljito preiskavo, ki je ne more opraviti sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, ampak mora biti predmet postopka v glavni stvari.

Med zadevami, v katerih je bil predlog za izdajo začasne odredbe zavržen, je treba zlasti navesti vrsto zadev, ki se nanašajo na zaposlovanje pomočnikov poslancev Evropskega parlamenta in zadeve, ki se nanašajo na dražbe prenosne zmogljivosti plinovoda OPAL.

V zadevah, v katerih so bili izdani sklepi z dne 16. februarja 2017, **Troszczynski/Parlament** (T-626/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:92](#)), z dne 16. februarja 2017, **Le Pen/Parlament** (T-140/16 R II, neobjavljen, [EU:T:2017:93](#)), z dne 16. februarja 2017, **Gollnisch/Parlament** (T-624/16 R, neobjavljen, [EU:T:2017:94](#))¹¹², in z dne 6. aprila 2017, **Le Pen/Parlament** (T-86/17 R, neobjavljen, [EU:T:2017:270](#)), so poslanci Parlamenta predlagali odlog izvršitve odločb generalnega sekretarja Parlamenta, s katerimi je bila odrejeno, da se od poslancev izterjajo neupravičeno izplačani zneski iz naslova stroškov za parlamentarno pomoč, in sicer s pobotom: mesečni odtegljaj v višini 50 % nadomestila poslancev, mesečni odtegljaj v višini 100 % nadomestila splošnih stroškov in odtegljaj v višini 50 % dnevnice.

Tožeče stranke so v dokaz izpolnjenosti pogoja v zvezi z nujnostjo med drugim zatrjevale, da zaradi izterjave s pobotom ne bi mogle učinkovito in neodvisno opravljati poslanskega mandata.

Predsednik Splošnega sodišča je zavrnil štiri predloge za izdajo začasne odredbe, pri čemer je ugotovil, da ni bilo dokazano, da bi se z odtegljaji posegalo v učinkovito opravljanje mandata evropskega poslanca do te mere, da bi bila dokazana nujnost. V zvezi s tem je poudaril, da naj bi iz pravil, ki veljajo za poslance, ter iz prakse Parlamenta izhajalo, da je treba izterjavo s pobotom opraviti, tako da se uravnotežita obveznost institucije, da izterja neupravičeno prejete zneske, na eni strani, in obveznost ohranitve možnosti zadevnega poslanca, da učinkovito opravlja svoj mandat, na drugi. V teh okoliščinah tega, da je Parlament opravil izterjavo s pobotom, še ni mogoče šteti za dejanje, ki lahko vpliva na učinkovito in neodvisno opravljanje poslanskega mandata s strani tožečih strank.

Predsednik Splošnega sodišča je ugotovil tudi, da kar zadeva mesečni odtegljaj v višini 50 % nadomestila poslancev, tožeče stranke niso pojasnile, zakaj bi bila posledica tega znižanja preprečitev popolnega opravljanja njihovih poslanskih nalog. Glede mesečnega odtegljaja v višini 100 % nadomestila splošnih stroškov, je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da zadevni poslanci (Jean-Marie Le Pen, Bruno Gollnisch in Marine Le Pen) niso trdili,

^{111/} Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006 (UL 2009, L 343, str. 1).

^{112/} Pritožba je bila zavržena s sklepom z dne 6. julija 2017, **Gollnisch/Parlament** (C-189/17 P(R), neobjavljen, [EU:C:2017:528](#)).

da je bil pavšalni znesek v resnici delno prikrito plačilo. Ker lahko poslanci zahtevajo vračilo dejanskih stroškov, kar zagotavlja neobstoje ovir za učinkovito izvajanje njihovega mandata, torej ni mogoče ugotoviti, da mesečni odtegljaj v višini 100 % splošnega nadomestila stroškov vpliva na učinkovito opravljanje poslanskega mandata. Prav tako je predsednik Splošnega sodišča v zvezi z dejstvom, da lahko poslanci zahtevajo vračilo dejanskih stroškov, ugotovil, da odtegljaj v višini 50 % dnevnice ne vpliva na učinkovito opravljanje mandata evropskega poslanca.

V zadevah, v katerih so bili izdani sklepi z dne 21. julija 2017, *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Komisija* (T-130/17 R, [EU:T:2017:541](#)), z dne 21. julija 2017, *Poljska/Komisija* (T-883/16 R, EU:T: 2017:542), in z dne 21. julija 2017, *PGNiG Supply & Trading/Komisija* (T-849/16 R, [EU:T:2017:544](#)), je predsednik Splošnega sodišča preizkusil predloge za odlog izvršitve sklepa Komisije, da se za konkurenco odpre 50 % neporabljenih zmogljivosti plinovoda OPAL, to je vzhodni kopenski krak plinovoda Nord Stream 1, ki iz Rusije prek Baltskega morja prenaša zemeljski plin v zahodno Evropo.

Predsednik Splošnega sodišča je najprej ugotovil, da se dve pogodbi, sklenjeni z družbo Gazprom, in sicer pogodba za prenos zemeljskega plina po poljskem odseku plinovoda Yamal–Evropa za oskrbo zahodnoevropskih trgov (vključno s poljskim trgom) in pogodba, sklenjena z družbo PGNiG Supply & Trading GmbH za dobavo zemeljskega plina, uporabljata, prva do leta 2020 ter druga do konca leta 2022, nato pa je menil, da sta bili uporaba prenosne zmogljivosti poljskega odseka plinovoda Yamal–Evropa ter dobava s strani družbe Gazprom na poljski trg na prvi pogled do navedenih let zagotovljeni. Zato se tudi v primeru, da bi bila gotovost škode, ki jo zatrjujejo Republika Poljska ter družbi, ki sta tožeči stranki, zadostno izkazana, ta škoda ne bi mogla uresničiti prej kot ob izteku navedenih pogodb. Glede na povprečno trajanje postopkov pred Splošnim sodiščem pa bodo sodbe o glavni stvari v teh zadevah verjetno izdane v letu 2019.

V zvezi s trditvijo, da izpodbijani sklep dopušča sklenitev pogodb zasebnega prava, ki jih niti v primeru poznejše razglasitve ničnosti ne bi več bilo mogoče razveljaviti, je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da bi bilo zoper morebitno izvajanje teh aktov mogoče vložiti pravna sredstva.

Predsednik Splošnega sodišča je zato zavrnil predloge za odlog izvršitve, ker tožeče stranke niso predložile resnega dokaza, da niso mogle čakati do konca postopkov v zvezi z glavno tožbo, ne da bi utrpele resno in nepopravljivo škodo.

C/ DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2017

Emmanuel COULON, sodni tajnik Splošnega sodišča

Sodno tajništvo Splošnega sodišča je bilo kot organ, ki je v središču pravosodnega delovanja, tudi to leto v službi spreminjajočega se sodišča. Splošno sodišče se povečuje in preoblikuje z izvajanjem reforme sodne ureditve Sodišča Evropske unije, katere cilj je v treh zaporednih fazah do leta 2019 podvojiti število sodnikov Splošnega sodišča.¹ Spori, ki so predloženi Splošnemu sodišču, so vse bolj raznoliki in v nekaterih ozirih postajajo vse bolj zapleteni. V teh okoliščinah je sodno tajništvo izvedlo spremembe, da bo lahko še naprej opravljalo naloge, ki so mu zaupane, in da se zagotovi uspešna izvedba prvih dveh faz reforme.

Bilanca stanja tega sodišča je za leto 2017 pozitivna. Izzivi prvih dveh faz reforme so bili izpolnjeni. Čeprav je število vloženih zadev (917) ostalo nekoliko večje od števila končanih zadev (895), zaradi česar se je število nerešenih zadev nekoliko povečalo (1508), se trajanje postopka še vedno skrajšuje in – tako kot odstotek sodb, ki jih je Sodišče v celoti ali deloma razveljavilo – to govori v prid temu, da ostaja kakovost odločitev na enaki ravni.

Sodno tajništvo je kot udeleženec v pravosodju, ki skrbi za optimalno uporabo 72 proračunskih postavk, ki jih ima od 1. januarja 2016, prispevalo k temu uspehu in je ob koncu leta 2017 z zadovoljstvom ugotovilo, da je v celoti izpolnilo naloge, ki so mu bile zaupane s pravnimi akti in ki mu jih je dodelilo Splošno sodišče, in to v skladu z zahtevami poštenega sojenja.

Sodno tajništvo je namreč znova nudilo odločilno sodno in upravno pomoč Splošnemu sodišču:

- s tem, da je zagotovilo nemoten potek postopkov in dobro upravljanje spisov;
- s tem, da je zagotovilo komunikacijo med zastopniki strank in sodniki;
- s tem, da je aktivno pomagalo sodnikom in njihovim sodelavcem;
- s tem, da je pod vodstvom predsednika Splošnega sodišča in s pomočjo služb Sodišča Evropske unije upravljalo Splošno sodišče.

To je nedvomno sad občudovanja vrednega zavzetega dela žensk in moških, ki sestavljajo sodno tajništvo. Osebe sodnega tajništva je z vztrajnim vsakodnevnim delom z vsemi močmi zagotavljalo učinkovito sodelovanje med vsemi navzočimi udeleženci.

Sodno tajništvo je svoje dejavnosti izvajalo vestno, ob skrbnem upoštevanju splošnega interesa, s ciljem zagotoviti zgledno podporo pravosodju in s stalnim prizadevanjem za skrajšanje trajanja sodnega postopka. Sodno tajništvo si je zlasti vedno prizadevalo za obravnavo postopkovnih aktov v primernem roku, in vzpostavilo sistem, s katerim je mogoče ugotoviti, katere faze trajajo predolgo, in zadevne osebe opozoriti, da to popravijo.

^{1/} Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14) in Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137).

I. ORGANIZACIJSKE POSLEDICE NASTOPA FUNKCIJE DVEH NOVIH SODNIKOV

V okviru druge faze reforme sta bila leta 2017 imenovana in sta nastopila funkciji dva nova sodnika Splošnega sodišča. Ta druga faza, v okviru katere je bilo imenovanih sedem dodatnih sodnikov Splošnega sodišča in se je na Splošno sodišče prenesla pristojnost za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji, je torej končana. Kar zadeva še vedno neizvedeno imenovanje sodnika, da bo Splošno sodišče sestavljalo 47 sodnikov, kot je določeno v členu 48 Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije, se bo to izvedlo v okviru prve faze.²

Irski sodnik je bil imenovan 29. marca, belgijski pa 6. septembra 2017 in 8. junija oziroma 4. oktobra 2017 sta podala prisegi. Število sodnikov Splošnega sodišča se je po njunem imenovanju iz 44 povečalo na 46.

Čeprav prihod teh dveh novih sodnikov ni primerljiv s prihodom 22 novih sodnikov leta 2016, je bilo vseeno treba sprejeti nekatere ukrepe za zagotovitev njune vključitve in vključitve njunih sodelavcev.

Splošno sodišče je po nastopu njunih funkcij vsakega od teh sodnikov razporedilo v senat in vzpostavilo nov sistem dodeljevanja zadev senatom ter prerazporedilo zadeve med sodniki. Sodno tajništvo je v skladu s Poslovníkom Splošnega sodišča o tem obvestilo stranke v zadevnih zadevah in v *Uradnem listu Evropske unije* objavilo odločbi Splošnega sodišča o razporeditvi sodnikov v senate.³ Sodno tajništvo je zato pri vsaki prerazporeditvi zadev posodobilo vse interne podatkovne baze.

Da sta nova sodnika nastopila funkciji in se skupaj z osebjem njunih kabinetov namestila v za ta namen urejene prostore, je bila prav tako potrebna upravna pomoč sodnega tajništva. Ta je bila zagotovljena z izvedbo pripravljanih del s službami Sodišča Evropske unije, s tem, da sta bila zadevnim osebam zagotovljena skrben sprejem in podpora, ter z vestnim spremljanjem zaposlovanja osebja.

II. POMOČ PRI IZVAJANJU SODNE OBLASTI

Ozadje

Sodno tajništvo je leta 2017 pomoč pri izvajanju sodne oblasti opravilo z obravnavo 917 vlog, s katerimi se je začel postopek. Z 98 zadevami – med katerimi jih večina spada v niz zadev, v katerih se izpodbija zakonitost sheme za reševanje, ki jo je določila španska banka Banco Popular Español, S0.A. – so to leto spori z bančnega in finančnega področja za spori s področja intelektualne lastnine (298 primerov) postali druga najpogostejša vrsta spora. Število novih zadev s področja javnih uslužbencev pa se je s 86 zadevami v primerjavi s prejšnjimi leti znižalo (167 novih zadev leta 2015 in 117 novih zadev leta 2016).⁴ Vsako od teh treh področij (med 45 področji,

^{2/} Do 31. decembra 2017 bi moral biti v okviru prve faze reforme imenovan še eden od dvanajstih dodatnih sodnikov.

^{3/} Odločbi Splošnega sodišča z dne 8. junija 2017 (UL 2017, C 213, str. 2) in 4. oktobra 2017 (UL 2017, C 382, str. 2) o razporeditvi sodnikov v senate.

^{4/} Leta 2015 so bile tožbe s področja javnih uslužbencev vložene pri Sodišču za uslužbence. Leta 2016 so bile tožbe vložene pri Sodišču za uslužbence vse do razpustitve tega sodišča, od 1. septembra 2016 pa pri Splošnem sodišču.

na katera spadajo še nerešene zadeve) ima svoje posebnosti, zaradi katerih je moralo sodno tajništvo preteklo leto opraviti posebno obravnavanje.

Poleg tega je sodno tajništvo v vpisnik vpisalo 55.070 procesnih aktov v 22 jezikih postopka (od 24 jezikov postopka, določenih s Poslovníkom), obravnavalo 4449 vlog (ki niso bile tožbe), ki so bile vložene v še nerešenih zadevah, izvedlo sklepe, ki so jih sprejeli senati v obliki ukrepov procesnega vodstva ali pripravljalnih ukrepov, ter pripravilo 1485 obvestil v *Uradnem listu Evropske unije*.

Čeprav na tem mestu ni mogoče navesti vseh podatkov, da bi se predstavilo obseg dela, ki ga je opravilo sodno tajništvo Splošnega sodišča, pa se lahko z navedbo nekaterih podatkov, zlasti statističnih, prikaže njegova velika delovna obremenitev:

- 9756 vloženi procesni aktovi, med njimi 565 predlogov za intervencijo (kar je največje število v zgodovini sodišča) in 212 predlogov za zaupno obravnavo v razmerju do strank ali javnosti;
- arhivi zadev, ki so še v postopku obravnave, so dolgi 652 metrov svežnjev z listinami;
- vloženi je bilo več kolektivnih pravnih sredstev, v katerih je včasih 1000 tožečih strank ali več, kar za sodno tajništvo pomeni veliko preverjanja;
- za vodenje postopkov, ki spadajo v skupino ali niz zadev, je bilo zaradi različnih jezikov postopka potrebno usklajevanje znotraj sodnega tajništva, za obravnavo predlogov za podaljšanje rokov, za združitev, intervencijo in včasih za zaupno obravnavo v vsaki od teh zadev pa tudi usklajevanje s senati;
- sodno tajništvo je nudilo pomoč na obravnavah v 390 zadevah, pri čemer so nekatere potekale ves dan ali celo več dni;
- sodno tajništvo je nudilo pomoč na 405 zasedanjih senatov;
- odločenih ali odrejenih je bilo na stotine ukrepov procesnega vodstva in pripravljalnih ukrepov, zlasti v zvezi s predložitvijo listin, za katere se je zahtevala zaupna obravnavo.

Poleg tega je sodno tajništvo z nudenjem logistične pomoči v različnih oblikah (pomoč pri usklajevanju, dokumentaciji, navedbi sodne prakse, ki se nanaša na postopkovne vidike, vodenju informacijskih sistemov, pripravi statističnih podatkov) Splošnemu sodišču tudi v tem letu zagotovilo najboljše mogoče pogoje za delo, zlasti s tem, da je prispevalo h kakovosti odločitev predsednika Splošnega sodišča in senatov, ter s tem, da je podpredsedniku pomagalo pri opravljanju njegove naloge zagotavljanja doslednosti sodne prakse, ki mu jo je Splošno sodišče zaupalo septembra 2016.

Dematerializacija faz sodnega postopka

Sodno tajništvo je pri nudenju pomoči pri izvajanju sodne oblasti še naprej imelo koristi od v preteklem letu določene dematerializacije skoraj vseh faz sodnega postopka, tudi na interni ravni, kar zadeva izmenjavo sporočil s kabineti sodnikov, in na zunanji ravni, kar zadeva izmenjavo sporočil z zastopniki strank. Ta dematerializacija je bila leta 2017 razširjena tudi na posredovanje spisa postopka pred odborom za pritožbe, ki ga opravi Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). Poleg tega se je v preteklem letu s pomočjo posodobljene računalniške aplikacije „Elektronski spis“ zadeve izboljšala razpoložljivost podatkov.

Taka dematerializacija je sodno tajništvo v interesu vseh nedvomno razbremenila opravljanja enoličnih nalog s tem, da mu je omogočila, da na nanj naslovljena vprašanja poda bolj osebne odgovore, pa tudi da svoja sredstva preusmeri tja, kjer so najbolj potrebna.

Kar zadeva izmenjavo sporočil med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov Splošnega sodišča, je treba po treh letih uporabe znova poudariti uspeh digitaliziranih sporočil.⁵ S takojšnjo izmenjavo sporočil med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov so se poenostavili interni postopki, racionalizirale delovne metode, privarčevala sredstva in prihranil čas. Digitalizacija poleg tega zagotavlja popolno sledljivost izmenjave sporočil in omogoča količinsko opredelitev te dejavnosti. Sodno tajništvo je leta 2017 v okviru zadev v teku kabinetom poslalo 12.930 digitaliziranih sporočil. Ta podatek sam po sebi kaže na znatno povečanje izmenjav sporočil med sodnim tajništvom in kabineti, pri čemer gre za 19-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2016.

Izmenjava sporočil z zastopniki stranke se odslej večinoma izvaja prek računalniške aplikacije e-Curia,⁶ ki je skupna obema sodiščema Institucije. Odstotek sporočil, ki se izmenja prek te aplikacije, odkar se je novembra 2011 začela uporabljati, vztrajno narašča, prav tako pa tudi število odvetnikov in agentov, ki imajo uporabniški račun. Leta 2017 je bilo 83 % vlog pred Splošnim sodiščem vloženi po elektronski poti (v primerjavi s 76 % leta 2016), kar pomeni 805.768 strani.⁷

Vse države članice ter 3707 odvetnikov in zastopnikov imajo uporabniški račun e-Curia.

Uspeha računalniške aplikacije e-Curia sicer ni mogoče zanikati, vendar pa to ne spremeni dejstva, da je 17 % procesnih aktov še vedno vloženi v papirnati obliki, zaradi česar ni mogoče v celoti izkoristiti vseh praktičnih prednosti te aplikacije, zlasti da ne bi bilo treba vzporedno voditi spisa v papirni in elektronski obliki. Opozoriti je treba, da je Enotni odbor za reševanje (SRB) leta 2017 po tem, ko ga je sodno tajništvo poučilo, pristal na to, da zaprosi za odprtje uporabniškega računa za aplikacijo e-Curia, s čimer je omogočil elektronsko vročitev stotine procesnih aktov.

Razvoj aplikacije e-Curia se nadaljuje, vendar je napredek še vedno počasen. Splošno sodišče bo leta 2018 odločno sprejelo ukrepe za doseg cilja stoddostne vložitev procesnih aktov prek te aplikacije.

^{5/} Izmenjava sporočil med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov Splošnega sodišča se zagotavlja s sporočili, s katerimi se želi obvestiti o odločitvi pristojnega organa o postopkovnem vprašanju ali pa tako odločitev pridobiti. Ta sporočila od novembra 2014 dematerializirana.

^{6/} Odločba Splošnega sodišča z dne 14. septembra 2011 o vlaganju in vročanju procesnih aktov prek aplikacije e-Curia (UL 2011, C 289, str. 9).

^{7/} Ob tej predpostavki se število strani procesnih aktov, ki so bile pri Splošnem sodišču vložene leta 2017, približuje milijonu.

Izvajanje instrumentov postopka iz leta 2015

Leto 2017 je bilo drugo polno leto izvajanja postopkovnih pravil, ki so začela veljati 1. julija 2015.

Za zastavljena cilja poenostavitve in racionalizacije je mogoče objektivno šteti, da sta bila dosežena. Postopkovni instrumenti, ki jih je Splošno sodišče sprejelo leta 2015, so se v polni meri uporabljali in se izkazali za povsem prilagojene posebnostim sporov pred Splošnim sodiščem.

Omembe vredne so te izkušnje:

- potrditev trenda bistvenega zmanjšanja števila sklepov, ki jih je pripravilo sodno tajništvo (317 v primerjavi s 521 leta 2015),⁸ in to kljub povečanemu številu zadev, ki so v postopku obravnave;
- nova možnost, da se o direktnih tožbah odloči s sodbo brez obravnave,⁹ ki se je uporabila 54-krat (in 152-krat v zadevah s področja intelektualne lastnine);
- potrditev trenda, da se je z novo jezikovno ureditvijo, ki se uporablja za zadeve s področja intelektualne lastnine, prihranilo veliko število intervencij sodnega tajništva in odločitev predsednikov senatov, in da se je z njo skoraj povsem odpravila potreba po stališčih glede jezika postopka (22 v primerjavi z 279 v letu 2015);
- ugotovitev, da se zaradi druge izmenjave vlog v zadevah s področja intelektualne lastnine ni povečalo število zahtevkov za izvedbo obravnave in da je to prispevalo k skrajšanju povprečnega trajanja postopka v zadevah s tega področja, ki se končajo z izdajo sodbe.

Poleg tega Splošnemu sodišču zaradi pravila, da mu o predlogu za intervencijo ni treba odločiti, dokler se ne izreče o ugovoru nedopustnosti ali nepristojnosti, ki ga je vložila tožena stranka, ni bilo treba odločiti o znatnem številu takih predlogov, kadar se je predlogu ugodilo. Nazadnje in na povsem drugem področju – v tem primeru na področju javnih uslužbencev – je Splošno sodišče začelo več postopkov za mirno rešitev sporov, med katerimi so se nekateri uspešno končali.

Nasprotno pa je treba ugotoviti, da se stopnja dopolnitve tožb, ki ne izpolnjujejo formalnih zahtev, ki se je leta 2016 znižala, vnovič zvišuje, kar velja za vse vrste zadev.

Stalna pomoč, ki je ni mogoče količinsko opredeliti

Sodno tajništvo je pomagalo pri vsakdanjem delu vseh senatov in osebju kabinetov sodnikov. Tako so se ti tudi to leto lahko zanašali na stalno pripravljenost oseb, ki so v službi sodnega tajništva, in so se lahko nanje obrnili, kadar so potrebovali njihovo strokovno znanje s področja postopka. Pripomniti je treba, da se je zaradi povečanja števila sodnikov in njihovih sodelavcev, ki je posledica reforme, močno povečalo število internih prošenj, ki so bile naslovljene na sodno tajništvo. Hkrati je sodno tajništvo svojo prožnost dokazalo s tem, da je še naprej iskalo

^{8/} Od 1. julija 2015 se nekatere odločitve, ki so bile sprejete v obliki sklepov (prekinitev in nadaljevanje, združitve zadev, intervencija, pri kateri država članica ali institucija nista zahtevali zaupne obravnave), sprejmejo le v obliki odločbe, vložene v spis zadeve.

^{9/} Pred 1. julijem 2015 je bila možnost odločanja s sodbo brez obravnave določena le za zadeve s področja intelektualne lastnine in za pritožbe zoper odločbe Sodišča za uslužbence.

poti za okrepitev sodelovanja ter da je s prilagajanjem okoliščinam in izpopolnjevanjem svojega načina dela sledilo cilju učinkovitosti.

Sodno tajništvo je navsezadnje prek svojih predstavnikov še naprej zagotavljalo pomoč odboru Splošnega sodišča, pristojnemu za postopkovna vprašanja, ter drugim odborom in sestavam, odvisno od njihovih potreb ali vrste njihovega dela.

III. UPRAVNA POMOČ

Sodno tajništvo je kot upravna služba tudi to leto odgovorilo na več zunanjih prošenj, ki so bile naslovljene nanj. Prav tako so se – na podlagi usklajevanja z drugimi upravnimi subjekti institucije – sprejeli različni ukrepi, da bi se:

- zagotovila skladnost z novimi upravnimi zahtevami, katerih cilj je varstvo okolja (sistem „EMAS“ – *Eco-Management and Audit Scheme*), in sicer z različnimi dejavnostmi ozaveščanja in nekaterimi zelo konkretnimi dejanji, med drugim tem, da se dokumenti, ki jih izdelata sodno tajništvo (različne statistike in sodni koledar), ne posredujejo več v papirni obliki, ampak le v elektronski;
- zagotovil polni učinek ukrepa za varstvo zelo občutljivih podatkov, ki so predloženi v okviru zadev pred Splošnim sodiščem (podatki, katerih razkritje bi škodilo varnosti Unije ali varnosti ene ali več njenih držav članic ali njihovim mednarodnim odnosom);
- zagotovilo spoštovanje predpisov o varstvu osebnih podatkov.

Poleg tega sta delovanje tajništva in njegovo spremljanje zadev pritegnila pozornost Evropskega računskega sodišča v okviru postopka preverjanja uspešnosti na področju vodenja zadev na Sodišču Evropske unije. Revizorji so zlasti preverili, ali postopki, ki se uporabljajo, omogočajo učinkovito obravnavo zadev in ali je mogoče čas, v katerem so rešene, še dodatno skrajšati. Računsko sodišče je septembra 2017 sprejelo posebno poročilo, ki ga je predstavilo ter o njem razpravljalo pred Evropskim parlamentom in Svetom Evropske unije.

Računsko sodišče v okviru možnosti za zelene izboljšave navaja možnost vzpostavitve integriranega informacijskega sistema za vodenje zadev. Kot je navedlo Sodišče Evropske unije v svojih stališčih, je bil ta predlog za preučitev ali celo vzpostavitev integriranega informacijskega sistema ob upoštevanju posebnosti dela in značilnosti vsakega od sodišč sprejet z odobravanjem. Kar zadeva sodno tajništvo Splošnega sodišča, si kot podporna služba želi dokončati popolno digitalizacijo sodnih postopkov, da bi tako lahko od tega imelo vse koristi. Zato bo v letu 2018 še naprej sodelovalo s službami Sodišča Evropske unije in si bo še naprej prizadevalo za integracijo vodenja zadev in modernizacijo sistema za izmenjavo sporočil s strankami.

Poleg tega je sodno tajništvo sprejelo različne ukrepe za sodelovanje v duhu dialoga in posluha za drugo stran. Tako je bilo oktobra 2017 ob nadaljevanju dialoga, začetega junija 2014, s sodnim tajništvom odborov EUIPO za pritožbe organizirano srečanje predstavnikov obeh sodnih tajništev ter predstavnikov služb, ki so pristojne za nove tehnologije. To srečanje je poleg plodnih in koristnih izmenjav mnenj omogočilo tudi dokončanje projektov, o katerih so se dogovorili na prejšnjih srečanjih, in odprlo nove poti za razmislek o prihodnosti.

Sodno tajništvo je v tem duhu črpalo navdih tudi pri organih drugih sodišč. Delegacija sodnega tajništva Splošnega sodišča je obiskala sodno tajništvo Evropskega sodišča za človekove pravice in se seznanila z njegovim delovanjem, zlasti z informacijskimi orodji, ki jih uporablja.

Sodno tajništvo je navsezadnje tudi služba, ki mora prisluhniti zastopnikom strank, odvetnikom ter agentom držav članic in institucij, in s katerimi vsakodnevno vodi neposreden dialog.

Pričakovati je mogoče, da se bo obseg dela sodnega tajništva zaradi povečanja števila sodnikov v letih 2016 in 2017 ter razvoja sporov in števila zadev, ki so v postopku obravnave, še povečal, in to ne glede na posledice prenosa pristojnosti Sodišča na Splošno sodišče, v zvezi s katerim poročilo, ki je bilo 14. decembra 2017 posredovano Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji,¹⁰ te možnosti očitno ne zanika. Sodno tajništvo se bo zato tudi v nadaljevanju organiziralo in prilagajalo tako, da bo vztrajno izpolnjevalo svoje prihodnje obveznosti.

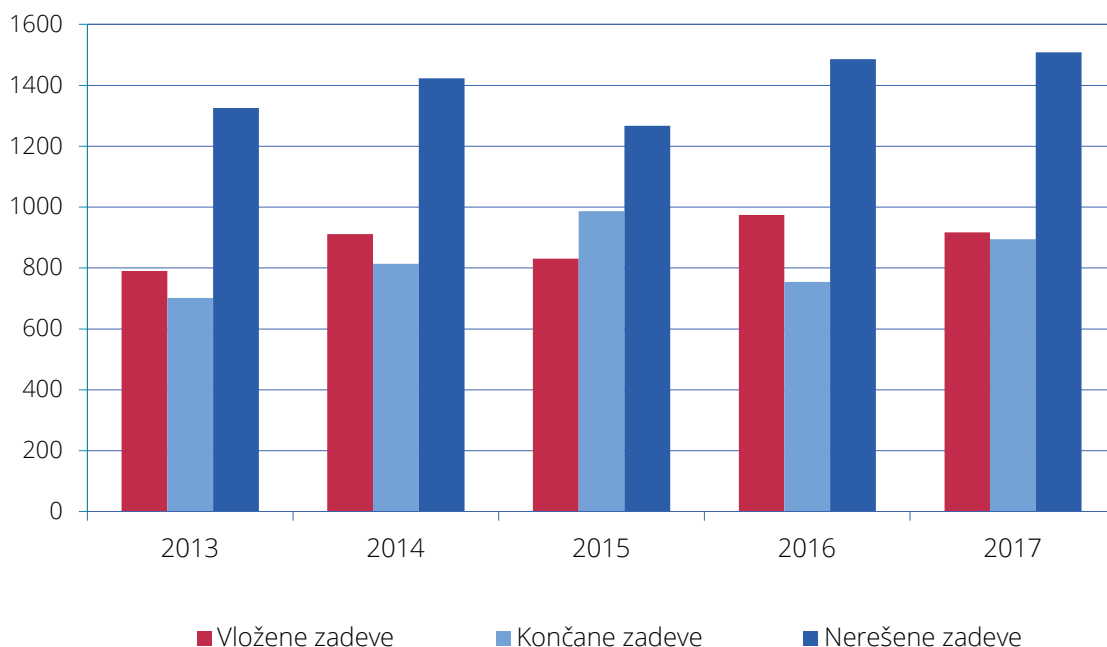
10/ Poročilo o morebitnih spremembah dodelitve pristojnosti za predhodno odločanje iz člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki je bilo izdano v skladu s členom 3(2) Uredbe št. 2015/2422.

D/ SODNA STATISTIKA SPLOŠNEGA SODIŠČA

I. Splošna dejavnost Splošnega sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2013–2017)	199
II. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2013–2017)	200
III. Vložene zadeve – Vrsta pravnega sredstva (2013–2017)	201
IV. Vložene zadeve – Predmet pravnega sredstva (2013–2017)	202
V. Končane zadeve – Vrste postopkov (2013–2017)	203
VI. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2017)	204
VII. Končane zadeve – Predmet pravnega sredstva (2013–2017)	205
VIII. Končane zadeve – Sestava (2013–2017)	206
IX. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2013–2017)	207
X. Trajanje postopkov v mesecih (2013–2017)	208
XI. Nerešene zadeve 31. decembra – Vrste postopkov (2013–2017)	209
XII. Nerešene zadeve 31. decembra – Predmet pravnega sredstva (2013–2017)	210
XIII. Nerešene zadeve 31. decembra – Sestava (2013–2017)	211
XIV. Razno – Začasne odredbe (2013–2017)	212
XV. Razno – Začasne odredbe (2013–2017)	213
XVI. Razno – Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1990–2017)	214
XVII. Razno – Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, Po vrsti postopka (2013–2017)	215
XVIII. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2017)	216
XIX. Razno – Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2013–2017)	217
XX. Razno – Splošni razvoj (1989–2017)	218
XXI. Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča (2015–2017)	219
XXII. Načini vlaganja procesnih aktov pri Splošnem sodišču	220
XXIII. Število strani, vloženih z e-Curia (2013–2017)	221
XXIV. Obvestila v Uradnem listu Evropske unije (2013–2017)	222
XXV. Število zadev, v katerih je bila opravljena obravnava (2013–2017)	223

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA – VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE (2013–2017)^{1 2}

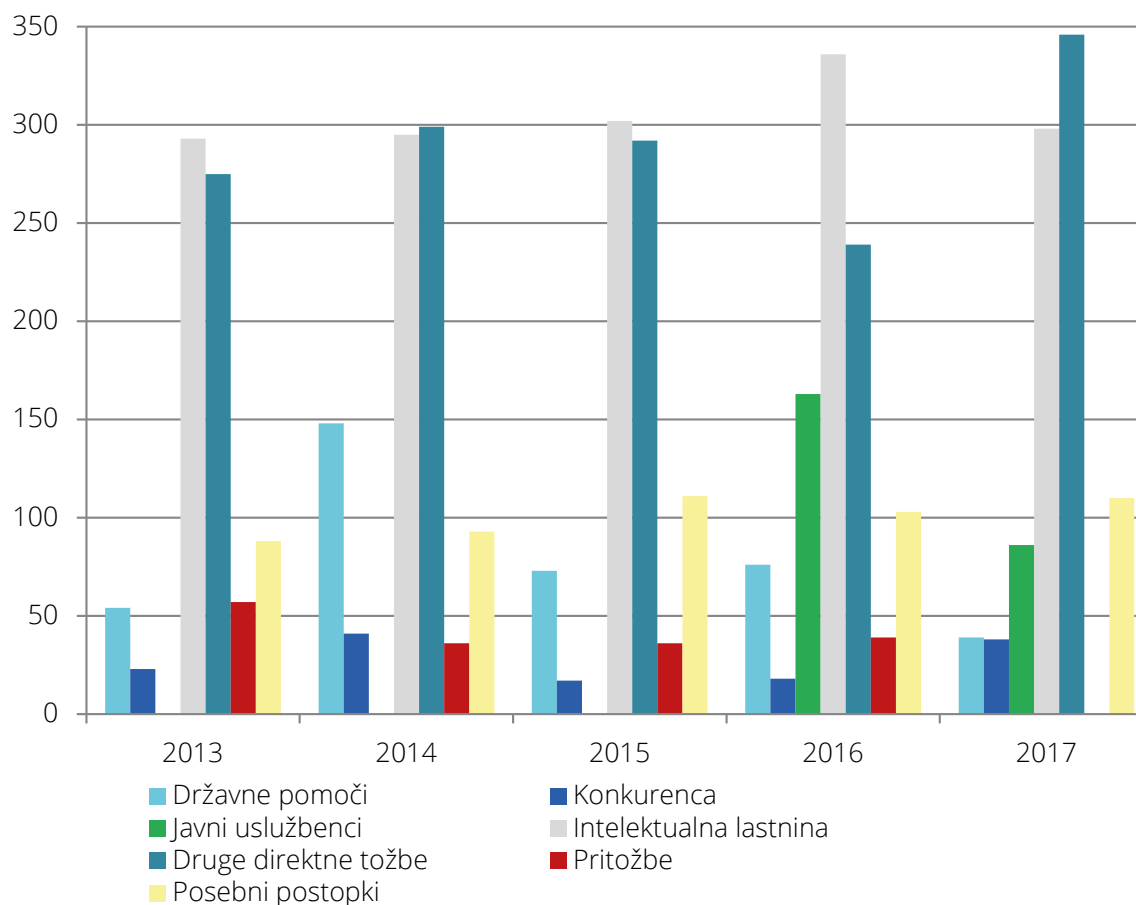

	2013	2014	2015	2016	2017
Vložene zadeve	790	912	831	974	917
Končane zadeve	702	814	987	755	895
Nerešene zadeve	1325	1423	1267	1486	1508

1/ Če ni drugače označeno, se v tej in naslednjih tabelah upoštevajo posebni postopki. Kot „posebni postopki“ se štejejo: ugovor zoper zamudno sodbo (člen 41 Statuta Sodišča; člen 166 Poslovnika Splošnega sodišča); ugovor tretjega (člen 42 Statuta Sodišča; člen 167 Poslovnika Splošnega sodišča); razlaga (člen 43 Statuta Sodišča; člen 168 Poslovnika Splošnega sodišča); obnova postopka (člen 44 Statuta Sodišča; člen 169 Poslovnika Splošnega sodišča); pravna pomoč (člen 148 Poslovnika Splošnega sodišča); poprava (člen 164 Poslovnika Splošnega sodišča); neodločitev (člen 165 Poslovnika Splošnega sodišča) in spor glede stroškov, ki se lahko povrnejo (člen 170 Poslovnika Splošnega sodišča).

2/ Če ni drugače označeno, se v tej in naslednjih tabelah ne upoštevajo postopki za izdajo začasne odredbe.

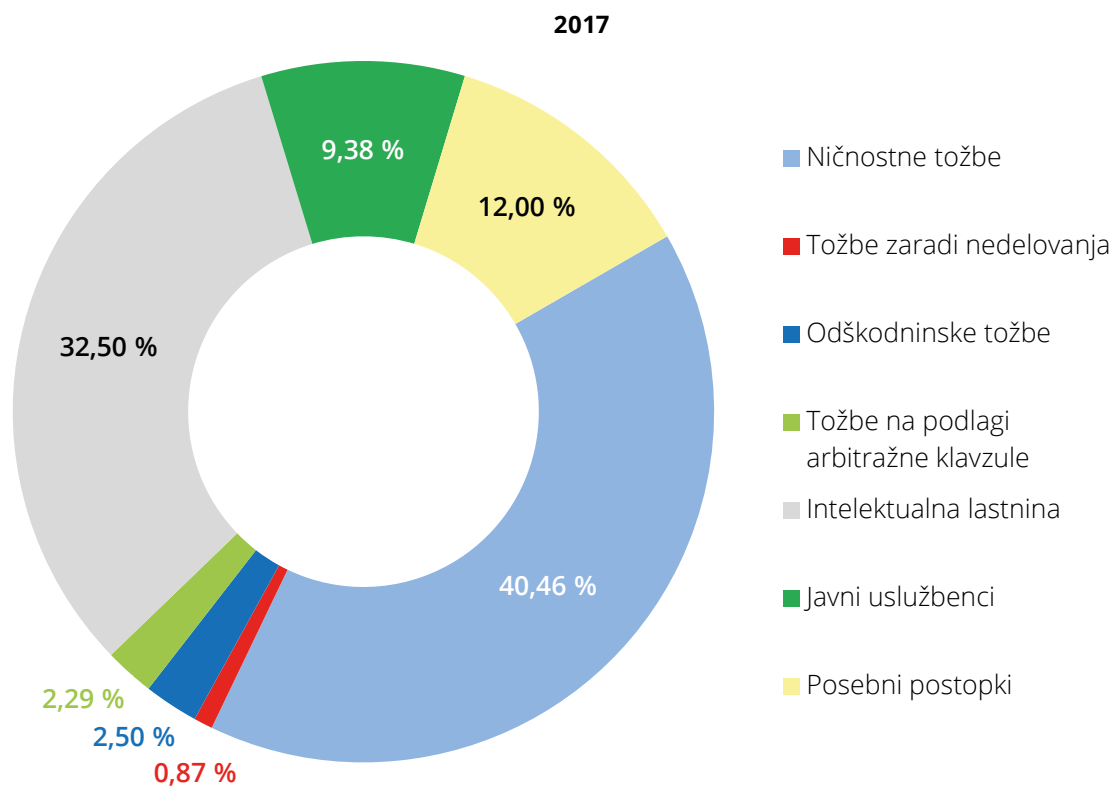
II. VLOŽENE ZADEVE – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016 ¹	2017
Druge direktne tožbe	275	299	292	239	346
Državne pomoči	54	148	73	76	39
Intelektualna lastnina	293	295	302	336	298
Javni uslužbenci				163	86
Konkurenca	23	41	17	18	38
Pritožbe	57	36	36	39	
Posebni postopki	88	93	93	103	110
Skupaj	790	912	831	974	917

1/ 1. septembra 2016 je bilo 123 zadev s področja javnih uslužbencev in 16 posebnih postopkov s tega področja prenesenih na Splošno sodišče.

III. VLOŽENE ZADEVE – VRSTA PRAVNEGA SREDSTVA (2013–2017)

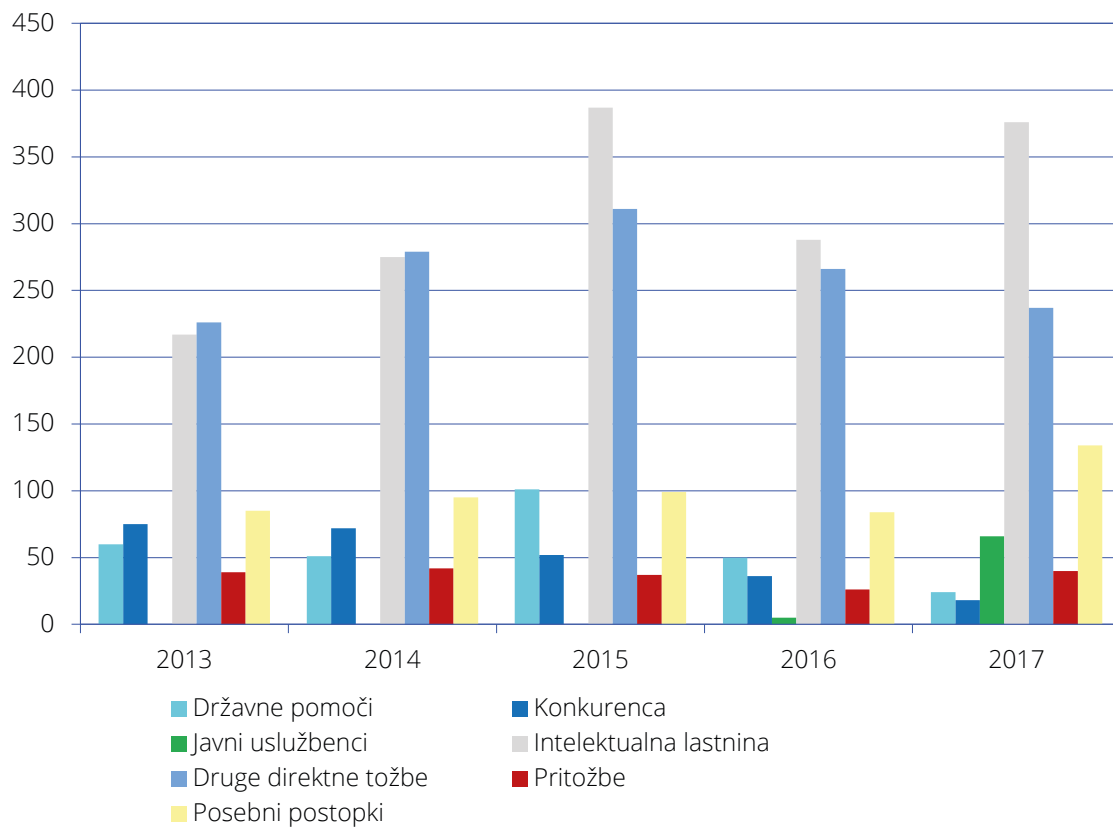

	2013	2014	2015	2016	2017
Ničnostne tožbe	319	423	332	297	371
Tožbe zaradi nedelovanja	12	12	5	7	8
Odškodninske tožbe	15	39	30	19	23
Tožbe na podlagi arbitražne klavzule	6	14	15	10	21
Intelektualna lastnina	293	295	302	336	298
Javni uslužbenci				163	86
Pritožbe	57	36	36	39	
Posebni postopki	88	93	111	103	110
Skupaj	790	912	831	974	917

IV. VLOŽENE ZADEVE – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Arbitražna klavzula	6	14	15	10	21
Carinska unija in skupna carinska tarifa	1	8		3	1
Dostop do dokumentov	20	17	48	19	25
Državljanstvo Unije		1			
Državne pomoči	54	148	73	76	39
Ekonomska in monetarna politika	15	4	3	23	98
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	3	3	5	2	3
Energija	1	3	3	4	8
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)		4	7	4	5
Industrijska politika		2			
Intelektualna in industrijska lastnina	294	295	303	336	298
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	2		3	1	
Javna naročila	15	16	23	9	19
Javno zdravje	5	11	2	6	5
Kmetijstvo	27	15	37	20	22
Konkurenca	23	41	17	18	38
Kultura	1			1	
Obdavčitev	1	1	1	2	1
Območje svobode, varnosti in pravice	6	1		7	
Okolje	11	10	5	6	8
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	41	69	55	28	27
Podjetniško pravo		1	1		
Pravica do ustanavljanja		1			
Pravo institucij	44	67	53	52	65
Približevanje zakonodaje	13		1	1	5
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj	1				
Pristop novih držav	1				
Promet	5	1			
Prosti pretok blaga	1		2	1	
Prosti pretok kapitala			2	1	
Prosto gibanje oseb			1	1	1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	5	2	10	8	2
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	12	3	5	6	10
Skupna ribiška politika	3	3		1	2
Skupna zunanja in varnostna politika	2			1	
Socialna politika		1		1	
Socialna varnost delavcev migrantov	1				
Svoboda opravljanja storitev		1		1	
Trgovinska politika	23	31	6	17	14
Turizem	2				
Varstvo potrošnikov	1	1	2	1	
Vseevropska omrežja	3				2
Zaposlovanje	2				
Zunanje delovanje Evropske unije		2	1	2	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	645	777	684	669	721
Kadrovski predpisi za uradnike	57	42	36	202	86
Posebni postopki	88	93	111	103	110
SKUPAJ V CELOTI	790	912	831	974	917

V. KONČANE ZADEVE – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Druge direktne tožbe	226	279	311	266	237
Državne pomoči	60	51	101	50	24
Intelektualna lastnina	217	275	387	288	376
Javni uslužbenci				5	66
Konkurenca	75	72	52	36	18
Posebni postopki	85	95	99	84	134
Pritožbe	39	42	37	26	40
Skupaj	702	814	987	755	895

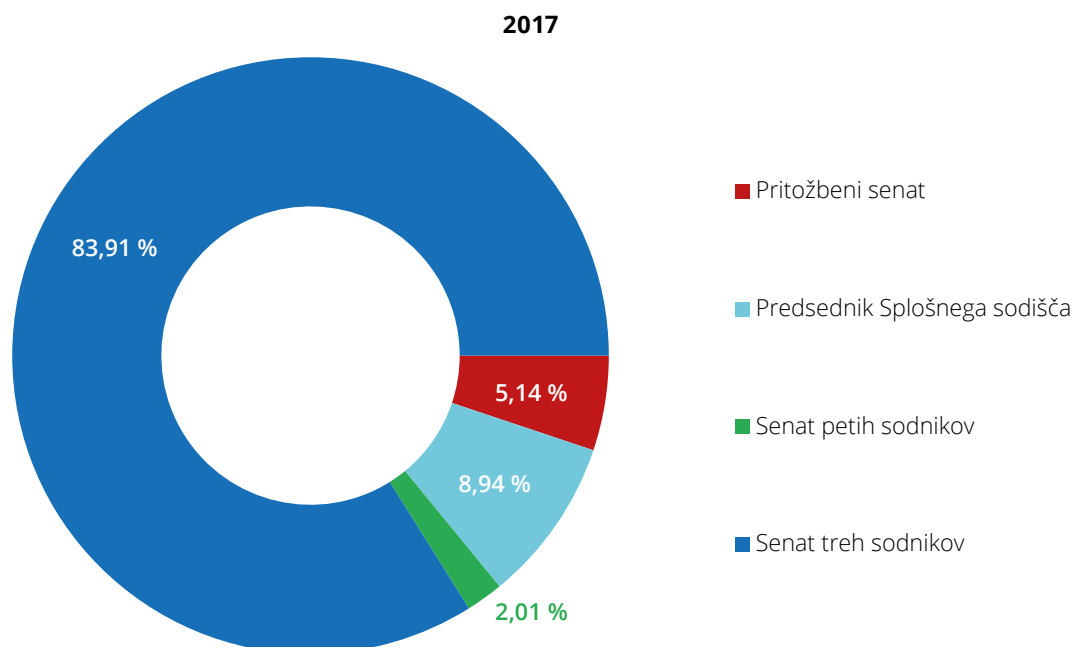
VI. KONČANE ZADEVE – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2017)

	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Arbitražna klavzula	11	6	17
Carinska unija in skupna carinska tarifa	3	2	5
Dostop do dokumentov	7	7	14
Državne pomoči	13	11	24
Ekonomska in monetarna politika	3	3	6
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	2	10	12
Energija	1	2	3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	2	3	5
Intelektualna in industrijska lastnina	272	104	376
Javna naročila	12	4	16
Javno zdravje		3	3
Kmetijstvo	14	7	21
Konkurenca	11	7	18
Kultura		1	1
Obdavčitev		3	3
Območje svobode, varnosti in pravice		5	5
Okolje		3	3
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	22	4	26
Pravo institucij	25	29	54
Približevanje zakonodaje		2	2
Prosto gibanje oseb		2	2
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	5	7	12
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	3	1	4
Skupna ribiška politika		2	2
Trgovinska politika	13	2	15
Varstvo potrošnikov	1		1
Zunanje delovanje Evropske unije	1	3	4
Skupaj Pogodba ES/PDEU	421	233	654
Kadrovski predpisi za uradnike	70	37	107
Posebni postopki	1	133	134
SKUPAJ V CELOTI	492	403	895

VII. KONČANE ZADEVE – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2013–2017) (SODBE IN SKLEPI)

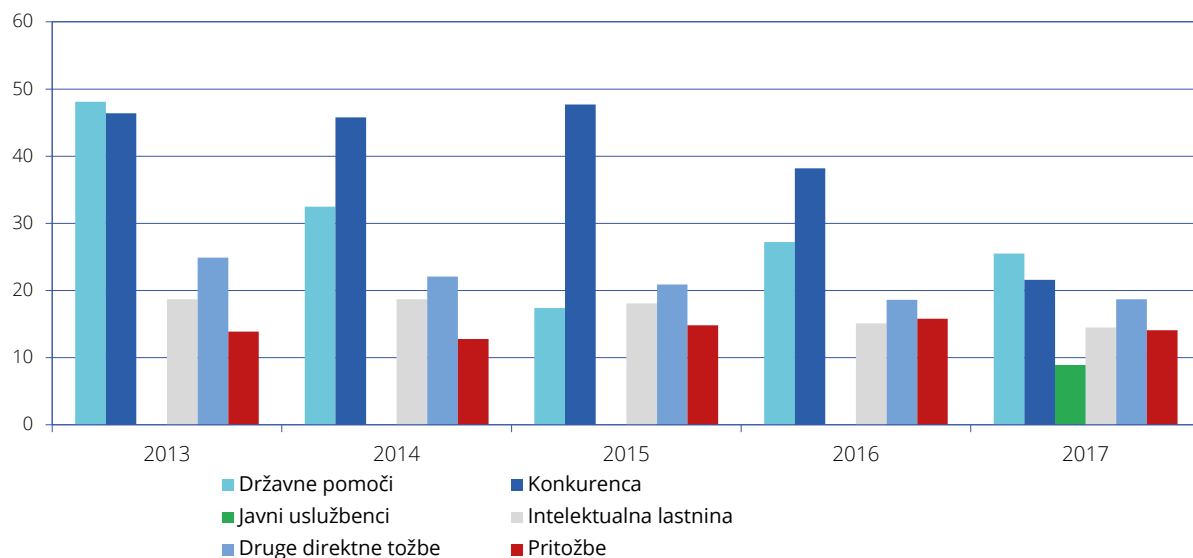
	2013	2014	2015	2016	2017
Arbitražna klavzula	8	10	2	17	17
Carinska unija in skupna carinska tarifa	9	6	4	3	5
Dostop do dokumentov	19	23	21	13	14
Državljanstvo Unije		1			
Državne pomoči	59	51	101	50	24
Ekonomska in monetarna politika	1	13	9	2	6
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	14	1	6	1	12
Energija	1	3	1	3	3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)			5	1	5
Industrijska politika			2		
Intelektualna in industrijska lastnina	218	275	388	288	376
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	2		1	
Javna naročila	21	18	22	20	16
Javno zdravje	4	10	15	3	3
Kmetijstvo	16	15	32	34	21
Konkurenca	75	72	52	36	18
Kultura				1	1
Obdavčitev		2	1		3
Območje svobode, varnosti in pravice	7	1			5
Okolje	6	10	18	4	3
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	40	68	60	70	26
Podjetniško pravo			1		
Pravica do ustanavljanja			1		
Pravo institucij	35	33	58	46	54
Približevanje zakonodaje		13		1	2
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj		1			
Pristop novih držav			1		
Promet		3	3		
Prosti pretok blaga	1		2	1	
Prosti pretok kapitala			2	1	
Prosto gibanje oseb			1		2
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	4	1	2	6	12
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	6	3	9	8	4
Skupna ribiška politika	2	15	3	2	2
Skupna zunanja in varnostna politika		2	1		
Socialna politika	4			1	
Socialna varnost delavcev migrantov	1				
Svoboda opravljanja storitev		1		1	
Trgovinska politika	19	18	24	21	15
Turizem	1	1			
Varstvo potrošnikov			2	1	1
Vseevropska omrežja		1		2	
Zaposlovanje	2				
Zunanje delovanje Evropske unije	2		2		4
Skupaj Pogodba ES/PDEU	576	673	851	638	654
Skupaj Pogodba PJ	1				
Kadrovski predpisi za uradnike	40	46	37	33	107
Posebni postopki	85	95	99	84	134
SKUPAJ V CELOTI	702	814	987	755	895

VIII. KONČANE ZADEVE – SESTAVA (2013–2017)

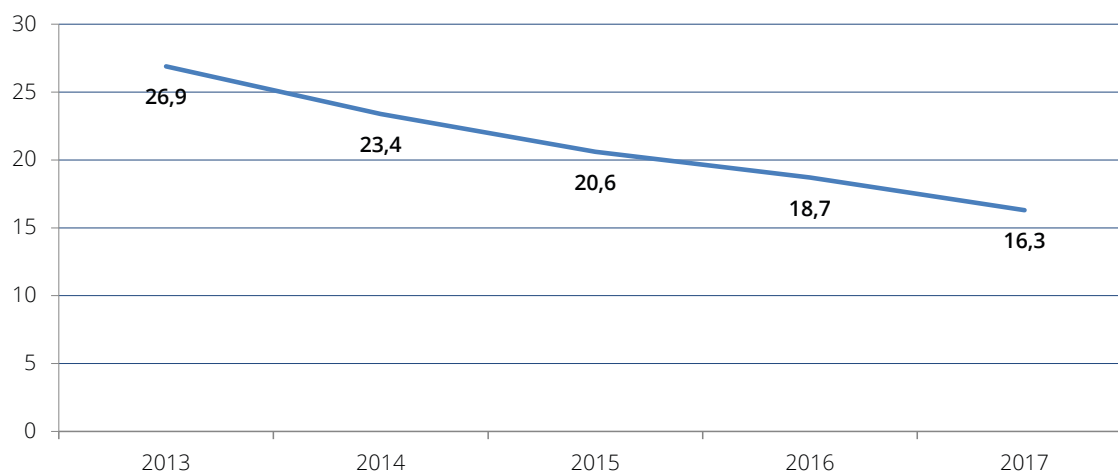
	2013			2014			2015			2016			2017		
	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Pritožbeni senat	13	47	60	21	32	53	23	14	37	25	13	38	29	17	46
Predsednik Splošnega sodišča		38	38		46	46		44	44		46	46		80	80
Senat petih sodnikov	7	1	8	9	7	16	8	3	11	10	2	12	13	5	18
Senat treh sodnikov	378	218	596	398	301	699	538	348	886	408	246	654	450	301	751
Sodnik posameznik							1	8	9	5		5			
Skupaj	398	304	702	428	386	814	570	417	987	448	307	755	492	403	895

IX. KONČANE ZADEVE – TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2013–2017)¹ (SODBE IN SKLEPI)

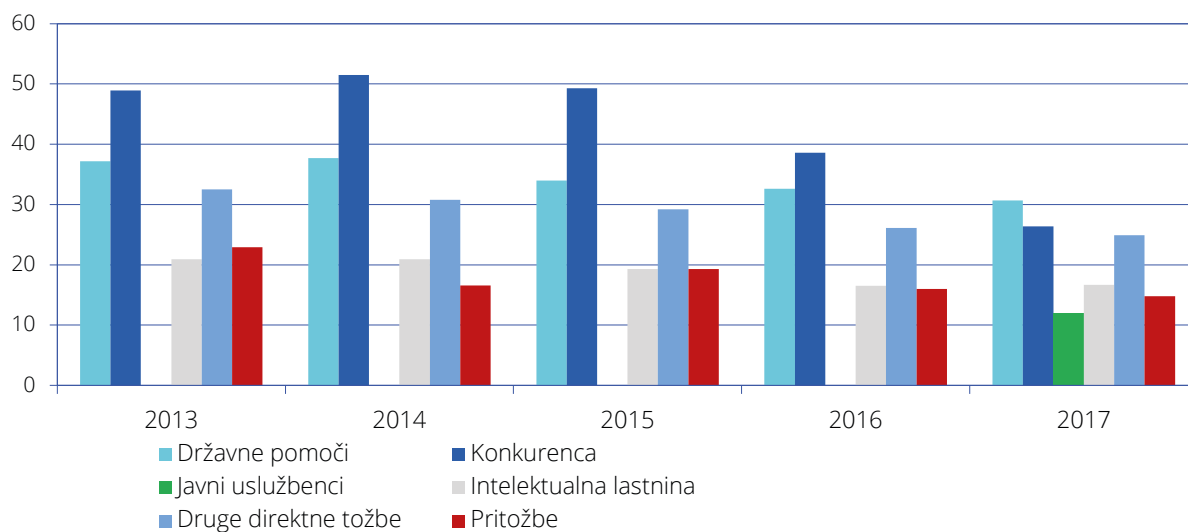
	2013	2014	2015	2016	2017
Druge direktne tožbe	24,9	22,1	20,9	18,6	18,7
Državne pomoči	48,1	32,5	17,4	27,2	25,5
Intelektualna lastnina	18,7	18,7	18,1	15,1	14,5
Javni uslužbenci					8,9
Konkurenca	46,4	45,8	47,7	38,2	21,6
Pritožbe	13,9	12,8	14,8	15,8	14,1
Vse zadeve	26,9	23,4	20,6	18,7	16,3

TRAJANJE POSTOPKOV (V MESECIH) VSE ZADEVE, KI SO SE KONČALE S SODBO ALI S SKLEPOM

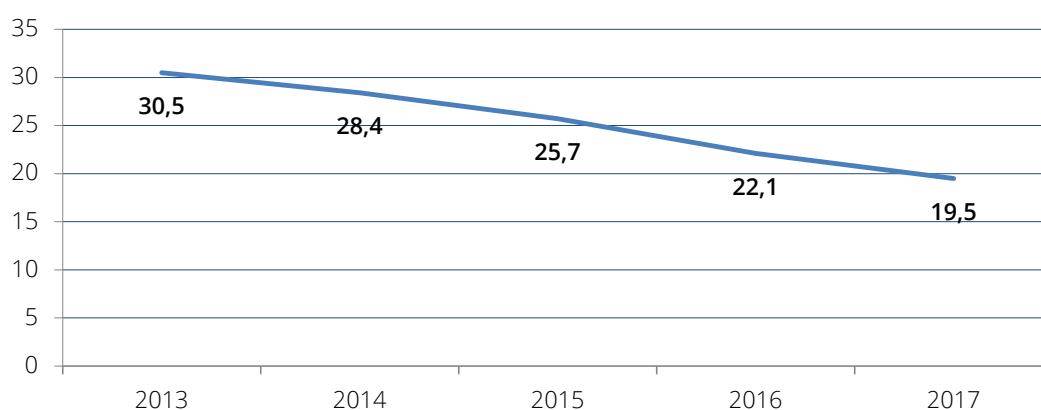
1/ Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev. Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo; zadeve s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016. Povprečno trajanje postopka v zadevah s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016 in o katerih je Splošno sodišče odločilo s sodbo ali sklepom, je 19,7 meseca (ob upoštevanju obdobja pred Sodiščem za uslužbence in obdobja pred Splošnim sodiščem).

X. TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2013–2017)¹ (SODBE)

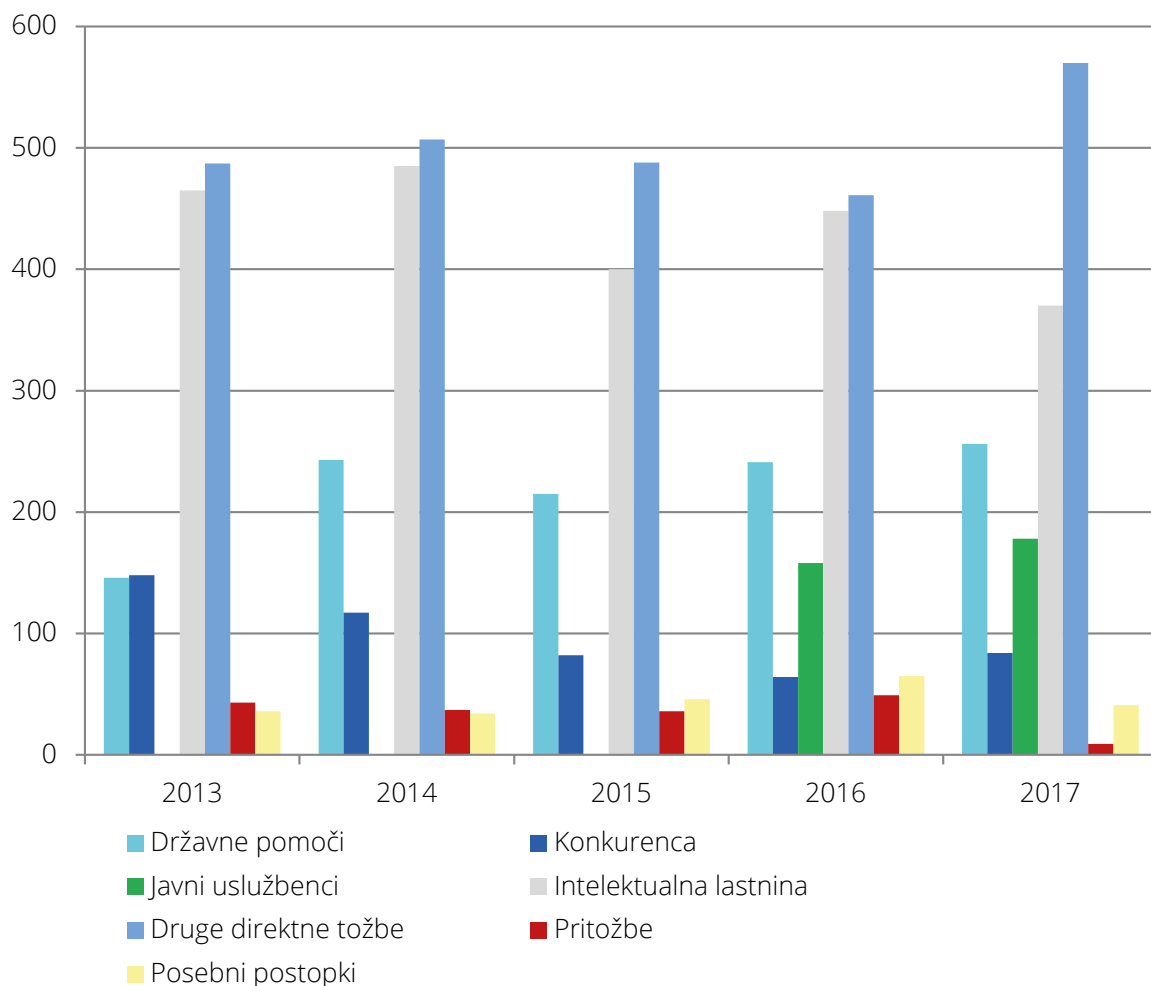
	2013	2014	2015	2016	2017
Druge direktne tožbe	32,5	30,8	29,2	26,1	24,9
Državne pomoči	37,2	37,7	34,0	32,6	30,7
Intelektualna lastnina	20,9	20,9	19,3	16,5	16,7
Javni uslužbenci					11,9
Konkurenca	48,9	51,5	49,3	38,6	26,4
Pritožbe	22,9	16,6	19,3	16,0	14,8
Vse zadeve	30,5	28,4	25,7	22,1	19,5

TRAJANJE POSTOPKOV (V MESECIH) VSE ZADEVE, KI SO SE KONČALE S SODBO

1/ Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev. Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo; zadeve s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016. Povprečno trajanje postopka v zadevah s področja javnih uslužbencev, ki so bile na Splošno sodišče prenesene 1. septembra 2016 in o katerih je Splošno sodišče odločilo s sodbo, je 21 mesecev (ob upoštevanju obdobja pred Sodiščem za uslužbence in obdobja pred Splošnim sodiščem).

XI. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA – VRSTE POSTOPKOV (2013–2017)

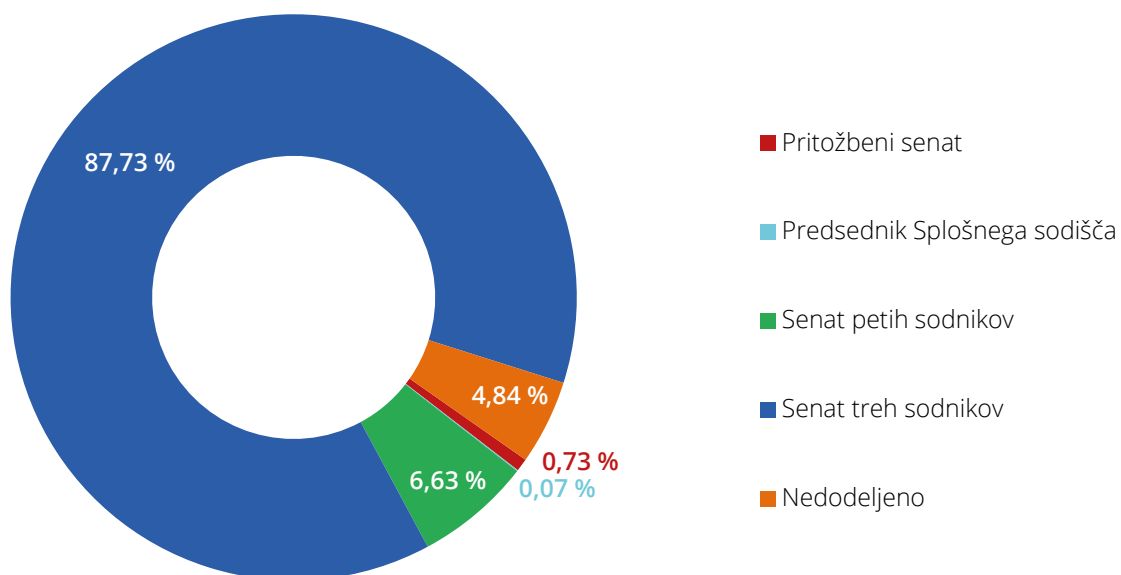
	2013	2014	2015	2016	2017
Druge direktne tožbe	487	507	488	461	570
Državne pomoči	146	243	215	241	256
Intelektualna lastnina	465	485	400	448	370
Javni uslužbenci				158	178
Konkurenca	148	117	82	64	84
Posebni postopki	36	34	46	65	41
Pritožbe	43	37	36	49	9
Skupaj	1325	1423	1267	1486	1508

XII. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Arbitražna klavzula	13	17	30	23	27
Carinska unija in skupna carinska tarifa	7	9	5	5	1
Dostop do dokumentov	38	32	59	65	76
Državne pomoči	146	243	215	241	256
Ekonomska in monetarna politika	18	9	3	24	116
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	13	15	14	15	6
Energija	1	1	3	4	9
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1	5	7	10	10
Industrijska politika		2			
Intelektualna in industrijska lastnina	465	485	400	448	370
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	2		3	3	3
Javna naročila	36	34	35	24	27
Javno zdravje	16	17	4	7	9
Kmetijstvo	51	51	56	42	43
Konkurenca	148	117	82	64	84
Kultura	1	1	1	1	
Obdavčitev	1			2	
Območje svobode, varnosti in pravice				7	2
Okolje	18	18	5	7	12
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	107	108	103	61	62
Podjetniško pravo		1	1	1	1
Pravica do ustanavljanja		1			
Pravo institucij	50	84	79	85	96
Približevanje zakonodaje	13		1	1	4
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj	1				
Pristop novih držav	1	1			
Promet	5	3			
Prosto gibanje oseb				1	
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	8	9	17	19	9
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	14	14	10	8	14
Skupna ribiška politika	17	5	2	1	1
Skupna zunanja in varnostna politika	3	1		1	1
Socialna politika		1	1	1	1
Trgovinska politika	45	58	40	36	35
Turizem	1				
Varstvo potrošnikov	1	2	2	2	1
Vseevropska omrežja	3	2	2		2
Zunanje delovanje Evropske unije	1	3	2	4	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	1245	1349	1182	1213	1280
Kadrovski predpisi za uradnike	44	40	39	208	187
Posebni postopki	36	34	46	65	41
SKUPAJ V CELOTI	1325	1423	1267	1486	1508

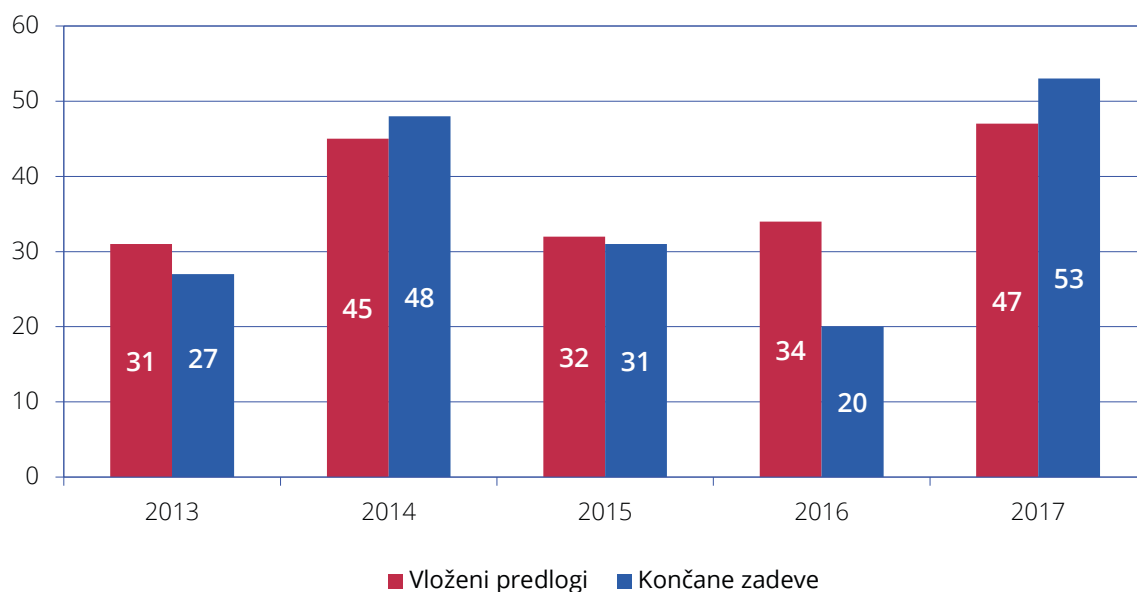
XIII. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA – SESTAVA (2013–2017)

2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Pritožbeni senat	51	37	48	51	11
Predsednik Splošnega sodišča	1	1	12	12	1
Senat petih sodnikov	12	15	6	23	100
Senat treh sodnikov	1146	1272	1099	1253	1323
Sodnik posameznik			1		
Nedodeljeno	115	98	101	147	73
Skupaj	1325	1423	1267	1486	1508

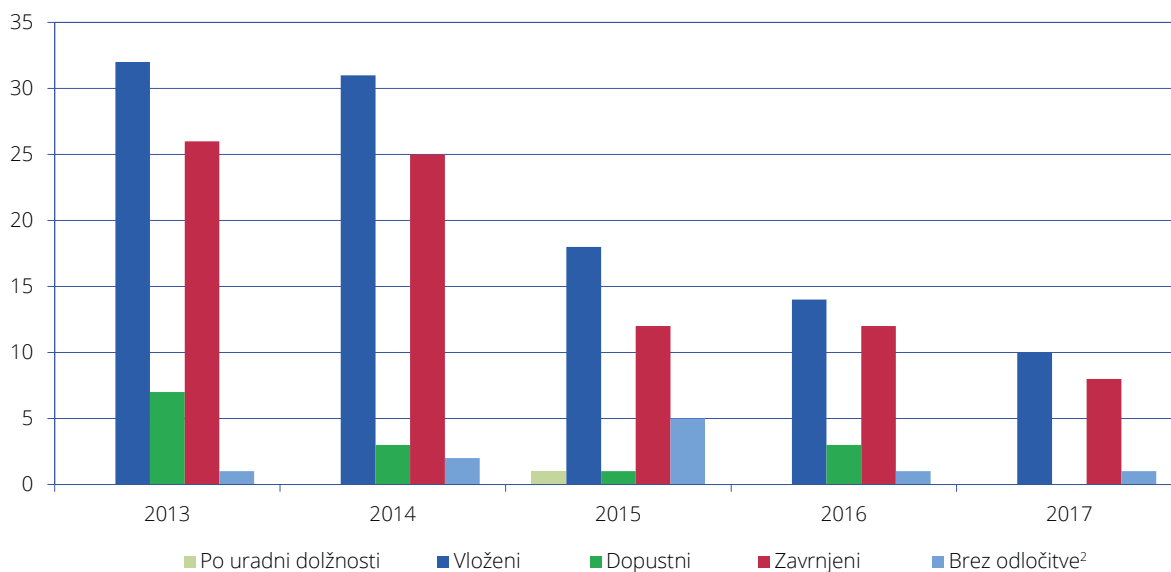
XIV. RAZNO – ZAČASNE ODREDBE (2013–2017)

2017

	Vloženi predlogi za izdajo začasne odredbe	Končani postopki za izdajo začasne odredbe	Vrsta odločitve		
			Ugodeno	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Zavrjneno
Arbitražna klavzula	1	3			3
Dostop do dokumentov	2	2	1	1	
Državne pomoči	4	2			2
Ekonomska in monetarna politika		1			1
Energija	2	4			4
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1				
Javna naročila	6	6			6
Javno zdravje	2	1		1	
Kadrovski predpisi za uradnike	2	3	1		2
Kmetijstvo	3				
Konkurenca	2	3		1	2
Obdavčitev	1	1		1	
Okolje	1	1			1
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	8	8			8
Pravo institucij	8	11			11
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje		1		1	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1	3			3
Skupna ribiška politika	3	3			3
Skupaj	47	53	2	5	46

XV. RAZNO – ZAČASNE ODREDBE (2013–2017)¹

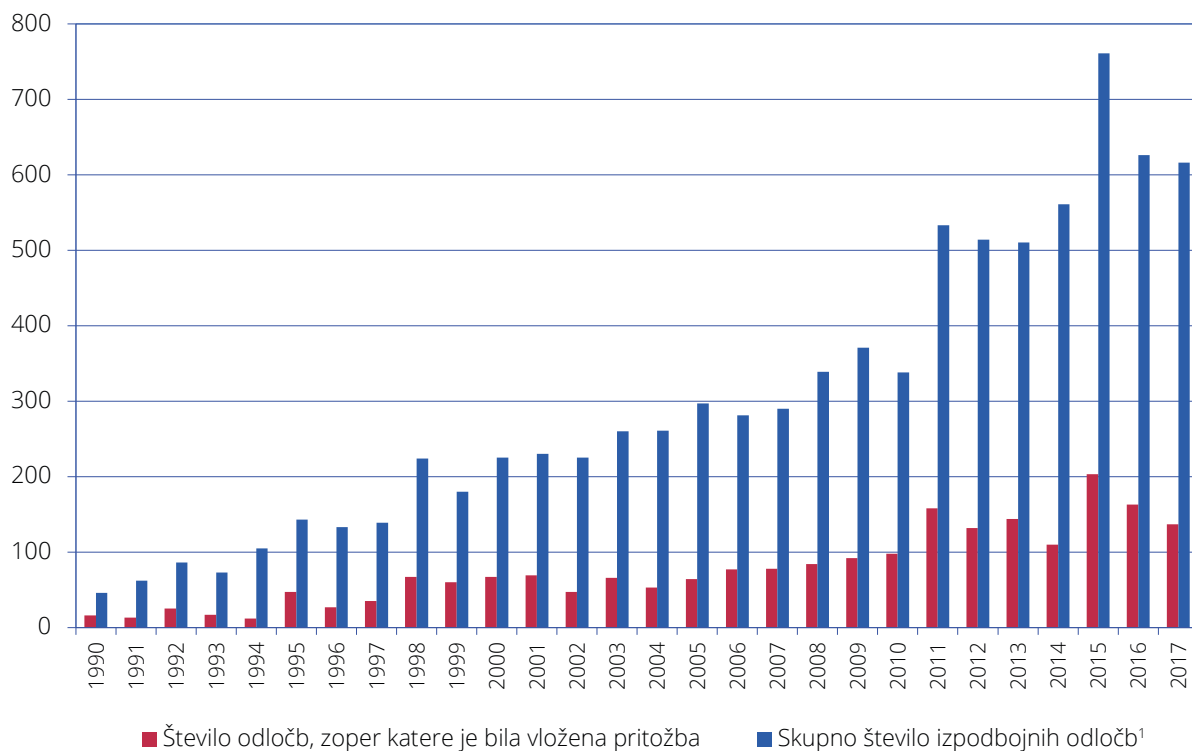

	2013				2014				2015				2016				2017					
	Po uradni dolžnosti		Vloženi/Vložene		Po uradni dolžnosti		Vloženi/Vložene		Po uradni dolžnosti		Vloženi/Vložene		Po uradni dolžnosti		Vloženi/Vložene		Po uradni dolžnosti		Vloženi/Vložene			
	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Vrsta odločitve	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Vrsta odločitve	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Vrsta odločitve	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Vrsta odločitve	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Vrsta odločitve		
Dostop do dokumentov		1		1				2	2			2	2			2	2			2	1	
Državne pomoči					13	2	10		3	2				2								
Ekonomska in monetarna politika									1	1												
Energija	1			1																		
Javna naročila	2			1	1		2		1	1			1			1	1			1	1	
Javno zdravje	1			2	3	1	1	1					1			1	1			1	1	
Kadrovski predpisi za uradnike									1	1			1	1		1	1			1	1	
Kmetijstvo	1			1					1	1												
Konkurenca	2			2	1		1						1	1		1	1			1	1	
Območje svobode, varnosti in pravice													3	3								
Okolje	5	5			1					1												
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	4			4	9		9		4	4			1	1		1	1					
Pravo institucij					1		1		2			2	2	2		2	2			5	4	1
Prosti pretok blaga													1			1						
Prosti pretok kapitala									2			2										
Trgovinska politika	15	2	14	1									1	1								
Zunanje delovanje Evropske unije									1	1												
Skupaj	32	7	26	1	31	3	25	2	1	18	1	12	5	14	3	12	1	10	8	1		

1/ Hitro obravnavanje zadeve pred Splošnim sodiščem se lahko odobri na predlog glavne stranke ali od 1. julija 2015 po uradni dolžnosti Splošnega sodišča.

2/ V kategorijo „brez odločitve“ spadajo ti primeri: umik predloga, odstop in primeri, v katerih je postopek končan s sklepom, preden je odločeno o zahtevi za hitri postopek.

XVI. RAZNO – ODLOČBE SPLOŠNEGA SODIŠČA, ZOPER KATERE JE BILA PRI SODIŠČU VLOŽENA PRITOŽBA (1990–2017)

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb ¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %
2015	203	761	27 %
2016	163	626	26 %
2017	137	616	22 %

1/ Skupno število izpodbojnih odločb – sodbe, začasne odredbe in sklepi o zavrnitvi intervencije ter vsi sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve in prenosu – za katere se je rok za vložitev pritožbe iztekel ali zoper katere je bila vložena pritožba.

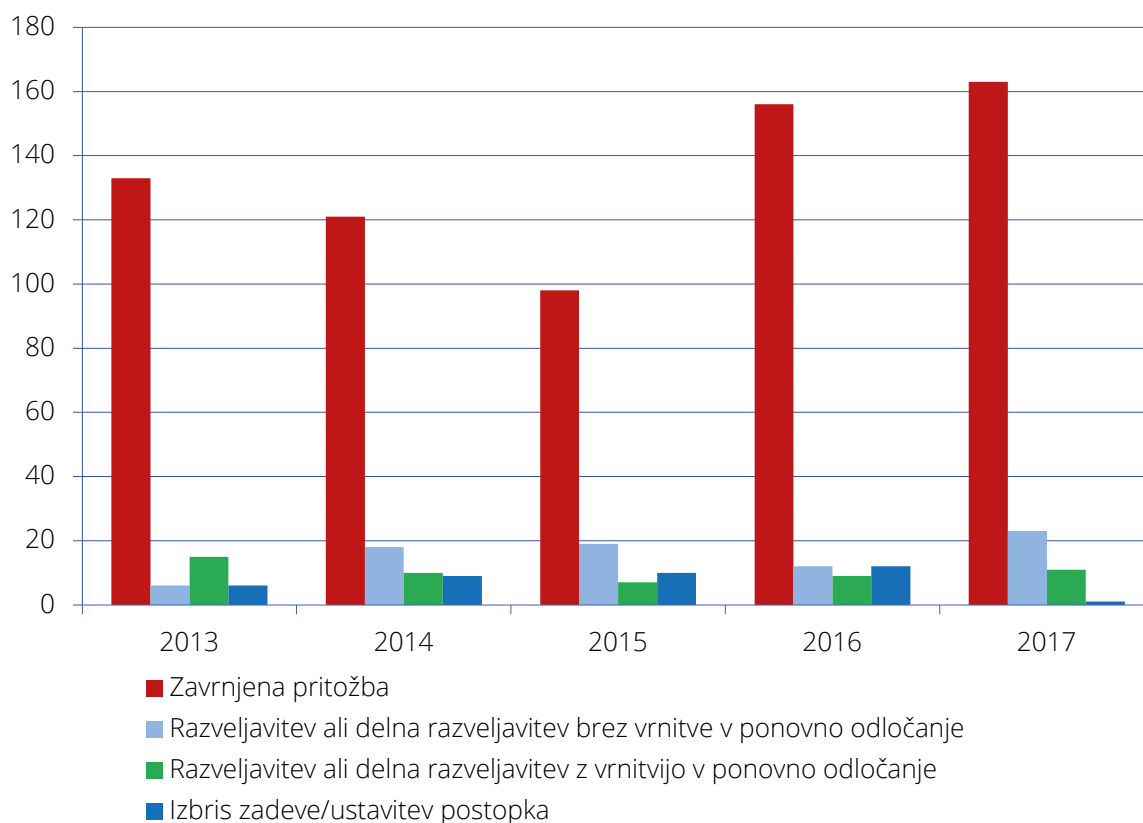
**XVII. RAZNO –
PORAZDELITEV PRITOŽB, PREDLOŽENIH SODIŠČU,
PO VRSTI POSTOPKA (2013–2017)**

	2013			2014			2015			2016			2017		
	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v odstotkih
Druge direktne tožbe	62	202	31 %	47	231	20 %	85	290	29 %	75	253	30 %	61	236	26 %
Državne pomoči	16	52	31 %	15	77	19 %	22	75	29 %	23	56	41 %	8	25	32 %
Intelektualna lastnina	38	183	21 %	33	209	16 %	64	333	19 %	48	276	17 %	52	298	17 %
Javni uslužbenci													8	37	22 %
Konkurenca	28	73	38 %	15	44	34 %	32	61	52 %	17	41	41 %	5	17	29 %
Posebni postopki													3	3	100 %
Pritožbe								2							
Skupaj	144	510	28 %	110	561	20 %	203	761	27 %	163	626	26 %	137	616	22 %

**XVIII. RAZNO –
IZIDI PRITOŽBENIH POSTOPKOV PRED SODIŠČEM (2017)
(SODBE IN SKLEPI)**

	Zavržena pritožba	Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	Izbris zadeve/ustavitve postopka	Skupaj
Dostop do dokumentov	8	1			9
Državne pomoči	15	5	3	1	24
Ekonomska in monetarna politika	1				1
Energija			1		1
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	3				3
Intelektualna in industrijska lastnina	39	2	1		42
Javna naročila		1			1
Javno zdravje	3	1			4
Kadrovski predpisi za uradnike	1				1
Kmetijstvo	8	1	2		11
Konkurenca	36	6	3		45
Načela prava Unije	1				1
Okolje	1				1
Postopek	3				3
Pravo institucij	17	2			19
Približevanje zakonodaje	1				1
Promet	1				1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	2				2
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	6				6
Skupna ribiška politika	1				1
Skupna zunanja in varnostna politika	7		1		8
Trgovinska politika	8	4			12
Varstvo potrošnikov	1				1
Skupaj	163	23	11	1	198

**XIX. RAZNO –
IZIDI PRITOŽBENIH POSTOPKOV PRED SODIŠČEM (2013–2017)
(SODBE IN SKLEPI)**

	2013	2014	2015	2016	2017
Zavrjnena pritožba	133	121	98	156	163
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	6	18	19	12	23
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	15	10	7	9	11
Izbris zadeve/ustavitve postopka	6	9	10	12	1
Skupaj	160	158	134	189	198

**XX. RAZNO –
SPLOŠNI RAZVOJ (1989–2017)
(VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE)**

	Vložene zadeve ¹	Končane zadeve ²	Nerešene zadeve 31. decembra
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
2015	831	987	1267
2016	974	755	1486
2017	917	895	1508
Total	14.374	12.866	

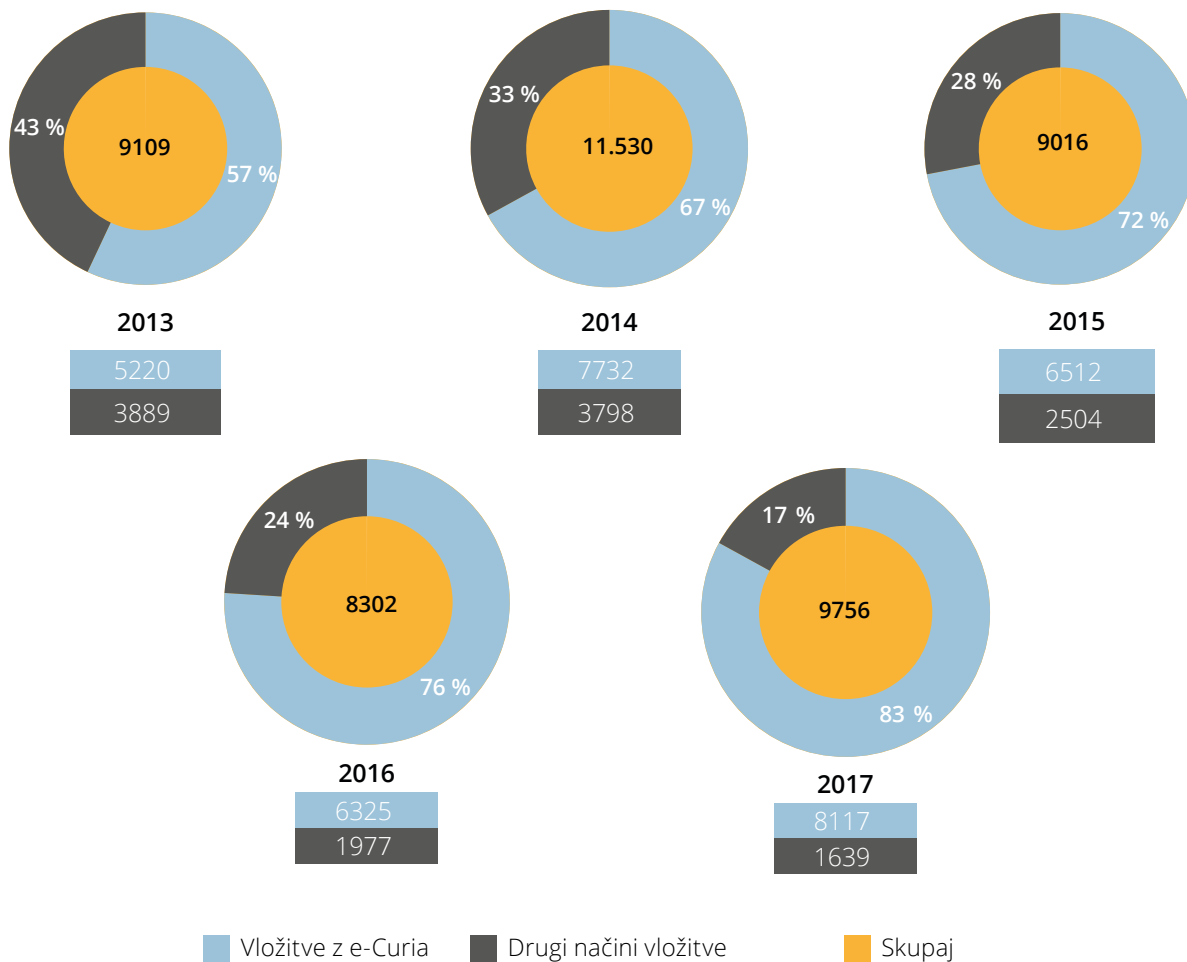
- 1/ 1989: Sodišče je 153 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Splošnemu sodišču.
1993: Sodišče je 451 zadev odstopilo zaradi prve širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
1994: Sodišče je 14 zadev odstopilo zaradi druge širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
2004–2005: Sodišče je 25 zadev odstopilo zaradi tretje širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
2016: 1. septembra 2016 je bilo 139 zadev s področja javnih uslužbencev prenesenih na Splošno sodišče.
- 2/ 2005–2006: Splošno sodišče je 118 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Sodišču za uslužbenice.

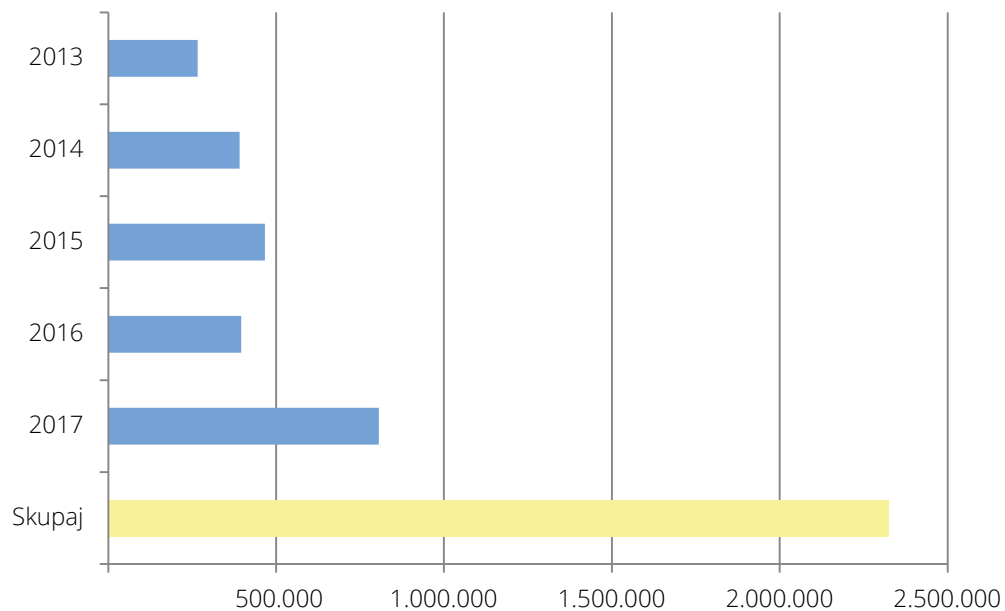
XXI. DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA (2015–2017)

Način intervencije	2015	2016	2017
Število procesnih aktov, vpisanih v vpisnik sodnega tajništva ¹	46.432	49.771	55.070
Število začetnih vlog ²	831	835	917
Število zadev s področja javnih uslužbencev, prenesenih na Splošno sodišče ³	-	139	-
Odstotek dopolnitev začetnih vlog ⁴	42,50 %	38,20 %	41,20 %
Število vlog (razen tožb)	4484	3879	4449
Število predlogov za intervencijo	194	160	565
Število predlogov za zaupno obravnavo (podatki, vsebovani v vlogah) ⁵	144	163	212
Predlogi sklepov, ki jih pripravi sodno tajništvo ⁶ (očitna nedopustnost pred vročitvijo, prekinitve/nadaljevanje, združitev zadev, pridržanje odločanja o ugovoru nedopustnosti za končno odločbo, intervencija, ki se ji ne oporeka, izbris, ustavitev postopka v zadevah intelektualne lastnine, ponovno odprte ustnega postopka in dopolnitev)	521	241	317
Število sej senatov (s pomočjo sodnega tajništva)	303	321	405
Število zapisnikov obravnave in razglasitve sodb	873	637	812

- 1/ To število je pokazatelj obsega dela službe, saj je treba vsako prejeto ali poslano listino vpisati v vpisnik. Število v vpisnik vpisanih procesnih aktov je treba presojati ob upoštevanju vrste postopkov, ki jih vodi sodišče. Ker je v okviru direktnih tožb število strank v sporu omejeno (tožeča stranka, tožena stranka in, odvisno od primera, intervenientka(-e)), se vročitve opravijo le tem strankam.
- 2/ Vsaka vložena vloga (tudi tožba) mora biti vpisana v vpisnik, vložena v spis, po potrebi dopolnjena, posredovana kabinetom sodnikov s spremnim listom, ki je včasih podrobneje opredeljen, nato po potrebi prevedena in vročena strankam.
- 3/ 1. september 2016.
- 4/ Kadar začetna vloga (to velja tudi za vse druge vloge) ne izpolnjuje določenih zahtev, sodno tajništvo pozove, naj se dopolni, kot to določajo postopkovna pravila.
- 5/ Število prošenj za zaupno obravnavo ne vpliva na število podatkov, vsebovanih v eni ali več vlogah, za katere se prosi za zaupno obravnavo.
- 6/ Od 1. julija 2015, ko je začel veljati nov poslovnik Splošnega sodišča, se nekatere odločitve, ki so bile prej sprejete v obliki sklepa (prekinitve/nadaljevanje, združitev zadev, intervencija brez zaupnosti države članice ali institucije), sprejmejo v obliki odločbe, ki se jo vložijo v spis zadeve.

XXII. NAČINI VLAGANJA PROCESNIH AKTOV PRI SPLOŠNEM SODIŠČU

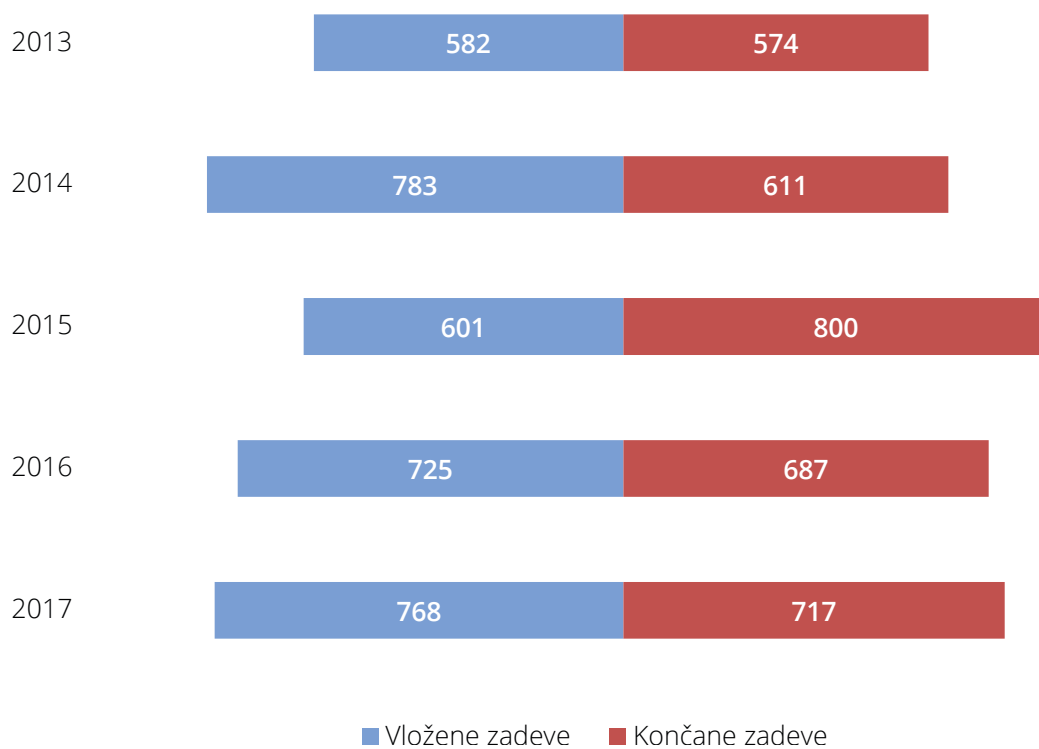

XXIII. ŠTEVILO STRANI, VLOŽENIH Z E-CURIA (2013–2017)¹

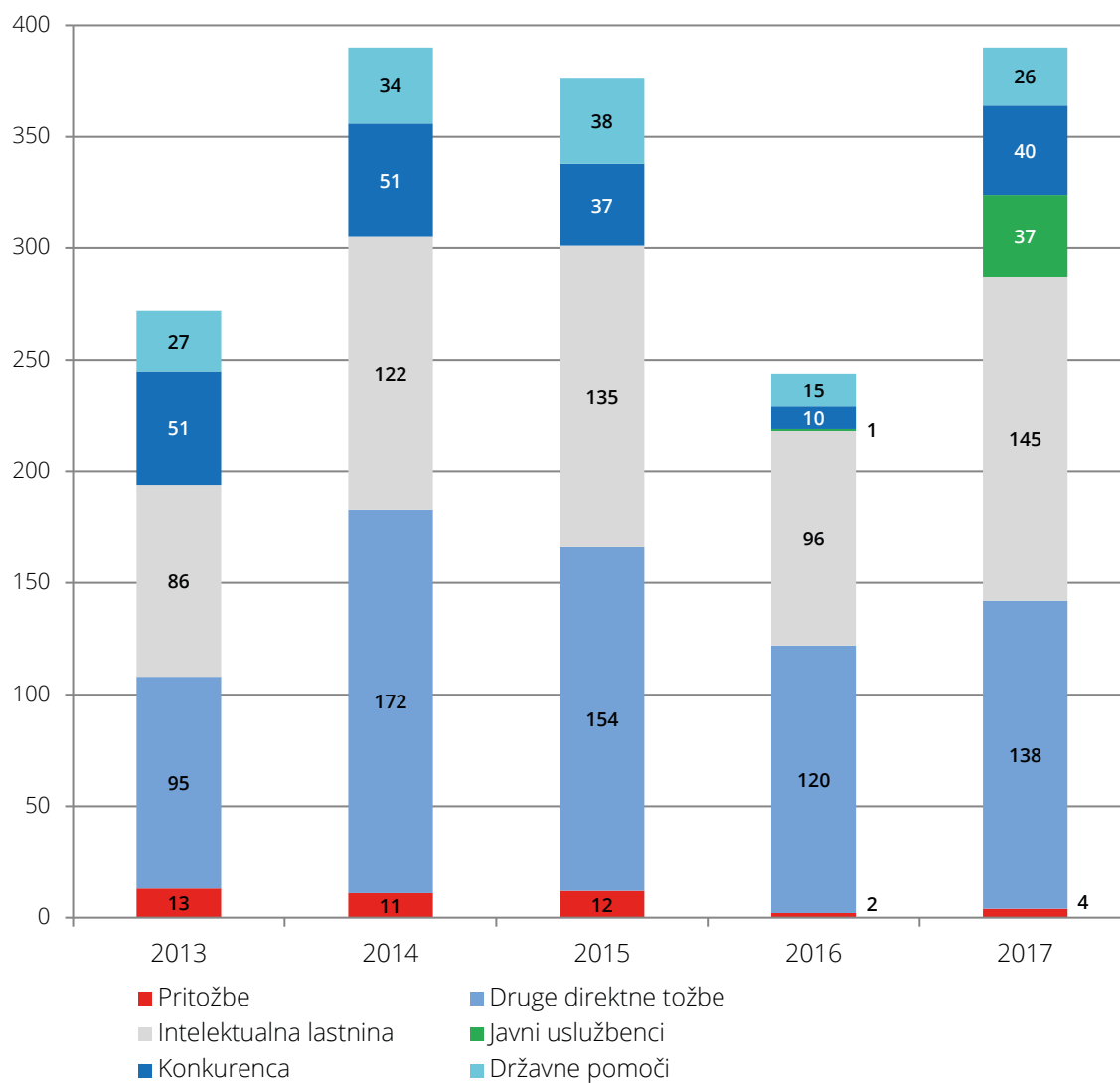
	2013	2014	2015	2016	2017	Skupaj
Število strani, vloženi z e-Curia	266.048	390.892	466.875	396.072	805.768	2.325.655

1/ Med podatki za leta od 2013 do 2016 ni števila strani začetnih procesnih aktov.

XXIV. OBVESTILA V URADNEM LISTU EVROPSKE UNIJE (2013–2017)

XXV. ŠTEVILO ZADEV, V KATERIH JE BILA OPRAVLJENA OBRAVNAVA (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Skupaj	272	390	376	244	390

E/ SESTAVA SPLOŠNEGA SODIŠČA

(Protokolarni vrstni red 31. decembra 2017)

Prva vrsta, od leve proti desni:

sodnica I. Labucka, predsednik senata A. M. Collins, predsednik senata G. Berardis, predsednik senata H. Kanninen, predsednik senata M. Prek, podpredsednik Splošnega sodišča M. van der Woude, predsednik Splošnega sodišča M. Jaeger, predsednica senata I. Pelikánová, predsednik senata S. Frimodt Nielsen, predsednik senata D. Gratsias, predsednica senata V. Tomljenović, predsednik senata S. Gervasoni, sodnik S. Papasavvas

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodniki C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuzschitz, E. Buttigieg, J. Schwarcz in A. Dittrich, sodnica M. Kancheva, sodniki E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester in L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnika P. Nihoul in R. Barents, sodnica I. Reine, sodnik P. G. Xuereb, sodnica N. Póltorak, sodniki V. Valančius, D. Spielmann in Z. Csehi, sodnica A. Marcoulli, sodniki F. Schalin, E. Perillo in R. da Silva Passos

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodniki G. De Baere, A. Kornezov in J. Passer, sodnica O. Spineanu-Matei, sodniki J. Svenningsen, B. Berke in U. Öberg, sodnici M. J. Costeira in K. Kowalik-Bańczyk, sodnik C. Mac Eochaidh, sodni tajnik E. Coulon

1. SPREMEMBE V SESTAVI SPLOŠNEGA SODIŠČA LETA 2017

Emmanuelu Coulonu, sodnemu tajniku Splošnega sodišča od 6. oktobra 2005, katerega mandat je potekel 5. oktobra 2017, so 16. novembra 2016 podaljšali mandat za obdobje od 6. oktobra 2017 do 5. oktobra 2023.

SLAVNOSTNA SEJA 8. JUNIJA 2017

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 29. marca 2017 za obdobje od 2. aprila 2017 do 31. avgusta 2019 za sodnika Splošnega sodišča imenovali Colma Mac Eochaidha.

Na Sodišču je bila 8. junija 2017 slavnostna seja ob prisegi in začetku mandata novega sodnika Splošnega sodišča.

SLAVNOSTNA SEJA 4. OKTOBRA 2017

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 6. septembra 2017 za obdobje od 15. septembra 2017 do 31. avgusta 2022 za sodnika Splošnega sodišča imenovali Geerta De Baereja.

Na Sodišču je bila 4. oktobra 2017 slavnostna seja ob prisegi in začetku mandata novega sodnika Splošnega sodišča.

2. PROTOKOLARNI VRSTNI RED

OD 1. JANUARJA 2017 DO 8. JUNIJA 2017

M. JAEGER, predsednik
M. van der WOUDE, podpredsednik
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
M. PREK, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
H. KANNINEN, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
V. TOMLJENOVÍČ, predsednica senata
A. M. COLLINS, predsednik senata
S. GERVASONI, predsednik senata
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica
P. G. XUEREB, sodnik
F. SCHALIN, sodnik
I. REINE, sodnica
E. PERILLO, sodnik
R. BARENTS, sodnik
R. da SILVA PASSOS, sodnik
P. NIHOUL, sodnik
B. BERKE, sodnik
J. SVENNINGSEN, sodnik
U. ÖBERG, sodnik
O. SPINEANU-MATEI, sodnica
M. J. COSTEIRA, sodnica
J. PASSER, sodnik
K. KOWALIK-BAŃCZYK, sodnica
A. KORNEZOV, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

OD 8. JUNIJA 2017 DO 4. OKTOBRA 2017

M. JAEGER, predsednik
M. van der WOUDE, podpredsednik
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
M. PREK, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
H. KANNINEN, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
V. TOMLJENOVÍČ, predsednica senata
A. M. COLLINS, predsednik senata
S. GERVASONI, predsednik senata
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica
P. G. XUEREB, sodnik
F. SCHALIN, sodnik
I. REINE, sodnica
E. PERILLO, sodnik
R. BARENTS, sodnik
R. da SILVA PASSOS, sodnik
P. NIHOUL, sodnik
B. BERKE, sodnik
J. SVENNINGSEN, sodnik
U. ÖBERG, sodnik
O. SPINEANU-MATEI, sodnica
M. J. COSTEIRA, sodnica
J. PASSER, sodnik
K. KOWALIK-BAŃCZYK, sodnica
A. KORNEZOV, sodnik
C. MAC EOCHADH, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

OD 4. OKTOBRA 2017 DO 31. DECEMBRA 2017

M. JAEGER, predsednik
M. van der WOUDE, podpredsednik
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
M. PREK, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
H. KANNINEN, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
V. TOMLJENOVÍČ, predsednica senata
A. M. COLLINS, predsednik senata
S. GERVASONI, predsednik senata
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica
P. G. XUEREB, sodnik
F. SCHALIN, sodnik
I. REINE, sodnica
E. PERILLO, sodnik
R. BARENTS, sodnik
R. da SILVA PASSOS, sodnik
P. NIHOUL, sodnik
B. BERKE, sodnik
J. SVENNINGSEN, sodnik
U. ÖBERG, sodnik
O. SPINEANU-MATEI, sodnica
M. J. COSTEIRA, sodnica
J. PASSER, sodnik
K. KOWALIK-BAŃCZYK, sodnica
A. KORNEZOV, sodnik
C. MAC EOCHADH, sodnik
G. DE BAERE, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

3. NEKDANJI ČLANI SPLOŠNEGA SODIŠČA

(po nastopu funkcije)

SODNIKI

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996) (†)
 Antonio SAGGIO (1989–1998), predsednik (1995–1998) (†)
 David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
 Heinrich KIRSCHNER (1989–1997) (†)
 Christos YERARIS (1989–1992)
 Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
 Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
 José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), predsednik (1989–1995)
 Bo VESTERDORF (1989–2007), predsednik (1998–2007)
 Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
 Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
 Koen LENAERTS (1989–2003)
 Christopher William BELLAMY (1992–1999)
 Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
 Virpi TIILI (1995–2009)
 Pernilla LINDH (1995–2006)
 Josef AZIZI (1995–2013)
 André POTOCKI (1995–2001)
 Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
 John D. COOKE (1996–2008)
 Jörg PIRRUNG (1997–2007)
 Paolo MENGOZZI (1998–2006)
 Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
 Mihalis VILARAS (1998–2010)
 Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
 Hubert LEGAL (2001–2007)
 Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
 Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
 Ena CREMONA (2004–2012)
 Ottó CZÚCZ (2004–2016)
 Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004–2016)
 Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
 Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
 Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
 Verica TRSTENJAK (2004–2006)
 Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
 Nils WAHL (2006–2012)
 Teodor TCHIPEV (2007–2010)
 Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
 Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
 Laurent TRUCHOT (2007–2013)
 Kevin O'HIGGINS (2008–2013)
 Andrei POPESCU (2010–2016)
 Carl WETTER (2013–2016)

PREDESEDNIKI

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995)

Antonio SAGGIO (1995–1998)

Bo VESTERDORF (1998–2007)

SODNI TAJNIK

Hans JUNG (1989–2005) (†)

